

การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน
อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

เมษายน 2554

มณฑิรา กิตติวารภรณ์. (2554). การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน บ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อาจารย์ ดร.นฤมล ศิริวงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน บ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. ผู้ให้บริการ ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จำนวน 15 คน 2. ผู้ใช้บริการเป็นประชาชนในพื้นที่ที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2554 จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

ข้อมูลจากผู้ให้บริการ

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 ด้านอาคารสถานที่ พบว่า สถานที่ตั้ง ขนาด แสงสว่าง และอุณหภูมิของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความเหมาะสม ลักษณะของตัวอาคารมีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย และไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก

1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ พบว่า ด้านกิจกรรมและการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนโดยรวมไม่เหมาะสม ควรให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นภายในชุมชน เช่น การฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ การประกวดแข่งขัน เป็นต้น และควรมีการประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้มากขึ้น เพื่อชักชวนให้คนในชุมชนมาใช้บริการ

2. ด้านบุคลากร พบว่า จำนวนเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไม่เพียงพอ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จำนวน 2 คน ได้แก่ ครูโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง และตัวแทนชุมชน ซึ่งมีภาระหน้าที่งานประจำ จึงส่งผลให้ไม่สามารถเปิดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า สภาพวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมมีความเหมาะสม มีความทันสมัย คุณภาพดี ค่อนข้างใหม่ การประมวลผลของคอมพิวเตอร์ค่อนข้างเร็ว โปรแกรมครอบคลุมการใช้งาน แต่ควรปรับปรุงเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ต และควรเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น

4. ด้านงบประมาณ พบว่า อัตราค่าบริการ มีความเหมาะสม แต่ควรมีการหางบประมาณมาสนับสนุนเพิ่มเติม

ข้อมูลจากผู้ให้บริการ

ผู้ให้บริการมีความเห็นว่าสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.69)

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$, S.D.=0.58)

1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.62)

2. ด้านบุคลากร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.62)

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.69)

4. ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.98)

A STUDY OF SITUATIONS FOR BANKHOKKRATON COMMUNITY
ICT LEARNING CENTER KABINBURI DISTRICT, PRACHINBURI PROVINCE

Presented in Partial fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Technology
at Srinakharinwirot University

April 2011

Montira Kittivaraporn. (2011). *A Study of Situations for Bankhokkraton Community ICT Learning Center Kabinburi District, Prachinburi Province*. Master's Project, M.Ed. (Educational Technology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Project Advisor: Dr.Naruemon Sirawong.

The purpose of this research was to study of situations for Bankhokkraton community ICT learning center Kabinburi district, Prachinburi province in 4 aspects: Management, Man, Material and Money. Population and Samples in this research were divided into 2 groups composing of 1. Service provider: 15 committees and officers of community ICT learning center. 2. Service user: 120 area people who used the community ICT learning center from November 2010 to January 2011. Research instruments were interviews and questionnaires, an alpha coefficient of questionnaires is 0.88. The statistical analysis methods were percentage, mean, standard deviation.

The results were as follow,

Data obtained from service providers.

1. Management

1.1 Building was found that the location, size, light and temperature of community ICT learning center were appropriate. The building structure was strong and safe, and no disturbed sound from outside.

1.2 Activities and Services were found they were not appropriate. Activities should be arranged within the community such as training, exhibition and contest. In services, it should be increasing information of community ICT learning center to persuade local community to join the center.

2. Man was found that number of community ICT learning center officer was not sufficient. Because there were only 2 officers, who was teacher of Lad-Takhian-Ratbamrung school and the other was community representative, having their duties. Consequently, they could not service with fully functioning.

3. Material was found that the materials were in good quality, modern and rather new. Processing speed of the computer was fast. Software covered the usage, but should improve the quality of internet signal and increase the number of computers.

4. Money was found that fee rate was appropriate but the budget should be supported.

Data obtained from service users.

Service users gave their opinion that situations for Bankhokkraton Community ICT learning center Kabinburi District, Prachinburi Province was appropriate at a high level.

($\bar{X}$ =3.82, S.D.=0.69)

1. Management

1.1 Building: The overall was appropriate at a high level. ($\bar{X}$ =3.77, S.D.=0.58)

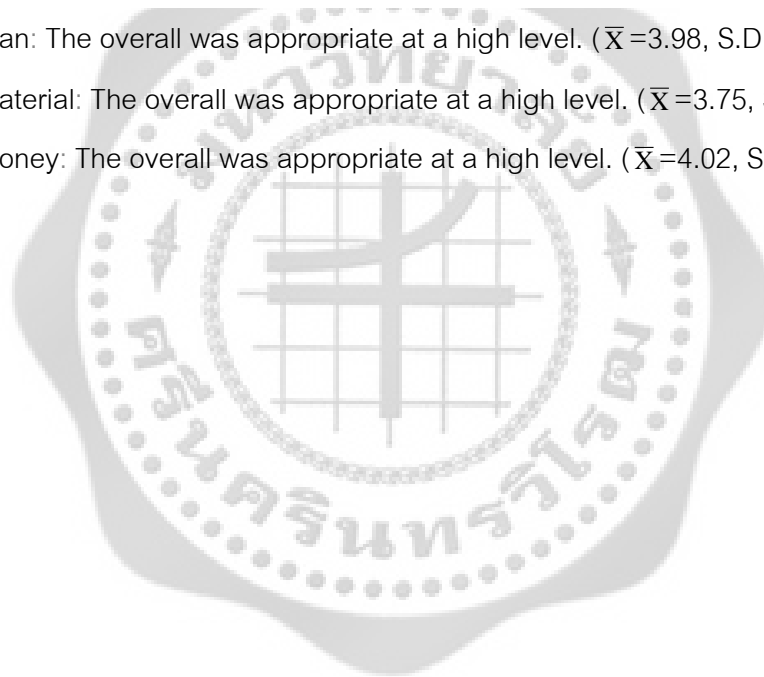
1.2 Activities and Services: The overall was appropriate at a high level.

($\bar{X}$ =3.58, S.D.=0.62)

2. Man: The overall was appropriate at a high level. ($\bar{X}$ =3.98, S.D.=0.62)

3. Material: The overall was appropriate at a high level. ($\bar{X}$ =3.75, S.D.=0.69)

4. Money: The overall was appropriate at a high level. ($\bar{X}$ =4.02, S.D.=0.98)

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคก
กระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ของ มณฑิรา กิตติวราภรณ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.นฤมล ศิริวงษ์)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อลิศรา เจริญวานิช)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.นฤมล ศิริวงษ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.รัฐพล ประดับเวทย์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.สุปรียา ศิริพัฒน์กุลขจร)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

วันที่ เดือน เมษายน พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร. นฤมล ศิริวงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของสารนิพนธ์ด้วย ความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.รัฐพล ประดับเวทย์ อาจารย์ ดร.สุปรียา ศิริพัฒน์กุลขจร คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการจัดทำสารนิพนธ์ให้ถูกต้อง และมีคุณภาพตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ พรสีมา อาจารย์ ดร.รัฐพล ประดับเวทย์ และ อาจารย์ มานิดา ซอบธรรมที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์ ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้ การสื่อสารและการพัฒนา (CCDKM) และกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ประกอบงานวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง และคณะครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์มีนา สุขขุม รวมไปถึงขอขอบคุณคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน และผู้ที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ น้องทุกคนที่มีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย ประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบแต่บิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความเมตตา อบรมสั่งสอนจนส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้ ณ วันนี้

มณฑิรา กิตติวารภรณ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	ข้อจำกัดของการวิจัย	4
	เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	4
	ตัวแปรที่ศึกษา	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
	สมมติฐานในการวิจัย	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)	8
	ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	8
	ICT กับการพัฒนาประเทศไทย	9
	ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	15
	ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	15
	ความเป็นมาของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	16
	โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	30
	บทบาทของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	37
	หลักการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	42
	ประเภทของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	57
	ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในต่างประเทศ	78
	แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้ยั่งยืน	100
	ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน	102
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	105
	งานวิจัยในประเทศ	105
	งานวิจัยต่างประเทศ	107

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย	110
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	110
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	110
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	113
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	113
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	115
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้บริการ	115
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ใช้บริการ	128
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	143
	สรุปผลการวิจัย	145
	อภิปรายผล	148
	ข้อเสนอแนะทั่วไป	152
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	153
	บรรณานุกรม	154
	ภาคผนวก	160
	ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	200

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวอย่างรูปแบบการให้บริการของ Telecottage ในอังกฤษี ข้อมูลจากการสำรวจ Telecottage 78 แห่ง	94
2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน บ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรีเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป	116
3 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป	129
4 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับความคิดเห็นเบื้องต้นและข้อมูลด้าน การใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี	131
5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน	135
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านการบริหารจัดการ – ด้านอาคารสถานที่	136
7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านการบริหารจัดการ – ด้านกิจกรรมและการให้บริการ	137
8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านบุคลากร	139
9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์	140
10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านงบประมาณ	141

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 องค์ประกอบสำคัญของ IT: 2010 National Information Technology Policy	11
2 องค์ประกอบใหญ่ (flagships) ของกลยุทธ์การพัฒนา	12
3 ขั้นตอนการขอจัดตั้งศูนย์ ICT ชุมชน	21
4 อาคารที่มีบันไดทางขึ้นลาดชันไม่เหมาะแก่การเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์	44
5 อาคารที่มีบันไดทางขึ้นเหมาะสม ง่ายแก่การนำวัสดุอุปกรณ์ออกมาใช้	44
6 เสี่ยงเดินทางผ่านผนังห้องได้บางส่วน ผนังห้องที่หนาจะช่วยลดเสียงลงได้ บางส่วน	45
7 การออกแบบหลังคาให้แสงเข้าทางหลังคาโดยตรง	47
8 การออกแบบหลังคาให้แสงเข้าทางด้านข้างใต้หลังคา	48
9 ภาพประกอบการวิจัย	197

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากการศึกษามีใช้จำกัดอยู่เพียงในห้องเรียนหรือในโรงเรียน แต่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ในทุกเรื่อง ทั้งที่เป็นความรู้วิชาการทั่วไป ความรู้ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย และสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 85) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีการศึกษา ในหมวดที่ 9 มาตราที่ 63-69 ซึ่งได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในเรื่องของบทบาทหน้าที่ของรัฐในการจัดการด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และยังครอบคลุมไปถึงการผลิตและพัฒนาสื่อ วัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาบุคลากร การวิจัย การจัดตั้งกองทุน และการให้มีหน่วยงานกลางในการเสนอนโยบาย ประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของ ICT เพื่อใช้ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในชาติ ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2545 ตามนโยบายปฏิรูประบบราชการ เพื่อเป็นกระทรวงหลักในการรวบรวมแนวคิดของการใช้ไอซีทีให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ นอกจากนี้ยังได้มีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาประเทศไปสู่ e-Thailand ตามนโยบายกลยุทธ์ IT 2010 ประกอบด้วย e-Government, e-Industry, e-Commerce, e-Society และ e-Education (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. 2545: 20)

เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาทางการศึกษา (e-Education) มีเป้าหมายในการสร้างความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์ทั้งหมดของประเทศ เพื่อช่วยกันพัฒนาให้เกิดสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ใช้เป็นการเน้นหนักในการจัดหา จัดสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน โครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ และอุปกรณ์เกี่ยวกับการศึกษาและการเรียนรู้ รวมถึงวิชาการ ความรู้ สารสนเทศต่าง ๆ และผู้สอนควรจะมีส่วนในการจัดการ การบริหารการศึกษา และฝึกอบรมทั้งวิชาการ และทักษะ เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพความรู้ของทรัพยากรมนุษย์ของไทย ให้เป็นประชากรกำลังคนและกำลังแรงงานที่มีคุณภาพ และสมบูรณ์ด้วยภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สามารถสร้างสรรค์ เศรษฐกิจและสังคมไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศที่เจริญก้าวหน้าไปแล้วโดยเร็ว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น จะต้องลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเรียนรู้ของประชากรไทย

อันสืบเนื่องมาจากสถานภาพของสถานการศึกษา หลักสูตรวิชาการ ภูมิประเทศ สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสารสนเทศและความรู้ให้มากที่สุด ผลลัพธ์คือการยก ระดับภูมิปัญญา และคุณภาพ กับปริมาณของความรู้ของประชากรไทยโดยทั่วไปให้สูงขึ้นโดยลำดับ เพื่อให้เป็นขุมพลัง ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืนและยาวนานสืบไป ในอนาคต (ภาสกร เรืองรอง. ม.ป.ป.: ออนไลน์)

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในระดับชุมชน เพื่อเป็นการลดช่องว่างในการเข้าถึงเทคโนโลยี สารสนเทศจึงได้ดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนขึ้น เพื่อติดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์ พร้อม ทั้งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงตามสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนที่มีความพร้อมและเหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายโอกาสในการเข้าถึงสารสนเทศให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น สร้างแหล่งเรียนรู้ด้าน ICT และสืบค้นสารสนเทศ พัฒนาศูนย์ฝึกอบรมด้าน ICT ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางเครือข่าย อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งรับบริการข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนสร้างประโยชน์แก่สินค้าและ อาชีพของชุมชน และเพื่อให้ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ชาวบ้าน และเด็กเยาวชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้นำ ความรู้ และเครื่องมือในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาความรู้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน จัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ขนาด XL มี เครื่องคอมพิวเตอร์จำนวน 21 เครื่อง สถานที่ตั้งคือโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง อาคาร 3 ห้องมี ขนาด 10.4x12 x2.9 เมตร ชุมชนมีประมาณ 211 หลังคาเรือน มีประชากรประมาณ 700 คน โรงเรียน ลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง มีนักเรียนทั้งหมด 365 คน ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ชุมชนมีลักษณะแบบเกษตรกรรม ทำให้ลักษณะบ้านเรือนอยู่ห่างไกลกัน ซึ่งพื้นที่ศูนย์กลาง สำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน คือ โรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง เจ้าหน้าที่ให้บริการและ รับผิดชอบหลัก คือ ครูประจำโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง จำนวน 1 ท่าน และตัวแทนชุมชน 1 ท่าน และจะมีอาสาสมัครมาช่วยดูแลศูนย์ ICT ซึ่งเป็นเยาวชนที่มีความสนใจและเจ้าหน้าที่องค์การ บริหารส่วนตำบลลาดตะเคียน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในเรื่องการบริหารจัดการ และงบประมาณ คือ โรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุงและคณะกรรมการดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน หน่วยงาน สนับสนุน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลลาดตะเคียน โดยมีแผนการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน และประชาชน มีการเก็บค่าใช้บริการต่อชั่วโมงไม่เกิน 10 บาท เปิดให้บริการในวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00 น.-19.00 น. และวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 08.00 น.-17.00 น. ความพร้อมของภูมิปัญญาและ อาชีพในชุมชน ได้แก่ เรื่องกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ตำบลลาดตะเคียน ศูนย์อนุรักษ์ควายไทย ซึ่งถือเป็นภูมิ

ปัญญาท้องถิ่น และยังมีสินค้าชุมชน เช่น ทุเรียนคุณภาพ ฟ้าไหม ดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น (สำนักส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2552: 25-26)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยใช้หลักปัจจัยพื้นฐานของการบริหาร โดยมุ่งศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ เพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ช่วยให้ผู้บริหาร ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน รวมทั้งคนในชุมชน ได้นำไปประกอบการพิจารณาในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มที่ 1

ผู้ให้บริการ ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี จำนวน 15 คน โดยผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดในการทำวิจัย

กลุ่มที่ 2

ผู้ใช้บริการ เป็นประชาชนที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี จากสถิติที่ผ่านมาในเวลา 1 ปี (พ.ศ. 2552-2553) มีประชาชนที่ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน จำนวน 210 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ให้บริการ เป็นประชาชนที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2554 เนื่องจากเป็นช่วงเปิดภาคเรียน และมีผู้ให้บริการเข้ามาใช้บริการมาก ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน

ข้อจำกัดของการวิจัย

ผู้ให้บริการที่เข้ามาใช้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน ซึ่งนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จะนับเฉพาะประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในครั้งแรก โดยไม่นับประชาชนที่มาใช้ซ้ำ

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยมุ่งศึกษาใน 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ
  - 1.1 ด้านอาคารสถานที่
  - 1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์
4. ด้านงบประมาณ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี
จ.ปราจีนบุรี

ตัวแปรตาม คือ

1. ด้านการบริหารจัดการ
  - 1.1 ด้านอาคารสถานที่
  - 1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์
4. ด้านงบประมาณ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน** หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ของชุมชนที่มีการให้บริการในการสืบค้น แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนเป็นแหล่งฝึกฝน ต่อยอดความรู้ พัฒนาทักษะ และความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

2. **สภาพ** หมายถึง สภาพในปัจจุบันของการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน

3. **การบริหารจัดการ** หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยอาศัยปัจจัยและทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุ สิ่งของ ฯลฯ เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน

3.1 **ด้านอาคารสถานที่** หมายถึง สถานที่ตั้ง อาคาร รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อม สำหรับใช้ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

3.2 **ด้านกิจกรรมและการให้บริการ** หมายถึง กิจกรรมที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจัดขึ้น เช่น การฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ การจัดประกวดแข่งขัน ฯลฯ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ รวมถึงการบริการให้คำปรึกษา การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่เอกสาร ฯลฯ เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน รวมไปถึงความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4. **บุคลากร** หมายถึง บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และบุคคลที่ให้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เช่น คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ครู-อาจารย์ เจ้าหน้าที่อาสาสมัคร เป็นต้น

5. **วัสดุอุปกรณ์** หมายถึง เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ รวมถึงสื่อทางการศึกษาที่เหมาะสม เช่น หนังสือ บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย วิดิทัศน์ เป็นต้น

6. **งบประมาณ** หมายถึง รายรับ-รายจ่ายที่อยู่ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

7. **ผู้ให้บริการ** หมายถึง คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี จำนวน 15 คน

8. **ผู้ใช้บริการ** หมายถึง ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี
จ.ปราจีนบุรีมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาศาภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)
  - 1.1 ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
  - 1.2 ICT กับการพัฒนาประเทศไทย
    - 1.2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติหมวดที่ ๙ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
    - 1.2.2 กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ระยะ พ.ศ. 2544-2553 (IT 2010)
    - 1.2.3 แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ 2 ของประเทศไทย (พ.ศ.2552-2556)
2. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
  - 2.1 ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
  - 2.2 ความเป็นมาของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
  - 2.3 โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
  - 2.4 บทบาทของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
  - 2.5 หลักการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
  - 2.6 ประเภทของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
  - 2.7 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในต่างประเทศ
  - 2.8 แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้ยั่งยืน
3. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

1.1 ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2538: 3-7) ทรงอธิบายคำว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า ไอที (IT) นั้น เน้นถึงการจัดกระบวนการดำเนินงานสารสนเทศหรือสารนิเทศในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การแสวงหา การวิเคราะห์ การจัดเก็บ การจัดการ และเผยแพร่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้อง ความแม่นยำ และความรวดเร็วทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2545: 40-41) ได้ให้คำจำกัดความถึง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารว่าเป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารข้อมูลและการสื่อสาร นับ ตั้งแต่การสร้าง การนำมาวิเคราะห์หรือประมวลผล การรับส่งข้อมูล การจัดเก็บและการนำไปใช้งานใหม่ เทคโนโลยีเหล่านี้มักจะหมายถึงคอมพิวเตอร์ ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และส่วนข้อมูล รวมไปถึงระบบสื่อสารต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ ระบบสื่อสารดาวเทียม หรือเครื่องมือสื่อสารใด ๆ ที่มีสายและไร้สาย

กิดานันท์ มลิทอง (2548: 12) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นส่วนผสมผสานระหว่างเทคโนโลยี 2 ประเภท คือ

1. เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) คือ การทำงานร่วมกันระหว่าง ฮาร์ดแวร์ (Hardware) และซอฟต์แวร์ (Software) ในการประมวลผล จัดเก็บ เข้าถึง ค้นคืน นำเสนอ และเผยแพร่สารสนเทศด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับคอมพิวเตอร์ที่มีสมรรถนะสูงมาก สามารถทำงานนอกเหนือจากการประมวลผล และจัดเก็บข้อมูลธรรมดาเป็นสื่อในการสร้างภาพ 3 มิติ การติดต่อภาพยนตร์ การผสมเสียง และเป็นตัวกลางในการนำเสนอสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ

2. เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology: CT) คือ อุปกรณ์และวิธีการในการสื่อสารโทรคมนาคมเพื่อการเข้าถึง ค้นหา และรับส่งสารสนเทศด้วยความรวดเร็ว

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และไพบุลย์ เกียรติโกมล (2542: 12) ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ว่าหมายถึง เทคโนโลยีที่ประกอบขึ้นด้วยระบบการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล ระบบสื่อสารโทรคมนาคมและอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศที่มีการวางแผนจัดการและใช้งานร่วมกันอย่างมีระบบ

ศรัทธย์ ไม้ดา (2542: 12) ให้ความหมายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารว่าเป็น เทคโนโลยีที่ประกอบด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม และเป็นเทคโนโลยีเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานสารสนเทศ ตั้งแต่การแสวงหา การวิเคราะห์ การประมวลผล การจัดการ การจัดเก็บ การเรียกใช้ การแลกเปลี่ยน และเผยแพร่สารสนเทศด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของภาพ เสียง ตัวอักษร หรือภาพเคลื่อนไหว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความถูกต้อง ความแม่นยำ และรวดเร็วทันต่อการนำมาใช้ประโยชน์และสามารถเชื่อมต่อสารสนเทศถึงกันได้อย่างรวดเร็ว

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2550: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง เทคโนโลยีสำหรับการประมวลผลสารสนเทศ ซึ่งครอบคลุมถึงการ รับ ส่ง แปลง จัดเก็บ ประมวลผล และสืบค้นสารสนเทศ

สรุป เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานการผสมผสาน ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบการสื่อสาร ซึ่งครอบคลุมถึงการบริหารจัดการฐานข้อมูล การรับ-ส่ง การแปลง การจัดเก็บ การประมวลผล และการสืบค้นสารสนเทศ ซึ่งเป็นเครือข่ายการสื่อสารที่สามารถเชื่อมโยงติดต่อกันถึงกันได้อย่างรวดเร็วในรูปแบบของภาพ เสียง ตัวอักษร ภาพเคลื่อนไหว ที่มีความถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็วทันต่อการนำมาใช้ประโยชน์

1.2 ICT กับการพัฒนาประเทศไทย

1.2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ใน มาตรา 63-69 ได้กล่าวไว้ ดังนี้

มาตรา 63 รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมตามความจำเป็น

มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิด การใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

มาตรา 68 ให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจากเงินอุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทาน และผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน รวมทั้งให้มีการลดอัตราค่าบริการเป็นพิเศษในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว เพื่อการพัฒนาคนและสังคม

มาตรา 69 รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนส่งเสริมและประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวดที่ ๙ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จะเห็นได้ว่า มาตรา 63 จะเน้นเรื่องของการสนับสนุนหรือการให้บริการในเรื่องของอุปกรณ์และเครื่องมือ มาตรา 64 เน้นในเรื่องของสื่อการเรียนการสอน ควรมีการทบทวนให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลง มาตรา 65 เน้นเรื่องของบุคลากรผู้ใช้เทคโนโลยี ต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพ มีศีลธรรมจริยธรรมและนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้พัฒนาการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และ 66 เน้นในเรื่องของการได้รับโอกาสทางการศึกษา มาตรา 67 เน้นในเรื่องของงานวิจัย การพัฒนา ควรจัดให้มีการวิจัยเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมไปถึงการประเมินงานด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งเลือกสรรงานที่มีคุณภาพ ออกสู่สังคม มาตรา 68 เน้นในเรื่องของงบประมาณ ซึ่งจำเป็นต้องมีงบประมาณมารองรับในการจัดหา เครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อการผลิตและพัฒนา และมาตรา 69 เน้นเรื่องการจัดมีหน่วยงานมารองรับ

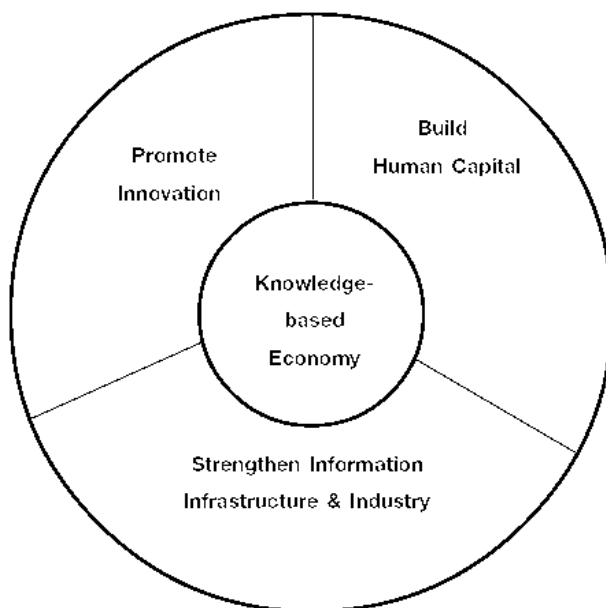
1.2.2 กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติระยะ พ.ศ. 2544-2553

(IT 2010)

นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาประเทศตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสร้างสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ของประเทศไทยในช่วงเวลา 10 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2544-2553 ทั้งนี้ เพื่อให้เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งที่ยั่งยืน สามารถแข่งขันได้ในเวทีสากล ในขณะเดียวกันเพื่อให้ประชาชนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเหลื่อมล้ำน้อยที่สุด นโยบายดังกล่าว มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. 2545: 17)

- ลงทุนในการเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้เป็นพื้นฐานสำคัญ
- ส่งเสริมให้มีความนวัตกรรม ในระบบเศรษฐกิจและสังคม
- ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศและส่งเสริมอุตสาหกรรมสารสนเทศ

IT-2010: National Information Technology Policy

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบสำคัญของ IT: 2010 National Information Technology Policy

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. (2545). *กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ พ.ศ. 2544-2553 ของประเทศไทย*. หน้า 17.

จากวิสัยทัศน์ของการนำประเทศไทยไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ที่มีทั้งความเจริญทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคม ทำให้หุ้นส่วนของการพัฒนา โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความชัดเจนในเป้าหมายมากยิ่งขึ้น ในขณะที่กลยุทธ์การพัฒนานั้นสามารถแบ่งได้เป็น 5 องค์ประกอบใหญ่ (flagships) ที่สามารถครอบคลุมกิจกรรมหลักในรายสาขา (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. 2545: 20) ดังนี้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาด้านภาครัฐ (e-Government)
การใช้ไอทีเพื่อการปฏิรูปภาครัฐ โดยพัฒนาประสิทธิภาพภายในองค์กร (Back Office) พัฒนาระบบให้บริการประชาชน (Front Office) และการปรับปรุงระบบบริหารราชการเพื่อนำไปสู่ธรรมรัฐ (Good Governance)
2. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาด้านการพาณิชย์ (e-Commerce)
การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่ส่งเสริมให้มีการส่งออก การค้าบริการ และการบริโภคจากผู้ประกอบการภายในประเทศ

3. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม (e-Industry)

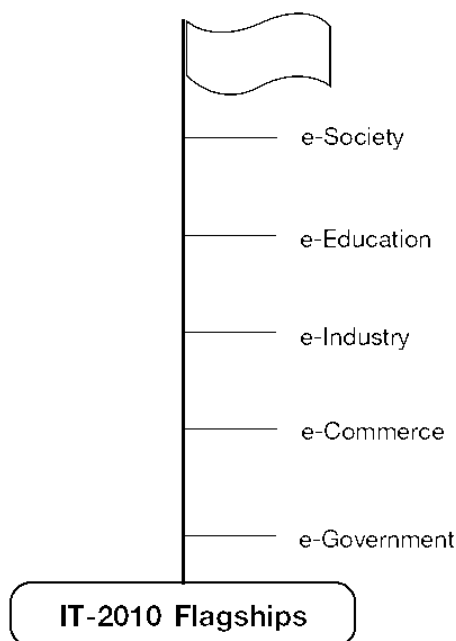
การใช้ไอทีเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยการนำไอทีมายกระดับประสิทธิภาพของการผลิต ขยายฐานตลาดโดยใช้ไอที อีกทั้งสามารถใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมไอทีให้มีศักยภาพ

4. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาด้านการศึกษา (e-Education)

ไอทีเพื่อการศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุปกรณ์ที่มีอยู่แล้ว ลดความเหลื่อมล้ำโดยลงทุนอย่างเหมาะสม และวางแผนการศึกษาในระยะยาว

5. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาด้านสังคม (e-Society)

ไอทีเพื่อพัฒนาสังคม ลดความเหลื่อมล้ำการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ (Digital Divide) เพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน และส่งเสริมการเรียนรู้ (Learning Society) (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและการพัฒนา. 2553: 5-6)

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบใหญ่ (flagships) ของกลยุทธ์การพัฒนา

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. (2545). *กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ พ.ศ. 2544-2553 ของประเทศไทย*. หน้า 20.

จากกลยุทธ์การพัฒนานั้นเห็นได้ว่า “ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน” สอดคล้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาทางการศึกษา (e-Education) และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนา ด้านสังคม (e-Society) ซึ่งทางกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้มุ่งเน้นการลดช่องว่างระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท

1.2.3 แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ 2 ของประเทศไทย (พ.ศ.2552-2556)

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2552: ออนไลน์) ได้เสนอแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย พ.ศ. 2552-2556 ซึ่งถือเป็นแผนประสานงานระดับชาติที่มีสาระสำคัญหลายประการที่สะท้อนให้เห็นความต่อเนื่องทางนโยบายจาก “นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศระยะ พ.ศ.2544-2553 ของประเทศไทย” และ “แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศไทย (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2545-2549” ควบคู่ไปกับการกำหนดนโยบายใหม่และการปรับให้มีจุดเน้นในบางเรื่องที่เด่นชัดขึ้น จากแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารฉบับแรก เพื่อตอบรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของประเทศไทย และในขณะเดียวกันเพื่อมุ่งแก้ไขส่วนที่ยังเป็นจุดอ่อนและต่อยอดส่วนที่เป็นจุดแข็งของประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด อันจะช่วยนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศตามที่กำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ในที่สุด

สรุปสาระสำคัญของแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ 2 ของประเทศไทย (พ.ศ.2552-2556) ได้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์: “ประเทศไทยเป็นสังคมอุดมปัญญา (Smart Thailand) ด้วย ICT”
2. พันธกิจ: พัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอ พัฒนาโครงสร้างสารสนเทศและการสื่อสารความเร็วสูง พัฒนาระบบบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีธรรมาภิบาล
3. วัตถุประสงค์: เพื่อเพิ่มปริมาณและศักยภาพของกำลังคน เพื่อสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและปัจเจกบุคคล เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของธุรกิจและอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4. เป้าหมาย

- ประชาชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของประชากรทั้งประเทศมีความรอบรู้ สามารถเข้าถึง สร้างสรรค์ และใช้สารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ รู้เท่าทัน มีคุณธรรมและจริยธรรม ก่อเกิดประโยชน์ ต่อการเรียนรู้ การทำงานและการดำรงชีวิตประจำวัน

- ยกระดับความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศ โดยให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีระดับการพัฒนาสูงสุด ร้อยละ 25 (Top Quartile) ของประเทศที่มีการจัดลำดับทั้งหมดใน Networked Readiness Index

- เพิ่มบทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรม ICT ต่อ GDP ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15

5. ยุทธศาสตร์: การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามแผนแม่บทฯ (ฉบับที่ 2) มี 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนากำลังคนด้าน ICT และบุคคลทั่วไปให้มีความสามารถในการ สร้างสรรค์ ผลิต และใช้สารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณและรู้เท่าทัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการ ICT ของประเทศอย่างมีธรรมาภิบาล (National ICT Governance)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนให้เกิดธรรมาภิบาล ในการบริหารและบริการของภาครัฐ (e-Governance)

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันอุตสาหกรรมเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและรายได้เข้าประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขันอย่างยั่งยืน

2. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

2.1 ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2541: 3) ได้ให้ความหมายว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ศูนย์กลางการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง

จุฬารัตน์ เพชรจันทร์ (2541: 9) ได้ให้ความหมายว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง สถานที่หรือแหล่งที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ประชาชนในชุมชนและนอกชุมชน รวมทั้งเป็นแหล่งที่ประชาชนจะมาศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชน

ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ (2543: 6) ได้ให้ความหมายว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง แหล่งการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ประชาชนสามารถใช้บริการค้นคว้าหาความรู้ และยังเป็นสถานที่ที่ประชาชนได้มีโอกาสจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนตามความต้องการ

องค์การยูเนสโก (UNESCO: 1999) ได้ให้ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไว้ดังนี้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง องค์การทางการศึกษาของชุมชนที่อยู่นอกเหนือการศึกษาในระบบโรงเรียน และดำเนินการโดยประชาชนในชุมชน โดยมีกรให้การเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและการพัฒนา (2553: 2) ได้ให้ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ไว้ดังนี้ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน คือ ศูนย์กลางของชุมชนที่ตั้งอยู่ที่ใดก็ได้ แต่ต้องเป็นสถานที่ที่ชุมชนสามารถเข้าไปใช้ได้สะดวก และที่สำคัญเป็นศูนย์ที่มีเครื่องมือ ICT พื้นฐาน ในการให้บริการแก่คนในชุมชนทุกกลุ่มที่ต้องการใช้เครื่องมือ ICT เพื่อการพัฒนาตนเองตลอดจนพัฒนาชุมชนร่วมกัน

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยจึงขอสรุปเป็นความหมายของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนดังนี้ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ของชุมชนที่มีการให้บริการในการสืบค้น แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนเป็นแหล่งฝึกฝน ต่อยอดความรู้ พัฒนาทักษะ และความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ความเป็นมาของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนหรือ IT ในรูปแบบหรือชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เนื่องจากมีหน่วยงานที่เป็นผู้ริเริ่มที่หลากหลาย ตั้งแต่ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรอาสาสมัคร ฯลฯ โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 และต่อเนื่องจนมาถึงปัจจุบัน ทั้งนี้เป็นเพราะได้มีการกำหนดนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาประเทศไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ในปี พ.ศ. 2544-2553 ของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. 2545: 17)

การสร้างศูนย์การเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะศูนย์การเรียนรู้สารสนเทศ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ฯลฯ จึงมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไปแล้วแต่หน่วยงานที่ตั้ง แต่มีเป้าหมายโดยรวมคือ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนเพื่อให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทั่วประเทศ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 15-19) เช่น

1. ศูนย์สารสนเทศชุมชน โดยวิทยาลัยสาธาณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้ศูนย์สารสนเทศชุมชนเพื่อให้เป็นช่องทางของการพัฒนา โดยเฉพาะการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารสู่ชุมชน โดยทำเป็นโครงการนำร่องในเขตพื้นที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ในนามของ “โครงการแม่เมาะเฉลิมพระเกียรติ”
2. โครงการพัฒนาชนบทไทย เทเลเซ็นเตอร์ฉบับนักศึกษา ภายใต้การสนับสนุนขององค์กรพัฒนาเอกชน โดยเริ่มจากกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เริ่มจากเงินบริจาคต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ โดยทำเป็นลักษณะศูนย์นำร่องในรูปแบบต่าง ๆ ตามบริบทที่ชุมชนต้องการ
3. กลุ่มศิลปินวัฒนธรรมกระเจงเงา โดยองค์กรพัฒนาเอกชน ที่เน้นการเข้าถึงสื่อ ICT ให้กับกลุ่มคนชายขอบ (Marginal groups) หรือคนที่มีโอกาสน้อยกว่าคนอื่น (The less) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและการพัฒนา โดยเน้นการประยุกต์ใช้ ICT เพื่อการสืบค้นข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ให้ชุมชนเข้ามาสืบค้นเองโดยตรง การให้เด็กเยาวชนเข้ามาใช้ รวมทั้งการนำข้อมูลข่าวสารดังกล่าวมาผลิตเป็นสื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับชุมชนรวมทั้งยังใช้ ICT เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ ของชุมชนออกสู่สังคมภายนอก รวมทั้งการระดมทุน การค้าขายผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของชุมชน
4. บ้านสามขาเทเลเซ็นเตอร์ เป็นตัวอย่างของศูนย์ที่เน้นการประสานงาน เน้นการมีส่วนร่วม โดยเป็นความร่วมมือระหว่างศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ เครือซีเมนต์ไทย มูลนิธิศึกษา

พัฒน ์มูลนิธิไทยคม ชุมชน โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ แก่นนำชุมชน ลูกหลานในชุมชนเอง และหน่วยงานพี่เลี้ยงต่าง ๆ จากภายนอก เน้นการใช้ศูนย์ฯ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและเพื่อพัฒนาตนเอง แนวการใช้จะคล้ายคลึงกับกลุ่มศิลปะกระจกเงา คือเน้นชุมชนเป็นฐานในการใช้ศูนย์ฯ เพื่อการพัฒนาตนเอง (Community-base utilization)

5. ศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศชุมชน โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ทำเป็นศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศชุมชน นำร่องเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประมาณ 2-3 พื้นที่ เช่น ศูนย์เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น

6. โครงการนำร่องศูนย์โทรคมนาคมและสารสนเทศชนบท โดยบริษัทล็อกซเลย์ จำกัด นับว่าเป็น “เทเลเซ็นเตอร์ภาคเอกชน” ในช่วงแรก ๆ โดยได้รับการสนับสนุนบางส่วนจากประเทศแคนาดา (GAIA: Global Alliance for info structure Advancement corporation, Canada) ที่นำร่องอยู่ 5 พื้นที่ทั่วประเทศ

7. ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต-บ้านน้ำน้อย โดยมูลนิธิศึกษาพัฒน ์มูลนิธิไทยคม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อลดช่องว่าง การเข้าถึง และใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยเฉพาะการศึกษาของเด็กเยาวชนในชุมชน ข้อมูลการพัฒนาประเด็นต่าง ๆ ฯลฯ แนวการใช้จะคล้ายคลึงกับกลุ่มศิลปะวัฒนธรรมกระจกเงา คือเน้นชุมชนเป็นฐานในการใช้ศูนย์ฯ เพื่อการพัฒนาตนเอง (Community-base utilization)

8. โครงการอินเทอร์เน็ตตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เน้นการกระจายการเข้าถึง ICT สู่ทุกชุมชนทั่วประเทศผ่านองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

9. ศูนย์บริการสารสนเทศชุมชนนำร่องเนคเทค หรือศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ หรือมักเรียกสั้น ๆ ว่า เนคเทคเทเลเซ็นเตอร์ที่ทำเป็นโครงการนำร่องในชุมชน

10. อินเทอร์เน็ตสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ โดยบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) หรือที่เรียกว่า “เน็ตหมู่บ้าน” เป็นการนำร่อง มีการดำเนินการอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น จังหวัดขอนแก่น จังหวัดหนองคาย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี “ตู้อินเทอร์เน็ตสาธารณะ” ตามสถานที่ต่าง ๆ

11. ศูนย์คอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ วัดสุทธิวาตวราราม จังหวัดสมุทรสาครเป็นเพียงโครงการนำร่องเพื่อทดสอบความเป็นไปได้เพื่อการเข้าถึง ICT ในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก เยาวชนในชนบท

12. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ปี พ.ศ.2550 นับว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ โดยทางกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือ “กระทรวง ICT” ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการสร้างภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge based society) และการสร้างคนในประเทศให้มีความรู้ ความสามารถเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าเทียมกันทั่วประเทศ โดยจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จำนวน 20 ศูนย์ฯ และ 200 ศูนย์ฯ ในปี พ.ศ. 2550-2552 ตามลำดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของเด็ก เยาวชนและชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และลดช่องว่างในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งการตอบโจทย์ในเรื่องของการสร้าง การส่งเสริม และการช่วยบำรุงรักษา “ทุนเดิม” หรือ “ภูมิปัญญา” ของชุมชนโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถที่จะนำภูมิปัญญา ภูมิรู้ของตนเองออกเผยแพร่สู่ชุมชนภายนอกได้

2.2.1 โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลได้พยายามผลักดันให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge Based Society) เพื่อให้เป็นไปตามสังคมโลกที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างแพร่หลาย กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในฐานะหน่วยงานหลักที่มีภารกิจในการผลักดันสังคมไทยเข้าสู่ยุคแห่งสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจึงได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการคอมพิวเตอร์เอื้ออาทร โครงการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง โครงการจัดตั้งศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ (Thailand Knowledge Center) เป็นต้น

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2550: ออนไลน์) จึงได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาสังคมให้ไปสู่ยุคแห่งการเรียนรู้โดยได้ดำเนิน “โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน” ในบริเวณชุมชนและศาสนสถาน เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลาย อันเป็นแหล่งการเรียนรู้ของเด็กเยาวชนและประชาชน ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต้องขยายช่องทางการใช้ภาครัฐไปสู่ส่วนท้องถิ่น ยกย่องคุณภาพการให้บริการอินเทอร์เน็ตทั้งทางด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งลดช่องว่างในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่มี ICT เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศ ความรู้ บทเรียนต่าง ๆ ให้กับประชาชนทุกกลุ่มวัย
2. เพื่อสร้างและขยายโอกาสทางการตลาดให้ผู้ประกอบการชุมชน ในการเผยแพร่โฆษณาสินค้าชุมชน การติดต่อเชื่อมโยงกับผู้ผลิตแหล่งวัตถุดิบในภูมิภาคด้วยระบบ ICT
3. เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
4. เพื่อสร้างช่องทางการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ประสบการณ์การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ระหว่างชุมชนทั่วประเทศ
5. เพื่อพัฒนา รวบรวม จัดเก็บและเผยแพร่องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีผ่านสื่อ ICT

แนวความคิดการดำเนินโครงการ

“การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการสนับสนุนจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมผ่านเครือข่าย Telecentre”

“กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สามารถสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงแรงงาน เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ได้อย่างครบถ้วน ตอบสนองกิจกรรมและความต้องการของสมาชิกทุกกลุ่มวัยได้อย่างครบวงจร”

“พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง มีระบบและเติบโตเป็น Telecentre Academy เพื่อเป็นศูนย์กลางสำหรับการเรียนรู้ของสมาชิกชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้”

ประโยชน์ของการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

1. เกิดแหล่งเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของชุมชน ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ ICT
2. ประชาชนสามารถใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมรายได้ของชุมชน

3. เกิดสังคม IT ที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางในการลดช่องว่างระหว่างวัยของคนในชุมชน

4. เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ชุมชนทันต่อเหตุการณ์ เกิดการเรียนรู้ได้ก้าวทันโลก

ขั้นตอนการขอจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

1. ชุมชนทั่วประเทศสามารถยื่นเรื่องขอจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยการดาวน์โหลดแบบสอบถามที่ www.thaitelecentre.org เพื่อกรอกข้อมูล แล้วส่งกลับยังกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พิจารณาประเมินความพร้อมจากเอกสารที่ส่งมา

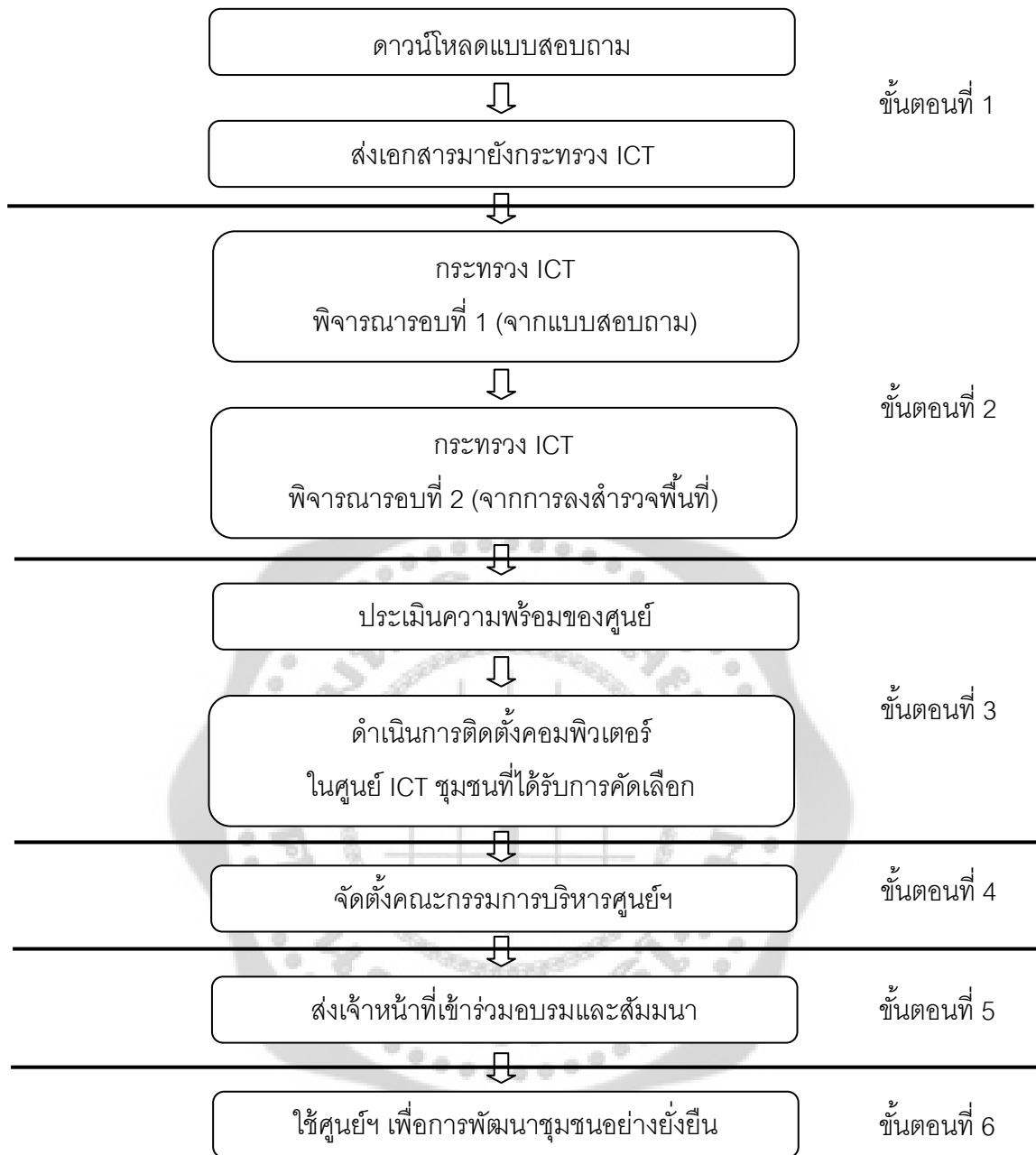
3. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลชุมชนที่ผ่านการประเมินขั้นต้น นำข้อมูลและรายละเอียดที่ได้จากการลงพื้นที่ในด้านความพร้อมต่าง ๆ ของชุมชนมาประกอบการพิจารณาคัดเลือกที่ตั้งศูนย์เพื่อติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์

4. จัดตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์ ICT ชุมชน เพื่อวางแผนการบริหาร การจัดอบรมให้กับประชาชน หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนจากศูนย์ ICT และรายงานการดำเนินงานให้กับกระทรวง ICT อย่างต่อเนื่อง

5. ส่งเจ้าหน้าที่ดูแลศูนย์ฯ 2 คน เข้าอบรมและสัมมนา เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการทำงานในชีวิตประจำวันร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลศูนย์ทั่วประเทศ เพื่อสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนได้ (Training for the trainer)

6. สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาให้นำ ICT มาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการขอจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ที่มา: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2551). ขั้นตอนการขอจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน. (ออนไลน์).

เกณฑ์การพิจารณาจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ในการคัดเลือกที่ตั้งศูนย์ฯ ICT ชุมชน มีการพิจารณา 2 รอบ คือ

รอบที่ 1 จากเอกสารคำร้องขอที่ส่งเข้ามายังกระทรวง ICT

รอบที่ 2 จากการสำรวจพื้นที่

ในการลงสำรวจพื้นที่ ใช้วิธีการสำรวจด้วยสายตา (Visual Survey) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีรายละเอียดในเรื่องความพร้อมด้านต่าง ๆ ของชุมชน ดังนี้

1. ความพร้อมของสถานที่จัดตั้งศูนย์
2. ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ให้บริการ
3. ความพร้อมเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
4. ความพร้อมของภูมิปัญญาและอาชีพในชุมชน
5. ความพร้อมของชุมชน เช่น การรับรู้ ความสนใจ และการมีส่วนร่วม

หลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก

การพิจารณาคัดเลือกชุมชนที่มีความพร้อมและเหมาะสมสำหรับการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะใช้วิธีการสำรวจเชิงประจักษ์ (Evident Survey) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบกัน ในรายละเอียดของแบบสอบถามจะถูกนำไปพิจารณาให้ค่าคะแนน ประกอบด้วย 5 ประเด็นหลัก ในแต่ละประเด็นที่มีคะแนนเต็ม 10 คะแนน คูณกับค่าน้ำหนักความสำคัญที่ต่างกัน รายละเอียดดังนี้ (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.2551: ออนไลน์)

1. ความพร้อมของสถานที่จัดตั้งศูนย์

ในประเด็นนี้มี 5 เรื่องย่อยที่จะพิจารณาและประเมินค่าคะแนนในเรื่องย่อย จะนำมาเฉลี่ยให้ได้รวมคะแนนเต็ม 10 ดังนี้

1.1 สถานที่จัดตั้ง (Site) (คะแนนเต็ม 2 คะแนน) จะต้องอยู่กลางชุมชน เพื่อให้เกิด รัศมีบริการให้บริการที่ครอบคลุมพื้นที่ โดยค่าคะแนนจะลดหลั่นลงกันไปตามความใกล้-ไกลชุมชน คือ สถานที่จัดตั้งไกลชุมชน ได้ค่า 0 คะแนน สถานที่จัดตั้งใกล้ชุมชน ได้ค่า 1 คะแนน สถานที่จัดตั้งอยู่ กลางชุมชน ได้ค่า 2 คะแนน

1.2 ลักษณะของอาคาร (คะแนนเต็ม 2 คะแนน) ในเรื่องนี้เน้นให้อาคารจะต้องเป็น อาคารสาธารณะ และอยู่ในที่สาธารณะหรือส่วนราชการ เนื่องจากการส่งมอบศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะเป็นลักษณะของส่วนราชการ การส่งมอบให้กับส่วนราชการ อาคารจึงควรเป็นส่วนที่ราชการ

ผู้รับผิดชอบสามารถเข้ามาดำเนินการ ดูแล สนับสนุน ส่งเสริมและรับผิดชอบได้ และจะต้องมีโครงสร้างอาคารที่มั่นคงแข็งแรง แน่นหนา ปลอดภัย คือ พร้อมที่จะจัดตั้งคอมพิวเตอร์หรือปรับปรุงเล็กน้อย ค่าคะแนน คือ ถ้ามีความพร้อมทั้งเรื่องอาคารที่เป็นที่สาธารณะ และมีความมั่นคงแข็งแรง ได้ค่า 2 คะแนน ถ้ามีความพร้อมเรื่องหนึ่งเรื่องใด ได้ค่า 1 คะแนน และถ้าขาดความพร้อมทั้ง 2 ด้าน ได้ 0 คะแนน

1.3 ลักษณะของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (คะแนนเต็ม 2 คะแนน) หมายถึง ห้องที่จะนำมาเป็นที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะต้องมีการกั้นแยกจากการใช้สอยอื่นอย่างชัดเจน เพื่อความเป็นสัดส่วนของการใช้บริการ และเพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมด้านความชื้น และฝุ่นละออง ที่จะช่วยให้มีอายุการใช้งานของเครื่องยาวนานขึ้น และจะต้องมีขนาดห้องที่เหมาะสมกับจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ร้องขอ ถ้าห้องที่จะจัดตั้งศูนย์มีการกั้นแยกที่ชัดเจน และขนาดพอเหมาะกับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ร้องขอ ได้ค่า 2 คะแนน ถ้ามีความพร้อมเพียงข้อหนึ่งข้อใด ได้ค่า 1 คะแนน และหากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ใด ๆ ได้ค่า 0 คะแนน

1.4 การเข้าถึง (Accessibility) (คะแนนเต็ม 2 คะแนน) แบ่งการเข้าถึงเป็น 2 เรื่องย่อย คือ ทางเข้าที่จะนำเข้าสู่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะต้องเป็นทางสาธารณะ และจะต้องมีความสะดวกและเหมาะสมสำหรับผู้ใช้บริการทุกกลุ่มวัย รวมถึงผู้พิการ เช่น ต้องมีทางลาดเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้พิการและผู้สูงวัย เป็นต้น และจะต้องมีป้ายชื่อศูนย์ที่มีแสงสว่างให้เห็นในเวลากลางคืนพร้อมเครื่องหมาย และสัญลักษณ์ชี้เข้าสู่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ได้ค่า 2 คะแนน ถ้ามีความพร้อมเพียงข้อหนึ่งข้อใด ได้ค่า 1 คะแนน และหากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ใด ๆ ได้ค่า 0 คะแนน

1.5 สภาพแวดล้อมรอบข้าง (คะแนนเต็ม 2 คะแนน) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบข้างที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะต้องเป็นกิจกรรมที่ไม่รบกวนซึ่งกันและกัน และไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ และเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่น เรื่องน้ำท่วมฝุ่นละออง เสียงดัง ความชื้น และอุณหภูมิ เป็นต้น เกณฑ์การประเมินแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ และไม่ดี ค่าคะแนน คือ 2, 1 และ 0 ตามลำดับ

เมื่อนำคะแนน 5 เรื่องมารวมกัน เป็นคะแนนเต็ม 10 คะแนน และนำมาคูณกับค่าน้ำหนักความสำคัญ 25 คะแนน เพื่อถ่วงค่าคะแนนในประเด็นสถานที่ให้มากที่สุด เนื่องจากสถานที่มีความสำคัญต่อการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะต้องแสดงความเป็นหลักแหล่ง เพื่อการ

ประชาสัมพันธ์ที่ตั้งที่ชัดเจน และการติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ จะเป็นลักษณะถาวร เรื่องที่ตั้งจึงได้คะแนนน้ำหนักสูงที่สุด

2. ความพร้อมของเจ้าหน้าที่ให้บริการ หมายถึง ผู้ที่จะเข้ามาให้บริการดูแล

รับผิดชอบหลักภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน แบ่งเรื่องย่อยเป็น 3 เรื่อง คือ

2.1 เจ้าหน้าที่ให้บริการควรเป็นคนในท้องถิ่นนั้น เนื่องจากคนในท้องถิ่นจะมีความรู้สึกถึงความรัก และผูกพันในท้องถิ่นของตนและคนในชุมชน เกิดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การจับมือ รมที่ต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้เกิดผู้ดำเนินการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่สามารถดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในระยะยาวได้ ให้ค่าเต็ม 4 คะแนน หากไม่ใช่คนในท้องถิ่น 1 หรือ 2 คน ก็จะได้ 2 คะแนน

2.2 เจ้าหน้าที่จะต้องเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรของกระทรวง ICT ด้วยการยืนยันขณะการสัมภาษณ์ทั้ง 2 คน จะได้ค่า 3 คะแนน หากเจ้าหน้าที่ไม่ครบ 2 คน จะได้ 0 คะแนน เนื่องจากการอบรมเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ได้พัฒนาความรู้ และเป็นโอกาสที่จะได้พบกับเครือข่ายทั่วประเทศ หากไม่เข้ารับการอบรมแม้คนหนึ่งคนใด ก็จะส่งผลต่อความยั่งยืนของศูนย์ได้

2.3 เจ้าหน้าที่จะต้องเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในเรื่องนี้สามารถพิจารณาได้ในขณะสัมภาษณ์ที่ผู้ตอบแสดงถึงความตั้งใจ ความกระตือรือร้นในการคิดและตอบ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง และมาก ได้ค่า 1, 2 และ 3 ตามลำดับ

เมื่อนำคะแนน 3 เรื่องมารวมกันเป็นคะแนนเต็ม 10 คะแนน และนำมาคูณกับค่าน้ำหนักความสำคัญ 20 คะแนน ซึ่งมีค่าเท่ากับเรื่องความพร้อมเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และความพร้อมของภูมิปัญญาและอาชีพในชุมชน เนื่องจากทั้ง 3 ประเด็นนี้ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญใกล้เคียงกัน ที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่ให้ประโยชน์แก่ประชาชนและชุมชน ทั้งยังเกิดการพัฒนาให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน สามารถดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง

3. ความพร้อมเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 2 เรื่อง คือ

3.1 ความพร้อมขององค์กร (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดูแลจัดการและบริหารศูนย์ โดยที่คณะกรรมการที่จัดตั้งจะต้องเข้ามามีบทบาทหน้าที่ร่วมกัน ซึ่งควรเป็นกรรมการที่ประกอบขึ้นมาจากหน่วยงานที่หลากหลาย เพื่อเป็นการกระจายบทบาทในการดูแล

และร่วมกันรับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้ มีเกณฑ์การให้ระดับคะแนนเป็น น้อย/ปานกลาง/ มาก ได้ค่า 1, 3 และ 5 ตามลำดับ

3.2 การบริหารจัดการ (คะแนนเต็ม 5 คะแนน) แยกเรื่องได้ 3 เรื่อง คือ

- เรื่องบุคลากรเสริม จะต้องมีเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ถ้ามีจะได้ 1 คะแนน ถ้าไม่มีจะได้ 0 คะแนน

- เรื่องแผนการให้บริการในรอบ 1 ปี คือ ตารางการให้บริการ รวมถึง การจัดอบรม เรื่องต่าง ๆ ให้กับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเห็นถึงการเข้ามาใช้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่เกิดขึ้น อย่างชัดเจน ถ้ามีจะได้ 2 คะแนน ถ้าไม่มีจะได้ 0 คะแนน

- เรื่องแผนการบริหารการจัดสรรงบประมาณว่าจะมีงบประมาณมาจากแหล่งใดบ้าง เช่น จากการสนับสนุนของหน่วยงานท้องถิ่น จากการเก็บค่าบริการต่าง ๆ เป็นต้น จะทำให้เห็นได้ว่า ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะมีความยั่งยืนได้อย่างไร ถ้ามีจะได้ 2 คะแนน ถ้าไม่มีจะได้ 0 คะแนน

นำคะแนนในประเด็นนี้มารวมกัน เป็นคะแนนเต็ม 10 คะแนน และคูณกับค่าน้ำหนัก 20 คะแนน

4. ความพร้อมของภูมิปัญญาและอาชีพในชุมชน

พิจารณาถึงสิ่งที่ชุมชนต้องการนำเสนอ เผยแพร่ ในประเด็นนี้แบ่งออกเป็น 3 เรื่อง คือ

4.1 **ผลิตภัณฑ์ชุมชน** ให้ความสำคัญมากที่สุด เพื่อให้ นำข้อมูลด้านสินค้าเผยแพร่ โฆษณาผ่านระบบInternet เป็นการเสริมสร้างโอกาสด้านอาชีพและรายได้ให้กับประชาชนและชุมชน ให้ค่าคะแนนเต็ม 6 คะแนน ลดหลั่นตามเกณฑ์ คือ ไม่มีผลิตภัณฑ์/มี1-3 เรื่อง/4 เรื่องขึ้นไป ได้ค่า 0, 3 และ 6 ตามลำดับ

4.2 **เรื่องราวของเมือง** เป็นการเผยแพร่ข้อมูลที่มีคุณค่าและประโยชน์สำหรับเรียนรู้ ให้ค่าคะแนนเต็ม 2 คะแนน หากไม่มีจะได้ 0 คะแนน

4.3 **ประเพณี วัฒนธรรม** เป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญา องค์ความรู้ประจำถิ่น มีคุณค่าและประโยชน์ สำหรับการเรียนรู้ ให้ค่าคะแนนเต็ม 2 คะแนน หากไม่มีจะได้ 0 คะแนน

นำคะแนน 3 เรื่องมารวมกัน เป็นคะแนนเต็ม 10 คะแนน และคูณกับค่าน้ำหนัก 20 คะแนน

5. ความพร้อมของชุมชน เช่น การรับรู้ สนใจ และตอบสนอง แบ่งได้เป็น 3 เรื่อง คือ

5.1 จำนวนคนที่เข้าร่วมประชุม เป็นการประเมินเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่แสดงให้เห็นถึงความสนใจที่จะมีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มาร่วมรับฟัง และร่วมให้ความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ สามารถพิจารณาได้จากวันที่ลงสำรวจ แบ่งได้ 3 ระดับ คือ 1-5 คน/6-10 คน/10 คนขึ้นไป ให้ค่า 1, 2 และ 3 ตามลำดับ

5.2 ความหลากหลายของสายงานที่เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อพิจารณาถึงการขยายผลการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ว่าจะมีองค์กรใดที่จะเข้ามาร่วมดำเนินการ/ให้บริการ หรือเป็นเครือข่ายในรูปแบบที่ต่างกันไป เช่น ด้านธนาคาร: เพื่อพัฒนาศูนย์เป็น Pay Point, ด้านสาธารณสุข: เพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นลักษณะ E-Health เป็นต้น แบ่งได้ 3 ระดับ คือ มีหน่วยงานเข้าร่วม 1-2 หน่วยงาน/3-4 หน่วยงาน/5 หน่วยงานขึ้นไป ให้ค่า 1, 2 และ 3 ตามลำดับ

5.3 ความกระตือรือร้น เป็นการให้คะแนนภาพรวมจากการสัมภาษณ์และข้อมูลทั้งหมดถึงเรื่องความสนใจ ความพร้อมในทุกด้าน และความมุ่งมั่นที่จะใช้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน แบ่งได้ 3 ระดับ คือ น้อย/ปานกลาง/มาก ให้ค่า 0, 2 และ 4 ตามลำดับ

เมื่อนำคะแนน 3 เรื่องมารวมกัน เป็นคะแนนเต็ม 10 คะแนน และนำมาคูณกับค่าน้ำหนักความสำคัญเนื่องจากประเด็นนี้เป็นกรให้คะแนนในประเด็นประกอบ จึงมีค่าน้ำหนักที่ 15 คะแนน

จากนั้นนำคะแนนทั้ง 5 ประเด็นมารวมกัน และค่าได้คะแนนรวมแล้ว ที่ปรึกษาตั้งเกณฑ์สำหรับชุมชนที่จะได้รับการคัดเลือกเพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไว้ ดังนี้

ระดับที่ 1 ได้คะแนนช่วง 801-1,000 คะแนน จะได้รับคัดเลือกเป็นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ระดับที่ 2 ได้คะแนนช่วง 601-800 คะแนน จะเก็บคะแนนไว้เพื่อพิจารณา หากมีการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ระดับที่ 3 ได้คะแนนน้อยกว่า 600 คะแนน จะถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ในกรณีที่ชุมชนเข้าอำเภอกันจะพิจารณาคัดเลือกให้ชุมชนที่มีคะแนนมากที่สุดก่อน และหากจำนวนชุมชนที่ผ่านเกณฑ์ไม่ครบ 100 รายในแต่ละระยะ จะนำชุมชนลำดับรองมาพิจารณาตามความเหมาะสมต่อไป

2.2.2 วิธีการขั้นตอนในการประชาสัมพันธ์ และคัดเลือกชุมชน เพื่อจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2551: ออนไลน์)

1. นำเรียนท่านผู้ว่าราชการจังหวัด

2. ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบในอำเภอที่ยังไม่ได้รับการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมในส่วนข้อมูลรายละเอียดที่ชุมชนจะได้รับ ดังนี้

2.1 ไมโครคอมพิวเตอร์ประมวลผลทั่วไป

2.2 เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย จำนวน 1 เครื่อง

2.3 เครื่องพิมพ์แบบเลเซอร์ จำนวน 1 เครื่อง

2.4 ระบบเครือข่ายและอุปกรณ์ พร้อมการติดตั้ง 1 ระบบ

2.5 ค่าบริการรายเดือน Internet 12 เดือน

2.6 โต๊ะคอมพิวเตอร์ขนาด 120 เซนติเมตร

2.7 โต๊ะคอมพิวเตอร์ขนาด 80 เซนติเมตร

2.8 เก้าอี้

และแบ่งเป็น ขนาด S M L XL ดังนี้

ขนาด S จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์รวมเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย 6 ชุด พร้อมโต๊ะ-เก้าอี้ตามจำนวน
ขนาด M จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์รวมเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย 11 ชุด พร้อมโต๊ะ-เก้าอี้ตามจำนวน
ขนาด L จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์รวมเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย 16 ชุด พร้อมโต๊ะ-เก้าอี้ตามจำนวน
ขนาด XL จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์รวมเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย 21 ชุด พร้อมโต๊ะ-เก้าอี้ตามจำนวน

โดยกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายบริการอินเทอร์เน็ต และการซ่อมบำรุงเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เป็นระยะเวลา 1 ปี หลังจากนั้นชุมชนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย และบริหารจัดการศูนย์เอง โดยมีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นพี่เลี้ยงในด้านวิชาการ

สำหรับสถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนนั้น อาจจะเป็น

- วัด
- โรงเรียนขนาดเล็กและเป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่ขาดแคลน และเป็นจุดศูนย์รวมของชุมชน สามารถเปิดให้บริการได้ทั้ง 7 วัน
- สถานที่กลางชุมชน เช่น ตลาด ศาลาอเนกประสงค์

3. ให้ชุมชนที่สนใจสมัครกรอกข้อมูลลงในแบบสอบถาม

4. คัดเลือกชุมชนตามหลักเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนน โดยคัดเลือกอำเภอละ 1 ชุมชน จัดส่งรายชื่อชุมชนที่ได้รับคัดเลือกพร้อมแบบสอบถามอำเภอละ 1 ชุมชน มายังกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2.2.3 ขั้นตอนการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และศูนย์วิจัยการจัดการความรู้ การสื่อสารและการพัฒนา (2553: 10-11) ได้เสนอว่า เมื่อชุมชนได้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ไปแล้ว ขั้นตอนหลัก ๆ ที่จะต้องดำเนินการ คือ

1. จัดตั้งที่ปรึกษา หรือคณะกรรมการที่ปรึกษาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อสร้างความเชื่อถือ ช่วยให้คำปรึกษา ช่วยกำหนดทิศทางหรือแนวทางให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน
2. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อช่วยผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ทำงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุน และช่วยยืนยันความโปร่งใสเกี่ยวกับการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยภาพรวม
3. พิจารณาเลือกอาสาสมัครเพื่อทำหน้าที่ให้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จำนวน 2 คน ควรจะเน้นคนที่อยู่ในชุมชน/ พื้นที่/ คนที่มีจิตอาสา/ คนที่ชอบเกี่ยวกับเรื่อง ICT/ คนที่มีจิตใจเพื่อ การบริการ เพื่อการพัฒนาชุมชนของตนเอง เพื่อส่งไปอบรมที่กระทรวง ICT จัดให้ในวาระต่าง ๆ เพื่อ เป็นผู้ประสานงานระหว่างศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน กระทรวง ICT และชุมชนที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตั้งอยู่ รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนหรือในพื้นที่ด้วย
4. จัดทำเว็บไซต์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ซึ่งทางกระทรวง ICT มีการจัดอบรมให้ฟรี
5. จัดทำอีเมลของตนเองเพื่อการประสานงาน เพราะส่วนใหญ่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ทั่วประเทศ จะสื่อสารผ่านอีเมลและเว็บไซต์
6. จัดทำไดเรคทอรี หรือแผนผังการทำงาน ตำแหน่ง ที่อยู่ เบอร์โทร เบอร์อีเมลของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ทุกคน เพื่อความสะดวกในการทำงาน การประสานงาน และการ ประชาสัมพันธ์ระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
7. กำหนดกติกา หรือข้อกำหนดในการใช้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของท่านเองร่วมกัน เช่น การกำหนดกิจกรรมที่มีให้บริการในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ค่าบริการ ระบบสมาชิก ระบบ อาสาสมัคร เวลาที่เปิด-ปิดในการให้บริการ
8. จัดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ให้ชุมชนของท่านทราบ โดยทำ ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งโดยตรง เช่น ผ่านสื่อชุมชนประเภทต่าง ๆ และโดยอ้อม เช่น การไปร่วมงาน ร่วม กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ของหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน

9. จัดหาอาสาสมัครจากชุมชนมาช่วยทำงาน ซึ่งจะเป็นใครก็ได้ที่มีจิตอาสา และอยากช่วยงานหรือให้บริการชุมชน

10. จัดทำระบบการเข้าใช้งานของผู้เข้ามาใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ตามที่กระทรวง ICT กำหนด และเพื่อเป็นผลงานที่จะต้องรายงานกระทรวง ICT ทุกเดือน

11. จัดประชุมประจำเดือน เพื่อรายงานผลการทำงาน

12. สร้างสรรค์กิจกรรมการพัฒนาในชุมชน ที่ใช้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นเครื่องมือ เช่น การจัดทำฐานข้อมูลชุมชน การสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชน

2.2.4 ข้อกำหนดและหลักเกณฑ์การปฏิบัติสำหรับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

1. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อมอบศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้เป็นสมบัติของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งอาจจะจัดตั้งขึ้นที่ วัด อบต. เทศบาล โรงเรียน หรือค่ายทหาร เป็นต้น ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จัดตั้งขึ้นนั้น เป็นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ทุกคนในชุมชนต้องร่วมมือกันดูแลให้มีความยั่งยืนสืบไป (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและการพัฒนา. 2553: 14-15)

2. เวลาในการเปิด-ปิดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ต้องเปิดให้บริการทุกวัน ดังนี้

วันจันทร์-ศุกร์   เปิดทำการระหว่างเวลา (อย่างน้อย) 9.00 น.-18.30 น.

วันเสาร์-อาทิตย์   เปิดทำการระหว่างเวลา (อย่างน้อย) 9.00 น.-16.00 น.

3. บุคคลที่เกี่ยวข้องในการดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมี 2 ประเภท

3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน การบริหารงานศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรบริหารในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้นำในชุมชนนั้น ๆ เช่น นายกอบต. นายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะเป็นผู้ที่กำหนดนโยบาย เช่น จะเก็บค่าใช้บริการของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนหรือไม่? ในอัตราเท่าใด ค่าซ่อมแซมเครื่องและอุปกรณ์จะใช้เงินจากที่ใดบ้าง เป็นต้น

3.2 ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (อย่างน้อย 2 คน) เป็นผู้ที่คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมอบหมาย หรือจ้างให้เป็นผู้ดูแลประจำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยมีหน้าที่

- ดูแลอุปกรณ์ต่าง ๆ ขณะเปิดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมิให้สูญหาย
- ดูแลคนที่เข้ามาใช้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ให้เป็นการใช้งานแบบปกติ (Normal used) และไม่ให้อินเทอร์เน็ต พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์

- แนะนำผู้ที่เข้ามาใช้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้สามารถใช้งานได้ เช่น สอนผู้ที่ใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็นให้สามารถเข้าดูเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้ เป็นต้น

4. ผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ต้องรายงานการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทราบทุกเดือน เช่น รายงานจำนวนผู้ใช้บริการ และชื่อผู้ที่เข้ามาใช้งานภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน การจัดกิจกรรมการอบรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นต้น

5. ห้ามมีการเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ใด ๆ ที่ทางกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมอบให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จนกว่าจะได้รับการอนุญาตจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2.3 โครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

2.3.1 โครงการอบรมเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ ICT ณ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ความเป็นมาของโครงการ

กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถูกลดรวมเป็นหนึ่งเดียว กับการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างแยกออกจากกันไม่ได้ ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงนานาประเทศเข้าหากันอย่างไร้พรมแดน ขณะที่โลกกำลังก้าวเข้าสู่ยุคสังคมสารสนเทศแต่ในทางกลับกันสังคมไทยยังคงมีความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารระหว่างคนเมืองกับคนต่างจังหวัด ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีสารสนเทศ และไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจึงจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนขึ้นทั่วประเทศ

ด้วยวิสัยทัศน์และพันธกิจของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มุ่งพัฒนาสังคมทุกระดับด้วยสื่อ ICT กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จึงได้ริเริ่มโครงการ “การอบรมเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ ICT ณ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน” เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแก่ทุกชุมชนที่มีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตั้งอยู่ และขยายผลไปสู่ชุมชนใกล้เคียง ภายใต้แนวคิดการกระจายความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสู่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถตั้งรับกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว ซึ่งเป็นการลดช่องว่างทางดิจิทัลในสังคมไทยอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรวมถึงการลดช่องว่างในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการสื่อสารระหว่างกับประชาชนทั่วไปทั้งในเขตกรุงเทพและต่างจังหวัด

2. เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนใช้ ICT ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น
การดำเนินโครงการอบรมเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ ICT ณ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ทั้งการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการและการจัดอบรมการใช้ ICT

1. **ด้านการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ** มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำเสนอชุดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์ฯ และความสำเร็จต่าง ๆ ทั้งจากในและต่างประเทศ การประชุมเชิงปฏิบัติการบนฐานความต้องการของแต่ละพื้นที่ทั่วประเทศ การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อมุ่งสู่การหาโอกาสในการใช้ศูนย์เรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อให้อีกเครื่องมือหนึ่งของการพัฒนาพื้นที่ร่วมกัน การสัมมนาจึงประกอบด้วยทุกหน่วยงาน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายที่เห็นประโยชน์จากสื่อใหม่ หรือสื่อ ICT เพื่อนำไปพัฒนา นำไปถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ความรู้ นโยบาย ฯลฯ จากทุกฝ่ายส่งตรงสู่ชุมชน เช่น ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าหน่วยงานระดับจังหวัดต่าง ๆ เช่น สถิติจังหวัด พัฒนาการจังหวัด เกษตรจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ท่องเที่ยวจังหวัด พาณิชย์จังหวัด ฯลฯ รวมทั้งกลุ่มที่สำคัญที่สุดคือ กลุ่มผู้บริหารศูนย์เรียนรู้ ICT ชุมชนในภูมิภาคนั้น ๆ ไม่ต่ำกว่า 200 คน

2. **ด้านจัดอบรม** มีการสอนให้ประชาชนกว่า 900 คนทั่วประเทศ ได้มาเรียนรู้การนำสื่อ ICT มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเอื้อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการทำงาน โดยแบ่งออกเป็น 7 หลักสูตร ดังนี้

หลักสูตรที่ 1 การใช้งานอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้เริ่มต้น (12 ชั่วโมง)

หลักสูตรที่ 2 การใช้งานโปรแกรมสำนักงาน และการจัดการเอกสารเบื้องต้น (30 ชั่วโมง)

หลักสูตรที่ 3 การติดตั้ง ดูแลรักษา และแก้ไขปัญหาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น (12 ชั่วโมง)

หลักสูตรที่ 4 การสร้างเว็บไซต์อย่างง่ายได้ด้วยตนเอง (18 ชั่วโมง)

หลักสูตรที่ 5 การพัฒนาเว็บไซต์ระดับสูง (30 ชั่วโมง)

หลักสูตรที่ 6 การรักษาความปลอดภัยสำหรับผู้ดูแลระบบ (18 ชั่วโมง)

หลักสูตรที่ 7 การออกแบบและสร้างเว็บเพจมัลติมีเดียแอนิเมชันเบื้องต้น (30 ชั่วโมง)

ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ ICT

กิจกรรมที่จัดขึ้นในปี 2552 ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมอาสาสมัคร สู่การเป็นวิทยากร ICT ชุมชน

เป็นกิจกรรมที่รับสมัครอาสาสมัครทำหน้าที่วิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชน อาทิ ครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป คนตกงาน คนที่เกษียณอายุแล้ว ฯลฯ โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ มีความพร้อม และอาสาจะเป็นวิทยากรทางด้าน ICT เพื่อถ่ายทอดความรู้ไปสู่ประชาชนในชุมชน

2. กิจกรรมการอบรมเพื่อส่งเสริมความรู้ด้าน ICT

เป็นกิจกรรมที่ถ่ายทอดบรรยายความรู้ ฝึกปฏิบัติการหลักสูตรด้าน ICT ให้กับกลุ่มเป้าหมายในชุมชนต่าง ๆ ซึ่งพิจารณาจัดอบรม โดยใช้หลักสูตรการอบรมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับประชาชนในแต่ละพื้นที่

3. กิจกรรมการสัมมนาเพื่อส่งเสริมความรู้ด้าน ICT

เป็นกิจกรรมที่ถ่ายทอดบรรยายความรู้ด้าน ICT ให้กับประชาชน เพื่อให้สามารถนำ ICT ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งตนเอง ผู้อื่น และองค์กรหัวข้อการสัมมนา

4. กิจกรรมการจัดทำหนังสือเผยแพร่เว็บไซต์

การจัดทำหนังสือเผยแพร่เว็บไซต์ดี ๆ มีประโยชน์ อาทิ เว็บไซต์ในโครงการพระราชดำริ ของในหลวง, โครงการสำคัญ ๆ และการให้บริการของทางภาครัฐ และเอกชน, เว็บไซต์ข้อมูลสาระดี ๆ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพพลานามัย, เว็บไซต์ซื้อ-ขายสินค้าออนไลน์, เว็บไซต์เพื่อการศึกษา ฯลฯ

5. กิจกรรมการจัดทำเว็บไซต์เผยแพร่ข้อมูลโครงการและข้อมูลด้าน ICT

www.mict4u.net เป็นช่องทางที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น รายละเอียดหลักสูตร หัวข้อการสัมมนา การรับสมัคร การลงทะเบียน ข่าวสารกิจกรรม ข่าวสาร ด้าน ICT การพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และอื่น ๆ

2.3.2 กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนไทยในยุค ICT (Young ICT)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อลดช่องว่างทางการศึกษา (Digital Divide) ของเยาวชนไทยด้าน ICT ให้มีความเสมอภาคกันทั้งจากการศึกษาในระบบและนอกระบบ
2. เพื่อสร้างเครือข่ายด้าน ICT ให้กับเยาวชนไทยได้ใช้เครือข่ายในการเสริมสร้างความรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ด้วยแนวทางที่สร้างสรรค์ มีคุณธรรมและจริยธรรม
3. เพื่อส่งเสริมและผลักดันให้เกิดบุคลากรทางด้าน ICT ในสาขาที่ประเทศไทยขาดแคลน เช่น นักพัฒนาระบบ ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาบุคลากรด้าน ICT ให้มีศักยภาพ สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

4. เพื่อสร้างโอกาสให้เยาวชนไทยได้ใช้ความรู้ ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ด้าน ICT มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนไทยในยุค ICT ปี 2551

กิจกรรมสำคัญที่ผ่านมา ได้แก่

1. จัดอบรมเยาวชน และครู/อาจารย์ จำนวน 5 ครั้ง รวม 596 คน
2. จัด ICT Camp 1 ครั้ง จำนวน 78 คน
3. จัดทัศนศึกษาดูงาน TK Park 7 ครั้ง จำนวน 212 คน
4. จัดประกวดผลงานด้าน ICT (ICT Contest) ซึ่งสำหรับผู้ได้รับรางวัลได้ไปทัศนศึกษาดูงาน ณ สาธารณเกาหลี เมื่อวันที่ 6-10 มกราคม พ.ศ. 2552

กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนไทยในยุค ICT ปี 2552

กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนไทยในยุค ICT ปี 2552 ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนากาใช้ ICT เป็นกิจกรรมต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการพัฒนาความรู้ทักษะด้าน ICT ของเยาวชนไทย เพื่อเสริมสร้างรากฐาน ICT ให้กับประเทศต่อไป ได้แก่

1. จัดอบรมเยาวชนและครู ในระบบและนอกระบบ โดยจัดอบรมการใช้งานด้านแอนิเมชันและมัลติมีเดีย
2. จัดประกวดผลงานด้าน ICT (ICT Contest) โดยแบ่งเป็น
  - ออกแบบ Mascot ประเภทบุคคล
  - จัดทำภาพยนตร์สั้น (ความยาว 10-15 นาที) ประเภททีม ๆ ละไม่เกิน 3 คน โดยมีรางวัลเป็นทุนการศึกษา และศึกษาดูงานต่างประเทศ

2.3.3 โครงการจัดตั้งศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ (Thailand Knowledge Centre)

เป็นโครงการของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมและจัดการเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไป โดยเน้นการจัดเก็บและเผยแพร่องค์ความรู้ในลักษณะสื่อดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ

ความรู้ที่มีการจัดเก็บไว้ถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ประกอบด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และองค์ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ รวม 13 สาขาวิชา เช่น เกษตรกรรม ธุรกิจ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

นอกจากนี้เว็บไซต์ TKC ยังมีโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการจัดการความรู้ เช่น ระบบจัดเก็บและจัดการสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ระบบ e-Learning ระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ระบบ

สืบค้น และระบบประชุมทางไกลผ่านเว็บ เป็นต้น ทำให้สามารถใช้ในการสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ผ่านชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices: CoPs)

จุดเด่น

1. มุ่งเน้นด้านความรู้สำหรับคนทุกกลุ่มอาชีพ โดยใช้ระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management System -KMS) ในการรวบรวมและจัดเก็บความรู้ทุกสาขาวิชาไว้ในแหล่งเดียวกัน ทั้งความรู้ที่มีการบันทึกไว้แล้ว (Explicit knowledge) และความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge)

2. มุ่งส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และวิธีปฏิบัติระหว่างบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ในระดับชาติ ผ่านกลไกที่เรียกว่า ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice- CoP) ซึ่งเป็นแหล่งในการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ระหว่างกลุ่มคนที่ปฏิบัติงานในเรื่องเดียวกัน หรือที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ จะถูกจัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลของศูนย์ฯ อันจะเป็นการส่งเสริมให้ความรู้ที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล เป็นสมบัติสาธารณะ และคนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงได้ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

3. เน้นเนื้อหาความรู้ (Content) ในรูปสื่อประสม (Multimedia) ที่สามารถเรียนรู้ และเข้าใจง่าย รวมทั้งเกมสร้างสรรค์ความรู้ (Edutainment) ที่ให้ทั้งความรู้และความบันเทิงแก่ผู้เยี่ยมชม นอกจากนั้นแล้ว สารบบของความรู้ (Knowledge Directory) ที่มีอยู่ยังเป็นสารบบที่ผ่านการตรวจทาน และจัดเรียงกลุ่มข้อมูล สารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่โดยผู้เชี่ยวชาญ (Topic-Specific Human Expert) แต่ละสาขาอีกด้วย โดยใช้มาตรฐาน Metadata ของ Dublin Core ในการอธิบายรายละเอียดของแต่ละรายการ ซึ่งจะทำให้การค้นคืนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. มีระบบการแสดงผลการสืบค้นฐานความรู้ (Display Analysis Software) ผ่านเครื่องมือการค้นหัจฉริยะ (Intelligent Search Engine) ซึ่งจะให้ผลตามความต้องการของผู้ใช้ระดับต่าง ๆ ได้ด้วยรูปแบบการโต้ตอบแบบเรียงลำดับเนื้อหาด้วยชุดฐานความรู้ (Custom Search Folder) การพิจารณาความหมายของความสัมพันธ์ที่พบในฐานความรู้เพื่อแปลผลและหาแหล่งอ้างอิงให้ผู้ผู้ใช้โดยอัตโนมัติ (Intelligent Concept Extraction)

5. มีระบบจัดการความรู้ส่วนบุคคล (Personalize) ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ใช้ที่ลงทะเบียนแล้ว สามารถเลือกปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมทางเลือกต่าง ๆ ของพื้นที่ส่วนตัวได้บนระบบเว็บท่าของ TKC

ความสำคัญ

ศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ หรือ TKC เป็นบริการเว็บท่าที่รวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปที่สนใจ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมบนระบบอินเทอร์เน็ต โดยมีความสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. บริการเว็บท่าที่เป็นศูนย์รวมความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศ ที่มีให้บริการบนระบบอินเทอร์เน็ต โดยได้รวบรวมลิงค์ของความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ของประเทศไทย ที่มีให้บริการอยู่บนระบบอินเทอร์เน็ต มาให้บริการในเว็บท่าของ TKC

2. บริการพื้นที่เสมือนแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความรู้ในรูปแบบดิจิทัล แต่ไม่มีอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย ระบบเครือข่าย และระบบค้นหาที่มีประสิทธิภาพ และต้องการเผยแพร่ความรู้ นั้น ๆ ให้มาเผยแพร่บนระบบของ TKC ได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด นั่นคือ TKC จะเป็น Web Hosting แก่หน่วยงานเหล่านั้น ซึ่งเป็นการประหยัดงบประมาณของชาติ

3. มีเวทีเสมือนในการแลกเปลี่ยน และเรียนรู้ระหว่างกลุ่มคนในเรื่องเกี่ยวกับความรู้ และประสบการณ์ในสาขาวิชาต่าง ๆ (Knowledge Sharing) โดยให้บริการต่าง ๆ ดังนี้

3.1 บริการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในสาขาวิชาต่าง ๆ หรือ ที่เรียกว่า ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice - CoP) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน อันจะเป็นการพัฒนาความรู้และประสบการณ์ของสมาชิกในกลุ่มให้มีความรู้ในระดับใกล้เคียงกัน

3.2 เวทีสนทนาวิชาการออนไลน์ (Discussion Forum) กับผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่าง ๆ สำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

3.3 เป็นเวทีให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ สร้างเนื้อหาในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Content) หรือบันทึกความรู้ในสาขาที่เขามีความเชี่ยวชาญในรูปแบบต่างๆ เช่น Text File, PDF File, PPT File, Image File และ Multimedia ผ่านเว็บท่าของศูนย์ฯ ได้ทันที โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

3.4 เป็นเวทีให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ได้ฝึกทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านสารสนเทศ (Information Literacy Skills) โดยผ่านระบบการจัดการความรู้ส่วนบุคคล (Personalized) ของศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ ซึ่งแต่ละบุคคลสามารถปรับแต่ง แก้ไข เปลี่ยนแปลงลักษณะการทำงานต่าง ๆ (functions) ของเว็บท่า และใช้บริการต่าง ๆ ของเว็บท่าได้หลายลักษณะ ดังนี้

- บริการปฏิทินออนไลน์ ในการบันทึกภารกิจประจำวัน เหมือนสมุดไดอารี่ส่วนตัว
- คัดเลือกบริการ หรือเนื้อหาที่ต้องการให้ปรากฏในส่วนของผู้ใช้ส่วนตัวได้
- ปรับข่าวสารในประเด็นที่ตนสนใจ ผ่านบริการสารแจ้งข่าว (Newsletter) ของ TKC
- ปรับแต่งรูปแบบ (Layout) และสีสันทันของพื้นที่ส่วนตัวได้ตามความต้องการ

2.3.4 โครงการพัฒนาสังคมแห่งความเท่าเทียมด้วย ICT

หลักการและเหตุผล

จากนโยบายและยุทธศาสตร์ภาครัฐในการส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยได้ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญเพื่อให้บริการประชาชน ได้แก่ การติดตั้งโทรศัพท์พื้นฐาน ตลอดจนการพัฒนาโครงข่ายโทรคมนาคมทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนทั่วทุกภูมิภาคสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ยังได้ดำเนินนโยบายเพื่อเพิ่มปริมาณการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยจัดทำโครงการคอมพิวเตอร์ราคาถูกลง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ การศึกษา ฯลฯ จึงเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ Bridging Digital เพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมแห่งความเท่าเทียมต่อไป อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายดังกล่าว จะต้องดำเนินการควบคู่กับการส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ การฝึกอบรม การประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ความรู้ด้าน ICT ให้แก่ประชาชน เพื่อให้สามารถใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสาร ได้ตลอดเวลาและในทุกสถานที่ นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สามารถใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ (e-Services) ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้จะเป็นการอำนวยความสะดวกในการบริการแก่ประชาชน ในลักษณะ one-stop service ได้อย่างเต็มรูปแบบ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้ผู้พัฒนาเว็บไซต์ได้ตระหนักถึงปัญหา อุปสรรคในการเข้าถึงเว็บไซต์ของกลุ่มคนพิการทางสายตาที่ใช้งานคอมพิวเตอร์ได้ และทราบแนวทาง วิธีการในการปรับปรุงและพัฒนาเว็บไซต์ที่ทุกคนเข้าถึงได้ตามข้อกำหนดเบื้องต้นของ World Wide Web Consortium (W3C) เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงเว็บไซต์สำหรับกลุ่มคนพิการที่ใช้งานคอมพิวเตอร์ได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาสในสังคม ได้รับความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเป็นช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลความรู้ที่กว้างขวางมากขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนatanเอง และนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรม

1. จัดอบรมผู้พัฒนาเว็บไซต์ที่ทุกคนเข้าถึงได้ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และในส่วนภูมิภาค จำนวนไม่น้อยกว่า 380 คน และจำนวนไม่น้อยกว่า 6 รุ่น
2. จัดอบรมความรู้ด้าน ICT สำหรับผู้ด้อยโอกาสในสังคม เช่น คนพิการ, ผู้สูงอายุ, เด็กเร่ร่อน, เด็กกำพร้า, สตรี เป็นต้น ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และในส่วนภูมิภาค จำนวนไม่น้อยกว่า 400 คน และจำนวนไม่น้อยกว่า 8 รุ่น

กิจกรรมสำคัญ

ปัจจุบันคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในทุก ระดับที่รวมทั้งกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสต่างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าว ซึ่ง กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในฐานะผู้รับผิดชอบในการลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำ ทางสังคมให้การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงได้ดำเนินโครงการพัฒนาสังคมแห่งความเท่าเทียม ด้วย ICT ด้วยการจัดกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

1. กิจกรรมส่งเสริมการปรับปรุงและพัฒนาเว็บไซต์ที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป็นการปรับปรุงและพัฒนาตามข้อกำหนดเบื้องต้นของ World Wide Web Consortium (W3C) เพื่อให้ผู้พัฒนาเว็บไซต์ ภาครัฐและเอกชน ได้ตระหนักถึงปัญหาในการเข้าถึงเว็บไซต์ของผู้ด้อยโอกาส ประเภทคนพิการทาง สายตา ตาบอด สายตาเลือนราง ฯลฯ พร้อมทั้งจัดอบรมให้รู้หลักการในการพัฒนาเว็บไซต์ให้เป็นเว็บไซต์ ที่ทุกคนเข้าถึงได้ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาเว็บไซต์หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีจำนวน เว็บไซต์ที่ผู้พิการดังกล่าว สามารถเข้าถึงได้มากขึ้น

2. กิจกรรมการฝึกอบรมความรู้ทางด้าน ICT ให้กับผู้ด้อยโอกาสในสังคม เช่น คนพิการ ผู้ สูง อายุ เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า สตรี เป็นต้น ทำให้สามารถนำ ICT มาใช้เป็นช่องทางในการเข้าถึงองค์ ความรู้ได้ ทำให้เกิดการพัฒนาตนเอง และสามารถนำไปต่อยอดความรู้ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้

3. กิจกรรมการฝึกอบรมผู้พัฒนาเว็บไซต์ที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป็นกิจกรรมที่จัดฝึกอบรมให้ กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้พัฒนาเว็บไซต์หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ครู อาจารย์ นิสิต นักศึกษา ให้มี ความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาเว็บไซต์ที่ทุกคนเข้าถึงได้มากยิ่งขึ้น

จากโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ข้างต้น ที่ทางกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารได้จัดทำขึ้นนั้น เป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและ ผู้อื่น โดยส่วนใหญ่จัดออกมาในรูปแบบของเว็บไซต์เผยแพร่ความรู้ การจัดอบรม และการจัดประกวด ผลงานทางด้าน ICT

2.4 บทบาทของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

บทบาทของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนนั้น นับว่าไม่ต่างไปจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโดยทั่วไป ซึ่งมักจะเป็นเรื่องของการดำเนินงานต่าง ๆ ศูนย์ฯ จะต้องทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมเพื่อสนองตอบ ความต้องการของผู้รับบริการ โดยจะมีบทบาทที่สำคัญอยู่ 10 ประการ ดังต่อไปนี้ (UNESCO: 1995)

1. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นสถานที่เพื่อการเรียนรู้ คือ สถานที่ซึ่งประชาชนสามารถศึกษาหา ความรู้ได้ด้วยตนเองนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการ

เพิ่มพูนความรู้และเพื่อเป็นการพัฒนาตนเอง และเป็นสถานที่ที่ประชาชนสามารถเรียนรู้และดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีประสิทธิภาพได้สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้จะเป็นการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เกิดนิสัยในการแสวงหาความรู้ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนซึ่งเป็นสถานที่เพื่อการเรียนรู้จะต้องสร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดแรงสนับสนุนในทางบวก โดยใช้วิธีทั้งในและนอกระบบโรงเรียนเพื่อให้เกิดการนับถือตนเองและส่งเสริมความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ โดยเหตุที่เป็นสถานที่เพื่อการเรียนรู้สำหรับทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ศูนย์การเรียนรู้จะต้องจัดให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และจะต้องใช้วิธีการสอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมเข้าด้วย อีกทั้งยังต้องจัดศูนย์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยเน้นความสำคัญตามความจำเป็น และความต้องการของผู้เรียน

2. เป็นสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการฝึกอบรม หน้าที่หลักของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนก็เพื่อจัดกิจกรรม และโปรแกรมฝึกอบรมทางการศึกษา ตั้งแต่ระดับพื้นฐานถึงขั้นความรู้ที่สูงขึ้น ตลอดจนฝึกทักษะต่าง ๆ ตามความต้องการของสมาชิกผู้มาให้บริการ ซึ่งความจำเป็นหรือความต้องการนั้นอาจจะแตกต่างกันไปตามความแตกต่างทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ผู้ให้ความสนใจมาขอรับบริการจากศูนย์ฯ อาจจะเป็นผู้ที่กำลังแสวงหาทักษะเฉพาะด้าน หรือต้องการช่วยเหลือครอบครัวโดยการมารับบริการ โดยใช้โปรแกรมการส่งเสริมการเพิ่มรายได้ ผู้รับบริการอาจจะเป็นได้ทั้งองค์กร หน่วยงานทางธุรกิจ หรือสถาบันต่าง ๆ ที่ต้องการแสวงหาความรู้จากโปรแกรมการจัดการใหม่ ๆ โดยเน้นเฉพาะสำหรับการเตรียมตัวเพื่ออนาคต และอาจเป็นผู้ประกอบการกิจกรรมต่าง ๆ ที่แสวงหาความรู้เพื่อให้ได้ประภาคนียบัตรที่สูงขึ้น ทั้งยังต้องการเพิ่มพูนทักษะให้กับเพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้โปรแกรมทางการศึกษา และการฝึกอบรมของศูนย์การเรียนรู้จะถูกนำไปใช้โดยหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน เพื่อสร้างความสามารถให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่น ชนกลุ่มน้อย สตรี หรือเด็กเร่ร่อน ไม่ว่าจะผู้รับบริการจะเป็นใครก็ตามความสำเร็จของโปรแกรมขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยความต้องการผู้มาขอรับบริการที่ขยายการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสื่อการสอนที่ดี และการนำวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมมาใช้

3. เป็นศูนย์ที่ใช้จัดกิจกรรมทั่วไปของชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจะมีส่วนช่วยในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ทั้งนี้เพื่อที่จะมีส่วนช่วยเหลือให้เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นดีขึ้น และเพื่อความเป็นปึกแผ่น และผสมผสานกลมกลืนระหว่างประชาชนของชุมชนนั้น จากการศึกษาที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นสถานที่ใช้ในการดำเนินงาน หรืออำนวยความสะดวกและเป็นสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับการพบปะ การประชุม กีฬา การจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม และกิจกรรมอื่น ๆ ในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเริ่มที่จะผสมผสานและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนโดยอาศัยกิจกรรมเหล่านี้

4. เป็นสถานที่สำหรับการพัฒนาชุมชน โดยเหตุที่วัตถุประสงค์ขั้นสุดท้ายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อจะสนับสนุนการพัฒนาคนโดยเฉพะอย่างยิ่งในระดับบุคคล และระดับชุมชนสิ่งสำคัญคือบทบาทและกิจกรรมที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือการพัฒนาดังกล่าวไม่ว่าจะโดยตรงหรือทางอ้อม บางศูนย์อาจจะจัดโครงการฝึกอบรมโดยอาศัยโครงการพัฒนาชุมชนของตนเองขึ้นมา ซึ่งหมายถึง กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต หรืออาจจะจัดโครงการฝึกอบรมโดยอาศัยโครงการพัฒนาโดยผู้อื่นหรือเพื่อเสริมโครงการอื่น ไม่ว่าจะจัดอย่างไรก็ตามผู้ก่อตั้งและผู้ดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นตลอดจนแนวทางในการดำเนินงาน และการจัดบริการซึ่งจะต้องสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ผู้ก่อตั้งและผู้ดำเนินงานยังต้องให้การช่วยเหลือและสนับสนุนด้วย

5. เป็นสถานที่ใช้จัดบริการให้คำปรึกษาและแนวทาง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ควรจะมีผลสัมฤทธิ์เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของชุมชน การที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจะต้องพยายามที่จะให้ความช่วยเหลือชุมชนด้วยการจัดบริการแนะแนว และให้คำแนะนำต่าง ๆ เช่น การจัดโปรแกรมต่าง ๆ ให้ประชาชนสามารถที่จะเลือกเรียนได้ นอกจากนั้นยังต้องจัดหาสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ประชาธิปไตย และความสงบสุขบนพื้นโลก ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการเกี่ยวกับเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพอย่างสูงในการให้คำแนะนำตลอดจนความเป็นไปได้ และความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ศูนย์ฯ ได้จัดบริการไว้ให้กับประชาชน

6. ใช้ในการฝึกอบรมกิจกรรมการศึกษาจากระบบและการศึกษาต่อเนื่องของบุคคล ขณะที่บทบาทของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกว้างขวางขึ้นและมีความชำนาญในการทำหน้าที่มากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีทีมงานที่มีความรู้และความสามารถ ประการแรกนั้นอาจจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และการฝึกอบรมดังกล่าวจะต้องมั่นใจได้ว่าจะทำให้เกิดบุคลากรมีอาชีพในการทำงานให้กับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในระดับต่าง ๆ เช่น

ระดับที่ 1 ผู้บริหารระดับสูงและผู้กำหนดนโยบาย

ระดับที่ 2 ผู้ทำหน้าที่ในเทศาในระดับจังหวัดและอำเภอ และวิทยากรผู้ทำหน้าที่ให้การฝึกอบรม

ระดับที่ 3 ครูและที่ปรึกษาด้านการศึกษาต่อเนื่องในพื้นที่

การฝึกอบรมนั้นจะต้องทำความเข้าใจให้แจ่มชัดเสียก่อนว่าการฝึกอบรมทุกอย่างไม่สามารถจัดให้กับทุกคนที่ทำงานให้กับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทุกลักษณะได้ บางศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอาจสามารถจัดสำหรับบุคลากรระดับที่ 1 ในขณะที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอื่น ๆ อาจจะให้การอบรมเกี่ยวกับหน้าที่ต่าง ๆ ให้กับบุคลากรระดับที่ 2 หรือให้การอบรมเกี่ยวกับหน้าที่ทั่ว ๆ ไป หรือหน้าที่เฉพาะให้กับบุคลากรระดับที่ 3 แต่ทุก ๆ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จะต้องฝึกอบรมเรื่องบางเรื่องให้กับบุคลากรผู้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่จะต้องไปทำหน้าที่ในการให้ความรู้กับบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อื่น ๆ ด้วย

ลักษณะที่สำคัญของการฝึกอบรมบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คือ เพื่อช่วยหน่วยงานที่จัดการศึกษาต่อเนื่องในการกำหนดรูปแบบและกิจกรรมในปัจจุบันให้มีคุณภาพสูง ลักษณะที่สำคัญในการฝึกอบรมนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่คุ้นเคยกับการศึกษา ซึ่งหน่วยงานนั้น ๆ ได้กลายมาเป็นผู้จัดการศึกษาต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น โรงงานต่าง ๆ ฟาร์ม หน่วยงานทางธุรกิจการค้า และหน่วยอื่น ๆ สิ่งที่สำคัญรองลงมาคือ ระบบอาสาสมัครอันจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่องในขณะที่อาสาสมัครจำนวนมากอาจจะมีทักษะเฉพาะสาขาที่แต่ละคนถนัด อาสาสมัครเหล่านี้จะต้องได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้านที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ เช่น การเป็นผู้นำ การสื่อสาร การกำหนดรูปแบบการเรียนการสอน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การฝึกอบรมควรยืดหยุ่น ตอบสนองและเน้นสมรรถนะ เพื่อว่าแต่ละคนสามารถเข้ารับการอบรมได้ตามต้องการโดยการใช้วิธีการฝึกอบรมที่ใช้ได้กับบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

7. เป็นศูนย์ประสานงานและเครือข่ายทางการศึกษาองค์ประกอบที่จำเป็นเพื่อความสำเร็จประการหนึ่งของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคือ การประสานงาน และการสร้างเครือข่าย ซึ่งเริ่มต้นด้วยการสำรวจอย่างระมัดระวังกับสิ่งอำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้ทุกอย่างที่มีอยู่ และแหล่งทรัพยากรของชุมชน ตลอดจนสามารถหาได้จากเครือข่ายทั้งแนวตั้ง (ระดับประเทศ จังหวัดอำเภอ หมู่บ้าน และชุมชน) และแนวนอน (ระดับหมู่บ้านและชุมชน) เมื่อเป็นเช่นนี้เนื้อหาและโปรแกรมการเรียนอาจมีเนื้อหาที่เหมือนกันหรือซ้ำซ้อน ซึ่งจะต้องหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนและให้เกิดน้อยที่สุด ทำอย่างไรสิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งทรัพยากรทางการเรียนจึงจะสามารถนำมาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ขณะที่มีข้อจำกัดเกี่ยวกับขีดความสามารถของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่าง ๆ ในการประสานงาน และการสร้างเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ และสามารถหาสมาชิกใหม่ตลอดจนให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

8. เป็นแหล่งให้บริการด้านข่าวสารข้อมูลและทรัพยากรแก่ชุมชน บทบาทกว้าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนส่วนมาก โดยเฉพาะศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่อยู่ในชุมชนที่ขาดการประสานงานด้านให้ข่าวสารข้อมูลที่ดี เช่น ห้องสมุด และหน่วยงานบริการข่าวสารข้อมูลท้องถิ่นของภาครัฐบาล ในพื้นที่จะต้องทำหน้าที่เป็นแหล่งบริการข้อมูลข่าวสารโดยทั่ว ๆ ไปสำหรับชุมชน และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังสามารถแนะนำสมาชิกชุมชนไปใช้บริการแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับข้อมูลนั้นด้วย การส่งเสริมและประสานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอใช้เครื่องมือทั้งจากหน่วยงานภาครัฐบาล และเอกชนตามความเหมาะสม นี่คือประโยชน์ทางการทำงานเชื่อมโยงและเป็นเครือข่ายร่วมกัน

9. เป็นสถานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทุกแห่งควรมีหน้าที่สนับสนุน ซึ่งไม่เพียงแต่จะประชาสัมพันธ์ส่งเสริมโปรแกรมและกิจกรรมของตนเองเท่านั้น แต่ควรจะ

ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับสมาชิกของชุมชนที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนั้นตั้งอยู่ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอาจมีลักษณะดังต่อไปนี้

9.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนโดยอาศัยเนื้อหาวิชาต่าง ๆ โปรแกรมและกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

9.2 ส่งเสริมความร่วมมือในฐานะเป็นเจ้าของโปรแกรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับการรู้หนังสือขั้นพื้นฐาน กิจกรรมส่งเสริมการเพิ่มรายได้ โปรแกรมปรับปรุงคุณภาพชีวิต และโปรแกรมส่งเสริมความสนใจส่วนบุคคล

9.3 ส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เช่น สื่อการสอน หรือในฐานะที่เป็นอาสาสมัครเพื่อช่วยในการดำเนินงานและการจัดการ

9.4 ให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน

9.5 อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการจัดโปรแกรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

9.6 สนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ให้จัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง

9.7 ฝึกอบรมบุคลากรในเรื่องต่าง ๆ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการศึกษา

นอกจากนี้คณะทำงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจะมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและสนับสนุนด้านการปกครอง และช่วยเหลือชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนทุกระดับ

10. เป็นสถานที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์เพื่อการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีประสิทธิภาพควรเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่สามารถจัดการศึกษาตามรูปแบบที่สอดคล้องกับอนาคตได้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรจะมีวิสัยทัศน์ถึงความต้องการของผู้ขอรับบริการในอนาคต การวิเคราะห์ความต้องการนั้นไม่ควรจะเน้นในส่วนที่ต้องเกี่ยวข้องกับชุมชนในทันทีเท่านั้น แต่ควรพยายามจะคาดการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาในอนาคตด้วย กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยศูนย์การเรียนรู้จะเป็นกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สามารถตอบสนองความต้องการและความจำเป็นได้ส่วนหนึ่งแล้วก็จะนำไปสู่ความต้องการอื่น ๆ กระบวนการนี้จะเป็นกระบวนการความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งและจะขยายต่อไป ผู้รับบริการอาจจะเข้าร่วมโปรแกรมที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจัดให้ เช่น โปรแกรมส่งเสริมความสนใจของบุคคลตามความพึงพอใจเฉพาะเรื่อง เพื่อที่จะค้นหาสิ่งที่น่าสนใจอื่น ๆ และเรียกร้องประชาชนโดยอาศัยโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจัดให้ ทั้งนี้เพื่อเผชิญกับการพัฒนาเรื่องอื่น ๆ ที่ท้าทาย อันเป็นผลมาจากความสำเร็จของโครงการแรก จึงควรให้มีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโครงการอื่น ๆ ต่อไป ดังนั้นงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมาก หากได้มีการวางแผนการเปลี่ยนแปลงอย่างมีเหตุผลไว้แทนที่เรียบร้อยแล้ว ยิ่งการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ยืดหยุ่น

และรับผิดชอบต่องานมากเท่าใดก็สามารถทำให้บรรลุตามเป้าหมายหลักของศูนย์การเรียนรู้โดยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากเท่านั้น นั่นก็คือการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเอง

จากบทบาททั้ง 10 ประการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนข้างต้น ผู้วิจัยคิดว่าสามารถนำมาปรับใช้กับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้ เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จัดขึ้นเป็นสถานที่เพื่อการศึกษาเรียนรู้ และฝึกอบรมของคนในชุมชน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสื่อกลางในการค้นคว้าหาความรู้ นอกจากนี้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนก็สามารถจัดกิจกรรมของชุมชน หรือกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนได้ รวมถึงมีการจัดบริการให้คำปรึกษาและแนะแนวทางสำหรับผู้ที่เข้ามาใช้บริการ และยังเป็นแหล่งให้บริการด้านข่าวสารข้อมูลและทรัพยากรแก่ชุมชน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในชุมชนอีกด้วย

2.5 หลักการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2550: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนนั้น ก็นับว่าไม่ต่างไปจากศูนย์การเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน นับว่าเป็นศูนย์น้องใหม่ที่ได้รับความสนใจทั่วโลก เพราะความเจริญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่ได้ยอโลกทั้งใบให้เป็นหมู่บ้านเดียวกัน (Global village) ดังนั้นการใช้ ICT เพื่อให้เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือของการพัฒนา จึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ชุมชนไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ต่อไป

การที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ซึ่งจัดเป็นหน่วยงานที่ให้บริการและสนับสนุนงานทางการศึกษา จะสามารถดำเนินการจนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ย่อมจะต้องมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการงาน เพื่อให้บรรลุสู่เป้าหมายที่วางไว้ ดังนี้

2.5.1 การบริหารจัดการ

การบริหารและการจัดการเป็นการประสานงานและควบคุมคนในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความต้องการ หรืออาจมีบางคนกล่าวว่า การบริหารเป็นการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยอาศัยปัจจัยและทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุ สิ่งของ เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน นั่นก็หมายความว่า ในการจัดดำเนินการใด ๆ ที่ต้องทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันแล้ว ย่อมต้องใช้เทคนิคการบริหารเข้ามาจัดการ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2526: 16-19)

การบริหารมีลักษณะเด่นอยู่หลายประการ เช่น

- บุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร
- ต้องมีทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
- มีลักษณะการดำเนินงานเป็นกระบวนการ

- เป็นการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ
- เป็นการทำงานร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

การบริหารจะเกิดขึ้นเมื่อมีองค์การหรือหน่วยงาน และจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานหลายประการ คือ

1. ประสิทธิภาพ (Efficiency) ของงาน
2. ประสิทธิผล (Effectively)
3. ประหยัด (Economy)
4. ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน (Co-ordinating)

ปัจจัยหลักของการบริหาร

การบริหารจะดำเนินไปได้ ต้องอาศัยปัจจัยหลักหรือทรัพยากรในการบริหาร หรือที่เรียกว่า ปัจจัยพื้นฐานของการบริหาร ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ ดังนี้

1. บุคลากร หรือคน (Man)
2. เงิน หรืองบประมาณ (Money)
3. วัสดุและอุปกรณ์ (Materials)
4. การจัดการ (Management)

นอกจากนี้ การบริหารจะเกิดขึ้นได้และจะดำเนินไปได้ด้วยดียิ่งขึ้น เมื่อมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเสริม เช่น อำนาจหน้าที่ การกำหนดขอบข่ายงาน (Job Description) ขวัญและกำลังใจในการทำงาน และกำหนดเวลาที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เป็นต้น

2.5.1.1 การบริหารจัดการ-ด้านอาคารสถานที่

ลักษณะของอาคารศูนย์บริการมี 2 แบบ (วนิดา จึงประสิทธิ์. 2533: 114-122)

1. เป็นอาคารที่ต่อเติมหรือดัดแปลงจากอาคารเดิม มักเป็นศูนย์บริการที่อยู่อาคารเดียวกับการทำงานด้านอื่น ๆ และส่วนใหญ่เป็นศูนย์บริการขนาดเล็ก

2. เป็นศูนย์บริการเอกเทศที่แยกจากอาคารอื่น ซึ่งยังแยกออกได้อีก 2 ลักษณะ คือ

2.1 ศูนย์บริการเอกเทศอาคารเดี่ยว เช่น สถาบันวิทยบริการของจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย เป็นต้น

2.2 ศูนย์บริการเอกเทศที่เป็นกลุ่มอาคาร เช่น สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา

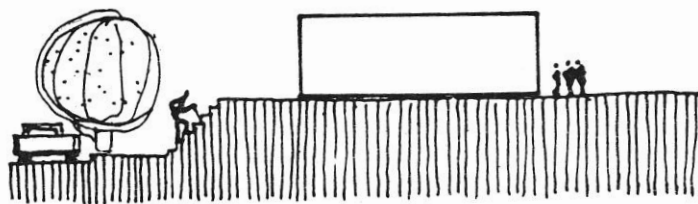
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นต้น

การเลือกอาคารสถานที่ที่เหมาะสมของศูนย์บริการ

ในการเลือกอาคารและสถานที่ ให้เป็นศูนย์บริการที่เหมาะสม ควรยึดหลักดังต่อไปนี้

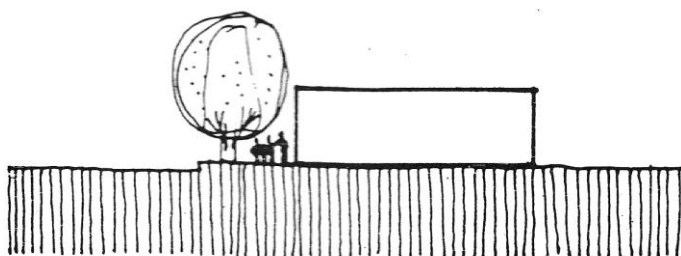
1. เลือกสถานที่ที่เป็นใจกลางหรือศูนย์กลางของสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการใช้บริการ ถ้าเป็นอาคารเดิมที่ดัดแปลงต่อเติม ควรอยู่ในส่วนที่ติดต่อกับส่วนอื่น ๆ ได้สะดวกรวดเร็ว เช่น อยู่ตรงกลางอาคาร, ถ้าเป็นอาคารหลายชั้น มักอยู่ชั้นกลาง ๆ, ถ้าเป็นอาคารที่แยกเป็นเอกเทศ ต้องมีถนนเชื่อมต่อ และอยู่ไม่ไกลจากตัวอาคารอื่นมาก, ถ้าศูนย์บริการมีหลายอาคาร ในลักษณะศูนย์ขนาดใหญ่ แต่ละอาคารของศูนย์จะต้องมีทางเดินติดต่อถึงกันได้สะดวกและรวดเร็ว เช่น นอกจากถนนเชื่อมต่อกันระหว่างอาคารแล้ว ต้องสร้างทางเดินชั้นบนเชื่อมระหว่างตึกในส่วนที่สำคัญของการบริการ ซึ่งมักพบอยู่เสมอว่าปัญหาการบริการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อาจสืบเนื่องมาจากปัญหาอุปสรรคในด้านอาคารสถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวย เช่น ศูนย์บริการอยู่ชั้นบนสุดของอาคารที่มีมากกว่า 3 ชั้น หรือตั้งอยู่ริมสุดของตัวอาคารที่มีความยาวมาก ๆ, ศูนย์บริการเอกเทศที่อยู่ห่างไกลจากอาคารอื่นมากเกินไปก็เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการ

2. อาคารที่เหมาะสมแก่การเป็นศูนย์บริการ โดยเฉพาะศูนย์บริการเอกเทศ ถ้าเป็นไปได้ไม่ควรมีบันไดทางขึ้นที่ลาดชัน ทั้งนี้เพื่อให้สะดวกแก่การเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ไปใช้ในอาคารอื่น

ภาพประกอบ 4 อาคารที่มีบันไดทางขึ้นลาดชันไม่เหมาะแก่การเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์

ที่มา: วนิตา จิ่งประสิทธิ์. (2533). การบริหารและบริการงานโสตทัศนศึกษา. หน้า 115.

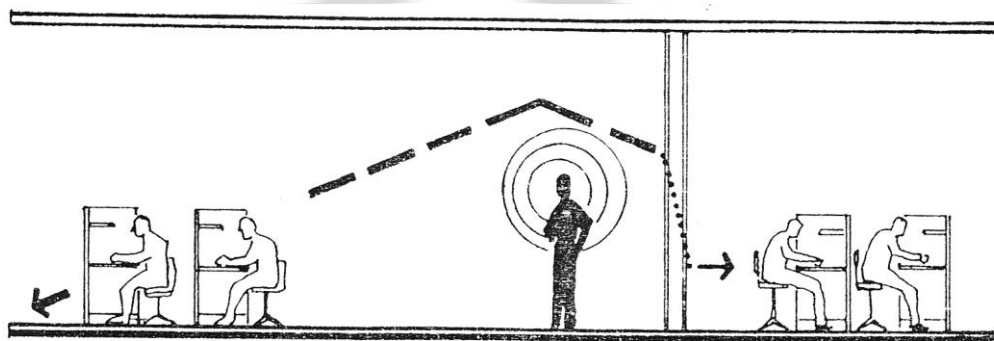
ภาพประกอบ 5 อาคารที่มีบันไดทางขึ้นเหมาะสม ง่ายแก่การนำวัสดุอุปกรณ์ออกมาใช้

ที่มา: วนิตา จิ่งประสิทธิ์. (2533). การบริหารและบริการงานโสตทัศนศึกษา. หน้า 116.

3. เลือกสถานที่ที่สามารถขยายได้ต่อไปในอนาคต สถานที่ที่เป็นศูนย์บริการไม่ว่าจะเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคารหรืออาคารเอกเทศ จะต้องมึลักษณะที่ขยายได้ต่อไปในอนาคต ดังนั้นในการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์บริการจึงควรคิดเป็นโครงการระยะยาวในอนาคตไว้ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับการเลือกอาคารสถานที่

4. เลือกสถานที่ที่มีเสียงรบกวนน้อย สถานที่ที่เหมาะสมแก่การเป็นศูนย์บริการ ควรอยู่ห่างไกลจากสถานที่ที่มีเสียงดัง เช่น ห้องดนตรี เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่า เสียงสามารถเดินทางผ่านวัสดุต่าง ๆ เช่น ฝาผนังห้องได้โดยตรง แต่ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็อาจลดเสียงรบกวนให้น้อยลง โดยการเพิ่มความหนาของผนังห้อง หรือบุวัสดุเก็บเสียง (Acoustically Absorbent materials) เข้าไปที่ผิวของผนังห้อง หรือใช้ผนังกระจก แต่จะอันตรายสำหรับศูนย์บริการในระดับชั้นเด็กเล็กและประถมศึกษา

ภาพประกอบ 6 เสียงเดินทางผ่านผนังห้องได้บางส่วน ผนังห้องที่หนาจะช่วยลดเสียงลงได้บางส่วน

ที่มา: วนิตา จิ่งประสิทธิ์. (2533). การบริหารและบริการงานโสตทัศนศึกษา. หน้า 117.

5. ไม่ควรอยู่ใกล้ตึกหรืออาคารอื่นที่สูงกว่า เพราะจะบังทิศทางลม แต่ถ้าเป็นอาคารที่มีการติดเครื่องปรับอากาศก็ไม่มีปัญหา

6. คำนึงถึงสภาพภูมิอากาศที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานของศูนย์บริการ ภูมิอากาศที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานของศูนย์บริการ ได้แก่ แสง อุณหภูมิ ลม และความชื้น ซึ่งเราสามารถควบคุมให้เอื้อต่อการใช้งานของศูนย์บริการ

บุญเกิด ครอบหาเวช (2544: 38) ได้กล่าวถึงการเลือกสถานที่ตั้งศูนย์ฯ และลักษณะของอาคารที่ดีไว้ดังนี้

การเลือกสถานที่ตั้งศูนย์ฯ

1. ควรอยู่ใกล้ชุมชนและติดกับถนนใหญ่ ครูและนักเรียนสามารถมาใช้บริการได้สะดวก
2. อยู่ห่างจากเสียงรบกวนทั้งหลาย
3. ลักษณะภูมิประเทศสวยงาม เหมาะสม
4. มีบริเวณกว้างขวาง สามารถจะขยายออกได้ในอนาคต
5. ใกล้ตัวอาคารไม่มีต้นไม้ใหญ่ ๆ บังแสงสว่างและทางระบายอากาศ
6. ไม่อยู่ใกล้กับอาคารอาคารอื่นที่สูงกว่ามาก ๆ เพราะจะบังทิศทางลมและแสงสว่าง

ลักษณะของอาคารที่ดี

1. อาคารชั้นในควรจะสามารถติดต่อกันได้สะดวก
2. สร้างด้วยวัสดุที่ทนทาน ราคาไม่สูงเกินไปนัก
3. อาคารสวยงามน่าดู เพื่อดึงดูดความสนใจ
4. สามารถขยายได้
5. ประหยัด กำหนดขนาดของห้องตามความจำเป็นที่ใช้งาน อย่าให้เกิดความสูญเปล่าของพื้นที่
6. มีความสะดวกสบายในการใช้แก่ผู้มาใช้บริการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน
7. ให้ความปลอดภัยแก่ผู้ใช้ มีทางหนีไฟ บันไดไม่สูงชันเกินไป
8. ตกแต่งภายนอกอาคารให้สวยงามร่มรื่นด้วยต้นไม้และดอกไม้

หลักในการออกแบบสถานที่

ในการออกแบบตัวอาคาร รวมทั้งการออกแบบในส่วนย่อย ๆ ของตัวอาคาร ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. คำนึงถึงคุณค่าต่อการใช้งาน ผู้ออกแบบกับผู้ใช้งานจึงต้องประสานงานกันอย่างใกล้ชิด เพราะผู้ออกแบบจำเป็นต้องทราบความต้องการของผู้ใช้งาน
2. คำนึงถึงความสวยงาม ซึ่งต้องอาศัยหลักทางจิตวิทยาผสมผสานด้านศิลปะด้วย เช่น การใช้สีที่คำนึงถึงความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ เป็นต้น
3. คำนึงถึงความสะดวกสบาย ในการใช้เนื้อที่ของอาคาร เช่น ไม่อึดอัดคับแคบจนเกินไป
4. คำนึงถึงความปลอดภัยแก่ผู้ใช้ เช่น มีทางออกฉุกเฉินเมื่อเกิดอัคคีภัย

5. คำนึงถึงความประหยัดงบประมาณในการก่อสร้าง ไม้หุงหระ พุ่มเฟื้อย และใช้ประโยชน์ได้น้อย ควรออกแบบให้ทุกส่วนได้ใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด กล่าวคือ ไม่มีการสูญเสียของเนื้อที่ การออกแบบภายในควรออกแบบง่าย ๆ หลีกเลียงเหลี่ยม มุม ที่สลับซับซ้อน เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองเนื้อที่ และไม่ควรออกแบบฝ้าผนังหรือเฟอร์นิเจอร์ให้ติดถาวร เช่น ตู้ติดผนัง เพราะจะเปลี่ยนแปลงหรือขยายเนื้อที่ได้ลำบาก

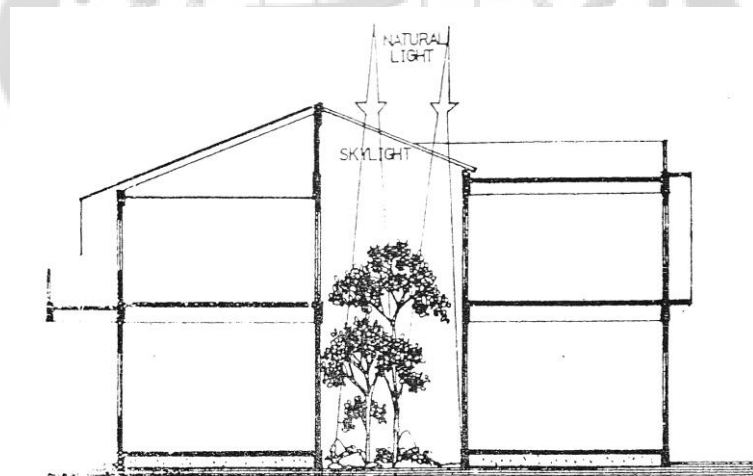
การควบคุมแสง

ในการสร้างอาคาร ควรให้แสงส่องเข้าทุกส่วนของอาคารและให้มีการกระจายของแสงที่เสมอกันให้มาก อาคารที่มีแสงสว่างเข้าทางด้านเดียว จะทำให้ไม่สบายตา

ในการสร้างอาคาร มักประสบปัญหาเรื่องแสงสว่างจากธรรมชาติไม่เพียงพอ ถ้าออกแบบไม่ดีจะมีดทับ ต้องใช้แสงประดิษฐ์ จึงทำให้เสียงบประมาณ ค่าสาธารณูปโภคประเภทไฟฟ้าโดยไม่จำเป็น

การเพิ่มแสงเข้าไปในอาคาร อาจทำเป็นช่องแสงผ่านหลังคา (Roof lighting) ซึ่งสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ

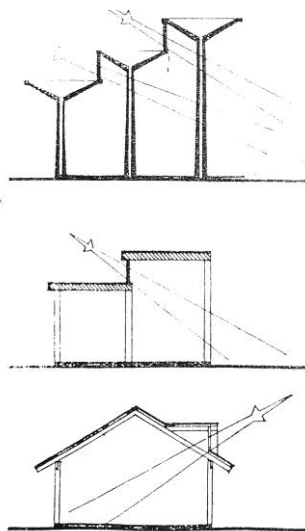
1. การให้แสงเข้าทางหลังคาโดยตรง (Direct light)

ภาพประกอบ 7 การออกแบบหลังคาให้แสงเข้าทางหลังคาโดยตรง

ที่มา: วนิดา จีงประสิทธิ์. (2533). การบริหารและบริการงานโสตทัศนศึกษา. หน้า 120.

2. การให้แสงเข้าทางด้านข้างใต้หลังคา (Indirect light)

ภาพประกอบ 8 การออกแบบหลังคาให้แสงเข้าทางด้านข้างใต้หลังคา

ที่มา: วณิดา จิ่งประสิทธิ์. (2533). *การบริหารและบริการงานโสตทัศนศึกษา*. หน้า 120.

การเพิ่มแสงเข้าอาคารที่พบเห็นทั่วไป คือ การให้แสงเข้าทางหน้าต่างหรือฝ้าผนังที่เป็นกระจก และควรเป็นกระจกตัดแสง เพื่อป้องกันไม่ให้แสงจ้ามาก จนอุณหภูมิภายในสูงขึ้นมาก อาคารที่ใช้กระจกจึงไม่ควรใช้มากกว่า 30 เปอร์เซ็นต์ของตัวอาคาร

วิธีป้องกันแสงแดด มีหลายวิธี เช่น

1. ออกแบบอาคารโดยเอามาบางส่วนอาคารช่วยบังแดดให้ส่วนอื่น เช่น ทำหลังคายื่นออกมา
2. ใช้วิธีธรรมชาติ คือ การปลูกต้นไม้ ขึ้นมาบดบังแสงแดด
3. เลือกวัสดุที่เหมาะสม เช่น กระจกตัดแสง
4. การใช้วัสดุอื่นช่วยบังแสงด้านใน เช่น ม่าน มู่ลี่ เป็นต้น

การควบคุมอุณหภูมิ

การควบคุมอุณหภูมิทำได้หลายวิธี เช่น การวางอาคารให้เหมาะกับทิศทางลม การออกแบบบานหน้าต่าง ประตู ช่องลม ให้ถูกต้อง ควรลดระดับฝ้าเพดาน การเพิ่มความหนาของผนังห้อง การติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ซึ่งต้องออกแบบอาคารเพื่อการติดตั้งด้วย เป็นต้น

การควบคุมลม

ลมเป็นสิ่งที่ประสงค์ โดยเฉพาะอาคารที่ไม่มีเครื่องปรับอากาศภายใน เพราะลมทำให้อุณหภูมิภายในห้องลดต่ำลงได้ด้วยการพัดพาความร้อนภายในออกไป และมีอากาศภายนอกที่เย็นและบริสุทธิ์กว่าพัดเข้ามาแทนที่ ดังนั้น ลมที่พัดเข้ามาจึงควรเป็นลมเย็นมิใช่ลมร้อนที่พัดผ่านผิวคอนกรีตที่แผ่รังสีความร้อน หรือผิวดินที่แห้งแล้งเข้ามา อัตราความเร็วของลมที่พอดี ก็มีผลช่วยทำให้เกิดความสบายขึ้นได้ ถ้าลมแรงเกินไปจะรู้สึกไม่สบาย การออกแบบอาคาร จึงควรคำนึงถึง ความเร็วลม ทิศทางลม และพื้นที่ที่ลมพัดผ่าน

การควบคุมความชื้น

เมืองไทยเป็นเมืองร้อน จึงมักประสบปัญหาในเรื่องความชื้นอยู่เสมอ ผู้ออกแบบจึงควรออกแบบอาคารให้มีอากาศถ่ายเทภายในได้ดี

สำหรับอาคารสถานที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรอยู่ใจกลางชุมชน เพื่อจะได้ให้บริการได้ครอบคลุมพื้นที่ ลักษณะของอาคารควรเป็นที่สาธารณะ เข้าถึงได้ง่าย มีความมั่นคงแข็งแรง และปลอดภัย ส่วนพื้นที่ห้องที่จะนำมาเป็นที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนควรจัดเป็นสัดส่วน และมีขนาดพอเหมาะกะกับเครื่องคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมรอบข้างด้วย เช่น เสียง อุณหภูมิ ความชื้น ฝุ่นละออง เป็นต้น เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ และเครื่องคอมพิวเตอร์

2.5.1.2 การบริหารจัดการ-ด้านกิจกรรมและการให้บริการ

การจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นการจัดการกิจกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชน (อุดม เขยกิจวงศ์. 2551: 124)

กิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวของกิจกรรมการให้บริการ และให้ความรู้ในเรื่องความสำคัญของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ แล้วเชิญบุคคลสำคัญของท้องถิ่น เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่ บ้าน ประธาน อบจ. ประธาน อบต. เป็นต้น เข้าเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และให้เห็นความสำคัญเพื่อจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนมากยิ่งขึ้น (อุดม เขยกิจวงศ์. 2551: 127)

วนิดา จึงประสิทธิ์ (2533: 97-104) ได้กล่าวถึงการประชาสัมพันธ์ไว้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการประชาสัมพันธ์

1. การประชาสัมพันธ์เพื่อชักจูง ชักชวน (Persuasion) ให้มาใช้บริการ วิธีนี้ต้องสร้างความนิยมเลื่อมใส ศรัทธา และจงใจให้มาใช้บริการ

2. การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลสนเทศ (Information) เกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์ เช่น มีสิ่งใดให้บริการบ้าง บริการแก่ใคร มีระเบียบกฎเกณฑ์ในการให้บริการอย่างไร ผลงานของศูนย์ที่ทำไปแล้วมีอะไรบ้าง เป็นต้น

3. การประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันและแก้ไขความเข้าใจผิด (Reputations) โดยพิจารณาข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อหาสาเหตุของข้อบกพร่อง หลังจากนั้นก็หาแนวทางเพื่อให้ผู้มาใช้บริการได้ทราบ

สื่อในการประชาสัมพันธ์

งานประชาสัมพันธ์เป็นงานที่ต้องเข้าไปสัมผัสกลุ่มคน ซึ่งอาจจะมีทั้งขนาดเล็กและใหญ่ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยสื่อในการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

1. การทำข่าว ทั้งที่ลงเป็นข่าวในเอกสารประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาหรือศูนย์บริการเอง และการทำข่าวเพื่อประกาศ เช่น การประกาศผ่านเสียงตามสาย ป้ายประกาศ เป็นต้น

2. การจัดทำเอกสารเพื่อการประชาสัมพันธ์

รูปแบบของเอกสารเพื่อการประชาสัมพันธ์มีอยู่หลายรูปแบบ แบ่งได้ดังนี้

2.1 แผ่นปลิว (Leaflet) มีลักษณะเป็นแผ่นเดียว มีข้อความ ภาพถ่ายหรือภาพเขียนใช้วิธีแจกแบบตัวต่อตัว หรือทิ้งไว้ให้หยิบหรือปิดประกาศ อาจพิมพ์หน้าเดียวหรือสองหน้าก็ได้ ถ้าพิมพ์หน้าเดียวมักใช้ปิดประกาศ ข้อความที่ใช้ต้องสั้น กระชับ

2.2 โปสเตอร์ (Poster) พิมพ์หรือเขียนหน้าเดียว การออกแบบน่าสนใจ สะดุดตา ประกอบด้วยภาพ ซึ่งอาจเป็นภาพวาด ภาพลายเส้น หรือภาพถ่าย และข้อความที่ดึงดูดความสนใจ ทั้งความหมายของสำนวนและการออกแบบตัวอักษร

2.3 แผ่นพับ (Folder) เป็นเรื่องเดียวกัน ๆ ใช้วิธีพับแทนการเย็บเล่ม เมื่อพับแล้วมีจำนวนหน้าไม่มากเกินไป

2.4 จุลสาร (Pamphlet/Brochure) เป็นเอกสารเล่มเล็กที่เย็บเล่ม ซึ่งมักเย็บสัน มีเรื่องเดียว ข้อความกระชับ มีความหนาประมาณ 10-24 หน้า

2.5 หนังสือ แบ่งออกเป็น

- วารสาร (Journal) - นิตยสาร (Magazine)
- หนังสือพิมพ์ - หนังสือเล่ม

3. การใช้สื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ มีหลายลักษณะ เช่น การจัดทำสไลด์หรือสไลด์ประกอบเสียง การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อแนะนำศูนย์บริการ และมีเนื้อหาชักชวนให้มาใช้บริการ จัดทำเป็นวิทยุกระจายเสียง (อาจเป็นเสียงตามสายในสถานศึกษา) ซึ่งกระจายเสียงค่อนข้างบ่อย เพื่อให้ผู้ฟังได้มีความสนใจอยากใช้บริการ

สื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ อีกชนิดหนึ่งที่น่าสนใจนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ได้ดี คือ การจัดแสดงขนาดย่อในลักษณะป้ายนิเทศและนิทรรศการ แต่ควรมีการวางจุดประสงค์ในการจัดให้แน่นอน มีการวางแผนและเตรียมการในการจัด จัดหาสื่อที่นำมาแสดงได้อย่างน่าสนใจ

4. การนำเยี่ยมชมศูนย์บริการ วิธีนี้เป็นวิธีเผยแพร่ผลงานและกระตุ้นให้ผู้ใช้บริการรับทราบข่าวสาร ข้อมูลได้โดยตรง และสามารถสอดแทรกสิ่งที่ศูนย์บริการต้องการให้ผู้บริการรับทราบ และปฏิบัติได้อย่างดี รวมทั้งเป็นการทำให้ผู้ใช้บริการสนใจอยากใช้บริการของศูนย์บริการด้วย

2. กิจกรรมการจัดนิทรรศการ

นิทรรศการเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เป็นการศึกษาตามอัธยาศัยจากสื่อที่หลากหลาย เพราะการเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากการอ่านเพียงอย่างเดียว ปัจจุบันการเรียนรู้ได้เปลี่ยนรูปแบบไปในลักษณะของสื่อประสม การจัดสื่อประสมหลายประเภทมาแสดงในเรื่องเดียวกัน เรียกว่า การจัดนิทรรศการ ประโยชน์ของการจัดนิทรรศการจะเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่รวดเร็วขึ้น และมีความเข้าใจดียิ่งขึ้น เพราะสื่อที่แสดงนั้นสะดุดตา น่าสนใจ ผู้เรียนสัมผัสได้ และผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนิทรรศการ (อุดม เขยกิจวงศ์. 2551: 128)

3. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

การส่งเสริมการอ่านช่วยให้ประชาชนรักการอ่านหนังสือ ป้องกันการลืมหนังสือ ให้มีความรู้กว้างขวางจากการอ่าน รู้จักค้นคว้าหาความรู้ทั้งข่าวสารข้อมูล และความรู้ต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ อีกทั้งการอ่านยังก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกด้วย (อุดม เขยกิจวงศ์. 2551: 130)

4. กิจกรรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมุ่งให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงในคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเลือกรับการศึกษที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเองได้อย่างอิสระทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการพัฒนาประสิทธิภาพของการศึกษาที่เหมาะสมกับชุมชนอย่างยิ่ง (อุดม เขยกิจวงศ์. 2551: 134)

5. กิจกรรมการฉายวิดีโอทัศน์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาจให้บริการในรูปแบบการฉายวิดีโอทัศน์ โดยเลือกเนื้อหาเป็นเรื่องต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของผู้เข้ามาใช้บริการ เช่น นิทาน การ์ตูน ดนตรี สารคดี อาจเป็นรายการภาคบันเทิงพร้อมทั้งสาระความรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการเกิดการเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังทัศนคติที่ดีด้วย (อุดม เขยกิจวงศ์. 2551: 136)

6. กิจกรรมป้ายนิเทศ

กิจกรรมป้ายนิเทศเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เนื้อหาจะเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ซึ่งประชาชนในชุมชนต้องสนใจอ่าน เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน

เองและสิ่งใกล้ตัว การจัดป้ายนิเทศนอกจากจะทำให้ประชาชนได้ทราบข่าวสาร เรื่องที่ทันต่อเหตุการณ์แล้วยังเป็นการดึงดูดความสนใจให้ประชาชนเข้ามาใช้บริการในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมากขึ้น และประชาชนก็สามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่ออื่น ๆ ได้อีก (อุดม เขยกิจวงศ์. 2551: 136-137)

7. กิจกรรมการฝึกอบรม

การฝึกอบรม เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ เพราะการฝึกอบรมเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ เสริมสร้างบุคลิก เจตคติ และประสบการณ์ ตลอดจนจรรยาบรรณที่จำเป็นต่อการทำงานให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายกว่าการศึกษาด้วยวิธีอื่น (วนิดา จึงประสิทธิ์. 2533: 105)

8. กิจกรรมบริการสื่อการเรียนรู้

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีสื่อการศึกษาที่หลากหลาย ได้แก่ หนังสือ เทป วิดีทัศน์ สไลด์ คอมพิวเตอร์ ที่จัดไว้เป็นหมวดหมู่ ทั้งด้านสาระความรู้และความบันเทิง ควรจัดบริการให้ผู้สนใจ ขอยืมสื่อบางประเภทออกได้เหมือนการยืมหนังสือ (อุดม เขยกิจวงศ์. 2551: 139)

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา (2541: 2-5) ได้กล่าวว่า สื่อการศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นสื่อที่มีไว้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของประชาชนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สื่อการศึกษาที่จัดไว้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน แบ่งตามประเภทของสื่อได้ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ใช้วิธีการต่าง ๆ ทางการพิมพ์เพื่อบรรจุเนื้อหาสาระในรูปของตัวหนังสือหรือรูปภาพ เป็นสื่อพื้นฐานที่ใช้ถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสารและความรู้ โดยสามารถใช้ได้สะดวกตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จุลสาร แผ่นพับ ไปสเตอร์ ฯลฯ

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่อาศัยกระแสไฟฟ้าในการทำงาน และใช้เพื่อเผยแพร่ความรู้ทั่วไป ได้แก่ รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา รายการวิทยุเพื่อการศึกษา คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ภาพยนตร์ ฯลฯ

3. สื่อบุคคล ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และผู้ชำนาญการด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ในและนอกชุมชน ที่สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้กลุ่มเป้าหมายได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4. สื่ออื่น ๆ เช่น หุ่นจำลอง ชุดทดลองวิทยาศาสตร์ กิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

เราสามารถนำแนวทางการจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมาใช้กับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้ เช่น กิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเข้ามาใช้บริการมากขึ้น, กิจกรรมการจัดนิทรรศการ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจที่ดี กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งจัดเป็น

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีส่วนช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตามอัธยาศัยตามที่ตนเองสนใจ เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการให้บริการสื่อต่าง ๆ รวมไปถึงการให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการใช้บริการสำหรับผู้เข้ามาใช้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนด้วย

2.5.2 บุคลากร

บุคคล เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการดำเนินการต่าง ๆ เพราะถ้าคนมีความสามารถแล้วทุกสิ่งทุกอย่างจะสำเร็จลุล่วงด้วยดีและรวดเร็ว หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องจัดตำแหน่งโดยยึดหลักการที่ว่า “จัดบุคลากรที่มีความสามารถและคุณสมบัติที่เหมาะสมกับลักษณะและคุณภาพของงาน ให้มีปริมาณเพียงพอที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ตามแนวการปฏิบัติงานที่วางเอาไว้” (บุญเกื้อ ควรหาเวช. 2544: 27-28)

บุคลากรด้านสื่อ

The Study of Regional Instructional Media Resources ได้แยกกลุ่มบุคลากรด้านสื่อไว้ 3 กลุ่ม คือ

1. นักเทคนิคทางการศึกษา (Educational Technicians) รวมทั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่ ซึ่งทำหน้าที่ปฏิบัติการ ซ่อมบำรุงรักษาวัสดุเครื่องมือ ตลอดจนทำทะเบียนและบริการให้ยืมด้วย
2. ผู้ชำนาญทางการศึกษา (Educational Specialists) สำหรับการวิจัยและพัฒนาสื่อ รวมทั้งการผลิต การแจกจ่าย และการใช้สื่อ
3. ผู้จัดการทางการศึกษา (Educational Managers) ประกอบด้วยผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ เป็นต้น

สโตน และ มาร์ติน แห่งมหาวิทยาลัยพิทสเบิร์ก ได้จำแนกบุคลากรที่ทำหน้าที่ในงานด้านสื่อการสอนและเทคโนโลยีการศึกษาเอาไว้ 14 ประเภท คือ

1. นักบริหารสื่อ	2. ที่ปรึกษาเกี่ยวกับสื่อ
3. ผู้ให้การศึกษามีกรอบด้านสื่อ	4. นักวิจัยและพัฒนาสื่อ
5. ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์	6. ผู้ผลิตสื่อโสตทัศนวัสดุ
7. ผู้ให้บริการแจกจ่าย/การผลิตสื่อ	8. ผู้ให้บริการสื่อสิ่งพิมพ์
9. ผู้ให้บริการคอมพิวเตอร์	10. ผู้ให้บริการเครื่องเสียงและเทปโทรทัศน์
11. ครูสอนทางโทรทัศน์	12. ครูในห้องเรียน
13. ผู้ผลิตและบริการการใช้สื่อ	14. เสมียน พนักงาน ผู้ช่วยด้านเทคนิคการใช้สื่อ

อำนาจ นฤฤทธิ์. (2534: 16) ได้กล่าวว่าบุคคลากรเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานทุกประการให้บรรลุวัตถุประสงค์ การดำเนินงานภายในศูนย์วิทยากรจะประกอบไปด้วยบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. หัวหน้าศูนย์วิทยากร
2. เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการสื่อการเรียน
3. เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการที่มีความรู้ในการซ่อมบำรุงเครื่องมือและอุปกรณ์
4. ช่างภาพ ทำหน้าที่ผลิตภาพนิ่งต่าง ๆ ถ่ายทำภาพยนตร์ แผ่นภาพโปสเตอร์
5. ช่างเขียน มีความรู้ในการออกแบบและผลิตวัสดุกราฟิกอื่น ๆ
6. นักการภารโรง ทำหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดบริเวณอาคารสถานที่

อรพรรณ พรสีมา (2542: 2) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของบุคลากรประจำศูนย์วิทยากรโรงเรียนในโครงการนำร่องศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้

1. ให้คำแนะนำแก่นักเรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. จัดสภาพแวดล้อมภายในศูนย์วิทยากรให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. บันทึกผลการเรียนและกิจกรรมของนักเรียนแต่ละคนที่ทำในศูนย์วิทยากร
4. ทำแผนการจัดป้ายนิเทศตลอดปีให้สัมพันธ์กับโครงการสอน
5. จัดป้ายนิเทศใหม่อย่างน้อยทุก 15 วัน
6. จัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. จัดเก็บ/ลงทะเบียนสื่อภายในศูนย์วิทยากร
8. ร่างระเบียบ/จัดทำแบบฟอร์มการให้บริการ
9. ช่วยอาจารย์สาขาวิชาในการจัดมุมต่าง ๆ ภายในศูนย์วิทยากร
10. ประสานงานกับครู/ ผู้ปกครอง/ นักเรียน ในการจัดกิจกรรมพิเศษภายในศูนย์

วิทยากร

11. ประสานงานกับฝ่ายแนะแนวและจิตวิทยาในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง

12. ประสานงานกับฝ่ายวัดผลในการประเมินผลผลการเรียนแนวใหม่
13. ให้คำปรึกษาแก่ครูอาจารย์ในการผลิต/การใช้สื่อเพื่อการเรียนการสอน

บุคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ประกอบด้วยคณะกรรมการศูนย์ และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการควรเป็นคนในชุมชนนั้น ๆ เพราะจะมีความรักและผูกพันในท้องถิ่นของตน และต้องมีความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ และให้คำปรึกษาแก่คนใน

ชุมชนที่เข้ามาใช้บริการได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีระบบอาสาสมัครเพื่อ ให้เด็กเยาวชน หรือผู้ที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้อีกด้วย

2.5.3 วัสดุอุปกรณ์

บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุขสวัสดิ์ ภาษิต (2531: 34-44) กล่าวว่าไว้ว่า เมื่อมีการจัดตั้งศูนย์ ใส่ทัศนศึกษา หรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาแล้ว สิ่งจำเป็นที่จะต้องมืไว้ภายในศูนย์เพื่อช่วยใน การทำงาน และประกอบการเรียนการสอนก็คือ ใส่ทัศนวัสดุอุปกรณ์ (Audio Visual Material & Equipment) ซึ่งในการแบ่งประเภทของใส่ทัศนวัสดุอุปกรณ์นั้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ อุปกรณ์ (Equipment) และวัสดุ (Material)

1. อุปกรณ์ (Equipment)

1.1 อุปกรณ์ประจำสำนักงานทั่วไป เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้เก็บวัสดุและอุปกรณ์ ตู้เก็บ เอกสาร ชั้นวางของ โต๊ะเขียนแบบ เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นาฬิกา เครื่องมือ สำหรับซ่อมอุปกรณ์ รถเข็นอุปกรณ์ เป็นต้น

1.2 อุปกรณ์ที่ใช้ห้องสมุด เช่น โต๊ะ เก้าอี้สำหรับนั่งศึกษาเป็นรายบุคคล โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านเป็นกลุ่มโต๊ะ เก้าอี้สำหรับใช้ในการประชุมปรึกษาหารือ เครื่องดูสไลด์ เครื่องบันทึกเสียง พร้อมหูฟัง เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องฉายไมโครฟิล์ม เป็นต้น

1.3 อุปกรณ์การผลิต

1.3.1 อุปกรณ์สำหรับผลิตวัสดุกราฟิก เช่น เครื่องฉีกหนัง เครื่องพิมพ์ดีด เครื่อง อัดสำเนา ที่ตัดกระดาษ เครื่องประดิษฐ์อักษร เป็นต้น

1.3.2 อุปกรณ์สำหรับการผลิตภาพ เช่น กล้องถ่ายรูปขนาด 35 ม.ม. พร้อม ฟิลเตอร์ต่าง ๆ เครื่องขยายรูปและอุปกรณ์ที่ใช้ในห้องมืด เครื่องกอบบีภาพและขาตั้งกล้อง เครื่องตัด ต่อเทป เป็นต้น

1.3.3 อุปกรณ์สำหรับการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เช่น กล้องถ่าย โทรทัศน์ เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์ ชุดควบคุมการบันทึกเทปโทรทัศน์ ไฟชนิดต่าง ๆ เครื่องมอนิเตอร์ สำหรับโทรทัศน์ สายเคเบิลสำหรับส่งโทรทัศน์วงจรปิด เครื่องบันทึกเสียงและห้องบันทึกเสียง เป็นต้น

1.4 อุปกรณ์สำหรับบริการ

1.4.1 อุปกรณ์สำหรับบริการให้ยืม เช่น เครื่องใช้ที่เป็นไฟฟ้า เครื่องฉายภาพทึบ แสง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียงพร้อมหูฟัง จอภาพ กล้องถ่ายรูป เป็นต้น

1.4.2 อุปกรณ์ประจำห้องใส่ทัศนศึกษา ซึ่งอาจจัดเป็นห้องประชุมหรือห้องเรียน ควรจะมีอุปกรณ์เหล่านี้ประจำอยู่ในห้องใส่ทัศนศึกษาด้วย เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉาย

ภาพทึบแสง เครื่องฉายภาพสไลด์ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องขยายเสียง จอภาพ เป็นต้น

2. วัสดุ (Material)

2.1 วัสดุประจำสำนักงาน

2.1.1 วัสดุประจำสำนักงานทั่วไป เช่น วัสดุสิ้นเปลือง ได้แก่ กระดาษ น้ำหมึก ฯลฯ วัสดุงานบ้าน ได้แก่ ผงซักฟอก ไม้กวาด ฯลฯ วัสดุไฟฟ้า ได้แก่ สายไฟ พิวส์ ฯลฯ

2.1.2 วัสดุที่ใช้ห้องสมุด เช่น วัสดุที่ใช้ทำบัตรรายการ วัสดุที่ใช้การซ่อมสิ่งตีพิมพ์ วัสดุที่ใช้สำหรับการรับจ่ายวัสดุ ได้แก่ ใบเสร็จรับเงินค่าปรับ ใบจองวัสดุอุปกรณ์ สมุดจดสถิติต่าง ๆ ฯลฯ

2.2 วัสดุสำหรับผลิต

2.2.1 วัสดุสำหรับผลิตวัสดุกราฟิก เช่น กระดาษขาวหลังเทา กระดาษโรเนียว แผ่นอะซิเตท ดินสอ น้ำหมึก ปากกา สีต่าง ๆ กาวต่าง ๆ เป็นต้น

2.2.2 วัสดุที่ใช้ในการผลิตภาพถ่าย เช่น ฟิล์มถ่ายภาพขนาด 35 ม.ม. ทั้งสีและขาวดำ ฟิล์มสไลด์ นำยาสำหรับล้างและอัดขยายรูป กระดาษอัดรูป ม้วนวีดีโอเทป เป็นต้น

2.2.3 วัสดุที่ใช้ในการบันทึกเสียง เช่น เทปบันทึกเสียงแบบม้วน เทปบันทึกเสียงแบบตลับ เป็นต้น

2.3 วัสดุสำหรับบริการให้ยืม

2.3.1 วัสดุสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือตำรา หนังสืออ้างอิง หนังสือเพิ่มพูนความรู้ นิตยสารและสิ่งพิมพ์ จุลสารและสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ ไมโครฟิล์ม โปรแกรมการสอนวัสดุประกอบการค้นคว้า เป็นต้น

2.3.2 โสตทัศนวัสดุ เช่น เทปบันทึกเสียง วีดีโอเทป เป็นต้น

2.3.3 ภาพและภาพถ่าย เช่น ภาพชุด สไลด์ขนาด 2 นิ้ว x 2 นิ้ว ภาพโป่งใส แผ่นที่ ภาพพิมพ์ เป็นต้น

2.4 วัสดุอื่น ๆ เช่น ของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง และของล้อแบบ เป็นต้น

สำหรับวัสดุอุปกรณ์ภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนนั้น ประกอบไปด้วย โต๊ะ เก้าอี้ ชุดคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง อุปกรณ์เชื่อมต่อ เช่น เมาส์ คีย์บอร์ด เครื่องพิมพ์ และภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอาจมีวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ เสริมได้ ไม่ว่าจะเป็น หนังสือ วิดีทัศน์ บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย โปรเจคเตอร์ ฯลฯ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ใช้บริการในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

2.5.4 งบประมาณ

สำนักงานงบประมาณ ได้ให้ความหมายของ “งบประมาณรายจ่าย” และประเภทของงบประมาณไว้ว่า (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2526: 190)

งบประมาณรายจ่าย คือ จำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่าย หรือก่อกั้นไว้ตามวัตถุประสงค์ภายในเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

ปีงบประมาณ คือ ระยะเวลาตั้งแต่ วันที่ 1 ตุลาคม ของปีหนึ่ง ถึงวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป ใช้ปี พ.ศ. ที่ถัดไปเป็นชื่อสำหรับปีงบประมาณนั้น

งบประมาณมี 2 ลักษณะ คือ

1. งบประมาณแผ่นดิน เป็นงบประมาณที่ได้จากเงินของรัฐ
2. งบประมาณรายได้ เป็นงบประมาณของส่วนราชการแต่ละแห่งหามาได้เอง เช่น เงินบำรุงการศึกษา ผู้บริจาค สมาคมต่าง ๆ ค่าเช่าร้านค้า การจัดหารายได้พิเศษ และอื่น ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้ เมธี ปิณฑนนท์ (2535: 112-115) ได้ให้แนวทางในการบริหารค่าใช้จ่ายงบประมาณ สรุปได้ คือ

1. จัดวิธีการเสนอซื้อวัสดุ-อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ตามความต้องการของผู้ใช้บริการและผู้ปฏิบัติงาน
2. จัดวิธีการพิจารณาและตรวจสอบตามความสำคัญและความคิดเห็น
3. จัดวิธีการ จัดซื้อ ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ
4. ทำบันทึก และทำหลักฐานการใช้จ่าย
5. จัดระบบบัญชี วัสดุ ครุภัณฑ์ให้ถูกต้อง

งบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ทางกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายบริการอินเทอร์เน็ต และการซ่อมบำรุงเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ เป็นระยะเวลา 1 ปี หลังจากนั้นชุมชนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง โดยงบประมาณส่วนใหญ่ที่ได้มาจากค่าบริการ นอกจากนี้อาจมีการหางบประมาณเพิ่มเติมจากการรับบริจาค หรืองบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้การบริหารการใช้จ่ายงบประมาณจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนในการใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน

2.6 ประเภทของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

2.6.1 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในวัด

“วัด” คือ ศูนย์รวมจิตใจของคนไทย โดยเฉพาะผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ วัดจึงเป็นสถานที่ที่คุ้นเคยของชาวไทยเป็นอย่างดี โดยเฉพาะชาวไทยในชนบท เพราะวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับวัด ไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย อีกทั้งการทำบุญทำทาน การถือศีล การบวชพระ บวชเณร การ

ร่วมพิธีกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญทางพุทธศาสนาต่าง ๆ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและ
พัฒนา. 2552: 67-68)

นอกจาก “วัด” จะเป็นศูนย์กลาง หรือเป็นศูนย์รวมของผู้คนทุกเพศ ทุกวัยในแต่ละชุมชน
แล้ว วัดยังเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ สืบทอดภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ของแต่ละ
ชุมชนอีกด้วย

วัดเป็นสถานที่พิเศษ คือ ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก ไม่ว่าจะเข้าไปเพื่อ
พักผ่อน เรียนรู้ ปฏิบัติธรรม ช่วยงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด วัดและชุมชนจึงเป็นสิ่งที่ผูกพันและ
เกื้อหนุนค้ำจุนกันมาตลอดจวบจนปัจจุบัน ถ้าวัดสามารถที่จะทำหน้าที่ของตนได้ดี ชุมชนก็จะได้รับ
อานิสงส์ที่ดีด้วย ในขณะเดียวกันถ้าชุมชนดี ก็จะเป็นการเสริมพลังความเข้มแข็งให้กับวัด เพื่อให้
วัดสามารถที่จะทำหน้าที่ในการให้บริการชุมชนเพื่อความเจริญหรือพัฒนาร่วมกันได้

ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้การบริหารของ “วัด”

ปัจจัยในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตามแบบของ “วัด” ซึ่งจะนำไปสู่
ความสำเร็จและความยั่งยืนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน น่าจะประกอบด้วย (ศูนย์วิจัยการจัดการ
ความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 73-77)

1) สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ความโดดเด่นของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งอยู่ในวัด คือ การยื่นด้วยฐานชุมชนที่
เข้มแข็ง เพราะวัดแต่ละวัดนั้นเป็น “ศูนย์รวมของชุมชน” จึงส่งผลให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่จัดตั้ง
ในวัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่มีการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายหลัก นั่นคือ
กลุ่มเด็กและเยาวชน อีกทั้งนัก ICT รุ่นใหม่ยังมีโอกาสที่จะนำวิถีชีวิต ภูมิปัญญา เรื่องราวของชุมชน
ได้ถ่ายทอดแบบ On Line ผ่านศูนย์ ICT ให้คนทั่วโลกได้รู้จักชุมชนของตนอีกด้วย

2) สถานที่ตั้งอุปกรณ์คอมพิวเตอร์

สถานที่ตั้งอุปกรณ์คอมพิวเตอร์นับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากศูนย์การ
เรียนรู้ ICT ชุมชน ได้ตั้งอยู่ในที่ที่กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก
เช่น ตั้งอยู่ชั้นล่างของอาคาร หรือเป็นอาคารที่จัดตั้งให้เฉพาะสำหรับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน สภาพ
ห้องและขนาดมีความเหมาะสม มีระบบระบายอากาศ และมีสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

3) ช่วงเวลาการให้บริการที่ยืดหยุ่น

สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจะมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้ที่มา
ใช้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นหลัก เช่น กลุ่มเด็กเยาวชน กลุ่มครูอาจารย์ กลุ่มอาชีพ กลุ่ม
หน่วยงานในพื้นที่ และชุมชนทั่วไป ซึ่งจะเข้ามาใช้บริการจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในช่วงเย็น ช่วง
ค่ำ หรือช่วงเสาร์-อาทิตย์ ดังนั้น ช่วงเวลาที่เปิดให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จึงยืดหยุ่นตาม
ความเหมาะสมของผู้มาใช้บริการ

4) การมีส่วนร่วมของชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ประกอบด้วยคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนจากทุกภาคส่วน เช่น ตัวแทนพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน โรงเรียน กลุ่มอาชีพ องค์กรชุมชน เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล และอาสาสมัคร เป็นต้น นอกจากการมีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการแล้ว ยังมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุนด้านการจัดสรรงบประมาณ และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เทศบาล โรงเรียน อบต. เป็นต้น และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดค่ายอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่วัดและศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน หรือโครงการยุวชน IT ทำดีเพื่อสังคม โครงการพี่สอนน้อง เป็นต้น

5) วิสัยทัศน์ การเปิดกว้าง และภาวะผู้นำ

ความสำเร็จคงไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าผู้บริหารรวมทั้งผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดวิสัยทัศน์ ขาดภาวะผู้นำ ขาดการเสียสละ เช่น มีใจเปิดรับการพัฒนาพร้อม ๆ กับการเปิดโอกาสให้กับทุกคนเข้ามาร่วมเป็นเจ้าของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ร่วมบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน การดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ระบบกรรมการจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่ก้าวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย การลงมือทำเองของผู้นำ รวมทั้งการทำงานเชิงเครือข่ายร่วมกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนต่าง ๆ เพื่อร่วมมือ ร่วมรับประโยชน์ และก้าวไปสู่ความยั่งยืนร่วมกัน

6) การประชาสัมพันธ์

รูปแบบการติดต่อสื่อสารที่มีความโดดเด่นของชุมชนและศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่มีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน จะมีการประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และกิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีเยี่ยม พร้อมทั้งกลยุทธ์การโน้มน้าวใจด้วยบุคคลที่อยู่กับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเจ้าอาวาส ครู อาจารย์ อาสาสมัคร เด็กและเยาวชน กลุ่มอาชีพ ผู้ซึ่งมีความผูกพันและสัมผัสศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจริง ๆ จะสามารถบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และกิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจได้มาเข้าร่วมกิจกรรมหรือให้การสนับสนุนต่อไป

7) ระบบอาสาสมัคร

เป็นอีกระบบหนึ่งที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน “วัด” นำมาใช้บริหารจัดการ โดยเข้ามาทำหน้าที่ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้วัด และกลุ่มที่เข้ามาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยแรก ๆ จะเป็นเพียงผู้เข้ามาใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จากนั้นบางคนก็อาสาเป็นอาสาสมัครในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ดูแล ให้บริการ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็ก และเยาวชน ฯลฯ

ซึ่งระบบอาสาสมัครนี้จะเป็นการสร้างผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ด้วยการปลูกฝังให้มีความรักที่จะทำประโยชน์เพื่อชุมชนด้าน IT และการทำงานเพื่อชุมชนตั้งแต่ยังเป็นเยาวชน ซึ่งนับว่าเป็นอีกกลยุทธิ์หนึ่งที่จะช่วยให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน

8) เข้าใจธรรมชาติของเด็กและเยาวชน

“เด็กกับ ICT เป็นของคุณกัน” เรียกได้ว่าเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับ ICT ได้เร็วที่สุด แต่ต้องได้รับคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้และมีความปรารถนาดี เพราะคนกลุ่มนี้จะเป็นผู้ที่สามารถที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนต่อไปได้ อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ ทั้งในเรื่องการเรียน การสร้างสรรค์งาน การถ่ายทอดให้แก่กลุ่มอื่น ๆ ได้ด้วย เช่น กลุ่มครู อาจารย์ กลุ่มนักเรียน กศน. เป็นต้น

ก้าวต่อไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งในวัด

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่บริหารจัดการโดยวัด จึงนับว่าเป็นอีกมิติหนึ่งที่จะเข้าไปช่วยเติมเต็มบทบาทของการเป็นศูนย์กลางของจิตใจ ศูนย์รวมของการพัฒนาชุมชน เป็นอีกมิติที่เปิดโอกาสให้กับชุมชนทั่วประเทศไทย โดยเฉพาะชุมชนในวัด ชุมชนรอบวัด และชุมชนโดยรวม เพื่อให้สามารถที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโลกภายนอกได้มากยิ่งขึ้น พัฒนาตนเอง พัฒนาการเรียนรู้ ความเข้าใจ และการ “เข้าใจ” วัดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นช่องทางที่เปิดให้ชุมชนต่าง ๆ ดังกล่าว สามารถแบ่งปันเรื่องราวความสำเร็จ และความประทับใจต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในชุมชนและในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ให้โลกภายนอกได้รู้จักสิ่งที่ดีงาม รวมทั้งปัญหา ความต้องการต่าง ๆ จากชุมชนเล็ก ๆ เหล่านี้ได้ด้วย

2.6.2 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในโรงเรียน

โรงเรียน คือ ศูนย์กลางของการสร้างคน การสร้างปัญญา การสร้างอาชีพ การสร้างงาน พัฒนา การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพราะโรงเรียนเป็นศูนย์รวมของลูกหลาน ซึ่งเป็นหัวใจของสมาชิกทุกคนในชุมชนนั้น ๆ ดังนั้นไม่ว่าโรงเรียนจะมีขนาดใดก็ตาม เล็กหรือใหญ่ โรงเรียนจะเป็นอีกหนึ่งสถานที่ในชุมชน ที่สมาชิกทุกคนของชุมชนจะมีความผูกพันกันและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือ ตามกำลังความสามารถที่ตนจะทำได้ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้ การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 78)

เมื่อโรงเรียนเป็นของชุมชนแล้ว จึงไม่แปลกที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งอยู่ในโรงเรียนจะเป็นของชุมชนด้วย เพราะศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นเครื่องมือ ICT ที่จะมาเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ให้กับลูกหลานและคนในชุมชนได้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ของลูกหลานในระบบโรงเรียนแล้ว ยังรวมถึงการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ของคนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเกษตร ฯลฯ

ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้การบริหารของ “โรงเรียน”

ปัจจัยหลักที่เอื้อต่อการสร้างความยั่งยืนให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่ตั้งในโรงเรียน ประกอบด้วย (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 83-86)

1) สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

มักจะตั้งอยู่ใจกลางชุมชน สามารถเข้าถึงได้ง่ายและที่สำคัญคือเป็นสถานที่ที่ให้บริการด้านการเรียนการสอนที่มีทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง กลุ่มอาชีพ กลุ่มคนทำงานในพื้นที่ หน่วยงานต่าง ๆ ทำให้สามารถที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2) บุคลากรมีความสามารถที่หลากหลาย

เริ่มจากกลุ่มครูบาอาจารย์ หรือ “กูรู” (guru) ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการทั่วไป รวมทั้งด้าน ICT ด้วย ด้วยพลังความมุ่งมั่นและวิสัยทัศน์ที่ครูบาอาจารย์ และผู้บริหารของโรงเรียนที่มองเห็นประโยชน์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ทำให้ครูเสียสละที่จะเรียนรู้และทำงานเพิ่มให้กับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เริ่มตั้งแต่การเป็นที่ปรึกษาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในการบริหารจัดการ สนับสนุนและสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ ให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้เป็นอย่างดี เพราะมีความใกล้ชิดกับทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นอย่างดี เพราะมีความใกล้ชิดกับทั้งนักเรียน

3) การใช้ระบบอาสาสมัคร

“เด็กกับ ICT เป็นของคู่กัน” นับว่าเป็นคำกล่าวที่ถูกต้องเสมอ นักเรียน คือ กลุ่มเป้าหมายหลักที่จะได้รับการพัฒนา รวมทั้งมอบหมายให้เป็นกำลังสำคัญในการช่วยบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในระดับต่าง ๆ ด้วย โดยเฉพาะระบบอาสาสมัครที่เด็ก ๆ มักจะชอบกันอยู่แล้ว เพียงแต่ผู้ใหญ่ที่เป็นกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะสามารถออกแบบระบบอาสาสมัครอย่างไร ที่จะให้ “กองทัพมดงาน” ตัวเล็ก ๆ เหล่านี้สามารถที่จะเป็นกำลังสำคัญของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่พวกเขาจะเป็นเจ้าของร่วมได้

4) การมีส่วนร่วมของชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน นับว่าสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน เพราะโรงเรียนเองก็มีการจัดการศึกษาของโรงเรียนอยู่แล้ว การที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะมีกรรมการประจำศูนย์ที่ได้มาจากตัวแทนแต่ละภาคส่วน จึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนและชุมชนทำร่วมกันอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเริ่มตั้งแต่การกำหนดทิศทางของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน การวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จนกระทั่งการร่วมลงมือทำ และการสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น งบประมาณ แรงงาน ทรัพย์สิน สติปัญญา ประสพการณ์ ทรัพยากร ฯลฯ

5) การมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนนับว่าเป็นสถานที่ที่มีชีวิต เพราะมีกิจกรรมต่าง ๆ ของคนกลุ่มต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่ตั้งในโรงเรียนจึงสอดคล้องกับธรรมชาติของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบ กิจกรรมการสร้างเครือข่าย กิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน เช่น การจัดอบรมคอมพิวเตอร์ การแข่งขันการออกแบบเว็บไซต์ การจัดค่าย ICT Young การสอนธรรมะร่วมกับ ICT เป็นต้น

ก้าวต่อไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งในโรงเรียน

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ช่วยทำให้โรงเรียน “ใหญ่” ขึ้น ไม่ว่าจะเปิดโอกาสของการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคนต่าง ๆ ในโรงเรียนที่ได้มีโอกาสเข้ามาใช้ประโยชน์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนฝูงเครือข่ายและการทำงานร่วมกับคนอื่นที่มากขึ้น ฯลฯ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นเครื่องมือที่เชื่อมต่อ เพื่อลดช่องว่างการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศและข่าวสารจากโลกภายนอกได้ เท่าเทียมกับนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ หรือโรงเรียนในเมืองได้ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาครูและช่วยงานครูให้เบาลง

คนทุกกลุ่มของ “ชุมชน” จะสามารถได้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้มากน้อยเพียงใดนั้น ในขั้นต้นคือ “โรงเรียนต้องไม่มีกำแพง” เพราะโรงเรียนคือสถานที่ที่มีความพร้อมมากที่สุด เพราะโรงเรียนคือศูนย์กลางของชุมชน เป็นศูนย์รวมของทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐและจากชุมชน ความสำเร็จของโรงเรียน คือ การมีส่วนร่วมจากชุมชน ตั้งแต่ร่วมให้คำปรึกษา ร่วมสนับสนุน ร่วมสอน ฯลฯ ดังนั้นการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนก็เช่นเดียวกัน เพราะการมีส่วนร่วมคือฐานสำคัญที่ก่อให้เกิดการร่วมมือร่วมใจ การเสียสละ ความทุ่มเท ทั้งนี้ประเด็นที่สำคัญที่สุดคือ การมีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำของทีมกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสามารถที่จะเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชนได้ทุกด้าน และยั่งยืน

2.6.3 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น และวิทยาลัย

ชุมชน

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ถือว่ามีภารกิจหลักในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษา การดำเนินการทางวิชาการ เช่น การวิจัยเพื่อการสร้างหรือการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในด้านต่าง ๆ ขึ้นมา รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้วยการให้บริการชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเด็ก เยาวชน กลุ่มผู้ใหญ่วัยทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุ หรือกลุ่มอาชีพ ฯลฯ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 87)

ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้การบริหารของ “สถาบันอุดมศึกษา”

การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ได้จัดตั้งในสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นมีจุดร่วมที่คล้ายคลึงกัน คือ การเป็นหน่วยงานบริการการศึกษาในพื้นที่ที่เป็นสาขาของหน่วยงานแม่ ทั้งนี้เพื่อต้องการเปิดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับคนในพื้นที่ สิ่งนี้ทำให้เป็นจุดแข็งและความสำเร็จทั้งในด้านการศึกษาและด้านการพัฒนา (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้ การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 89-93) เช่น

1) การพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ของท้องถิ่น

“บทบาทในการเป็นผู้เอื้อนำองค์ความรู้ในท้องถิ่นมาพัฒนาและประยุกต์ใช้” จากการศึกษาที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่ มีความใกล้ชิดและรู้จักชุมชนทำให้สามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณีในพื้นที่มาใช้ในการเผยแพร่ แสดงศักยภาพของชุมชน รวมถึงการพัฒนาองค์ความรู้ และภูมิปัญญาเหล่านั้นด้วยการใช้สื่อของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นเครื่องมือ

2) การทำงานในเชิงเครือข่าย

“การดำเนินการผ่านเครือข่าย” ความเป็นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่จัดตั้งอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้ได้เปรียบในแง่ของการบริหารงานแบบเครือข่ายที่สามารถช่วยเหลือและร่วมมือกันได้ทั้งในแง่ของกิจกรรม โครงการ บุคลากร และด้านอื่น ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

3) ความพร้อมด้านบุคลากร

จากการที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงมีบุคลากรผู้ถ่ายทอดความรู้ในด้านต่าง ๆ อยู่พร้อม ทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ

4) การประชาสัมพันธ์

โดย “การใช้ประโยชน์และสร้างสรรค์สื่อหลากหลายช่องทาง” สืบเนื่องจากความพร้อมในด้านปัจจัยพื้นฐาน ผนวกกับการใช้ข้อได้เปรียบของพื้นที่ ก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากสื่อใหม่ร่วมกับสื่อท้องถิ่น เช่น หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน เคเบิลทีวี เว็บไซต์ เป็นต้น

ก้าวต่อไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งในสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น

ความพร้อมในบทบาทของผู้ถ่ายทอดความรู้และทักษะของบุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่อยู่ภายใต้การดูแลของสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น นับว่าเป็นจุดแข็งที่มีโอกาสในการนำสื่อ ICT ไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ นักศึกษาและคนในวัยทำงานที่เป็นผู้ใช้บริการสถานศึกษาโดยตรง รวมถึงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ขาดแคลนโอกาสในการเรียนรู้และการเข้าถึงบริการเหล่านี้

ดังนั้นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จึงควรนำจุดแข็งหรือข้อได้เปรียบนี้ไปพัฒนาในรูปแบบการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการบริการชุมชน รวมถึงการเพิ่มบทบาทในการเป็นผู้ประสานความร่วมมือระหว่างศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบครบทุกมิติหรือการพัฒนาทั้งระบบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

2.6.4 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

โรงเรียนพระปริยัติธรรมเปรียบเสมือนแหล่งพักพิงหลักที่หยิบยื่นโอกาสให้เด็กชายได้บวชเรียนเพื่อศึกษาธรรมะควบคู่กับวิชาสามัญ จึงไม่แปลกที่นักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมจะเป็นบรรดาสามเณร (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 94-95)

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างช้านาน ส่งผลให้ “วัด” ในฐานะศาสนสถาน กลายเป็นศูนย์กลางและศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน และเนื่องจากโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นโรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นในที่ธรณีสงฆ์ ส่งผลให้ความสัมพันธ์กับโรงเรียนพระปริยัติธรรมกับชุมชนแน่นแฟ้นตามไปด้วย

แม้ว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมจะเกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐที่ต้องการจะขยายโอกาสทางการศึกษาพร้อมกับทางกรมการศาสนามีความประสงค์ที่จะให้แต่ละเขตอำเภอของคณะสงฆ์จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมขึ้นเพื่อการเผยแผ่ศาสนา แต่เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่มีขนาดเล็กและอยู่ในพื้นที่ห่างไกล จึงทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับสื่อ ICT มากนัก

ต่อมาเมื่อทางกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้อนุมัติให้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้การบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยแต่ละศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะเน้นภิกษุ สามเณร บุคลากรของโรงเรียนและชุมชนรอบข้างเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก

ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้การบริหารของ “โรงเรียนพระปริยัติธรรม” (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 98-101)

1) สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนภายใต้การบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมตั้งอยู่บริเวณเดียวกับวัดและโรงเรียน ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ใจกลางชุมชน ทำให้ผู้คนสามารถเดินทางเข้ามาใช้บริการได้อย่างสะดวก จึงสามารถขยายกลุ่มเป้าหมายออกเป็นวงกว้างมากขึ้น และที่สำคัญคือสถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีบริเวณเป็นสัดส่วนชัดเจน โดยไม่ตั้งรวมกับห้องเรียน หรือสถานที่ประกอบกิจของสงฆ์

2) การมีส่วนร่วมของชุมชน

โรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยการนำของผู้บริหารโรงเรียน และได้รับการสนับสนุนจากเจ้า

อาวาสวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ รวมไปถึงมีการช่วยเหลืองบประมาณการก่อสร้างสถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด รวมทั้งเงินบริจาคจากหน่วยงานและคนในชุมชน

ความโดดเด่นของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้การบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม อยู่ที่การเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ใช้บริการหลัก เริ่มตั้งแต่กลุ่มสามเณร มาเป็นคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ร่วมกับตัวแทนชาวบ้าน ตัวแทนครู พระภิกษุสงฆ์ ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีแนวคิดที่ว่า ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นสมบัติของชุมชนหาใช้สมบัติของผู้หนึ่งผู้ใด

3) ความพร้อมของบุคลากร

ในส่วนของผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งจะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนควบคู่กับการสอนหนังสือไปด้วย โดยจะได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนตามวุฒิการศึกษา และนับเป็นความโชคดีของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพราะว่าในแต่ละศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะมีผู้ดูแลที่จบการศึกษาด้านคอมพิวเตอร์ด้วย ทำให้การถ่ายทอดความรู้ด้าน ICT สามารถที่จะบูรณาการกับการเรียนวิชาพื้นฐานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ต่างไปจากการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐและเอกชนในเมือง

4) การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

“มีการวางแผนบริหารจัดการศูนย์แบบพึ่งพาตนเอง” ภายใต้การนำของคณะกรรมการที่เข้มแข็งและมีวิสัยทัศน์ใฝ่เรียนรู้ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา มีจิตเชิงอาสา และเสียสละเพื่อส่วนรวมอย่างสูง ฯลฯ คุณสมบัติดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างรวดเร็ว อีกทั้งมีการใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างหลากหลายมากยิ่งขึ้นสู่นอกรั้วโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนดังกล่าวกลายเป็นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของชุมชนอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นศูนย์กลางของความศรัทธา ศูนย์กลางของการศึกษา ศูนย์กลางของอาชีพให้กับชุมชน ฯลฯ

อีกทั้งยังมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เช่น เริ่มมีนโยบายในการเก็บค่าเข้าใช้บริการ เพื่อนำรายได้ส่วนนี้ไปเป็นค่าซ่อมบำรุงอุปกรณ์ที่เสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา

ก้าวต่อไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

“ก้าวเดินที่ใหญ่ขึ้นสู่ความยั่งยืนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม” พบว่าโดยภาพรวมแล้วการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนได้

เดินมาถูกทางแล้ว แต่มีการตั้งข้อสังเกตว่าเวลาในการเปิด-ปิดบริการ ต้องมีความยืดหยุ่นตามลักษณะของกิจกรรม และต้องสามารถตอบสนองของความต้องการของผู้เข้าใช้บริการได้มากขึ้น ในขณะที่ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนส่วนใหญ่จะมีหน้าที่ทับซ้อนกับการสอนหนังสือในเวลาราชการ ระบบการบริหารจัดการบุคลากร และเวลาให้บริการ จึงจำเป็นต้องมีการจัดการและออกแบบให้มีความลงตัวมากยิ่งขึ้น เจ้าหน้าที่จึงควรจัดตารางเวลาในการเข้ามาดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้เป็นระบบยิ่งขึ้น และควรเพิ่มระบบอาสาสมัครคนในพื้นที่เข้ามาช่วยงานภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานเชื่อมโยงกับชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นอีกหนึ่งบทบาทที่น่าจะได้รับการส่งเสริมสนับสนุนมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ เพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นสถานศึกษาที่สอนทั้งทางธรรมและทางโลก การเพิ่มศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเข้ามาในโรงเรียนประเภทนี้ นับว่าเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม การเรียนรู้ที่เท่าทันกับโลกหรือสังคมของพระเถระ การพัฒนาวิจิตร วิถีปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนการสอนธรรมะ ในรูปแบบและวิธีการที่ทันสมัยมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้เวลาว่างที่มีมากกว่าฆราวาสในการที่จะศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการสืบค้นออนไลน์ต่าง ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นับว่าเป็นจุดแข็ง เป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การพัฒนาทั้งในเชิงโลกและเชิงธรรมให้กับนักเรียนของโรงเรียนประเภทนี้ได้เป็นอย่างดี

2.6.5 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในโรงเรียนตชด. (ตำรวจตระเวนชายแดน)

โรงเรียน ตชด. หรือ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นโรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน โดยมีจุดกำเนิดเป็นครั้งแรกเมื่อ 7 มกราคม พ.ศ. 2499 จากการที่หมูลาดตระเวนชายแดนและตำรวจพลร่มได้เข้าไปในหมู่บ้านชาวเขาแล้วพบว่าไม่มีใครพูดภาษาไทยได้ จึงมุ่งสอนให้เด็กชาวเขาและประชาชนในถิ่นทุรกันดารได้เรียนรู้ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจระหว่างชาวบ้านกับตำรวจตระเวนชายแดน (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 103-105)

ในปัจจุบันมีการจัดตั้งโรงเรียนกระจายอยู่ตามแนวชายแดน ในพื้นที่ทุรกันดารและห่างไกลการคมนาคมอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ มีเปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตามแต่ความต้องการ และการขาดแคลนสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ และมีการดำเนินการของโรงเรียนที่สอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียน คือ “สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์ผลความมั่นคง”

แนวทางการพัฒนาของโรงเรียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา จึงได้น้อมรับพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ได้ทรงพระราชทานโครงการตามพระราชดำริให้กับโรงเรียน ตชด. เพื่อพัฒนาเด็กและชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเน้นภารกิจของครู ตชด. ได้

เป็นแกนนำในการถ่ายทอดความรู้ โดยให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรมของโรงเรียน ให้เด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กับการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน เพื่อสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันของคนในสังคมไทยต่อไป

ด้วยเป้าหมายโรงเรียน ตชด. ที่เน้น “ความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่” ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของแต่ละโครงการ เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและเข้าใจที่ดีระหว่างตำรวจกับประชาชนในพื้นที่ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจึงเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งในการสร้างช่องทางการพัฒนาเพื่อความเท่าเทียมแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในถิ่นทุรกันดาร

ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้การบริหารของ “โรงเรียน ตชด.”

จากการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งอยู่ในโรงเรียน ตชด. พบว่าเกิดประโยชน์กับคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง จากปัจจัยดังต่อไปนี้ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 108-112)

1) การให้บริการในเชิงการพัฒนา

“กลวิธีการดำเนินงานของตำรวจตระเวนชายแดน” คือมุ่งเน้นการให้บริการในเชิงการพัฒนา ด้วยการอาศัยมิติของการพัฒนา 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านอาหารโภชนาการและสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกรั้วโรงเรียน เช่น การส่งเสริมกลุ่มอาชีพ การนำสื่อ ICT มาใช้สอนนักเรียนให้บริการประชาชน สมดังปรัชญาของโรงเรียน “สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์ผลความมั่นคง”

2) การเป็นรั้วของชาติและเป็นครู

“การปฏิบัติตนโดยยึดหลักของรั้วของชาติ” จากการดำเนินงานของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ทั้งที่เป็นตำรวจ และเป็นครู จึงอาศัยกฎระเบียบและความมีระเบียบวินัยในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ รวมถึงการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

3) การเข้าถึงสื่อ ICT ในพื้นที่ทุรกันดาร

เนื่องจากการจัดตั้งโรงเรียนแต่ละแห่งจะจัดตั้งในพื้นที่ที่ห่างไกล หรือถิ่นทุรกันดาร ทำให้กลุ่มประชาชน เยาวชนขาดโอกาสในการเข้าถึงสื่อ ICT ความต้องการในการใช้บริการ และการตระหนักถึงคุณค่าของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจึงมีมาก และมีการใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในระดับสูง

4) การมีส่วนร่วมของชุมชน

“การบูรณาการแผนงานและกิจกรรมร่วมกันระหว่างศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โรงเรียน และชุมชน” โดยใช้จุดแข็งของหน่วยงานต้นสังกัด คือ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ร่วมกับ พระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่พระราชทานการช่วยเหลือแก่ประชาชนในพื้นที่ทุรกันดาร โดยเฉพาะกับกลุ่มเด็ก เยาวชน และชาวบ้าน โรงเรียนจึงถือเป็นตัวแทนในแง่ของการเป็นศูนย์รวมของชุมชน และจุดศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมด้วย

5) การสร้างเครือข่าย

สามารถที่จะเชื่อมโยงทักษะ ICT กับการเรียนการสอน การบริหารจัดการอาชีพ และการพัฒนาทั้งครู นักเรียน และหน่วยงานในพื้นที่และเครือข่ายต่าง ๆ ภายใต้อาณาจักร “โครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ” และอื่น ๆ

ก้าวต่อไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งในโรงเรียน ตชด.

มีจุดแข็งและโอกาสการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไปสูงมาก เพราะเป็นการทำงานที่อยู่บนฐานของชุมชน และภายใต้พระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ดี จึงถือว่าเป็นทั้งการให้ช่องทางและการให้โอกาสในการพัฒนาตนเอง และเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเด็ก เยาวชน กลุ่มวัยทำงาน กลุ่มอาชีพ หรือแม้กระทั่งกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ

การมีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่โรงเรียน ตชด. นับว่าเป็นอีกนวัตกรรมที่น่าส่งเสริมเป็นอย่างยิ่ง เพราะตัวครู ตชด.เองก็ได้มีโอกาสในการใช้ ICT เพื่อเป็นเครื่องมือในการทำงานเพื่อชุมชนได้มากยิ่งขึ้น ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจึงสามารถที่จะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และการพัฒนาของชุมชนที่ครบวงจรได้อย่างแท้จริง

2.6.6 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนกับการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน (กศน.)

จากแนวคิดการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เน้นความเสมอภาคเท่าเทียม และการกระจายโอกาสทางการศึกษาเพื่อผู้อยู่ห่างไกลของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หรือที่รู้จักในชื่อ “กศน.” นั้น หน่วยงานดังกล่าวจึงเข้าไปมีบทบาทในการจัดการศึกษา และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับประชาชน อาทิ การอบรม ฝึกอาชีพ การจัดกิจกรรมให้เยาวชนในช่วงปิดเทอม เป็นต้น ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่าง กศน. กับคนในชุมชนเป็นไปอย่างใกล้ชิดและแน่นแฟ้น จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่วันนี้ กศน. จะเป็นอีกหนึ่งศูนย์รวมของชุมชน (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 113)

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือกระทรวง ICT ได้อนุมัติให้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้อาณาจักรของ กศน. โดยมุ่งหมายที่จะกระจายโอกาสในการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เท่าเทียมให้แก่เด็ก เยาวชนที่เรียนทั้งในและนอกระบบ เช่น นักศึกษา กศน. กลุ่มอาชีพ กลุ่มทำงาน กลุ่มองค์กรในพื้นที่ และชุมชนทั่วไป เป็นต้น

ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้การบริหารของ “กศน.”

ปัจจัยความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนภายใต้การบริหารจัดการของกศน. สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์ ดังนี้ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 117-121)

1) สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนภายใต้การบริหารจัดการของกศน. ทำให้ที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนหลาย ๆ แห่งอยู่รั่วเดียวกับ กศน. บางศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตั้งอยู่บริเวณห้องสมุดประชาชน และศาลาอเนกประสงค์ของหมู่บ้าน ซึ่งสถานที่เหล่านี้ล้วนอยู่ใจกลางชุมชน กลุ่มเป้าหมายหลักและประชาชนทั่วไปสามารถเดินทางเข้าไปใช้บริการได้อย่างสะดวก จะมีเพียงการจัดบรรยากาศที่ “เปิด” หรือ “เป็นกันเอง” เพื่อให้ชุมชนทั่วไปกล้าที่จะเดินเข้ามาใช้มากยิ่งขึ้น

2) การมีส่วนร่วมของชุมชน

โดยธรรมชาติของการทำงานของกศน.แล้ว กศน.นับว่าเป็นองค์กรที่โดดเด่นในเรื่องของการทำงานกับชุมชน การพัฒนาชุมชน ดังนั้น ภายใต้การบริหารจัดการของกศน. ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทหน้าที่หลากหลายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ผู้สนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

3) ความพร้อมด้านบุคลากร

ในระดับผู้ปฏิบัติงาน นอกจากเจ้าหน้าที่ประจำแล้ว ระบบอาสาสมัครนับว่าเป็นอีกหนึ่งความสำคัญที่จะช่วยให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะจากกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ทั้งในและนอกระบบ โดยเฉพาะนักศึกษา กศน. กลุ่มอาชีพที่อยู่ในพื้นที่ที่อาสาเข้ามาเป็นผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ซึ่งจะผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่ ตามวัน เวลา ตามที่ตนเองสะดวก

4) การสร้างเครือข่าย

โดยธรรมชาติของกศน.จำเป็นต้องบริหารจัดการบนฐานของชุมชนบนฐานของเครือข่าย โดยเฉพาะเครือข่ายในพื้นที่เป็นหลักอยู่แล้ว เช่น เครือข่ายกลุ่มอาชีพ เครือข่ายกลุ่มผู้ประกอบการ เครือข่ายกลุ่มภูมิปัญญา ฯลฯ โดยเฉพาะเครือข่ายกลุ่มองค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. เทศบาล สถานประกอบการในพื้นที่ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม หอพัก ฯลฯ เพื่อเน้นการสร้างโอกาสแก่คนใช้แรงงานที่เป็นประชากรแฝงในพื้นที่ อีกทั้งการได้รับทุนสนับสนุนบางส่วนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

5) การบริหารจัดการบนฐานของการพึ่งพาตนเอง

จากนโยบายด้านการขับเคลื่อนการดำเนินงานตาม พรบ.ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งผลให้ กศน. กำหนดแนวทางของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อตอบสนองต่อนโยบายดังกล่าว คือ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนต้องเป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชนที่ยั่งยืน เพราะชุมชนต้องได้รับการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้น นอกจากงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจาก กศน. เช่น ค่าบริการจากการให้การศึกษาและการอบรมในรูปแบบต่าง ๆ แล้วยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น กรมพัฒนาชุมชน วิทยาลัยชุมชน ฯลฯ ดังนั้น เพื่อการพึ่งพาตนเองให้ได้อย่างยั่งยืน ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของ กศน. จึงมีการกำหนดกฎกติกาในการเก็บค่าใช้จ่ายบริการตามความเหมาะสม โดยรายได้ต่าง ๆ ที่ได้มาจะนำไปเป็นค่าตอบแทนอาสาสมัคร ค่าซ่อมบำรุงอุปกรณ์ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

ก้าวต่อไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งใน กศน.

การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่ กศน. เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อน นับว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เพราะมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน คือ การสร้างแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งอยู่ใน กศน. จึงมีผู้เข้ามาใช้บริการที่หลากหลายตลอดเวลา ซึ่งพบว่าตัวแปรสำคัญที่จะทำให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเหล่านี้อยู่ได้ คือ ผู้เข้าใช้บริการ ซึ่งจุดนี้ถือเป็นข้อได้เปรียบ เพราะ กศน. เปิดทำการเรียนการสอนในวันเสาร์-อาทิตย์ ส่งผลให้วันจันทร์-ศุกร์ นักศึกษา กศน. ส่วนใหญ่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อสืบค้นข้อมูลและทำการบ้านตลอดทั้งวัน ในขณะที่กลุ่มนักเรียน นักศึกษาในระบบโรงเรียน ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาใช้บริการจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ทั้งในวันเสาร์-อาทิตย์และวันธรรมดาช่วงเลิกเรียน ซึ่งกลายเป็นข้อจำกัดของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพราะโดยภาพรวมแล้วศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะเปิด-ปิดตามเวลาราชการ เพราะเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ก็คือเจ้าหน้าที่ของ กศน. เช่นกัน ทำให้เวลาในการเปิด-ปิดจำกัดอยู่ในช่วง 09.00 น.-16.00 น. จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักเรียน นักศึกษาในระบบช่วงวันหยุดได้ รวมทั้งคนกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชนด้วย เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ ความยืดหยุ่นเรื่องเวลาการให้บริการ จึงน่าจะเป็นอีกจุดแข็งที่ กศน. น่าจะปรับได้ เช่น การจัดอาสาสมัครมาช่วยงานล่วงหน้า การจัดค่าตอบแทนพิเศษ ฯลฯ

การกำหนดกฎกติกาเกี่ยวกับการเก็บรายได้จากการให้บริการที่ชัดเจนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนถือเป็นจุดแข็งของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่บริหารโดย กศน. เพราะศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสามารถที่จะใช้รายได้ต่าง ๆ ที่ได้มาเพื่อการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้

คล่องตัวมากยิ่งขึ้น เช่น เป็นค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ค่าบำรุงรักษา อุปกรณ์ ค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ โดยเฉพาะค่าอินเทอร์เน็ต ฯลฯ

จึงอาจกล่าวได้ว่า ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่บริหารจัดการโดยกศน. น่าจะมีแนวโน้มที่สามารถพัฒนาร่วมกันได้อย่างยั่งยืน เพราะการมีจุดหมายเดียวกัน คือ การสร้างความรู้ให้กับชุมชน หรือการให้การศึกษาภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างเท่าทันและเท่าเทียมตลอดชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ICT ที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสามารถเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่จะทำหน้าที่ในการส่งผ่านการศึกษา การเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ใกล้เคียงบ้านของพวกเขา ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับว่า กศน. ในฐานะแกนนำหลักของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะสามารถออกแบบการบริหารจัดการได้เหมาะสมกับชุมชนของตนเองได้ดีเพียงใด

2.6.7 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ในที่นี้หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล เป็นองค์กรที่ตั้งอยู่ในชุมชน เพื่อให้บริการแก่ชุมชนในท้องถิ่นตั้งชื่อขององค์กร ลักษณะเด่น คือ ความเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน มักตั้งอยู่ศูนย์กลางของชุมชน เพื่อความสะดวกในการให้บริการแก่ชุมชน ตั้งแต่ระดับเล็กที่สุดจนถึงใหญ่ที่สุด เช่น อบต. เทศบาล อบจ. และรวมทั้งศูนย์ราชการระดับจังหวัดด้วย (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 122)

ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้แกนนำของ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 127-130)

1) สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับว่าเป็นองค์กรที่ค่อนข้างมีความพร้อมทั้งในเรื่องสถานที่ บุคลากร และงบประมาณ มักจะมีพื้นที่หรือห้องที่จัดสรรเป็นห้องคอมพิวเตอร์หรือห้อง ICT โดยเฉพาะ และตั้งอยู่ใจกลางชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับความสะดวกในการเข้ามาใช้บริการ เข้าถึงได้ง่าย

2) ความพร้อมด้านงบประมาณและบุคลากร

โดยภาพรวมแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกือบทุกระดับ มักจะมีความคล่องตัวในเรื่องงบประมาณ เป็นเพราะระบบการบริหารจัดการขององค์กรที่สามารถกำหนดทิศทาง นโยบายเกี่ยวกับการใช้งบประมาณและบุคลากรของตนเองได้อย่างค่อนข้างเบ็ดเสร็จ ขึ้นอยู่กับทำให้ความสำคัญเท่านั้น เพราะถ้าผู้บริหารองค์กรหรือกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ให้ความสำคัญกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนก็จะได้รับการจัดสรรทั้งงบประมาณ บุคลากร ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างไม่ยาก

3) ระบบอาสาสมัคร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตั้งอยู่มักจะอยู่ศูนย์กลางของชุมชน ซึ่งกลุ่มหลัก ๆ ที่ขาดโอกาสและต้องการใช้ประโยชน์จาก ICT ในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมากที่สุด คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชนนั้น ๆ ระบบอาสาสมัครจึงนับว่าเป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่ให้โอกาสเด็กและเยาวชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่ชุมชน

ลักษณะเด่นของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จะมีระบบการทำงานประมาณ หรือการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายเป็นของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างชัดเจน เพราะงบประมาณส่วนใหญ่เป็นงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ต้องมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน เช่น แผนการจัดอบรมคอมพิวเตอร์ให้กับกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มพัฒนา การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน การจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน เป็นต้น

4) การประชาสัมพันธ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความพร้อมในเรื่องของสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ เพราะเป็นองค์กรที่ต้องมีการทำสื่อเพื่อชุมชนอยู่แล้ว เช่น วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว ดังนั้นจึงนับว่าเป็นจุดเด่นที่องค์กรเหล่านี้สามารถใช้สื่อดังกล่าวประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนได้รู้จักและเข้ามาใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

5) การมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นได้เพราะชุมชนเลือกเข้ามา ตัวแทนชุมชน คือ ผู้บริหารจัดการองค์กรนั้น ๆ ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ ดังนั้นความใกล้ชิด การเข้าถึงชุมชน การมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนจึงเป็นเรื่องที่นับว่าเป็นจุดเด่นขององค์กรประเภทนี้

ก้าวต่อไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่มีแกนนำเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ดูแลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งอยู่บนฐานของความพร้อมหลายประการ เช่น สถานที่ งบประมาณ บุคลากร เครื่องมือและที่สำคัญ คือ ชุมชน เหลือเพียงอย่างเดียวที่นับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญพอ ๆ กัน คือ วิสัยทัศน์หรือการให้ความสำคัญกับการใช้ ICT หรือการใช้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อให้เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่น ถ้าผู้บริหารรวมทั้งกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งอยู่ ณ ศูนย์กลางของชุมชนจะไม่มีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น เพราะองค์กรท้องถิ่น คือ ศูนย์กลางของชุมชนในทุกเรื่อง ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของความสำเร็จที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำสำเร็จแล้วในหลาย ๆ ประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นที่เมือง Mitaka ที่เป็นเทศบาลที่ได้รับรางวัลในฐานะที่เป็นเทศบาลที่ดีที่สุดในญี่ปุ่นในการส่งเสริม e-Government และ

e-Municipality โดยมีจุดเด่น คือ การใช้ ICT โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมวางแผนและพัฒนาต่าง ๆ ของเทศบาลตนเอง ตั้งแต่กิจกรรมการวางแผนการพัฒนาต่าง ๆ ที่ชุมชนสามารถเข้าร่วมลงคะแนนและประเมินติดตามการดำเนินงานได้ทุกขั้นตอน

จุดอ่อนส่วนใหญ่ที่เห็นเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่ตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เรื่องเวลาของการให้บริการซึ่งเป็นช่วงเดียวกับองค์กร ไม่สามารถที่จะใช้นอกเวลาได้

กิจกรรมเด่นของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การจัดอบรมคอมพิวเตอร์ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลาย การจัดทำฐานข้อมูลร่วมกับเครือข่ายภาคีเพื่อการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การใช้ ICT เพื่อการติดต่อและประสานงาน การพิมพ์งานและการจัดค่ายอาสาที่ส่งเสริม ICT

2.6.8 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้แกนนำขององค์กรพัฒนาเอกชน

“องค์กรพัฒนาเอกชน” นับว่าเป็นหนึ่งในประเภทขององค์กรที่ทำงานภาคประชาสังคม เป็นองค์กรที่ทำงานเสริมพลังให้กับหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรภาครัฐที่มีโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการที่ประกอบด้วยกฎระเบียบ ขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย ทำให้หลายครั้งที่โครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ไม่สามารถที่จะลงไปถึงกลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มที่มีปัญหาหรือความต้องการที่แท้จริงได้ดีมากนัก องค์กรพัฒนาเอกชนเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นกลไกที่เข้าไปเติมเต็มในจุดอ่อน ในจุดที่ขาดหรือแม้แต่ในจุดที่เข้มแข็งอยู่แล้ว ให้สามารถที่จะดำเนินการต่อไปอย่างยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเพียงผู้สนับสนุนเป็นเครือข่าย (network) หรือเป็นภาคี (partner) ก็ตาม เพราะด้วยโครงสร้างที่ยืดหยุ่นคล่องตัวขององค์กรประเภทนี้ที่มักตั้งอยู่ที่ฐานคิดของความพร้อม ความพอเพียง ตั้งอยู่ที่ฐานของความชัดเจนในการทำงานหรือประเด็นที่จะทำงาน ผนวกกับแนวคิดการทำงานบนฐานของการมีส่วนร่วม ฐานของการเคียงบ่าเคียงไหล่ ฐานของความโปร่งใส ฐานของเครือข่ายภาคี ฯลฯ เพราะทุกประเภทขององค์กรที่มีอยู่ในสังคมไทยล้วนต่างเป็นกลไกที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันและกันในการที่จะเติมเต็มงานพัฒนาต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน ที่มีอยู่จำนวนมากมายและรอคอยที่จะทำงานร่วมกัน รอคอยการเติมเต็ม รอคอยความร่วมมือ รอคอยการช่วยเหลือ รอคอยการแนะนำ ฯลฯ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 132-133)

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จึงนับว่าเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการดำเนินการของโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของประเทศไทย เพราะว่าท้ายที่สุดแล้วศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนก็ต้องเรียนรู้ที่จะบริหารจัดการร่วมกันที่จะเลี้ยงดูตัวเอง ที่จะคิดสร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำไปสานต่อการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนของตนเอง

จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่เราจะเห็นการเคลื่อนตัวของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนต่าง ๆ ที่มีแกนนำเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน เพราะธรรมชาติของฐานคิดที่คล้ายกัน “Small is Beautiful” หรือ

“Self Sufficiency” โดยใช้ความพอเพียงบนฐานของการพึ่งตนเองเป็นธงนำของการทำงาน คือ การบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนฐานของการรู้จักตนเอง การพึ่งตนเอง ทำให้การกำหนดกลยุทธ์ ตลอดจนแผนต่าง ๆ ในการทำงานเป็นไปในลักษณะของการทำงานเชิงรุกที่ตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมายหรือชุมชนร่วมกัน

ด้วยความยืดหยุ่นขององค์กร ด้วยเป้าหมายหรือ “ธงนำ” ที่ชัดเจน มีจุดขายหรือจุดเด่น จุดของความเชี่ยวชาญที่ชัดเจน เช่น เติบโตเรื่องสิ่งแวดล้อม เติบโตเรื่องอาชีพ เติบโตเรื่องการเกษตร อีกทั้งการทำงานบนฐานของชุมชนและเครือข่ายภาคี ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เอื้อให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ขับเคลื่อนด้วยองค์กรพัฒนาเอกชนมีทิศทางที่สดใสและยั่งยืน

ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้แกนนำของ “องค์กรพัฒนาเอกชน”

จะเห็นได้ว่าศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ภายใต้แกนนำขององค์กรพัฒนาเอกชน ล้วนต่างได้รับความสำเร็จที่หลากหลาย มีการสร้างสรรค์กิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตามความต้องการของคนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน รวมทั้งใช้ความพร้อมของตนเองเป็นตัวตั้ง ใช้การทำงานเชิงความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ใช้การทำงานเชิงเครือข่ายภาคีต่าง ๆ จึงอาจสรุปออกมาเป็นปัจจัยดังนี้ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 136-139)

1) สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนล้วนตั้งอยู่ใจกลางชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถเข้าถึงศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้สะดวก และที่สำคัญคือ การเป็นสถานที่ตั้งที่ไม่มีกำแพง ทำให้ชุมชนสามารถที่จะไป-มาหาผู้ เข้า-ออกได้อย่างสะดวก และมีเวลาของการให้บริการที่ยืดหยุ่น เปิดกว้างสูง

2) การมีส่วนร่วมของชุมชน

การจัดตั้งคณะกรรมการและผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างชัดเจน มีความหลากหลายมาก เช่น ในเรื่องบุคลากร อาจเป็นบุคลากรในองค์กรหรือมูลนิธิเอง

3) ระบบอาสาสมัคร

นับว่าเป็นลักษณะเด่นของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนประเภทนี้ ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการร่วม เป็นผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นวิทยากร ฯลฯ โดยมาจากกลุ่มเด็ก เยาวชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนด้วยตนเอง ฯลฯ

4) ความยืดหยุ่น อิสระ และความมุ่งมั่นในการทำงาน

เป็นอีกปัจจัยหลักที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนประเภทนี้มีความโดดเด่น เพราะการที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสามารถที่จะตัดสินใจบริหารจัดการตนเองได้ ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว เช่น การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

5) การมีส่วนร่วมของเครือข่าย

เป็นลักษณะเด่นของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนประเภทนี้ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการรวมกลุ่ม การสร้างเครือข่าย การใช้สื่อในการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะการรวมกลุ่มหรือเครือข่ายภาคีที่มีการผสมผสานร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชน นอกจากนี้ลักษณะเด่นของผู้ที่ทำงานในรูปแบบขององค์กรภาคประชาสังคมนี้ จะมีลักษณะของนักพัฒนาเครือข่าย คือ มีทักษะและความสามารถในการสร้างและขยายเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน แบ่งปันและช่วยเหลือกัน เพื่อการเติบโตร่วมกันทุกฝ่าย

6) การประชาสัมพันธ์

ลักษณะเด่นอีกข้อหนึ่งของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนประเภทนี้ คือ การทำงานที่ควบคู่กับการทำประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ผ่านสื่อทุกประเภทที่สามารถหาได้ในชุมชน เช่น วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เคเบิลทีวี การบอกต่อ ฯลฯ

ก้าวต่อไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่มีแกนนำเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน

Small is Beautiful และ Self Sufficiency นับว่าเป็นประเด็นที่โดดเด่นของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่ตั้งอยู่ในองค์กรประเภทนี้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่า ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจะสามารถที่จะขยายวงของการให้บริการต่าง ๆ สู่อุณหภูมิให้มากที่สุดได้อย่างไร ในขณะที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนก็ต้องอยู่ได้ด้วยตนเอง เพราะไม่มีหน่วยงานภาครัฐที่จะมาเป็นพี่เลี้ยงแบบขาประจำเหมือนศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งอยู่ในองค์กรบางประเภท

2.6.9 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในค่ายทหาร

จากการที่ได้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในค่ายทหาร ซึ่งการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในค่ายทหาร เน้นการให้บริการแก่ชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ในค่ายทหารเป็นหลัก ผนวกกับการวางแผนที่จะขยายให้บริการกับเด็ก เยาวชน และประชาชนนอกค่ายทหาร ให้สามารถที่จะเข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของทั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และของค่ายทหารมากยิ่งขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดมิติใหม่ของการพัฒนาระหว่างชุมชนทั้งในและนอกค่ายทหาร ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมความสามัคคี ความรักความเข้าใจ การสร้างการมีส่วนร่วม การขยายตลาดของผลิตภัณฑ์กลุ่มอาชีพทั้งจากในและนอกค่ายทหาร (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 141)

ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ใน “ค่ายทหาร”

จากการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในค่ายทหาร ซึ่งมีการให้บริการใช้อินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ ตลอดจนการอบรมทักษะคอมพิวเตอร์ให้แก่ชุมชนในค่ายทหาร และบริเวณรอบค่ายทหาร โดยเฉพาะกลุ่มเด็กเยาวชนที่เป็นลูกหลานทหารในค่าย ซึ่งมีไม่ก็ครัวเรือนนักที่จะมีคอมพิวเตอร์พร้อมอินเทอร์เน็ตใช้ที่บ้านของตนเอง อีกทั้งกลุ่มอาชีพที่เป็นกลุ่มแม่บ้านในค่ายทหาร ทำให้เกิดการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ การเปิดโลกทัศน์และการส่งเสริมอาชีพ การค้าขาย ช่องทาง

การตลาด อีกทั้งยังถือว่าเป็นมิติใหม่ในการให้บริการของค่ายทหารสู่ชุมชนรอบค่ายทหารด้วย (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 142-144)

1) การบริหารจัดการ

“การบริหารจัดการตามระบบทหาร” ความมีระเบียบวินัยของทหาร และชุมชนในค่ายทหาร ทำให้เป็นลักษณะเด่นและเป็นรูปแบบเฉพาะของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่มีการกำหนดระเบียบวินัยในการวางแผนและการดำเนินงาน ตลอดจนการให้บริการต่าง ๆ ที่เป็นระบบและชัดเจน นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน สามารถที่จะประสบความสำเร็จได้

2) การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

“ความสามัคคีและการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องของคนในค่ายทหาร” เนื่องจากค่ายทหารจะมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งในกลุ่มทหารเอง ทั้งทหารเก่าและทหารใหม่ที่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาตลอด โดยเฉพาะกลุ่มทหารเกณฑ์ จากนั้นก็จะเป็นกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเด็ก และเยาวชน โดยเน้นการพัฒนาคนทั้งค่ายทหาร คนทั้งครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทักษะด้าน ICT พื้นฐานให้แก่กลุ่มทหารในระดับต่าง ๆ การส่งเสริมการสร้างช่องทางการตลาด ช่องทางอาชีพใหม่ ๆ กิจกรรมกีฬาเยาวชน กิจกรรมของกลุ่มศิลปินของแม่บ้าน ฯลฯ

3) การมีส่วนร่วมของชุมชน

“เปิดค่ายฯ รับชุมชน” การดำเนินงานของค่ายทหาร นอกจากให้บริการแก่คนในค่ายทหารแล้ว ยังขยายการบริการไปยังเด็กเยาวชน และประชาชนรอบนอกค่ายทหารที่สนใจอีกด้วย การเปิดค่ายทหารให้คนนอกได้เข้ามาใช้บริการด้าน ICT นี้ ก่อให้เกิดกิจกรรมร่วมต่าง ๆ ตามมาด้วย เช่น ค่ายกีฬาเยาวชน เป็นต้น

ก้าวต่อไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในค่ายทหาร

ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญของค่ายทหาร มาจากวิสัยทัศน์และการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในค่ายทหารของผู้บังคับบัญชาการค่ายทหารเกี่ยวกับสื่อ ICT ทำให้เกิดการวางแผนการดำเนินงานและกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ตามมา ซึ่งหลังจากการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนแล้วพบว่า มีอัตราการเข้ามามีส่วนร่วมและใช้ประโยชน์จากค่ายทหาร และจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของประชาชนรอบนอกค่ายทหารสูงขึ้น ทำให้ทหารและประชาชนใกล้ชิดกันมากขึ้น และประชาชนกล้าที่จะเข้ามาในค่ายทหารมากขึ้น ก้าวต่อไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จึงขึ้นอยู่กับ การขยายฐานการให้บริการทั้งในเชิงปริมาณ ความหลากหลาย และความต่อเนื่องของการให้บริการ ฯลฯ

2.6.10 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในมิติสื่อ-สวท.

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยประจำจังหวัดถือได้ว่าเป็นสื่อสารมวลชนที่มีความสำคัญมากที่สุดของจังหวัดนั้น ๆ เพราะเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงและถ่ายทอดเรื่องราว ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่คนในจังหวัด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเท่าเทียมและขยายโอกาสในการ

เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับข่าวสาร นโยบายทั้งจากส่วนกลาง และจาก จังหวัดนั้น ๆ อีกทั้งยังเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ในจังหวัดนั้น เช่น รายการ วิทยุของผู้ว่าราชการจังหวัด “ผู้ว่าฯ พบประชาชน” รายการของเด็กและเยาวชน รายการกลุ่มอาชีพ รายการเพื่อการเกษตร รายการศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและ พัฒนา. 2552: 144)

ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ใน “พื้นที่สื่อ: สวท.”

ข้อได้เปรียบและจุดร่วมที่สะท้อนความเป็นสวท. ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทและปัจจัย ดังนี้ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 146-147)

1) ความลงตัวในการใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นกับสื่อ ICT

“การใช้สื่อมวลชนท้องถิ่นผสมผสานกับสื่อ ICT” เนื่องจากสวท. เป็นทั้งสื่อมวลชนในท้องถิ่น และเป็นสื่อที่เชื่อมต่อการกระจายเสียงกับสถานีวิทยุกระจายเสียงของประเทศไทยที่ถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ตลอดเวลา อีกทั้งยังมีการจัดสรรเวลาในการจัดรายการให้กับคนกลุ่ม ต่าง ๆ ได้เข้ามาใช้พื้นที่สื่อ โดยเฉพาะรายการวิทยุชุมชนต่าง ๆ ทั้งที่เป็นกลุ่มเยาวชน กลุ่มพัฒนา กลุ่ม เกษตร ฯลฯ สื่อ ICT ที่เข้าไปในนามของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จึงเป็นเครื่องมือที่เข้าไปช่วยเสริม พลังของสื่อเดิม ทำให้เกิดการรอบรู้ เท่าทัน เรียนรู้ระหว่างคนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนของจังหวัดมากยิ่งขึ้น

2) การมีส่วนร่วมของชุมชน

“เยาวชนกับการใช้สื่อวิทยุและสื่อ ICT” ด้วยความดึงดูดของสื่อ ICT ทำให้เด็กและ เยาวชนสนใจที่จะเข้ามาใช้สื่อดังกล่าว เพื่อการเข้าถึงแหล่งความรู้และความบันเทิงต่าง ๆ มากขึ้น การ ใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งในสวท. จึงเป็นจุดดึงดูดกลุ่มเด็กและเยาวชนในเมือง ซึ่งถือเป็นกลุ่มเสียงที่สังคมควรให้การดูแล โดยการเปิดพื้นที่ให้วัยรุ่นได้แสดงออก รวมถึงการรวมกลุ่ม กันทำกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ เช่น การจัดรายการวิทยุออนไลน์ การจัดรายการดนตรีที่ใช้การสืบค้น เพลงจาก ICT ฯลฯ เป็นบทบาทของสวท. และศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่มีต่อการพัฒนาสังคมเพิ่ม มากยิ่งขึ้น

ก้าวต่อไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในสื่อ-สวท.

เนื่องจากข้อได้เปรียบของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในการมีสื่อมวลชนท้องถิ่นเป็น เครื่องมืออยู่แล้ว จึงเป็นโอกาสที่ดีในการคิดหาวิธีการใช้ประโยชน์จากการใช้สื่อ ICT ร่วมกับสื่อมวลชน ท้องถิ่น รวมถึงการสร้างสรรคกิจกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จาก สื่อทั้ง 2 ประเภทอย่างเต็มที่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่มีสวท.เป็นผู้ดูแล มีโอกาส

ในการที่จะพัฒนาและใช้ประโยชน์จากสื่อประเภทต่าง ๆ ร่วมกัน หากแต่ต้องอาศัยการวางแผนการดำเนินการและการผสมผสานมุมมองในการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาพร้อมกันจากทุกภาคส่วน

จากประเภทของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในประเทศไทยข้างต้น สรุปหลักการบริการจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ได้ดังนี้ 1) สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรตั้งอยู่ใจกลางชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถเข้ามาใช้บริการได้ง่ายและสะดวก 2) บุคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรมีความพร้อมทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ สามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ และให้คำปรึกษาแก่ประชาชนในชุมชนที่เข้ามาใช้บริการได้เป็นอย่างดี 3) การมีส่วนร่วมของชุมชน ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เช่น คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ผู้สนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ระบบอาสาสมัคร เป็นต้น 4) การประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อที่มีอยู่ภายในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนได้รู้จักและสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 5) การสร้างเครือข่ายภายในชุมชน เพื่อช่วยเหลือและร่วมมือกัน ทั้งในด้านของกิจกรรม โครงการ บุคลากร และด้านอื่น ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการบริหารจัดการบนฐานการพึ่งพาตนเอง เพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ยั่งยืนสืบไป

2.7 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในต่างประเทศ

2.7.1 ประเทศอินเดีย

จากสถิติของศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาในระดับสากล (International Development Research centre: IDRC) ในปี ค.ศ. 2008 ที่ทำการศึกษาค้นพบว่า ในปัจจุบันนี้การเติบโตของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตทวีปเอเชียนับว่าสูงที่สุดในโลก โดยเฉพาะในประเทศอินเดียที่มีการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบที่หลากหลายและค่อนข้างประสบความสำเร็จในการช่วยลดช่องว่าง (digital gap) รวมทั้งการทำให้หน้าที่ในส่วนของการเสริมสร้างศักยภาพของคนในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะคนในระดับชุมชนให้สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาโอกาส เพื่อการเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเท่าเทียมมากขึ้น (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 26) เช่น

1) โครงการ Akshaya Telecentres

Akshaya หรือที่อ่านว่า “อักชายา” เป็นโครงการของรัฐบาลในรัฐ Kerala ซึ่งเริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ. 2002 โดยมีจังหวัดนำร่องคือ Malappuram ซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่ทางใต้ของรัฐ Kerala โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาลเพื่อให้จัดการรณรงค์เกี่ยวกับการเรียนรู้สื่อ ICT (e-literacy) ดังนั้นโครงการนี้จึงมุ่งสอนทักษะทางคอมพิวเตอร์ให้แก่บุคคลอย่างน้อย 1 คนต่อ 1 ครอบครัว ในเวลา 1 ปี หรือคิดเป็นประชากรมากกว่าครึ่งล้าน และประมาณร้อยละ 65 ของประชากรดังกล่าวเป็นผู้หญิง โดยจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับทักษะคอมพิวเตอร์เบื้องต้น (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 27-29)

รูปแบบการบริหารจัดการ: เป็นรูปแบบของผู้ได้รับสัมปทานเอกชน และดำเนินงานในรูปแบบของบริษัทเอกชน โดยที่รัฐบาลจะเป็นผู้ให้กู้เงินเพื่อก่อตั้งศูนย์ฯขึ้นมา แต่ละศูนย์จะมีผู้เรียนโดยประมาณ 1,000 คน และเสียค่าใช้จ่าย 3.26 ดอลลาร์สหรัฐต่อผู้เรียน 1 คน (คิดเป็นเงินไทยประมาณ 100 กว่าบาท) สำหรับหลักสูตรคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ค่าใช้จ่ายนี้จะจ่ายโดยส่วนราชการท้องถิ่น 2.79 ดอลลาร์สหรัฐ และผู้เรียน 0.47 ดอลลาร์สหรัฐ เป็นระยะเวลาประมาณ 1 ปี

การให้บริการที่ศูนย์ Akshaya: โดยทั่วไปศูนย์ Akshaya จะใช้วิธีการจ้างพนักงานประจำประมาณ 3-4 คน และมีคอมพิวเตอร์ประมาณ 5-9 เครื่อง โดยศูนย์ฯ จะให้บริการหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในโปรแกรมต่าง ๆ (e-Literacy)
2. การให้ความรู้โดยใส่เนื้อหา (e-Contents) เช่น ด้านการศึกษาจะใส่เกี่ยวกับหลักสูตรของโรงเรียน ของมหาวิทยาลัย เป็นต้น นอกนั้นก็จะเป็นเนื้อหาต่าง ๆ ที่ชุมชนต้องการ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการดำเนินชีวิต ด้านการเกษตร ด้านกฎหมาย ฯลฯ
3. ให้บริการคอมพิวเตอร์ เช่น ภาพถ่ายดิจิทัล การพิมพ์ การค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น
4. ให้บริการทางการเงิน เช่น ธนาคารและการประกัน การจ่ายเงินผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อชำระค่าบริการต่าง ๆ เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าประกัน ค่าดอกเบี้ย ฯลฯ
5. ให้บริการส่งข่าวสำคัญ หรือข่าวที่เป็นเฉพาะบุคคล เฉพาะเรื่อง เฉพาะองค์กรที่จะต้องเสียค่าบริการพิเศษ
6. ให้บริการพิเศษหรืออำนวยความสะดวกสำหรับเด็ก ชมรมผู้หญิง ชมรมเกษตรกร ฯลฯ
7. ให้บริการเกี่ยวกับการทำแผนที่สุขภาพของชุมชน
8. ให้บริการเกี่ยวกับการทำแผนที่ทรัพยากรของชุมชน การทำแผนที่ความหลากหลายทางชีวภาพชุมชน ฯลฯ

ปัจจัยที่ทำให้ศูนย์ Akshaya ยั่งยืน:

1. **การเรียนรู้และต่อยอดจากประสบการณ์** โดยมีการขยายผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง บนฐานบทเรียนหรือการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้ทำแล้วจากศูนย์ฯ นำร่อง 600 แห่ง โดยขยายทั้งขนาดและจำนวนศูนย์ฯ มากขึ้นครอบคลุมทั่วทั้งรัฐ Kerala โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ 6,000 ศูนย์
2. **แหล่งทุนสนับสนุน** โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนขั้นต้นส่วนหนึ่งจากรัฐบาล อีกส่วนหนึ่งมาจากผู้เข้ารับการอบรม รวมทั้งจากกิจกรรมการหารายได้อื่น ๆ ของศูนย์ฯ เอง

3. การดำเนินการในรูปแบบบริษัทเอกชน ทำให้ศูนย์ฯ สามารถบริหารจัดการและเลี้ยงตัวเองได้ ทำกำไรได้ ซึ่งถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว

4. อุปสรรคในการดำเนินงาน ปัญหาหนึ่งในการดำเนินงาน คือ เรื่องของพลังงานที่ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะพื้นที่ชนบทที่ห่างไกล ซึ่งปัญหานี้สามารถแก้ไขได้โดยการใช้พลังงานแสงอาทิตย์

5. การติดตามประเมินโครงการฯ เป็นโครงการที่เน้นการพึ่งพาตัวเอง โดยได้รับการสนับสนุนในขั้นต้นจากรัฐบาลแล้วมอบให้เอกชนทำสัมปทาน ต่อจากนั้นทางศูนย์ฯ ต้องรายงานผลการดำเนินงานเพื่อให้รัฐบาลทราบ จึงอาจกล่าวได้ว่าผลสำเร็จของการดำเนินงานขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนในขั้นต้นจากรัฐบาล จากนั้นจะเป็นการบริหารจัดการที่เน้นการดำเนินงานที่พึ่งตนเองบนฐานของความต้องการของชุมชน “การอยู่ได้ของศูนย์ฯ” จึงเป็นตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

2) โครงการ E-Choupal: ศูนย์ฯ ที่มุ่งพัฒนาการเกษตร

E-Choupal หรืออ่านเป็นภาษาไทยว่า “อี โชปอล” เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่น่าสนใจในการใช้ ICT เพื่อการพัฒนาเกษตรกรของอินเดีย โดยเริ่มตั้งแต่การเปิดโอกาสให้เกษตรกรสามารถที่จะเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตก่อน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประชากรมากกว่าร้อยละ 72 ของประเทศอินเดียอาศัยอยู่ในหมู่บ้านมากกว่า 600,000 แห่ง และดำเนินชีวิตด้วยการทำการเกษตร ถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนาตามแนว “ปฏิวัติเขียว” (การปลูกพืชเชิงเดี่ยวจำนวนมากเพื่อขาย/ส่งออก) มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960-1970 แต่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังคงมีฐานะยากจน เพราะส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ขาดอำนาจในการต่อรองราคาเมื่อมีการซื้อขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ทั้งนี้เป็นเพราะขาดการเข้าถึงข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับราคา ขาดข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการผลิต เช่น สภาพอากาศ หรือข่าวสารอื่น ๆ ที่จะสามารถเอื้อต่อการตัดสินใจ หรือการพัฒนากระบวนการทำการเกษตรได้ กลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการนี้จึงเป็นกลุ่มเกษตรกร (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 30-32)

รูปแบบของการบริหารจัดการของ E-Choupal: เกษตรกรท้องถิ่นจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานเพื่อดำเนินโครงการของศูนย์ e-Choupal และบ่อยครั้งศูนย์ฯ จะตั้งอยู่ในบ้านของผู้ประสานงานร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น ค่าใช้จ่ายสำหรับการก่อตั้งแต่ละศูนย์ฯ ในโครงการฯ จะอยู่ระหว่าง 3,000 ถึง 6,000 ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินไทยประมาณ 100,000 ถึง 200,000 บาท และค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาจะอยู่ประมาณ 100 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี คิดเป็นเงินไทยประมาณ 3,500 บาท เกษตรกรไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้ระบบบริการดังกล่าว แต่ผู้ประสานงานจะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องบริการทั้งชุมชน ซึ่งผู้ประสานงานจะได้รับผลประโยชน์จากบารมีและเครือข่ายที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รวมทั้งค่านายหน้าจากการซื้อขายของที่เกิดขึ้นในศูนย์ e-Choupal ทั้งหมด

เทคโนโลยี ICT ที่ใช้: คอมพิวเตอร์โดยทั่วไปจะติดตั้งในบ้านของเกษตรกร และเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตผ่านสายโทรศัพท์ หรือโดยการติดต่อผ่านระบบดาวเทียม (VSAT connection) และให้บริการแก่เกษตรกรโดยเฉลี่ย 600 คนใน 10 หมู่บ้านที่อยู่รอบ ๆ ในรัศมี 5 กิโลเมตร ปัญหาสำคัญคือพลังงานไม่เพียงพอหรือ power supply มีคุณภาพต่ำ แบตเตอรี่ที่ใช้เป็นระบบ UPS แม้จะสามารถทำการ back up ได้ตลอดเวลาด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ก็ยังไม่เพียงพอกับการใช้งาน

การให้บริการที่ศูนย์ e-Choupal:

1. การตรวจสอบราคาพืชผลในแต่ละวัน หรือหาข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางเกษตรได้อย่างหลากหลาย

2. การสั่งซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากบริษัทหุ้นส่วนในราคาที่ต่ำกว่าพ่อค้าคนกลาง และเมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยว ศูนย์ฯ ก็จะเสนอซื้อผลผลิตโดยตรงจากเกษตรกรที่ราคาปิดของวันก่อนหน้า ซึ่งเกษตรกรจะขนส่งพืชผลทางการเกษตรของตนเองไปยังศูนย์ฯ เพื่อทำการชั่งน้ำหนัก และประเมินคุณภาพ หลังจากนั้นเกษตรกรจะได้รับเงินสำหรับพืชผลทางการเกษตรพร้อมค่าธรรมเนียมในการขนส่ง

นอกจากนี้ยังมีระบบให้รางวัลหรือเพิ่มราคา ตลอดจนบริการพิเศษต่าง ๆ (Bonus point) สำหรับพืชผลทางการเกษตรที่มีคุณภาพสูงกว่าทั่วไป และสามารถนำมาแลกเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์ที่ศูนย์ฯ มีขายหรือให้บริการอยู่ รวมทั้งการให้บริการในการสั่งซื้อจากส่วนกลางหรือจากเครือข่าย ซึ่งจะทำให้ได้รับราคาที่ถูกลงยิ่งขึ้น

ปัจจัยที่ทำให้ศูนย์ e-Choupal เกิดความยั่งยืน:

ระบบการบริหารจัดการของศูนย์ e-Choupal สามารถพัฒนาเกษตรกรได้อย่างหลากหลายมิติ โดยเฉพาะการฝึกให้เกษตรกรสามารถวางแผนและควบคุมระบบการผลิตรวมทั้งระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง เช่น สามารถตัดสินใจได้ถูกต้องว่าควรจะไปปลูกอะไร ราคาเท่าไรที่จะสามารถขายได้ผลกำไรสูงสุดต่อผลผลิตที่ควรจะได้ ข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อการปรับปรุงผลผลิตต่าง ๆ คุณภาพผลผลิต ซึ่งทำให้ระบบการเกษตรของอินเดียสามารถพัฒนาขีดความสามารถสู่การแข่งขันที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ

นอกจากนี้หมู่บ้านหรือชุมชนก็ยังได้รับผลประโยชน์ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เด็กใช้คอมพิวเตอร์บ่อยขึ้นเพื่อทำการบ้าน และเพื่อให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับผลการทดสอบของโรงเรียน

ปัจจุบันศูนย์ e-Choupal มีอยู่จำนวน 5,200 แห่งในรัฐ Madhya, Pradesh, Karnataka, Andhra Pradesh, Uttar Pradesh, Maharashtra และ Rajastha มีเครือข่ายเกษตรกรมากกว่า 3.5 ล้านคนใน 31,000 หมู่บ้าน และแต่ละศูนย์ฯ สามารถให้บริการได้จำนวน 10 หมู่บ้านภายในรัศมี 5 กิโลเมตร อีกทั้งยังได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือแผนการพัฒนาในอีก 10 ปีข้างหน้าว่าจะขยายศูนย์ฯ

ออกไปในอีกพื้นที่ 15 รัฐ และสามารถที่จะให้บริการได้ทั่วถึงทั้ง 100,000 หมู่บ้าน และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเกษตรกร และประชากรโดยรวมทั้งหมดประมาณ 10 ล้านคน

โครงการ e-Choupal เป็นโครงการที่ได้รับการกล่าวขาน และได้รับรางวัลในการพัฒนาเกษตรกร และชุมชนชนบททั้งในระดับประเทศ และในระดับสากลอย่างต่อเนื่องจวบจนกระทั่งปัจจุบัน

3) โครงการ TARahaat

TARahaat หรืออ่านเป็นภาษาไทยว่า “ตาราฮัท” หมายถึง “ตลาดชั้นนำ” หรือ “ตลาดติดดาว” ที่มีการใช้ ICT ในการเชื่อมโยงระหว่างชาวบ้าน ข้อมูลข่าวสาร การให้บริการต่าง ๆ ของสังคมภาคบันเทิง และรูปแบบการขายการตลาดที่หลากหลาย ด้วยการใช้เครือข่ายเฟรนไชส์ของศูนย์ ICT ต่าง ๆ หรือระบบสัมปทาน (a network of franchised cyber centres) โดยมีลักษณะเด่นคือ ทุกศูนย์ฯ สามารถปรับระบบจากส่วนกลางเป็นภาษาของตนและกำหนดประเภทของการบริการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 33-37)

หลักการสำคัญ 3 ประการของการขายหรือการให้บริการ คือ 1) ต้องเป็นเนื้อหาที่ชุมชนต้องการ 2) ต้องทำให้เกิดการเข้าถึงบริการ รวมทั้งการเอื้อให้เกิดการเข้าถึงเนื้อหา 3) ต้องสามารถที่จะเติมเต็มในสิ่งที่ชุมชนต้องการได้อย่างชัดเจน

รูปแบบการบริหารจัดการของ TARahaat.com จะมีการกำหนดเว็บไซต์หลัก (portal web) ขึ้นมาเพื่อให้เป็นจุดเชื่อมประสานเนื้อหาและบริการต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นและเป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การให้บริการจัดการเนื้อหาตามที่มีการร้องขอใช้บริการ ดูแลเรื่องการเข้าถึงบริการต่าง ๆ โดยทำการเชื่อมประสานระหว่างศูนย์กลางกับร้านค้าจากแต่ละท้องถิ่น (Local enterprises) และในการให้บริการต่าง ๆ ไม่ว่าจะให้บริการด้านเนื้อหา ข้อมูลข่าวสาร สินค้าผลิตภัณฑ์ ตลอดจนงานบริการต่าง ๆ จะบริหารจัดการโดยใช้บริษัทรับ-ส่งสินค้าและบริการในพื้นที่หรือในท้องถิ่นนั้น ๆ หรือใช้บริการของเครือข่าย เช่น TARAvans หรือรถรับส่งที่เป็นเครือข่ายของ TARahaat เอง

ทั้งนี้เว็บไซต์หลักจะเป็นศูนย์กลางในการรายงาน เชื่อมประสาน รวมทั้งให้คำปรึกษาในกรณีที่มีการร้องขอมาจากเครือข่าย โดยการใช้บริการก็จะมีคิดค่าบริการตามที่ใช้บริการจริง (User charge basis)

กลุ่มเป้าหมาย: เน้นกลุ่มชุมชนชนบท กลุ่มเด็กเยาวชน กลุ่มนักเรียนนักศึกษา กลุ่มค้าขายผลิตภัณฑ์ชุมชนและทั่วไป ทั้งค้าส่งและค้าปลีก

เทคโนโลยีที่ใช้: หลักการคือ การใช้เว็บไซต์เป็นเครื่องมือที่สามารถเข้าถึงคนทุกกลุ่มให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนชาวชนบททั้งที่เป็นกลุ่มที่จนที่สุดและกลุ่มที่อยู่ในเมือง กลุ่มอุตสาหกรรม รวมทั้งกลุ่มคนทั่วไปและกลุ่มที่รวยที่สุด นับว่าเป็นโครงการที่มีการใช้ ICT ที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัว มีความลงตัวกับผู้ใช้ โดยการออกแบบระบบแม่ (Portal) หรือระบบกลางที่

สามารถรองรับการขยายตัวได้ทั้งระดับแนวตั้งและระดับแนวราบ (Vertical and horizontal portals) โดยออกแบบให้เชื่อมกับศูนย์ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ ที่กระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่หรือตามหมู่บ้านต่าง ๆ (Rural kiosks, village cyber cafe) ที่ต้องการจะลงทุนร่วม รวมทั้งการเชื่อมโยงกับระบบการรับ-ส่งสินค้าบริการต่าง ๆ ที่ลงตัว

จุดเด่น หรือจุดสำคัญที่สุดคือ การใช้ Telecentre หรือศูนย์ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ ที่กระจายอยู่ทั่วไปให้เป็นจุดเชื่อมต่อที่ชุมชนสามารถที่จะเข้ามาใช้บริการต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ไม่สามารถเข้าถึงด้วยวิธีการที่ปกติได้ แนวคิดและกลยุทธ์ในการเชื่อมต่อกับเครือข่ายอื่น ๆ หรือการผูกเชื่อมเป็นเครือข่ายสัมปทานเดียวกัน (Franchised telecenters: TARAkendas) จึงนับว่าเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงสู่การให้บริการที่ทั่วถึงและเท่าเทียมมากที่สุด

การให้บริการที่ศูนย์ TARahaat: ศูนย์ TARahaat จะเน้นการให้บริการและสินค้าต่าง ๆ รวมทั้งสินค้าที่เป็นนวัตกรรมต่าง ๆ หรือสินค้าบริการที่มักจะมีการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา การปรับเปลี่ยนเกี่ยวกับการให้บริการต่าง ๆ จะสามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาบนฐานของความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่หลากหลาย โดยประเภทของการให้บริการในศูนย์ฯ มักจะมุ่งเน้นประเด็นหลัก ๆ ดังต่อไปนี้

- บริการเกี่ยวกับการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หลักสูตรต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งในระบบ Online และ Offline ฯลฯ นับว่าเป็นรายได้หลักของศูนย์ฯ ในแต่ละพื้นที่
- บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารและการสร้างสังคมโปร่งใสเป็นธรรมหรือสังคมเท่าเทียม (e-governance) เช่น ข้อกำหนด กฎหมายต่าง ๆ สุขภาพ วิถีชีวิต ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเภทสินค้าและการให้บริการต่าง ๆ

ตัวอย่างประเภทสินค้าและเครือข่ายการให้บริการต่าง ๆ ที่มีให้บริการหลัก ๆ ในเว็บไซต์หลัก (Portal web) คือ

- TARAdhaba ให้บริการเกี่ยวกับการเข้าถึงโลกภายนอกทุกรูปแบบแก่ชุมชน หรือลูกค้าที่อยู่ในชนบท เช่น การติดต่อสื่อสาร การใช้อินเทอร์เน็ต ฯลฯ
- TARAbazaar ให้บริการเพื่อการเข้าถึงสินค้าและบริการต่าง ๆ ระหว่างชุมชนกับร้านค้าอุตสาหกรรม และเกษตรกร เป็นลักษณะของร้านค้าส่งหรือการค้าส่ง
- TARAvan ให้บริการเกี่ยวกับการรับ-ส่งสินค้าตามที่มีการสั่งมา
- TARAdak ให้บริการเกี่ยวกับการเชื่อมประสานการแต่งงานของลูกสาวในครอบครัวชนบทต่าง ๆ
- TARAguru บริการให้คำปรึกษาหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำธุรกิจชุมชน การค้าขายหรือการประกอบกิจการต่าง ๆ

- TARAscouts/TARAreporter การรวบรวมข้อมูลเนื้อหาต่าง ๆ เพื่อการให้บริการตามที่มี การขอหรือการซื้อที่เป็นลักษณะพิเศษหรือสิ่งพิเศษ
- TARA vendor การให้บริการสินค้าปลีกหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยการเชื่อมประสานกับ TARA bazaar
- TARA card การให้บริการชุมชนในการซื้อขายสินค้าด้วยเงินเชื่อ (credit)

ปัจจัยที่ทำให้โครงการ TARAhaat เกิดความยั่งยืน:

1. มีการพัฒนาศักยภาพให้กับเครือข่ายทุกกลุ่ม ทั้งระบบอย่างมืออาชีพ
2. มีระบบการดูแลเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมืออาชีพ พร้อมใช้งานตลอด 24 ชั่วโมง และมีการโยงใยเชื่อมต่อกันทั้งระบบทั่วประเทศ
3. มีการบริหารจัดการระบบที่เป็นองค์รวม เพื่อให้การดำเนินการสามารถที่เท่าทันและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มลูกค้า กลุ่มคู่ค้า กลุ่มอุตสาหกรรม และกลุ่มเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งกลุ่มนโยบายต่าง ๆ

อุปสรรคในการดำเนินงาน: เนื่องด้วยโครงการ TARAhaat เป็นองค์การขององค์กรพัฒนาภาคเอกชน (NGOs) การที่จะได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมีน้อยมาก และการที่ TARAhaat เน้นที่การทำธุรกิจชุมชน การพึ่งพาตนเอง กิจกรรมดังกล่าวจึงยังไม่เหมาะสมกับบางพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลมาก หรือบางพื้นที่ที่ยังไม่มีความพร้อม หรือพื้นที่ที่ไม่มีกำลังซื้อเพียงพอหรือไม่คุ้มทุน เพราะการดำเนินงานของศูนย์ฯ ต้องมีกำไรไว้เพื่อเลี้ยง และพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง

4) โครงการ MS SWAMINATHAN (MSSRF): The Village Knowledge Centres

โครงการ MS SWAMINATHAN (MSSRF) หรือเรียกว่า “โครงการระแวมมินาธาน” หรือ “โครงการศูนย์ความรู้ของหมู่บ้าน” (The Village Knowledge Centres) ตั้งอยู่ที่รัฐ Chennai เป็นองค์กรพัฒนาภาคเอกชน (NGO) ที่ดำเนินการมามากกว่า 20 ปี โดยมุ่งสร้างความเท่าเทียมให้กับสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกัน จุดเด่นของโครงการนี้คือ การเน้นหลักการของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม MSSRF เริ่มมีการจัดตั้ง “ศูนย์ความรู้ของหมู่บ้าน” (Village Knowledge Centre: VKCs) ที่เมือง Pondicherry ในปี ค.ศ. 1998 (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและ พัฒนา. 2552: 37-40)

รูปแบบการบริหารจัดการ: MSSRF เริ่มโครงการครั้งแรกด้วยการสำรวจความต้องการของชุมชนอย่างจริงจัง โดยทำการสำรวจชุมชนจำนวน 5,000 ครัวเรือน จาก 13 หมู่บ้าน เป็นจำนวนทั้งหมด 20,000 คน เพื่อประเมินปัญหา ความต้องการ ความจำเป็นต่าง ๆ ความยากจน การศึกษา และการรู้เท่าทันในเรื่องต่าง ๆ เพื่อการเอาตัวรอดหรือเพื่อการยังชีพ รวมทั้งการสำรวจระบบโครงสร้างพื้นฐานทางโทรคมนาคม วิถีชีวิต ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการตรวจสอบช่องว่างต่าง ๆ

ที่มีอยู่อย่างชัดเจนด้วย จากนั้นจึงนำไปสู่การวางแผนเพื่อเติมเต็มความต้องการต่าง ๆ ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ประเด็นที่เป็นพื้นฐานของความสำเร็้อย่างยั่งยืนของโครงการนี้คือ การศึกษาชุมชนก่อน โดยเฉพาะเรื่องปัญหาความต้องการของชุมชน จากนั้นจึงทำการออกแบบ รวมทั้งพัฒนาเนื้อหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน วิธีการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเนื้อหาเหล่านั้นทั้งเพื่อการยังชีพ และเพื่อการพัฒนาต่อยอดไปเรื่อย ๆ

ดังนั้นรูปแบบแรกที่เกิดขึ้นคือ “ศูนย์กลางการสื่อสารของหมู่บ้าน” (Hub-and-Spoke Mode with one village) เพื่อที่จะให้เป็นจุดในการเชื่อมประสานกับเครือข่ายอื่น ๆ ด้วยระบบอินเทอร์เน็ต

กลุ่มเป้าหมาย: เน้นกลุ่มชุมชนชนบทที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความปลอดภัย เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

เทคโนโลยี ICT ที่ใช้: ระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายการเชื่อมโยงข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งจากหน่วยงานต่าง ๆ

การให้บริการที่ศูนย์ MSSRF: เป็นการให้บริการเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารเป็นหลัก ตามด้วยการให้บริการเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ ที่ชุมชนต้องการ รวมทั้งการทำหน้าที่ในการเป็นจุดเชื่อมประสานกลาง (hub) ของทุกหน่วยงาน และทุกพื้นที่หรือทุกหมู่บ้านต่าง ๆ ที่เข้ามาทำงานเพื่อชุมชน รวมทั้งการใช้บริการต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดร่วมกัน

ปัจจัยที่ทำให้ศูนย์ฯ MSSRF ยั่งยืน:

1. **กลยุทธ์ของการมีส่วนร่วม** นับว่าเป็นกลยุทธ์หลักของโครงการฯ การให้ชุมชนเป็นเจ้าของ และการมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของชุมชนที่แท้จริง

2. **กลยุทธ์ของการใช้ระบบอาสาสมัคร** การแลกเปลี่ยน การร่วมใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน หรือในพื้นที่ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และระหว่างชุมชนด้วยกันเอง

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ MSSRF:

เนื่องด้วยโครงการ MSSRF เป็นองค์กรพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อสร้างความเท่าเทียม การให้บริการจนถึงปัจจุบันไม่มีการเก็บค่าบริการ เพราะองค์กรได้รับการยอมรับ และได้รับการสนับสนุนจากหลายองค์กรทั่วโลก รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากองค์การภาครัฐด้วย แต่การให้บริการฟรีหรือการที่ไม่เก็บค่าใช้จ่ายนั้น นับว่าเป็นประเด็นที่ทำให้ศูนย์ฯ มีความเสี่ยง เพราะไม่สามารถทำนายอนาคตของตนเองเกี่ยวกับความยั่งยืนได้ ประเด็นนี้นับว่าเป็นประเด็นสำคัญที่เริ่มมีการปรับเปลี่ยน เมื่อใดก็ตามที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ก็จะมีผลถึงการพึ่งพาตนเองไม่ได้

ของศูนย์ฯ นั้นเอง และที่สำคัญคือ แม้ว่าชุมชนจะได้รับประโยชน์จากข้อมูลต่าง ๆ แต่ความรู้สึกลงในการ
ร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมบริหารจัดการ ร่วมสนับสนุนยังนับว่าน้อยอยู่มาก

จึงอาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จของ **ศูนย์สะสมมินาธาน** หรือ “**โครงการศูนย์ความรู้
ของหมู่บ้าน**” (The Village Knowledge Centres) ที่สำเร็จอย่างยั่งยืนมากกว่า 10 ปี จวบจนถึง
ปัจจุบัน เพราะการเริ่มจากจุดที่สำคัญที่สุดก่อน คือ การเริ่มที่ชุมชนว่ามีความต้องการอะไร มีปัญหา
หรือความเดือดร้อนอะไร และมีศักยภาพอะไร จากนั้นจึงเริ่มทำงานกับชุมชนเป็นพี่เลี้ยงที่ดีและต่อ
เนื่อง ให้ชุมชนร่วมทำ ร่วมคิดบนฐานที่เขาต้องการ บนฐานความพร้อมของเขา เพราะแท้จริงแล้วทั้ง
ปัญหาและคำตอบทั้งหมดล้วนอยู่ที่ชุมชน ศูนย์ความรู้ของหมู่บ้านเป็นเพียงอีกหนึ่งเครื่องมือที่ทำให้
ชุมชนสามารถที่จะเข้าถึง ตระหนักรับรู้ในสิ่งที่มี ในสิ่งที่เขาเป็น จากนั้นเมื่อความเข้าใจเกี่ยวกับ
ปัญหา ความต้องการ ความเป็นไปต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ชุมชนก็จะสามารถเป็นผู้นำ เป็นผู้ร่วม
กระบวนการพัฒนาชุมชนของเขาเองได้ ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ตาม หรือผู้ที่ถูกมองข้ามอย่างที่เคยเป็นมา

5) โครงการศูนย์เทเลเซ็นเตอร์กับ IGNOU: (Inthira Ghandi Open University)

โครงการ IGNOU Telelearning Centres อาจเรียกทับศัพท์ว่า “อิกนู” เป็นโครงการที่
ริเริ่มโดยมหาวิทยาลัยเปิดแห่งชาติอินทราคันธี ที่ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1987 เพื่อส่งเสริมและให้
โอกาสทางการศึกษาระบบทางไกลที่มีคุณภาพแก่ประชาชนทั่วประเทศ โดยภาพรวมแล้ว IGNOU จะ
มีศูนย์ฯ ที่ให้บริการการศึกษาอยู่ทั่วประเทศ จำนวน 22 รัฐ โดยมีศูนย์ฯ ที่ให้บริการการศึกษาแก่ชุมชน
แก่นักศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 561 ศูนย์ โดยใช้หลักของการบริหารร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความ
พร้อมทั่วประเทศ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 40-43)

รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์เทเลเซ็นเตอร์กับ IGNOU:

IGNOU เริ่มโครงการเทเลเซ็นเตอร์ด้วยจุดแข็งที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่มี
ความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องการให้บริการการศึกษาระบบทางไกลที่เน้นการเป็นมหาวิทยาลัย
เสมือนจริง (virtual university) โดยใช้ระบบการเรียนการสอนระบบทางไกล รวมทั้งการเรียนการสอน
ผ่านศูนย์ต่าง ๆ ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ (Telelearning centers: TLCs) ในปี ค.ศ. 1999 ด้วยความ
ร่วมมือกับประเทศอังกฤษที่ใช้ฐานของศูนย์ฯ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้บริการชุมชนห่างไกลในแต่
ละพื้นที่ที่ชุมชนต้องการที่จะเรียน และพื้นที่ที่มีความพร้อม (Community-base Center) โดยเน้นที่การ
ใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการให้บริการการศึกษาในรูปแบบของการให้บริการแบบออนไลน์ (Online
Services)

ในปัจจุบันมีศูนย์ TLCs ที่ทำหน้าที่ในการให้บริการการศึกษาทางไกลในพื้นที่ต่าง ๆ
จำนวน 28 ศูนย์ กระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงานภาคเอกชนเข้ามา
เป็นผู้บริหารจัดการศูนย์ฯ ดังกล่าวด้วย โดยร่วมกันออกแบบการบริหารจัดการ โดยให้ส่วนหนึ่งของ

ศูนย์ฯ เป็นการให้บริการการศึกษาสายตรงจาก IGNOU ในขณะที่อีกหลาย ๆ ส่วนของศูนย์ฯ จะเน้นการบริหารจัดการและการให้บริการที่แต่ละศูนย์ฯ สามารถที่จะปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของแต่ละพื้นที่เอง เพื่อที่จะสามารถทำให้เกิดรายได้ และสามารถเลี้ยงตัวเอง รวมทั้งตัวศูนย์ฯ เองได้ด้วย

กลุ่มเป้าหมาย: เน้นศูนย์ฯ ในพื้นที่ที่มีหน่วยงาน มีกลุ่มที่ต้องการเข้าถึงการศึกษา ต้องการที่จะเรียนกับ IGNOU ต้องการที่จะเข้าถึงการให้บริการความรู้ ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ โดยจะเป็นการจัดตั้งศูนย์ฯ ตามความพร้อมจากแต่ละหน่วยงานในแต่ละพื้นที่ แต่ละชุมชนที่ร้องขอมา ทั้งชุมชนในชนบทและชุมชนเมืองทั่วประเทศ

เทคโนโลยี ICT ที่ใช้: เทคโนโลยี ICT ที่ใช้คือ ระบบดาวเทียมเครือข่าย (Live Interactive Satellite-Base) ที่เชื่อมต่อการให้บริการระบบอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ อีกทั้งการให้บริการในระบบ offline ที่ back up ระบบ online ต่าง ๆ ที่บางพื้นที่อาจจะยังไม่สะดวกหรือยังมีราคาสูง ฯลฯ

การให้บริการที่ศูนย์ IGNOU: เป็นการให้บริการเกี่ยวกับการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก ตามด้วยการให้บริการต่าง ๆ ที่แต่ละพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของศูนย์ TLCs เพื่อที่จะทำให้ศูนย์ฯ มีรายได้ และสามารถที่จะเลี้ยงตัวเองได้

ปัจจัยที่ทำให้ศูนย์ฯ IGNOU ยั่งยืน: เริ่มจากการคัดเลือกศูนย์ฯ ที่มีความพร้อม มีความต้องการของชุมชนที่จะเรียนกับ IGNOU ดังนั้นศูนย์ฯ ที่พร้อมจะเป็นศูนย์ฯ ที่ให้บริการร่วมกับ IGNOU นั้น จะต้องเป็นศูนย์ฯ ที่มีความพร้อมในระดับหนึ่ง คือสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ มีคณะกรรมการในการบริหารจัดการร่วมกัน มีบริการเสริมอื่น ๆ ให้กับชุมชน ที่จะป็นรายได้ที่ศูนย์ฯ สามารถนำไปใช้เพื่อการเลี้ยงตัวได้

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ MSSRF:

แม้ว่าศูนย์ฯ IGNOU จะมีแนวคิดและหลักการในการบริหารจัดการที่ดี แต่ก็จะมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่ทั่วถึงในการควบคุมดูแล เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์ TLCs สามารถที่จะทำหน้าที่ตามเจตนารมณ์ของศูนย์ฯ ได้ คือ ทำหน้าที่ในการให้บริการการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย จากมหาวิทยาลัยเปิดแห่งชาติสู่ชุมชนทุกระดับทั่วประเทศ รวมทั้งการให้บริการข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ตามที่ชุมชนต้องการ อีกทั้งบริการอื่น ๆ ที่ชุมชนได้รับประโยชน์ ในขณะที่ศูนย์ฯ ต้องมีรายได้เพื่อการเลี้ยงตัวเองด้วย เพราะเป็นระบบการบริหารที่ต้องเลี้ยงตัวเอง ดังนั้นส่วนใหญ่ศูนย์ฯ จะเน้นการบริหารจัดการโดยภาคเอกชน ทำให้บางศูนย์ฯ ละเลยเกี่ยวกับการให้บริการด้านการศึกษา หรืออาจทำธุรกิจอื่น ๆ ที่อาจจะไม่เหมาะสมกับบริการการศึกษาที่เป็นประเด็นหลักของศูนย์ฯ เพราะเป็นเรื่องที่ต้องได้รับทั้งความน่าเชื่อถือและคุณภาพ

อย่างไรก็ตาม ณ ปัจจุบัน ศูนย์ IGNOU ที่กระจายตัวอยู่ทั่วประเทศอินเดีย บนความคาดหวังของการพัฒนาด้านกำลังคนด้วยระบบการศึกษาทางไกลให้กับประชานับเป็นพันล้านคน นับว่าเป็นเรื่องที่ทำทนายมาก IGNOU จึงได้ร่วมมือกับ IDRC (International Development Research Centre) ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาในระดับสากลที่สนับสนุนโดยรัฐบาลแคนาดา และรัฐบาลอินเดีย ตลอดจนหน่วยงานทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อทำการพัฒนาต่อยอดหลักสูตรเฉพาะทางขึ้นมา ภายใต้โครงการการจัดทำหลักสูตรสำหรับศูนย์เทเลเซ็นเตอร์โดยเฉพาะ (Global Telecentre Academy) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาคนที่ดูแลศูนย์เทเลเซ็นเตอร์ทั่วโลก มุ่งเน้นการพัฒนาศูนย์เทเลเซ็นเตอร์เพื่อให้เกิดความยั่งยืนร่วมกัน เพื่อมุ่งที่จะให้ศูนย์เทเลเซ็นเตอร์เป็นฐานหลักในการให้บริการที่ดีแก่ชุมชนตนเอง ณ ปัจจุบัน (พ.ศ. 2551) มีจำนวน 13 ประเทศที่ร่วมในโครงการนี้ รวมทั้งประเทศไทยด้วย นำทีมโดยกระทรวง ICT และศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและการพัฒนา (CCDKM) มสธ.

6) โครงการ Media Lab Asia

เป็นองค์กระบวนนโยบายของภาครัฐที่ทำงานเชิงเครือข่ายระดับประเทศ เป็นอีกโครงการหนึ่งที่น่าสนใจ แม้ว่าจะไม่เกี่ยวข้องกับศูนย์เทเลเซ็นเตอร์โดยตรง แต่ก็มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และสามารถเป็นตัวอย่างในแง่ของการสร้างสรรค์กิจกรรมการใช้ ICT เพื่อการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะการพัฒนาเกี่ยวกับนวัตกรรมต่าง ๆ ด้าน ICT ที่มุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาชนบทของอินเดีย (ศูนย์วิจัยการจัด การความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 44-45)

วิสัยทัศน์องค์กร: การพัฒนาศักยภาพให้ชีวิต การใช้เทคโนโลยี ICT ต่าง ๆ และการเข้าถึงเพื่อการพัฒนาชนบทของประเทศอินเดีย

เป้าหมายองค์กร: การสร้างนวัตกรรมเพื่อการใช้สื่อดิจิทัล และ ICT ต่าง ๆ

ภารกิจหลักของ Media Lab Asia: คือ การทำวิจัย การประยุกต์ และพัฒนาเกี่ยวกับการใช้ ICT เพื่อโครงการใหญ่ ๆ หรือโครงการที่มุ่งให้เกิดผลในระดับประเทศ ทั้งนี้จะเน้นการทำงานในรูปแบบของเครือข่ายภาคีต่าง ๆ เช่น สถาบันวิจัยภาคอุตสาหกรรม ภาคประชาสังคม และโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐด้วยกันเอง โดยมีภารกิจหลักที่ยึดเป็นหลักในการทำงานขององค์กร คือ “Lab to Land” หรือการเอาความรู้ที่ได้จากห้องทดลองสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่ บนพื้นฐานการทำงานเชื่อมประสานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โครงการหลัก ๆ ของ Media Lab Asia ในปัจจุบันคือ

1. โครงการพัฒนาศักยภาพของคนพิการ
2. โครงการการศึกษาเพื่ออนาคต (Perspective of Futuristic Education)
3. โครงการเกี่ยวกับระบบสุขภาพ (Healthcare)

4. โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ของผู้คนในแต่ละรุ่น (Livelihood Generations)
5. โครงการเกี่ยวกับการเชื่อมโยงชนบทเพื่อความเท่าเทียม (Rural Connectivity)
6. โครงการเกี่ยวกับการบูรณาการ ICT เพื่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ ICT เพื่อการพัฒนาด้านการเกษตร เป็นต้น (Countrywide ICT Enables Integrated: Agri Services Programme)
7. โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์ข้อมูลระดับประเทศเกี่ยวกับประเด็นที่มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาต่าง ๆ

โดยภาพรวมแล้ว Media Lab Asia จะดำเนินงานคล้ายกับประเทศไทย คือ “การพัฒนาศักยภาพของคน การใช้เทคโนโลยี ICT ต่าง ๆ และการเข้าถึงเพื่อการพัฒนาชนบทของประเทศ” โดยเน้นการสร้าง การพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ด้าน ICT เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและคุณภาพชีวิตที่ดีร่วมกัน โดยยุทธศาสตร์หลัก ๆ ที่ใช้ คือ การทำงานร่วมกับเครือข่ายอื่น ๆ ในลักษณะ Partner ทำให้เกิดการประหยัดทรัพยากร และร่วมกันใช้ประโยชน์จากการทำงานร่วมกัน

2.7.2 ประเทศญี่ปุ่น

ในประเทศญี่ปุ่นมีการพัฒนาและใช้ ICT เพื่อการพัฒนาทุกมิติอย่างหลากหลาย เช่นที่เห็นทั่วไปในทุกสถานที่ของแหล่งชุมชน คือ การใช้ระบบ LAN: WiFi (ระบบ Wireless) ที่ให้บริการระบบอินเทอร์เน็ต โดยทำเป็นรูปแบบของHotspots เพื่อให้บริการในเขตชุมชนหนาแน่น เช่น สนามบิน โรงแรม คาเฟ่ สถานีรถไฟ ฯลฯ โดยมีการแข่งขันกันเพื่อให้บริการที่ราคาถูกลง ความเร็วสูง และสามารถที่จะเชื่อมต่อได้กับทุกเครื่องมือสื่อสารที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คน รวมทั้งการพัฒนาไปสู่ระบบการให้บริการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระบบการให้บริการด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ฯลฯ รวมทั้งการสร้างความร่วมมือกับ ITU เพื่อให้บริการ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ ในเขตชุมชนชนบทด้วย (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 46-49)

การใช้ ICT เพื่อการพัฒนาชุมชนของประเทศญี่ปุ่น จะศึกษาเกี่ยวกับระบบ Telework ซึ่งโดยภาพรวมแล้วจะเกี่ยวข้องกับการใช้ระบบโครงข่ายดาวเทียม โดยการจัดทำเป็นสถานีรับสัญญาณ (Satellite offices) ในเขตชานเมืองของเมืองใหญ่ต่าง ๆ เช่น เมืองโตเกียว โดยส่วนใหญ่จะเป็นการให้บริการในรูปแบบองค์กรอิสระ (Independent ventures) เป็นเพราะกระแสการเติบโตของเมืองใหญ่ที่มีการขยายออกอย่างรวดเร็ว การเติบโตของเมืองใหม่ กลุ่มชุมชนกลุ่มใหม่ ๆ ททยอยเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง กระแสการให้บริการเฉพาะจุด เฉพาะเมือง เฉพาะพื้นที่ เฉพาะชุมชน (Community-based telework facilities) จึงขยายตัวอย่างรวดเร็วมาก โดยเฉพาะในเขตที่อยู่อาศัยที่ขยายตัวออกไปในเขตชานเมืองต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

1) โครงการ Iwaki Telework Center

Iwaki หรืออ่านว่า “อิวากิ” เป็นศูนย์กลางของเมืองใหม่ (New town Complex) ที่อยู่ห่างจากกรุงโตเกียวประมาณ 200 กิโลเมตร

วิวัฒนาการของศูนย์: ได้มีการจัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1992 โดยมุ่งเน้นให้เป็นเมืองที่สามารถสร้างงาน สร้างที่อยู่อาศัยใหม่ และลงทุนใหม่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยมุ่งที่จะให้เป็นเมืองใหม่และเป็นตัวอย่างที่จะนำการพัฒนาในภูมิภาคแถบนี้ มีการเคลื่อนย้ายผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการ นักธุรกิจจากเมืองโตเกียว อีกทั้งยังลงทุนสร้าง telework centre ตั้งแต่สถานที่ตั้ง ศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร โดยให้บริษัทต่าง ๆ สนับสนุน และให้เป็นการถือหุ้นร่วมกัน โดยในปี ค.ศ. 1994 มีผู้ถือหุ้นในการสร้าง telework ได้ถึง 14 ราย รวมเป็นเงินประมาณ 30 ล้านดอลลาร์ สามารถที่จะให้บริการได้ทั้งบริษัทในเครือและภายนอก (Outsourced business) มีการให้บริการเกี่ยวกับการจัดหางาน (Matching job offers) ให้บริการการเชื่อมต่อเครือข่ายเพื่อการให้บริการในเขตพื้นที่ที่อยู่ไกลออกไป ให้บริการเกี่ยวกับเรื่องทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ ICT การให้คำปรึกษา การรับจ้างทำวิจัย การตลาด การรับวิเคราะห์ข้อมูล เป็นต้น

การดำเนินการ: ในปี ค.ศ. 1996 มียอดรายรับจากการให้บริการสูงถึง 100 ล้านดอลลาร์ โดยเริ่มจากการทำธุรกิจร่วมกับธุรกิจในเมืองโตเกียว โดยมีเจ้าหน้าที่ให้บริการทั้งระบบเต็มเวลาประมาณ 15 คน ระบบจากจ้างช่วง ระบบการฝึกงาน โดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้านในชุมชน ซึ่งนับว่าเป็นทั้งการบริการสังคม บริการชุมชน และเป็นการพัฒนาคน พัฒนารายได้ด้วย

2) โครงการ Telecottage Shitara

Shitara หรืออ่านว่า “ชิทารา” เป็นศูนย์เทเลเซ็นเตอร์ ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ในหมู่บ้านที่เป็นภูเขาเขตภาคกลางของประเทศญี่ปุ่น ประมาณ 100 กิโลเมตร จากเมืองนาโกย่า (Nagoya) ที่เป็นเมืองที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศญี่ปุ่น เป็นเมืองชายขอบเล็ก ๆ มีครอบครัวที่อยู่อาศัยประมาณ 40 ครอบครัว มีความต้องการที่จะเข้าถึงโครงสร้างการให้บริการต่าง ๆ ของ ICT ที่สามารถเอื้อให้ชุมชนสามารถที่จะพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในชุมชนเอง และที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเชื่อมต่อกับโลกภายนอก เช่น การจัดประชุมสัมมนาต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานภายนอก

การดำเนินงาน: TC Shitara ที่เป็นผู้ก่อตั้งโดยเป็นคนในชุมชนได้รับการศึกษาในชุมชน ทำหน้าที่เป็นพนักงานขององค์กรท้องถิ่นในตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว มีหน้าที่ทำงานเกี่ยวกับการทำฐานข้อมูลเพื่อการให้บริการศูนย์ โดยได้รับการสนับสนุนด้านบุคลากร คือ ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่ต้อนรับ พนักงานที่ทำงานบางเวลา (part time) 2 คน มาช่วยในการทำงาน แต่อย่างไรก็ดีสิ่งที่เป็นปัญหาของศูนย์นี้คือ การที่ต้องพึ่งพาเจ้าหน้าที่ และงบประมาณจากองค์กรท้องถิ่น ทำให้การบริหารจัดการศูนย์ ไม่สามารถดำเนินการเองได้อย่างคล่องตัว

จากการดำเนินการทั้งสองกรณีในประเทศญี่ปุ่น พบว่าในการพัฒนาคนที่ทำงานในศูนย์ Telework และ Telecottage มักเน้นเรื่องการพึ่งพาตนเอง การหาทุน การลงทุนร่วม การสร้างแรงจูงใจ ในการสร้างทุน สร้างคน สร้างงาน สร้างบริการ สร้างรายได้ เพื่อท้ายสุดก็นำมาสู่การพึ่งตนเองได้ การเลี้ยงศูนย์ฯ ได้

หลักของการบริหารจัดการ มุ่งเน้นประเด็นหลักดังต่อไปนี้ 1) เรื่องเกี่ยวกับการให้บริการที่ต้องตอบสนองความต้องการของลูกค้า 2) เรื่องการกำหนดกรอบ/กฎ/ระเบียบการดำเนินงาน (Frame work) และ 3) เรื่องการพัฒนาความพร้อมเกี่ยวกับเทคโนโลยี ICT และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการรองรับการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.7.3 ประเทศแคนาดา

แคนาดา (Canada) เป็นประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ ที่อาจเรียกได้ว่าเป็นตัวแทนของทวีปอเมริกาที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมของ Telecentre และเป็นที่ยุ้จกอย่างกว้างขวาง ตัวอย่างของโครงการที่ประสบความสำเร็จ คือ โครงการ Remote Community Service Telecentre (RCST) (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 50-53)

โครงการ Remote Community Service Telecentre (RCST)

โครงการ RCST หรือถ้าแปลเป็นภาษาไทย อาจเรียกว่า “โครงการเทเลเซ็นเตอร์เพื่อการให้บริการชุมชนห่างไกล” เป็นศูนย์ฯ ที่ใช้ระบบการให้บริการทางไกลแบบไร้สาย (Wireless multi function telecentre) สำหรับชุมชนชนบทและพื้นที่ห่างไกลต่าง ๆ ของประเทศ โดยเริ่มที่ Newfoundland และ Labrador ซึ่งเป็นตำบลที่อยู่ทางตะวันออกของแคนาดา พื้นที่ส่วนนี้เป็นเกาะ Newfoundland และส่วนแผ่นดินใหญ่ที่อยู่ตรงข้ามเกาะคือ Labrador

พื้นฐานทางเศรษฐกิจหลักของชุมชนคือ อุตสาหกรรมประมง ป่าไม้ และการทำเหมือง ซึ่งในช่วงทศวรรษ 1990 ผลผลิตทางการประมงลดน้อยลง ทำให้ประสบปัญหาการเลิกจ้างงาน และการย้ายออกนอกพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลท้องถิ่นได้ลดงบประมาณในการใช้จ่ายในเรื่องของการศึกษา และการดูแลสุขภาพของชุมชนชนบทห่างไกล ในด้านการศึกษามีการลดจำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนในโรงเรียน สำหรับระบบการดูแลสุขภาพมีการลดจำนวนพนักงานลง

ดังนั้นโครงการ RCST จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ประชากรในทั้งสองพื้นที่นี้สามารถใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร เพื่อปรับปรุงการบริการต่าง ๆ เหล่านี้

การให้บริการของ RCST จะให้การส่งเสริมและพัฒนาอยู่ใน 6 ขอบเขต ดังต่อไปนี้

1. Telemedicine โดยจะให้บริการในรูปแบบของการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษา และการปรึกษาผ่านวิดีโอ
2. Tele-education เช่น การพัฒนาผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการรักษา การศึกษาเกี่ยวกับการ

พยาบาล

3. การบริการของรัฐบาล เช่น การบริการเกี่ยวกับการพิจารณาคดีตามกฎหมาย
4. การให้บริการอินเทอร์เน็ต เช่น การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ต่าง ๆ
5. การให้บริการทางธุรกิจ / ชุมชน เช่น การประชุมผ่านวิดีโอ
6. ด้านอื่น ๆ เช่น การให้บริการทางเทคโนโลยี ICT และอื่น ๆ เป็นต้น

รูปแบบของการบริหารจัดการ:

การบริหารจัดการทั้งหมดของ RCST จะบริหารโดยคณะกรรมการบริหาร ที่ประกอบด้วยตัวแทนจากส่วนต่าง ๆ มีการประชุมเดือนละครั้ง กระบวนการบริหารจัดการนี้ได้รับความช่วยเหลือจากคณะกรรมการที่ปรึกษา 2 กลุ่ม ที่เลือกมาจากกลุ่มผู้ใช้บริการ และกลุ่มผู้ให้บริการในภาคของสุขภาพ และภาคการศึกษา คณะกรรมการเกี่ยวกับเรื่องของสุขภาพ ประกอบด้วยตัวแทนจากกรมสาธารณสุข และชุมชน เช่น มหาวิทยาลัยเมมโมเรียล คณะแพทยศาสตร์ ศูนย์สำหรับการศึกษาพยาบาล และคณะกรรมการดูแลสุขภาพในส่วนภูมิภาค ส่วนคณะกรรมการทางการศึกษา ประกอบด้วยตัวแทนจากเครือข่ายการศึกษาทางไกลระบบเปิด (Open Learning and Information Network) เช่น วิทยาลัยนอร์ทแอตแลนติก กรมการศึกษา สาขาการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยเมมโมเรียล เป็นต้น

การจัดสรรหน้าที่ของ RCST: จะคัดเลือกจากผู้ให้ความร่วมมือกับโครงการฯ โดยแบ่งการทำงานออกเป็นดังต่อไปนี้

1. Telesat Canada / Communication Research Centre ให้ออกแบบการสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือโครงสร้างพื้นฐานของ ICT
2. TETRA จัดหาการพัฒนาและความช่วยเหลือในเรื่องเกี่ยวกับ Telemedicine และ tele-education
3. Calabnet จัดหาการออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของเครือข่าย ให้การสนับสนุน และพัฒนาการประยุกต์ใช้
4. Futureworks Inc. จัดการออกแบบระบบบุคลากร และให้การสนับสนุนและการประเมิน

เมื่อมีการรายงานความก้าวหน้าของโครงการ เจ้าหน้าที่ใหม่จำนวนมากจะถูกจัดเตรียมเพิ่มเติมเข้ามาตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งแผนการดั้งเดิมของโครงการฯ จะอาศัยเจ้าหน้าที่ที่เป็นอาสาสมัคร แต่เนื่องจากภาระงานที่มากขึ้น ทำให้อาจไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงตัดสินใจจ้างเจ้าหน้าที่ประสานงานเต็มเวลาในแต่ละศูนย์ฯ

ปัจจัยที่ทำให้ RCST ยั่งยืน: การฝึกอบรมผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ และผู้ให้บริการ นับเป็น 3 กลยุทธ์หลัก ดังรายละเอียด

1. กลยุทธ์แรกคือ การฝึกอบรมอย่างเป็นทางการในระยะเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ประสานงานจะต้องได้รับการฝึกอบรมก่อนไปทำงานในศูนย์ฯ โดยผู้ประสานงานจะต้องได้รับการอบรมทักษะต่าง ๆ ครอบคลุมในเรื่อง 1) เทคโนโลยีพื้นฐานของ telecentre 2) ระบบการสื่อสารผ่านดาวเทียม 3) ปฏิสัมพันธ์และการเข้าถึงชุมชน 4) กระบวนการทางเทคนิคและการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการ และ 5) ปรัชญาของ RCST และแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน

2. การอบรมผู้ใช้บริการ จะทำทันทีเมื่อศูนย์ฯ ใหม่เสร็จสมบูรณ์ และทีมที่ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ทางเทคนิค และสนับสนุนการใช้ประโยชน์จะถูกส่งไปยังที่ตั้ง เพื่อดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีและการใช้พื้นฐานสำหรับผู้ใช้บริการหลาย ๆ กลุ่ม

3. การอบรมที่เฉพาะเจาะจง หรือจัดให้มีการปรับปรุงเทคโนโลยี ICT ใหม่ ๆ ซึ่งโปรแกรมการอบรมนี้จะจัดให้ตามความต้องการ ตัวต่อตัว หรือวิธีการสอนทางไกลผ่านเครือข่ายของ RCST

2.7.4 ประเทศฮังการี

ในภูมิภาคยุโรปกลางและตะวันออก telecottages ในประเทศฮังการีถือเป็นหนึ่งในผู้นำที่ประสบความสำเร็จเกี่ยวกับ telecottages และได้ถูกนำไปใช้เป็นต้นแบบสำหรับการจัดตั้ง telecentre ในหลาย ๆ ประเทศ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 54-58)

Telecottages ในฮังการีเริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ. 1994 แห่งแรกเปิดที่หมู่บ้าน Hillside จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1996 USAID ได้รับการสนับสนุนให้ตั้ง telecottages 31 แห่ง ภายใต้โครงการการพัฒนาเครือข่ายประชาธิปไตย (Democracy Network Program) สำหรับฮังการีดูแลโดยเครือข่าย NGO ที่ใหญ่ที่สุดในฮังการี ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกมากกว่า 500 คน ซึ่งทำให้ telecottages เจริญรุ่งเรือง และนอกเหนือจากการรับบริจาคทั้งจากแหล่งทุนและชุมชน รัฐบาลฮังการีได้เริ่มต้นให้การสนับสนุนให้เปิด telecottages แห่งใหม่ขึ้น ในปี ค.ศ. 2000 ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ และโปรแกรมการพัฒนา telecottages ระดับประเทศ มีการพัฒนาโดยสมาคม telecottages ของฮังการี และกลายเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การพัฒนา ICT ระดับประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มจำนวนของ telecottages ให้เป็นสองเท่าในทุก ๆ ปี เพื่อให้เป็นหน่วยงานสำหรับการศึกษาทางเลือก การว่าจ้างงาน การพัฒนาชนบท และการให้บริการสังคม

รูปแบบของการบริหารจัดการ โดยทั่วไปดำเนินงานด้วยหน่วยงาน NGO ในฮังการี telecottages ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในหมู่บ้านชนบทเพื่อให้บริการแก่ชุมชนที่มีประชากรน้อยกว่า 5,000 คน ซึ่ง telecottages ส่วนใหญ่ในฮังการียังไม่บรรลุผลความยั่งยืนด้วยตนเอง โดยอาศัยรายรับจากการให้บริการของพวกเขา ชุมชนขนาดเล็ก โดยทั่วไปมีสภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่ดี ดังนั้น telecottages จะถูกบังคับให้หาวิธีการแก้ปัญหาเพื่อรักษาการดำเนินงานของพวกเขาเอง ตัวอย่างจากพื้นที่แสดงให้เห็นว่า ประมาณ 1 ใน 3 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด จะครอบคลุมถึงทั้งหมดของรายรับที่ได้จากการให้บริการ อีก 1

ใน 3 มาจากแหล่งทุนท้องถิ่น เช่น รัฐบาลท้องถิ่น บ่อยครั้งจะให้เฟอร์นิเจอร์ และให้ความช่วยเหลือในเรื่องค่าใช้จ่ายในการจ้างเจ้าหน้าที่ของ telecottages ภาคธุรกิจท้องถิ่นก็เป็นแหล่งที่ดีของรายได้ เมื่อมีการใช้หน่วยงาน telecottages สำหรับการดำเนินงานทุกวันของพวกเขา รายได้นอกเหนือจากนี้ได้มาจากผู้บริจากระหว่างประเทศและในประเทศ ในปัจจุบันมี telecottages อยู่มากกว่า 500 แห่งทั่วประเทศ (UNDP. 2006)

โดยภาพรวม telecottages ของประเทศฮังการี มีลักษณะการดำเนินงานดังต่อไปนี้ (UNESCO. 2001)

- กลุ่มเป้าหมายคือชุมชนท้องถิ่น
- บริการที่สำคัญส่วนใหญ่คือ การศึกษา โดยเฉพาะการอบรมเกี่ยวกับ ICT สำหรับผู้ใหญ่
- Telecottages มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนของชาวโรมัน
- ให้บริการลักษณะพิเศษต่าง ๆ เช่น ให้คำแนะนำทางกฎหมายโปรแกรมเกี่ยวกับการจ้างงาน ให้คำแนะนำและการอบรมในหัวข้อการว่าจ้างงาน

ตาราง 1 ตัวอย่างรูปแบบการให้บริการของ Telecottages ในฮังการี ข้อมูลจากการสำรวจ Telecottages 78 แห่ง

A. บริการอินเทอร์เน็ต (คิดค่าบริการต่อชั่วโมง)	% ของ Telecottages ที่ให้บริการ
เกมคอมพิวเตอร์	99%
งานทางคอมพิวเตอร์ทั้งหมด	97%
การใช้อินเทอร์เน็ต	96%
การใช้อีเมลล์	95%
เครื่องมือมัลติมีเดียสำหรับใช้โดยสาธารณะชน	83%
B. บริการอื่น ๆ ซึ่ง Telecottages ได้รับค่าตอบแทนโดยตรง	% ของ Telecottages ที่ให้บริการ
การบริการเกี่ยวกับสำนักงาน (การส่งแฟกซ์, การถ่ายเอกสาร, การใช้งาน ICT)	99%
การประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น, ศูนย์ข้อมูล	97%
ให้คำแนะนำทางเทคนิคเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	91%
บริการค้นหาและให้ข้อมูล	90%
แก้ไขหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	88%

ตาราง 1 (ต่อ)

B. บริการอื่น ๆ ซึ่ง Telecottages ได้รับคำตอบแทนโดยตรง	% ของ Telecottage ที่ให้บริการ
ใครทำอะไรในหมู่บ้าน?- “แผนที่ที่เป็นประโยชน์”	87%
ให้การช่วยเหลือเกี่ยวกับการบริหารจัดการ, การติดต่อธุรกิจ	87%
การสอน และการฝึกอบรม	86%
บริการให้ข้อมูลข่าวสารและคำแนะนำเกี่ยวกับการเกษตร	83%
บริการจัดหางานให้แก่ผู้หางาน	83%
การผลิตและการเผยแพร่ หนังสือชักชวน ไปปลิวเกี่ยวกับข้อมูล	81%
แก้ไขเว็บเพจของท้องถิ่น	79%
การผลิตและทำห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์-ปฏิทิน บัญชีรายชื่อ พจนานุกรม ซีดี	78%
การผลิตและเผยแพร่ รายการของโปรแกรม และสิ่งพิมพ์อื่นในท้องถิ่น	78%
การให้คำปรึกษาโดยมืออาชีพ	78%
เป็นตัวกลางของการค้าขายและบริการทางธุรกิจ (อสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ)	77%
องค์กร และฝ่ายจัดหาทุนสำหรับโปรแกรมการเรียนรู้ทางไกล	77%
องค์กร ฝ่ายจัดหาทุน และการจัดเตรียมความสะดวกให้แก่งานของ telecentre	72%
การขายภายในท้องถิ่น (หนังสือ ไปรษณีย์ ของขวัญ ฯลฯ)	68%
การผลิตและเก็บรักษาฐานข้อมูลพร้อมข้อมูลที่ใช้เพื่อชุมชน	68%
สำนักงานให้บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว	68%
การบริหารจัดการทางไกล และการสนับสนุนทางไกล	67%
บริการการแปล	65%
การบริหารจัดการโปรแกรมพัฒนาท้องถิ่น	64%
คาเฟ่ - -กาแฟ น้ำชา	62%
สอนพิเศษ	65%
ให้เช่าซีดี	58%
ศูนย์ความร่วมมือสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นเล็ก	58%
ศูนย์ telecentre ของหมู่บ้าน	56%

ตาราง 1 (ต่อ)

C. การบริการที่จัดหาให้โดย telecottage โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย	
ข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้โดยสาธารณะ	96%
ศูนย์สำหรับหน่วยงานสมาคมของพลเมือง	95%
องค์กรของโปรแกรมและกรณีต่าง ๆ ของชุมชน	92%
ห้องอ่านหนังสือเป็นบางครั้งบางคราว	86%
สถานที่สำหรับการจัดแสดงโดยหน่วยงานชุมชน	69%
D. การบริการที่จัดหาให้โดยหน่วยงานรัฐบาลที่ใช้ telecottage	
ศูนย์ข้อมูลข่าวสารสำหรับหน่วยราชการท้องถิ่น	82%
องค์กรและการจัดเตรียมบริการทางสังคม	69%

ที่มา: ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและการพัฒนา. (2552). *Thai Telecentre: ศูนย์ที่ต้องเคลื่อนที่ด้วย "ใจ" ของชุมชน*. หน้า 56-58.

ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานของ telecottage ในประเทศฮังการี คือ ค่าใช้จ่ายสำหรับโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตมีราคาค่อนข้างสูง และคุณภาพของสายโทรศัพท์ต่ำ เนื่องจากเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้หลาย ๆ telecottage แก้ปัญหาด้วยการใช้ตัวรับสัญญาณดาวเทียม และทำให้การติดต่อสื่อสารเร็วขึ้น (UNESCO. 2001 อ้างจากรายงานผลการดำเนินงานกระทรวง ICT. 2551)

2.7.5 ประเทศบราซิล

บราซิล (Brasil) เป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในทวีปอเมริกาใต้ บราซิลถือเป็นตัวแทนกลุ่มประเทศลาตินอเมริกาที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม Telecentre สำหรับชุมชน ดังตัวอย่างโครงการที่ประสบความสำเร็จ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและการพัฒนา. 2552: 59-62) คือ

ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร EIC: โครงการคณะกรรมการเปิดเสรีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Committee for Democratization of Information Technology: CDI)

องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) เป็นผู้ริเริ่มนำเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร (ICT) ไปสู่กลุ่มด้อยโอกาสทางสังคมในประเทศบราซิล ภายใต้ชื่อโครงการ CDI โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสาร (EIC: Escola de Informatica e Cidadania) ภายใต้โครงการ CDI โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาเรื่อง

โปรแกรมการศึกษาและโปรแกรมเกี่ยวกับอาชีพทั้งในประเทศบราซิลและทั่วโลก เพื่อรวบรวมกลุ่มชายขอบ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน อีกทั้งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง การศึกษาพื้นฐาน การรู้หนังสือ การรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศวิทยา ระบบสุขภาพ สิทธิมนุษยชน และการละเว้นหรือการหลีกเลี่ยง การป้องกันเกี่ยวกับความรุนแรงต่าง ๆ เป็นต้น

ลักษณะของศูนย์ EIC: จัดตั้งขึ้นในชุมชนโดยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน บริหารจัดการด้วยสมาชิกชุมชน มีการฝึกอบรม ICT เพื่อมุ่งเน้นในเรื่องที่มีความสำคัญต่อชุมชน มีการแบ่งปันข้อมูลและประสบการณ์ระหว่างชุมชน ชุมชนมีหน้าที่รับผิดชอบในการบำรุงรักษาศูนย์ฯ และไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น

วัตถุประสงค์ของศูนย์ EIC:

1. เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จำเป็น
2. เพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับเทคนิคและทักษะต่าง ๆ ที่เป็นที่ต้องการของตลาด โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่คนในชุมชน ทำให้เกิดการจ้างงาน สร้างงาน พัฒนางาน
3. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และพัฒนาต่อไปถึงเรื่องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการเมือง รวมทั้งการพัฒนาผู้นำชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ

กลุ่มเป้าหมาย: กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสในสลัม ในเขตเมือง โดยมีประเด็นเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในเขตเมือง

รูปแบบการบริหารจัดการ: ศูนย์ EIC เป็นผลมาจากความร่วมมือกันระหว่าง CDI และชุมชน โดยทั่วไปผ่านทางชุมชนและหน่วยงานทางสังคมอื่น ๆ ที่ดำเนินงานในชุมชน โดยแต่ละชุมชนจะเตรียมโครงสร้างของโครงการที่มีรายละเอียดว่า ทำไมพวกเขาถึงต้องการศูนย์ EIC และพวกเขาจะใช้งาน ICT อย่างไร เมื่อชุมชนได้รับเลือกให้เป็นที่ตั้งของศูนย์ EIC โครงการ CDI จะให้ความช่วยเหลือในการริเริ่มก่อตั้งศูนย์ เช่น ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ การติดตั้งสาย การฝึกอบรม เป็นต้น และจัดหาผู้เชี่ยวชาญเหลือทางเทคนิค ทางช่าง และการบริหารจัดการ ส่วนชุมชนจะต้องรับผิดชอบสำหรับการบริหารจัดการและการบำรุงรักษาศูนย์ EIC โดยภาพรวมทั้งหมด

ในแต่ละศูนย์ฯ จะมีผู้ประสานงานซึ่งติดต่อประสานงานกับโครงการ CDI และเพื่อให้แน่ใจว่า ศูนย์ EIC ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ของชุมชน แต่ละศูนย์ฯ จะมีครูประมาณ 2-3 คน เพื่อรับการฝึกอบรมทักษะเกี่ยวกับเทคนิคทาง ICT และอาชีพครู และเข้าร่วมในการอบรมพัฒนาทีมงานเป็นระยะ ๆ เพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องมือใหม่ ๆ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความท้าทาย การเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ

การให้บริการที่ศูนย์ EIC: โครงการ CDI จะจัดหาเกี่ยวกับทุกสิ่งที่เป็นจำเป็นสำหรับการเริ่มต้นให้แก่ศูนย์ฯ นอกจากการลงทุนในขั้นต้นนี้ ศูนย์ EIC ต้องก่อให้เกิดแหล่งทุนเพื่อสนับสนุน

กิจกรรมของศูนย์ฯ ด้วยเหตุนี้ศูนย์ฯ จะคิดค่าใช้จ่าย 5-15 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน (175-500 บาทต่อเดือน) สำหรับหลักสูตร 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยในแต่ละศูนย์ฯ จะมีเครื่องคอมพิวเตอร์ 5 ตัว ซึ่งสามารถอบรมนักเรียนได้ 10 คนต่อครั้ง ทำให้มีรายได้ประมาณ 500-800 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน (17,000-30,000 บาทต่อเดือน) เงินจำนวนนี้ครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของศูนย์ EIC และสำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถจ่ายค่าเล่าเรียนได้ สามารถช่วยเหลือได้โดยการให้ทำงานแก่ EIC เช่น ทำความสะอาด บำรุง รักษา ดูแล ให้บริการ เป็นต้น

ศูนย์ EIC มีชั้นเรียนหรือเปิดสอนสำหรับทักษะพื้นฐาน ICT เช่นเดียวกับทักษะอื่น ๆ ที่สูงกว่า เช่น Internet (browsing, e-mail และการพัฒนาเว็บเพจ) การพัฒนาระบบฐานข้อมูล การดูแลรักษาฮาร์ดแวร์ และคอมพิวเตอร์กราฟิก การฝึกอบรมประกอบด้วยการแนะนำ การเรียน การฝึกทักษะ ฯลฯ

ปัจจัยที่ทำให้ศูนย์ฯ EIC ยั่งยืน:

1. การสร้างต้นแบบ

ศูนย์ EIC แห่งแรกก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.1995 ในชุมชน Santa Marta, Rio de Janeiro จนถึงปัจจุบันนี้โครงการ CDI มีศูนย์ EIC ที่ดำเนินการมากกว่า 150 แห่ง ตลอดทั้งสำนักงานเขตใน 14 รัฐของบราซิล นอกจากนี้ในต่างประเทศ โครงการ CDI ยังมีกิจกรรมในประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ไคล์มเบีย อุรุกวัย และเม็กซิโก เป็นต้น รูปแบบในการดำเนินงานเช่นนี้ได้รับการพิสูจน์แล้วว่า สามารถเป็นต้นแบบภายใต้สภาวะการณ์ที่คล้ายกัน โดยมีความโน้มเอียงต่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนที่ด้อยโอกาสในสังคมเมือง ดังนั้นรูปแบบการดำเนินงานแบบนี้อาจไม่เหมาะสมสำหรับเขตชนบท ซึ่งจะต้องมีปัญหากันที่ท้าทายแตกต่างกันออกไป การจัดตั้งศูนย์ตามโครงการ CDI แห่งใหม่นั้นต้องการให้ชุมชนแสดงการเตรียมพร้อมเกี่ยวกับองค์กร รวมถึงการเชื่อมโยงกับภาคเอกชนและสถาบันอื่น ๆ ภายในชุมชน และแหล่งเงินทุนของตนเอง

2. แหล่งทุนสนับสนุน

โครงการ CDI ได้รับแหล่งเงินทุนสำหรับโครงการต่าง ๆ ผ่านรัฐบาล และหน่วยธุรกิจ และหาทุนจากหน่วยงานระดับประเทศและต่างประเทศ เช่น Brazilian Development Bank (BNDES), Micro soft, Xerox, Exxon, Starmedia Foundation, IBM, AVINA Foundation และอื่น ๆ รายได้อีกส่วนหนึ่งมาจากการเก็บค่าเล่าเรียนจากผู้เข้าอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ของศูนย์ฯ ซึ่งทำให้มีรายได้พอเพียงกับการดำเนินกิจกรรม การบำรุงรักษา การบริหารจัดการศูนย์ฯ ฯลฯ

2.7.6 ประเทศแอฟริกาใต้

ในแอฟริกาใต้มีการก่อตั้ง telecentre จำนวน 81 แห่ง ในพื้นที่ต่าง ๆ (ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 63-65)

รูปแบบการบริหารจัดการ: แต่ละ Telecentre ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ 3 คน และทำผลกำไรได้เดือนละ 2,000 ZAR (166 ดอลลาร์สหรัฐ) คิดเป็นเงินไทยประมาณ 6,000 บาท รายรับที่ได้จะเก็บไว้ในธนาคาร และบริหารจัดการโดยองค์กรภาคประชาสังคม (SANCO: South African National Civic Organization) โดยเงินบางส่วนจะนำมาลงทุนในเรื่องของอุปกรณ์ เช่น กล้องถ่ายรูป ซึ่งจะช่วยให้ telecentre สามารถให้บริการได้มากกว่าเดิม

เทคโนโลยี ICT ที่ใช้: ในแต่ละ Telecentre จะประกอบไปด้วย คอมพิวเตอร์ ปริ้นเตอร์ เครื่องส่งเอกสาร โทรศัพท์ เครื่องสแกน ชุดโทรทัศน์ และเครื่องบันทึกภาพ วิดีโอ

การให้บริการที่ศูนย์ฯ: มีอยู่หลายวัตถุประสงค์ด้วยกัน เช่น เพื่อเหตุผลทางสังคมและสุขภาพ เพื่อการศึกษาและการฝึกอบรม เพื่อข้อมูลทางธุรกิจและรัฐบาล เพื่อการจ้างงาน การอบรมคอมพิวเตอร์ บริการงานศพ และข่าวในท้องถิ่น เป็นต้น

การให้บริการแก่ชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นบริการพื้นฐาน เช่น โทรศัพท์ การถ่ายเอกสาร การพิมพ์ การทำงานในระบบ word processing เช่น ใน Botlokwa การถ่ายเอกสารเป็นบริการที่ถูกใช้โดยลูกค้าบ่อยที่สุด (49.1%) ตามด้วยโทรศัพท์ (28.3%) การใช้คอมพิวเตอร์ (11.3%) และการพิมพ์งาน (9.4%) ใน Phalala รูปแบบการใช้จะแตกต่างออกไป ส่วนใหญ่จะใช้บริการโทรศัพท์มากที่สุด (43.8%) และถ่ายเอกสาร (14.6%) การใช้คอมพิวเตอร์และการพิมพ์งานไม่ค่อยเป็นที่นิยม และมีผู้ต้องการใช้บริการเพียง (6.3%) เป็นต้น

ใน Mankweng ศูนย์ฯ ถูกใช้เพื่อบริการในเรื่องของการพิมพ์งานสำหรับนักเรียน และเพื่อเตรียม resumes นอกจากนี้ศูนย์ฯ ยังให้ความช่วยเหลือครูในการออกแบบกำหนดการของโรงเรียน และช่วยสมาชิกชุมชนในการออกแบบนามบัตร การ์ดอวยพร และโปสเตอร์สำหรับงานแต่งงาน งานศพ งานเลี้ยง และพิธีต่าง ๆ

สำหรับศูนย์ฯ ในเมือง Phalala ได้พัฒนาการบริการไปมากกว่า Telecentre อื่น โดยมีการบริการไปรษณีย์ และพนักงานของ Telecentre มีส่วนร่วมในการให้บริการข้อมูลมากขึ้น เนื่องจากไม่มีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นหรือสถานีวิทยุ โดยทีมที่มีผู้นำคือ พนักงานของ Telecentre ได้ทำการจัดทำหนังสือพิมพ์ฉบับแรกสำหรับในพื้นที่

จากการที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในต่างประเทศ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงรูปแบบการบริหารจัดการ การให้บริการเทคโนโลยี ICT ที่ใช้ ปัจจัยที่ทำให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนยั่งยืน รวมไปถึงอุปสรรคการดำเนินงาน ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าสามารถนำความรู้ที่ได้นี้ มาปรับประยุกต์ใช้กับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในประเทศไทย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมไปถึงการเข้าถึงการพัฒนาชุมชน

2.8 แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้ยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้ยั่งยืนนั้น เราควรมีแนวทางในการคัดเลือกชุมชนที่มีความพร้อมในการจัดตั้งและบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ (ศูนย์วิจัยการจัด การความรู้การสื่อสารและพัฒนา. 2552: 148-154)

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินเอกสาร โดยใช้เกณฑ์ “ความเป็นชุมชนเข้มแข็ง” เป็นเกณฑ์ขั้นต้น เพื่อให้ได้ชุมชนที่มีความพร้อมที่จะบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนต่อไปได้ รวมทั้งความพร้อมด้านกายภาพ เช่น สาธารณูปโภค สถานที่ตั้ง สิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เจ้าหน้าที่และบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากรต่าง ๆ และทุนเดิมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินเชิงประจักษ์ ด้วยการลงสำรวจพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้อง (cross function team) เช่น ด้านการสื่อสารและการพัฒนา ด้านการพัฒนาชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้าน ICT เป็นต้น ตามเกณฑ์ชี้วัดความยั่งยืนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 2 ด้าน คือ

- 1) **เกณฑ์การคัดเลือกด้านฐานชุมชน** ประกอบด้วยการพิจารณาประเด็นหลัก ๆ ดังนี้
  1. อาชีพ: การประกอบอาชีพของคนในชุมชนโดยภาพรวม ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม
  2. ภูมิปัญญา: การนำองค์ความรู้ที่สั่งสมและประยุกต์จากบริบทของชุมชนมาใช้ในการดำรงชีวิต ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม หัตถกรรม การแพทย์แผนไทย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองทุนและธุรกิจชุมชน ศิลปกรรม ภาษาและวรรณกรรม ปรัชญา ศาสนา และประเพณี โภชนาการ เป็นต้น
  3. ทรัพยากรบุคคล: ทรัพยากรบุคคล และองค์กรหลักในชุมชนทั้งกลุ่มผู้นำทางการ ผู้นำตามธรรมชาติ และผู้รู้ในชุมชน
  4. ทุนเดิมทางสังคมและทรัพยากรธรรมชาติ: ทรัพยากรธรรมชาติ ความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ของสภาพเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน
  5. การรวมกลุ่ม: การรวมตัวและจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งที่มีการจดทะเบียน หรือไม่มีการจดทะเบียน ซึ่งมีการกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
  6. เครือข่ายของชุมชน: เครือข่ายความร่วมมือ และการดำเนินการร่วมกันของชุมชนกับกลุ่มหน่วยงาน องค์กรภาคต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในชุมชนเองและนอกชุมชน เพื่อให้เกิดการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือและร่วมมือกัน

7. การมีสื่อและใช้ประโยชน์จากสื่อในชุมชน: การมีสื่อที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันภายในชุมชน และสื่อสารระหว่างชุมชนกับภายนอก ทั้งสื่อบุคคล สื่อดิจิทัล และสื่อสารมวลชน รวมถึงการนำสื่อที่มี มาใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง

8. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของชุมชนจากชุมชนเอง: การวิเคราะห์สภาพชุมชน ด้วยการระบุ อธิบายจุดเด่น ความภาคภูมิใจของชุมชน สภาพปัญหา เป้าหมายในการพัฒนาและบริหารจัดการชุมชนที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการรู้จักตนเอง และพัฒนาตนเองอย่างถูกต้อง

2) เกณฑ์การคัดเลือกด้านความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ประกอบด้วยการพิจารณาประเด็นหลักที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกชุมชนที่จะเป็น เจ้าของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. สถานที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน: ประกอบด้วย 1) สถานที่ที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน หมายถึง สถานที่ที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นหน่วยงานที่มีผู้รับผิดชอบดูแล และ ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงเพื่อใช้บริการได้อย่างสะดวกปลอดภัย เป็นหน่วยงานที่ชุมชนให้การ ยอมรับและให้ความร่วมมือ 2) สถานที่ที่ตั้งห้องคอมพิวเตอร์ หมายถึง อาคารสถานที่ ชั้น ระบบ ระบายอากาศ ขนาดของห้องมีความเหมาะสมกับขนาดของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นห้องที่ ประชาชนเข้าไปใช้บริการได้สะดวก ปลอดภัย มีสภาพห้องเหมาะสมกับการติดตั้งคอมพิวเตอร์

2. คณะกรรมการและผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในประเด็นวิสัยทัศน์ จำนวน ความร่วมมือ: การจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน รวมถึงการจัดบุคลากรผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ที่มีความรู้ ความสามารถ และ ความเหมาะสม และจิตสำนึกสาธารณะ รวมถึงการนำระบบอาสาสมัครมาใช้เพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วม และเกิดการพัฒนาทักษะด้านไอซีที

3. หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ: ความพร้อมในด้านวิสัยทัศน์ และความสามารถในการ บริหารจัดการ การใช้ประโยชน์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของผู้บริหาร และบุคลากรในหน่วยงานที่ ขอจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

4. หน่วยงานสนับสนุน: องค์กรภาคต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ดูแล ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ทั้งในแง่ของความช่วยเหลือ ความร่วมมือ และการประสานงาน เพื่อให้ ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เช่น การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

5. การวางแผนบริหารจัดการศูนย์แบบพึ่งพาตนเอง: ประกอบด้วย 1) ค่าบริการ หมายถึง ค่าบริการในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้บริการแก่ชุมชน 2) การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การวางแผนการใช้ประโยชน์จากสื่อในชุมชน เพื่อการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนและภาย นอกได้รู้จักศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเข้ามาใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 3) กลุ่ม

เป้าหมาย หมายถึง การระดมกลุ่มผู้ใช้บริการที่ครอบคลุมคนทุกกลุ่มในชุมชน 4) งบประมาณ หมายถึง การวางแผนการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ทั้งรายได้และรายจ่ายของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 5) กิจกรรมที่ให้บริการ หมายถึง กิจกรรมที่วางแผนจะดำเนินการโดยการใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้อย่างเต็มที่ เช่น การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การอบรมคอมพิวเตอร์ การทำนามบัตร การออกแบบโลโก้ผลิตภัณฑ์ชุมชน การสร้างเว็บไซต์ของชุมชน การค้าขายผ่านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

6. ผลการวิเคราะห์ SWOT: ได้แก่การวิเคราะห์ 1) จุดแข็ง (Strengths) หมายถึง จุดเด่นของชุมชนในแง่ของความสามารถในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีเครือข่าย มีกลุ่มเป้าหมาย และแผนการบริหารจัดการอย่างชัดเจน 2) จุดอ่อน (Weaknesses) หมายถึง จุดอ่อนของชุมชนที่จะส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อให้เกิดการยั่งยืน 3) โอกาส (Opportunities) หมายถึง โอกาสที่ชุมชนจะสามารถพัฒนาการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โอกาสที่จะขยายกิจกรรมการให้บริการ กลุ่มเป้าหมายที่จะใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 4) ความเสี่ยง (Threats) หมายถึง โอกาสที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจะประสบความล้มเหลวในการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมาย

7. มีแผนประกันความเสี่ยง: การคิดวางแผนเพื่อรับประกันผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นแผนในการเตรียมรับมือกับสถานการณ์ ในกรณีที่ชุมชนไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนได้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

3. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน

3.1 ประวัติชุมชนบ้านโคกกระท้อน (โรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง)

บ้านโคกกระท้อน มีชื่อเดิมว่าบ้านหัวโคก อยู่ในเขตการปกครองของหมู่ที่ 6 ตำบลหาดนางแก้ว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี มีนางแก้ว วงษ์ศรี เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก และมีนายโถมดาวเรือง เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2

พ.ศ.2502 มีการแบ่งแยกตำบลลาดตะเคียนออกจากตำบลหาดนางแก้ว จึงทำให้บ้านหัวโคกมาอยู่ในเขตการปกครองของตำบลลาดตะเคียน หมู่ที่ 1 ตำบลลาดตะเคียน มีนายทา กล้าหาญ เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และกำนันตำบลลาดตะเคียน

พ.ศ.2522 ได้มีการขอแบ่งแยกหมู่บ้านหัวโคก หมู่ที่ 1 เป็นหมู่บ้านโคกกระท้อน หมู่ที่ 10 ตำบลลาดตะเคียน อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี มีนายบุญพงษ์ ไชยปา เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2522-2526 และมีนายฉลอง บุรุษภาพเป็นผู้ใหญ่บ้านคนต่อมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526-2551

ปัจจุบันบ้านโคกกระท้อน หมู่ที่ 10 ตำบลลาดตะเคียน มีครัวเรือน 242 ครัวเรือนมีประชากรทั้งสิ้น 740 คน มีนายถวิล โมกศักดิ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน มีโรงเรียนในหมู่บ้าน 2 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนบ้านโคกกระท้อน เปิดสอนระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
  2. โรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6
- ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีกลุ่มอาชีพของประชาชน 6 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ลาดตะเคียน (ผู้อนุรักษ์ควายไทย)
- กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมเฉลิมพระเกียรติ
- กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ
- กลุ่มผู้ปลูกพืชผักสวนครัวและทำสวนผลไม้
- กลุ่มผู้ปลูกมันสำปะหลัง
- กลุ่มผู้ทำนา
- กลุ่มทำหินศิลาแลง

นอกจากนี้ในตำบลลาดตะเคียนยังมีกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอื่น ๆ อีก มีผู้ผลิตสินค้าโอท็อป เช่น การทอผ้าไหม การประดิษฐ์เครื่องใช้จากเศษวัสดุ การจักสานตะกร้า การทำน้ำสมุนไพร และผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร เป็นต้น

3.2 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน (โรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง)

ตั้งอยู่ที่โรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง หมู่ที่ 10 ตำบลลาดตะเคียน อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ได้รับการสำรวจจากการลงพื้นที่ของกระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสารร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2552 โดยได้รับการพิจารณาผ่านเกณฑ์การประเมินจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนได้รับการติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ จำนวน 21 เครื่อง เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนบ้านโคกกระท้อน เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2552 และได้ดำเนินการให้บริการแก่ชุมชน นักเรียนในเขตและนอกเขตบริการ

รายละเอียดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน

1. สถานที่จัดตั้งศูนย์ คือ โรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง อาคาร 3 เป็นห้อง ICT ขนาด 10.4X12X2.9 เมตร มีชุมชนขนาดหลังคาเรือน 242 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 740 คน มีโรงเรียนในชุมชนบ้านโคกกระท้อน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง (ม.1-ม.6) และโรงเรียนบ้านโคกกระท้อน (อนุบาล-ป.6) ที่จะให้บริการจำนวน 500 คน ชุมชนเป็นสังคมเกษตรกรรม บ้านเรือนอยู่ห่างไกลกัน และห่างไกลจากตัวเมืองไม่มีบริการอินเทอร์เน็ต ดังนั้นการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนในครั้งนี้จึงเป็นโอกาสอันดีที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

2. เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการหลักและรับผิดชอบคือ

2.1 นายบุญวิษณุ สัมมนา ครูโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง

2.2 นายดิษฐพล พันธุ์พีช ตัวแทนชุมชน

และอาสาสมัครเยาวชนที่สนใจ นักเรียน มาช่วยดูแลรับผิดชอบศูนย์ โดยได้เข้าร่วมฝึกอบรมสัมมนาตามหลักสูตรของกระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร เมื่อวันที่ 1-14 พฤษภาคม 2552 ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

3. การบริหารจัดการ หน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องการบริหารจัดการและงบประมาณได้แก่

3.1 โรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง

3.2 คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ จำนวน 15 คน มีนายพิศิษฐ กัณหาภิ เป็นประธาน และนายสมบุรณ์ พันธุ์พีช ผู้อำนวยการโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุงเป็นเลขานุการ

3.3 องค์การบริหารส่วนตำบลลาดตะเคียน

โดยมีแผนการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน ประชาชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่สนใจ

เวลาเปิดให้บริการ วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00 น - 19.00 น.

วันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 08.00 น.- 17.00 น.

4. ความพร้อมของภูมิปัญญาและอาชีพในชุมชน

เนื่องจากชุมชนตำบลลาดตะเคียนมีภูมิปัญญาและกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย ดังนั้นการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน จะทำให้ชุมชนจะนำเสนอข้อมูลผ่านเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ตำบลลาดตะเคียน กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม ศูนย์อนุรักษ์ควายไทย และสินค้าโอท็อปต่างๆ เช่น ผ้าไหม การประดิษฐ์ปลาจากเศษวัสดุ ฯลฯ

การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน (โรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง) จะเกิดประโยชน์แก่ชุมชน ดังนี้

1. ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของชุมชน ทำให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ ICT

2. ประชาชนในชุมชนสามารถใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมรายได้ของชุมชน

3. นักเรียน นักศึกษาในชุมชนมีแหล่งศึกษา ค้นคว้า และเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศในด้านต่าง ๆ

4. ชุมชนเกิดสังคม IT ที่มีคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางในการลดช่องว่างระหว่างวัยของคนใน

ชุมชน

5. เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ชุมชนทันต่อเหตุการณ์ เกิดการเรียนรู้ได้ก้าวทันโลก

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ซึ่งเป็นงานวิจัยในประเทศ มีดังนี้

กานดา พุทธรักษา (2539: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบศูนย์วิทยากรในโรงเรียนโครงการนำร่องศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็กและเยาวชน ผลจากการวิจัยปรากฏว่า รูปแบบศูนย์วิทยากรที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเหมาะสมสอดคล้องกันมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) แนวคิดในการพัฒนารูปแบบศูนย์วิทยากร เน้นการจัดเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ประยุกต์นวัตกรรมทางการศึกษาให้สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ และได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายจากการเรียนรู้ 2) การดำเนินงานศูนย์วิทยากร เป็นการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยมีหัวหน้าศูนย์วิทยากรทำหน้าที่บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาอัจฉริยภาพเด็กและเยาวชน และความสามารถด้านเทคโนโลยีการศึกษา มีบุคลากรประจำศูนย์วิทยากรทำหน้าที่ให้คำแนะนำ แก่ครู นักเรียน ให้บริการสื่อที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ทำโครงการขออนุมัติงบประมาณค่าใช้จ่ายล่วงหน้า และของบประมาณให้เพียงพอในการดำเนินงานของศูนย์วิทยากร 3) การจัดรูปแบบศูนย์วิทยากร มีระบบการติดต่อสื่อสารสะดวก รวดเร็ว อยู่บริเวณศูนย์กลางอาคารเรียนต่าง ๆ มีสภาพแวดล้อมร่มรื่น เนื้อที่และขนาดของห้องกว้างพอกับจำนวนนักเรียนและสื่อ จัดโดยอาศัยสื่อทฤษฎีสื่อประสม มีการจัดมุมความรู้ตามกลุ่มประสบการณ์ ประเมินผลการปฏิบัติงาน และประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ

มงคล ภูมิ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษา สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ ส่วนแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ ควรสนับสนุนงบประมาณ พัฒนาระบบเทคโนโลยีแก่สถานศึกษาอย่างพอเพียง ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างจริงจัง ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงานด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ครูในการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง และควรร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น เพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมกันตามความเหมาะสม รวมทั้งควร

ระดมทรัพยากรทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อนำมาใช้พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่าให้แก่ผู้เรียน

รุ่งรอง ดำรงวุฒิ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศูนย์วิทยบริการเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 ที่เข้าร่วมโครงการศูนย์วิทยบริการในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านบุคลากร คัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านไอซีทีที่มีการพรณงาน กำหนดตัวชี้วัด กำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีระบบการประเมินผลที่สอดคล้องกับเป้าหมายคุณภาพ สนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม 2) ด้านงบประมาณ รายได้จาก การรับบริจาค จัดกิจกรรมการกุศล จัดฝึกอบรม มีการควบคุมตรวจสอบการใช้งบประมาณ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ อุปกรณ์ที่ใช้มีประสิทธิภาพ มีสิ่งอำนวยความสะดวก แต่งตั้งคณะกรรมการจัดหาอุปกรณ์ ซอฟต์แวร์ ขยายระบบเครือข่าย สนับสนุนส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อไอซีที 4) ด้านบริการ บริการผลิตสื่อการสอน บริการให้คำปรึกษา บริการด้านการฝึกอบรม บริการประชุมสัมมนา 5) การบริหารจัดการตามแนวคิดบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การ สำรองความต้องการวางแผน กำหนดเป้าหมายคุณภาพ นโยบาย ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ มีหลักฐานการปฏิบัติงาน ศึกษาสาเหตุที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายแล้วปรับปรุงแก้ไข

ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารและการยอมรับศูนย์บริการสารสนเทศชุมชนในชุมชนชนบทไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษาใช้บริการศูนย์ฯ เพื่อการค้นคว้าข้อมูลทำรายงาน ผู้ไม่ใช้บริการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้น้อย และการศึกษาต่ำ ไม่มีความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น พบว่า ตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการใช้ศูนย์ฯ มีอิทธิพลทางบวกทุกค่า คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้คอมพิวเตอร์ เจตนาเชิงพฤติกรรม และการรับรู้ประโยชน์ ส่วนตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้คอมพิวเตอร์ การรับรู้ประโยชน์ ความง่ายในการใช้ และความเข้ากันได้ มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรเจตนาเชิงพฤติกรรม พฤติกรรมการใช้ศูนย์ฯ นอกจากการใช้ทางตรงแล้ว มีการใช้ทางอ้อมผ่านวิทยุชุมชน ผ่านเจ้าหน้าที่ผู้มีบทบาทถ่ายทอดข้อมูลสู่ชุมชน (facilitator) การเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ

สุนีย์ มหาอัมพรพฤษ (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ควรใช้อาคารของศาลาประชาคมที่มีอยู่แล้ว ปรับมาเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน 2) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ควรจัดหาสำหรับศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสืออื่น ๆ เพื่อจัดทำห้องสมุดและควรมีมุมหนังสือสำหรับเด็ก ส่วนอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่ควรมี ได้แก่ อุปกรณ์ฝึกวิชาชีพ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องขยายเสียง พัดลม ฯลฯ 3) อาคารสถานที่ควรจัดเป็นห้องโล่ง ๆ ไม่ควรกั้นเป็นห้องที่

ถาวร โดยจัดเป็นมุมต่าง ๆ และสามารถปรับใช้สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ได้ 4) ควรมีการประสานงานกับ กรรมการชุมชน และจัดโครงการนี้อยู่ในแผนพัฒนาของคณะกรรมการชุมชน 5) กิจกรรมที่ควรจัดใน ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ การฝึกอบรมวิชาชีพสำหรับกลุ่มแม่บ้านและเยาวชน การอบรมความรู้ทั่วไป การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ฯลฯ 6) ควรมีคณะกรรมการดำเนินงานซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชน โดยมี เจ้าหน้าที่เขตเป็นกรรมการและเลขานุการ 7) การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ควรมีการประชาสัมพันธ์แก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติอย่างชัดเจน และเปิดโอกาสให้คนภายนอกชุมชนมาใช้บริการได้ 8) งบประมาณต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน และขอความสนับสนุนจากสำนักงานเขต และหน่วยงานเอกชนอื่นต่อไป 9) สำนักงานเขตช่วยเหลือศูนย์การเรียนรู้ได้ ในเรื่องการจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ การฝึกอบรมวิชาชีพ จัดงบประมาณปรับปรุงศาลาประชาคม ให้คำแนะนำและประสานงาน 10) ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ อยู่ที่ความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน

4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ซึ่งเป็นงานวิจัยในประเทศ มีดังนี้

อาร์เธอร์ (Arthur. 1995: 3961-A) ได้วิจัยเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ โดยยึดชุมชนเป็นหลัก: กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรสาธารณะ ผลการวิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับแรงจูงใจสาธารณะที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น แรงจูงใจที่มีส่วนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียน ส่วนที่ 2 เน้นการทำงานร่วมกับหลายฝ่าย และปรับปรุงโครงสร้างของโรงเรียน เช่น การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการแบบหุ้นส่วน จะต้องใช้เวลานานจึงจะสามารถเปรียบเทียบโครงสร้างได้ การทำงานต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงจะเกิดความเข้มแข็ง และสามารถปรับปรุงโครงสร้างได้

กูร์ (Gurr. 2006: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต่อการทำงานและการใช้ชีวิตที่เป็นทั้งผู้บริโภคและผู้สร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเต็มที่ในการพัฒนาการเรียนการสอน 3 ด้าน คือการบริการสารสนเทศ การสื่อสารระหว่างครูและนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน และการสร้างและการใช้ความรู้ การปรับทักษะ สื่อการเรียนรู้ และแหล่งสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จ คือ 1) ด้านนักเรียน คือ การมีความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้ในการทำงาน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต แสวงหาแนวทางจัดการศึกษาและการวัดผลการเรียน การเพิ่มเติมโอกาส และโอกาสที่เสมอภาคในการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ กระตุ้นให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์และความเข้าใจระดับโลก ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้จากเนื้อหาที่ข้ามพ้นจากภายในห้องเรียน 2) ด้านผู้บริหารสถานศึกษาและครู

คือ การพัฒนากลยุทธ์ซึ่งให้ความสำคัญต่อระยะเวลาช่วงต่าง ๆ ในการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง คุณภาพของภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ของผู้จัดระบบการศึกษาและผู้นำโรงเรียน ซึ่งเป็นทั้งผู้ใช้เทคโนโลยี ผู้จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ผู้นำประชาชน และผู้นำการเปลี่ยนแปลง การมีโอกาสได้รับการพัฒนาวิชาชีพของตนในเวลาอันเหมาะสม โดยโครงการพัฒนาวิชาชีพเหล่านี้จะต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน นอกจากนี้การเรียนรู้ตลอดชีพโดยกระบวนการพัฒนาวิชาชีพควรเป็นส่วนหนึ่งของงาน กลยุทธ์ในการบริหารด้านเทคนิคและการสนับสนุนแก่ครู การตระหนักถึงบทบาทใหม่เพิ่มขึ้นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการทำงานเป็นทีมร่วมกับครู การออกแบบโครงการการศึกษาสำหรับครูรุ่นใหม่ซึ่งรวมถึงหลักสูตรวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัย เพื่อให้ครูมีความพร้อมต่อสังคมสารสนเทศ และได้นำเสนออุปสรรคสำคัญของการยอมรับเทคโนโลยีคือ อายุ ภาระงาน ขีดจำกัดเรื่องเวลา และการขาดโอกาสในการใช้เทคโนโลยี 3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ความสามารถของโรงเรียนและนักเรียนในการเข้าถึงโครงข่ายโทรคมนาคมที่มีความเร็วสูงขึ้นเรื่อย ๆ การมีโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อถือได้ มีราคาเหมาะสม และสามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

จอร์จ (Jorge, 2002: Abstract) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ศูนย์เทเลเซนเตอร์สำหรับการเรียนรู้ทั่วโลก: นโยบายทางเลือกสำหรับเพศ” กล่าวว่า ผู้ที่มีหน้าที่สำหรับการตั้งนโยบายและข้อกำหนดต่างๆ ควรเสนอให้ “ศูนย์เทเลเซนเตอร์” เป็นสถานที่ในการให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกล ยิ่งไปกว่านั้นผู้ที่มีหน้าที่สำหรับการตั้งนโยบายควรกำหนดโครงการพัฒนาเพื่อปรับปรุงและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้หญิงที่อยู่ในประเทศกำลังพัฒนาได้ให้ความเห็นว่า ศูนย์เทเลเซนเตอร์มีประโยชน์ต่อพวกเขา ซึ่งหากมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศูนย์เทเลเซนเตอร์มากขึ้นก็เป็นการสนับสนุนเปิดโอกาสให้กับพวกเขาสำหรับการติดต่อสื่อสาร อย่างไรก็ตามศูนย์เทเลเซนเตอร์ยังไม่เป็นความคิดที่ดีนักสำหรับประเทศที่ยังไม่พัฒนา เนื่องจากยังมีการต่อต้านจากบางกลุ่มเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารทั่วโลก เพราะถึงเห็นว่าจะมีการคุกคามจากต่างชาติ หรือการเข้ามายังประเทศตนเองเป็นการทำลายวัฒนธรรมของชาติได้

ซิงค์ (Singh, 2005: Abstract) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ระบบการศึกษาในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร” ได้ทำวิจัยโดยพบว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารถือเป็นสิ่งที่ดีสำหรับสาธารณะ โดยเฉพาะเรื่องของการศึกษาและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยผู้วิจัยได้กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงจากระบบห้องเรียนเป็นศูนย์กลาง กลายเป็นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ประสบความสำเร็จเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายอย่าง ซึ่งสิ่งที่สำคัญคือ ระบบการเรียนการสอนแบบเดิมทำให้ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นระบบใหม่ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเชื่อมั่นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จะเป็นประโยชน์สำหรับการสร้างการศึกษาระบบใหม่ อีกทั้งจะช่วยให้ชุมชนสามารถ

พัฒนาได้อย่างยั่งยืน โดยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ดีจะต้องกลายเป็นแหล่งศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความรู้และการเข้าถึงระบบการศึกษาได้ อีกทั้งต้องทำให้ชุมชนมองเห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ เปรียบเสมือนโรงเรียนที่ทุกคนสามารถเข้าไปใช้บริการค้นหาความรู้ได้

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนโดยตรง อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่าศูนย์ฯ ต่าง ๆ ดังกล่าวรวมถึงศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ซึ่งจัดเป็นหน่วยงานที่ให้บริการ และสนับสนุนงานทางด้านการศึกษาคควรมีหลักการบริหารจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการวิจัย รวมไปถึงการสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยใช้ปัจจัยหลักของการบริหาร 4M ได้แก่ Man (บุคลากรหรือคน) Money (เงินหรืองบประมาณ) Materials (วัสดุและอุปกรณ์) Management (การบริหารจัดการ) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ให้ดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ยั่งยืนคู่กับชุมชนต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มที่ 1

ผู้ให้บริการ ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี จำนวน 15 คน โดยผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดในการทำวิจัย

กลุ่มที่ 2

ผู้ให้บริการ เป็นประชาชนที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี จากสถิติที่ผ่านมาในเวลา 1 ปี (พ.ศ. 2552-2553) มีประชาชนที่ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน จำนวน 210 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ให้บริการ เป็นประชาชนที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2554 เนื่องจากเป็นช่วงเปิดภาคเรียน และมีผู้ให้บริการเข้ามาใช้บริการมาก ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. **แบบสัมภาษณ์** แบบมีโครงสร้าง สำหรับผู้ให้บริการ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจำนวน 15 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีน

บุรี โดยให้มีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้บริการ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน บ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ผู้ให้บริการมีต่อ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

2. แบบสอบถาม สำหรับผู้ใช้บริการ ซึ่งได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2554 จำนวน 120 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามแบ่งได้เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุม ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการ

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบด้านเนื้อหาและจำนวนภาษาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญปรากฏในภาคผนวก ก) เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโป่งใหญ่ ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เนื่องจากเป็นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งอยู่ใน จ.ปราจีนบุรี และตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนเช่นเดียวกัน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในด้านการใช้ภาษาของข้อคำถาม และปรับปรุงข้อคำถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุม ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการ

3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบด้านเนื้อหาและจำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโป่งใหญ่ ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เนื่องจากเป็นศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ตั้งอยู่ใน จ.ปราจีนบุรี และตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนเช่นเดียวกัน จากนั้นวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสัมภาษณ์

1.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยจาก คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน บ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ในการตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน บ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี จำนวน 15 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสอบถาม

2.1 ผู้วิจัยได้เข้าพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน และสภาพทั่ว ๆ ไปของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

2.2 ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากผู้เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ในการตอบแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 แจกแบบสอบถามให้แก่ผู้เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2554 รวมทั้งสิ้นจำนวน 120 คน โดยจะนับเฉพาะประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในครั้งแรก โดยไม่นับประชาชนที่มาใช้ซ้ำ

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ มาดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1, 2 และ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ และสรุปประเด็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

4.2 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ และร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ในส่วนของแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากข้อมูลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมาก
3 คะแนน	หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับน้อย
1 คะแนน	หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยรายชื่อที่หาได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ในส่วนของแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้บริการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้บริการ ซึ่งประกอบไปด้วยคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี จำนวน 15 คน นำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ให้บริการเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ให้บริการเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้บริการ ซึ่งประกอบไปด้วย คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี จำนวน 15 คน

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้บริการเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N=15)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	11	73.33
1.2 หญิง	4	26.67
2. อายุ		
2.1 ไม่เกิน 30 ปี	1	6.67
2.2 ระหว่าง 31-45 ปี	6	40.00
2.3 ระหว่าง 46-60 ปี	3	20.00
2.4 60 ปีขึ้นไป	5	33.33
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษาตอนต้น	0	0
3.2 ประถมศึกษาตอนปลาย	1	6.67
3.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	2	13.33
3.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช.	2	13.33
3.5 อนุปริญญา, ปวส.	2	13.33
3.6 ปริญญาตรี	5	33.33
3.7 สูงกว่าปริญญาตรี	3	20
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
4.1 ไม่เกิน 5,000 บาท	2	13.33
4.2 5,001-10,000 บาท	2	13.33
4.3 10,001-15,000 บาท	4	26.67
4.4 มากกว่า 15,000 บาท	7	46.67

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (N=15)	ร้อยละ
5. สถานภาพการทำงานในปัจจุบัน		
5.1 ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	7	46.67
5.2 พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	1	6.67
5.3 ผู้นำชุมชน	4	26.67
5.4 อื่น ๆ	3	20.00
6. ท่านเคยทำงานที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน หรือการบริหารงานด้านอื่น ๆ มาแล้วกี่ปี		
6.1 ไม่เกิน 1 ปี	2	13.33
6.2 ระหว่าง 1-3 ปี	7	46.67
6.3 ระหว่าง 4-5 ปี	0	0
6.4 มากกว่า 5 ปี	6	40.00

จากตาราง 2 ผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 73.33 และเพศหญิง ร้อยละ 26.67 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-45 ปี ร้อยละ 40.00 รองลงมามีอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 33.33 ระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่พบว่า อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 33.33 รองลงมาคือระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 20.00 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 46.67 รองลงมาคือ รายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 26.67 ส่วนใหญ่มีสถานภาพการทำงาน เป็นข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 46.67 รองลงมาเป็นผู้นำชุมชน ร้อยละ 33.33 โดยส่วนใหญ่เคยบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน หรือการบริหารงานด้านอื่น ๆ มาแล้ว ระหว่าง 1-3 ปี ร้อยละ 46.67 รองลงมาคือมากกว่า 5 ปี ร้อยละ 40.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ให้บริการเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้าน การบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 ด้านอาคารสถานที่

สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ผู้ให้บริการร้อยละ 86.67 มีความเห็นว่าสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนมีความเหมาะสม ในตอนแรกมีแนวคิดที่จะนำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไปจัดตั้งในบริเวณอื่นในชุมชน แต่เนื่องจากไม่มีสถานที่และไม่มีคนดูแล จึงได้มีการประชุมและลงมติร่วมกันให้จัดตั้งไว้ในบริเวณโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง ซึ่งเป็นโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีความเห็นว่าอย่างน้อยเด็กนักเรียนก็ได้ใช้ประโยชน์จากการใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นคว้าหาความรู้ อีกทั้งโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุงยังเป็นศูนย์กลางของชุมชน ที่ใช้เป็นสถานที่จัดประชุมหมู่บ้านในทุก ๆ เดือน และเป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ส่วนผู้ให้บริการ ร้อยละ 13.33 เห็นว่า สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนไม่เหมาะสม เพราะคิดว่าอยู่ข้างในและหลบมุมไป และเนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ราชการ จึงทำให้คนภายนอกไม่กล้าที่จะเข้ามาใช้บริการ เนื่องจากเกรงว่าจะเข้าไปรบกวนครู-อาจารย์ นักเรียน

การเดินทางมารับบริการ

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 86.67 มีความเห็นว่าการเดินทางมารับบริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนมีความเหมาะสม เนื่องจากทางด้านหน้าของโรงเรียนจะมีทางเข้ามาถึงศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้เลย และศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้จัดตั้งอยู่บริเวณด้านล่างของอาคารเรียน ทำให้คนในชุมชนสามารถเดินทางเข้ามาใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้ง่ายและสะดวก ส่วนผู้ให้บริการ ร้อยละ 13.33 เห็นว่าการเดินทางมารับบริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนไม่เหมาะสม เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตั้งอยู่ข้างใน ส่วนมากจะเป็นเด็กนักเรียนที่เข้ามาใช้บริการ คนภายนอกไม่ค่อยได้เข้ามาใช้บริการ อาจเป็นเพราะขาดการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน ทำให้คนในชุมชนบางส่วนยังไม่รู้ว่ามีบริการเปิดให้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ลักษณะของตัวอาคาร

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 100 มีความเห็นว่า ลักษณะของตัวอาคารโดยรวมแล้วมีความเหมาะสม เพราะมีความมั่นคง แข็งแรง ตัวอาคารเป็นอาคารที่ได้มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นอาคารที่ทำจากปูนทั้งหมด เป็นอาคารที่มีความสมบูรณ์ มีความปลอดภัยสูงเนื่องจากตั้งอยู่ใน

บริเวณโรงเรียน มีรั้วรอบขอบชิด บริเวณศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีประตู มีเหล็กดัดล้อมรอบ และตอนกลางคืนก็จะมีเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแลวัสดุอุปกรณ์ไม่ให้สูญหาย

ขนาดของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 73.33 มีความเห็นว่าขนาดของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนมีความเหมาะสม กว้างพอเหมาะ ภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนยังมีพื้นที่ว่างเหลือเกือบครึ่งห้อง ควรจะมีการซื้อคอมพิวเตอร์มาเพิ่มให้เต็มห้อง หรืออาจทำเป็นห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ และจัดให้มีสื่อต่าง ๆ เข้ามาเพิ่มเติม ส่วนผู้ให้บริการ ร้อยละ 26.67 เห็นว่าไม่เหมาะสม คิดว่าคับแคบไป ซึ่งตอนนี้ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนที่เข้ามาใช้บริการ แต่ถ้าต่อไปมีการประชาสัมพันธ์ที่มากขึ้นและชาวบ้านเข้ามาใช้บริการเพิ่มขึ้น คิดว่าไม่น่าจะเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ ซึ่งมีความต้องการที่จะให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนกว้างกว่านี้ เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นของส่วนรวมของชุมชน เป็นสถานที่สำหรับค้นคว้าหาความรู้ จึงควรให้เป็นสถานที่ที่กว้าง โปร่งโล่ง

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 100 มีความเห็นว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน โดยรวมแล้วมีความเหมาะสม ในเรื่องของแสงสว่างพอเหมาะ บริเวณทางด้านขวาภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนค่อนข้างร้อน เพราะมีแดดส่องซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้ใช้บริการได้ ในเรื่องของอุณหภูมิ ภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้มีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ซึ่งถ้าเปิดเครื่องปรับอากาศในอุณหภูมิที่พอเหมาะ ประมาณ 25 องศา ก็ไม่น่าจะมีปัญหาอะไร และในเรื่องของเสียง ไม่ค่อยมีเสียงรบกวนจากภายนอก เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียน อยู่ในที่ชุมชนไม่พลุกพล่าน รถวิ่งผ่านไม่มาก ถ้าปิดกระจกก็ไม่น่าที่จะมีเสียงรบกวน

แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการ-ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ผู้ให้บริการได้เสนอแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ดังนี้

- 1) ต้องการให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนแยกเป็นอาคารเอกเทศ อาคารเดี่ยว ไม่ให้ติดกับอาคารเรียน เพื่อที่จะได้ไม่รบกวนครู อาจารย์ นักเรียน และเพื่อให้คนในชุมชนสามารถเข้ามาใช้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น ร้อยละ 33.33
- 2) ต้องการให้มีการจัดวางตำแหน่งที่ตั้งของเครื่องคอมพิวเตอร์ใหม่ เนื่องจากบริเวณทางด้านขวาของศูนย์ฯ มีแดดส่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ ร้อยละ 13.33
- 3) ต้องการให้มีการจัดตกแต่งบริเวณภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เช่น การจัดให้มีมุมความรู้ มุมหนังสือ มุมไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น ร้อยละ 13.33
- 4) การที่จะพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับด้านอาคารสถานที่ ต้องดูในเรื่องของงบประมาณ ร้อยละ 13.33
- 5) รอกการส่ง

มอบศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจากกระทรวง ICT มาเป็นของชุมชน เพื่อที่จะได้สามารถทำงานหรือบริหารงานได้เต็มรูปแบบ ร้อยละ 6.67 และผู้ให้บริการไม่ได้เสนอความคิดเห็น ร้อยละ 20.00

1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ

เวลาในการเปิด-ปิดให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

เวลาเปิด-ปิดในการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่เคยกำหนดไว้ คือ วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00 น.-19.00 น. และวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 08.00 น.-17.00 น. แต่ปัจจุบันเวลาในการเปิด-ปิดในการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน คือ เวลา 08.00 น.-16.00 น. (เวลาราชการ) และวันเสาร์-อาทิตย์จะเปิดให้บริการเป็นบางครั้งตามสถานการณ์และความเหมาะสม

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 53.33 มีความเห็นว่าในวันจันทร์-ศุกร์ เวลาในการเปิด-ปิดให้บริการที่เหมาะสม คือ เวลา 08.00 น.-16.00 น. (เวลาราชการ) เพราะครูหรือเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจะได้ไม่ลำบาก ผู้ให้บริการ ร้อยละ 20.00 มีความเห็นว่าเวลาในการเปิด-ปิดให้บริการที่เหมาะสม คือ เวลา 08.00 น.-18.00 น. ผู้ให้บริการ ร้อยละ 13.33 มีความเห็นว่าเวลาในการเปิด-ปิดให้บริการที่เหมาะสม คือ เวลา 08.00 น.-19.00 น. และผู้ให้บริการ ร้อยละ 13.33 มีความเห็นว่าเวลาในการเปิด-ปิดให้บริการที่เหมาะสม คือ เวลา 08.00 น.-20.00 น. เพื่อให้คนในชุมชนสามารถเข้ามาใช้บริการได้หลังจากกลับมาจากการทำงาน และผู้ให้บริการ ร้อยละ 100 มีความเห็นว่า ในวันเสาร์-วันอาทิตย์ทางศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนน่าจะเปิดให้บริการด้วย เนื่องจากเด็กนักเรียนและคนในชุมชนจะได้สามารถเข้ามาใช้บริการได้ โดยไม่ต้องเดินทางไกล แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของบุคลากรและการระแวงระวังในเรื่องทรัพย์สินภายใน เรื่องโจรขโมย จึงทำให้ไม่สามารถเปิดให้บริการอย่างต่อเนื่องได้

การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 60.00 มีความเห็นว่า การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ไม่เหมาะสม เพราะส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่ได้ใช้บริการ ชาวบ้าน/คนในชุมชนไม่ค่อยได้เข้าไปใช้บริการ ยังไม่กระจายสู่ชุมชนเท่าที่ควร คนในชุมชนส่วนใหญ่จะทราบข่าวเฉพาะในวันเปิดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน หลังจากนั้นก็ได้มีการประชาสัมพันธ์ คิดว่าควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชักจูงให้คนในชุมชนได้เข้ามาใช้บริการ ให้คนในชุมชนได้รู้จักการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น เพื่อให้คนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี และผู้ให้บริการ ร้อยละ 40.00 มีความเห็นว่า การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความเหมาะสม เป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนสามารถเข้ามาใช้บริการได้ แม้คนในชุมชนอาจจะยังไม่ได้ใช้ประโยชน์จากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเท่าที่ควร แต่อย่างน้อยนักเรียนก็ได้ใช้ประโยชน์

การบริการสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม

ผู้ให้บริการ มีความเห็นว่าทางศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระทอนควรให้บริการสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมดังนี้ 1) หนังสือ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือเกี่ยวกับไอที หนังสือเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพ คู่มือการใช้คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ร้อยละ 73.33 2) สื่อการเรียนการสอน ร้อยละ 13.33 3) สื่อมัลติมีเดียในรูปแบบของ VCD/DVD ร้อยละ 13.33 สื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมควรอยู่ในขอบเขตของการศึกษาเล่าเรียน ควรเป็นสื่อที่มีสาระดี ๆ และมีประโยชน์ และผู้ให้บริการ ร้อยละ 6.67 มีความเห็นว่าทางศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระทอนไม่จำเป็นต้องให้บริการสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม เพราะคิดว่าการสืบค้น การค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจัดเป็นสื่อที่กว้างขวางแล้ว

ช่องทางที่เหมาะสมที่ใช้ในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารและกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารและกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระทอนส่วนใหญ่จะเป็นการประชาสัมพันธ์ไปพร้อมกับการประชุมหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์โดยการบอกต่อกันในที่ประชุม

ผู้ให้บริการ มีความเห็นว่าช่องทางที่เหมาะสมที่ใช้ในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารและกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีดังนี้ 1) ป้ายประกาศ/ป้ายประชาสัมพันธ์ทางด้านหน้าของโรงเรียน บอกเวลาเปิด-ปิดที่ชัดเจน ร้อยละ 26.67 2) วิทยุชุมชน และเสียงตามสาย ร้อยละ 26.67 3) ไปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว ร้อยละ 20.00 4) การบอกต่อ โดยให้นักเรียนเป็นสื่อกลางให้ไปบอกต่อกับผู้ปกครอง ร้อยละ 20.00 5) เว็บไซต์ ร้อยละ 20.00 6) หนังสือ จุลสาร ร้อยละ 6.67

การบริการด้านการฝึกอบรม

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระทอนเคยจัดฝึกอบรมเฉพาะแต่บุคลากรภายในโรงเรียนเท่านั้น ผู้ให้บริการมีความเห็นว่าควรจัดให้มีการบริการด้านการฝึกอบรมในเรื่องดังต่อไปนี้ 1) การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น โดยจัดอบรมให้แก่ผู้นำชุมชน จัดอบรมให้แก่ชาวบ้าน, คนในชุมชนที่ไม่เคยใช้, ผู้สูงอายุ ร้อยละ 73.33 2) การใช้อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น เพื่อให้สามารถสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้ ร้อยละ 26.67 3) การใช้โปรแกรม Microsoft Office ร้อยละ 6.67 4) การรับส่ง E-mail ร้อยละ 6.67

การจัดกิจกรรม

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระทอนยังไม่เคยมีการจัดกิจกรรมขึ้น ผู้ให้บริการมีความเห็นว่า ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) การจัดกิจกรรมร่วมกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันปีใหม่ วันเด็ก วันสงกรานต์ เป็นต้น ร้อยละ 20.00 2) การจัดประกวดแข่งขัน เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ การใช้โปรแกรมต่าง ๆ ร้อยละ 20.00 3) การจัดแสดง

สินค้าไอทีอป เพื่อเป็นการขยายตลาด หรืออาจจัดแสดงสินค้าไอทีอปลงทางเว็บไซต์ เพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน ร้อยละ 20.00 4) การจัดนิทรรศการ ร้อยละ 13.33 และผู้ให้บริการไม่ได้เสนอความคิดเห็น ร้อยละ 26.67 โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนควรรีให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย โดยใช้ไอซีทีที่เป็นสื่อกลาง

แนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านกิจกรรมและการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ผู้ให้บริการได้เสนอแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านกิจกรรมและการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนดังนี้ 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อให้คนภายนอกได้เข้ามาใช้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เช่น การติดป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณหน้าโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ เพื่อที่จะได้เผยแพร่สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนให้ที่อื่นได้รู้จักชุมชนของเรา การนำสินค้าไอทีอปขายทางเว็บไซต์เพื่อหารายได้เข้าสู่ชุมชน ร้อยละ 53.33 2) ควรจัดกิจกรรมขึ้นปีละ 1-2 ครั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้คนในชุมชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งส่งผลให้คนในชุมชนได้เข้าถึงไอซีทีได้มากขึ้น ร้อยละ 6.67 3) ควรมีการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับไอซีที หรือชุมชน ร้อยละ 6.67 4) ควรจะมีการรับงานบริการเพิ่มเติม เช่น การตัดต่อภาพ งานบวช งานแต่ง การให้บริการเช่าวัสดุอุปกรณ์ เพื่อเป็นการหารายได้เข้าสู่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นต้น ร้อยละ 6.67 5) การที่จะพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับด้านกิจกรรมและการให้บริการ ต้องดูในเรื่องของงบประมาณ ร้อยละ 6.67 6) การจัดกิจกรรมและการให้บริการต้องมีแนวทางที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ร้อยละ 6.67 และผู้ให้บริการไม่ได้เสนอความคิดเห็น ร้อยละ 13.33

2. ด้านบุคลากร

จำนวนเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ทางกระทรวงไอซีที ได้มีการกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ดูแล และรับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน อย่างน้อย 2 คน โดยทางศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนมีการกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการหลักและรับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ ครูโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง และตัวแทนชุมชน แต่ส่วนใหญ่ครูโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุงจะเป็นผู้ที่ให้บริการและรับผิดชอบหลัก

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 60.00 มีความเห็นว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ไม่เหมาะสม เนื่องจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ได้แก่ ครูโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง ซึ่งมีภาระหน้าที่ในการสอน ส่งผลให้บางครั้งอาจไม่สามารถเปิดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้ตลอดเวลา และตัวแทนชุมชนก็มีงานประจำจึงทำให้ไม่สามารถเข้ามาดูแลในส่วนนี้ได้อย่างเต็มที่ และมีความเห็นว่าควรมีเจ้าหน้าที่ประจำอย่างน้อย 1-2 คน หรือมีเจ้าหน้าที่ประมาณ 4-5 คน แล้วผลัดเปลี่ยนกันดูแลเพื่อที่จะได้ดูแลได้อย่างทั่วถึง เช่น อาจแบ่งเป็นช่วงเวลา 08.00 น.-16.00 น. (เวลา

ราชการ) เจ้าหน้าที่จากทางโรงเรียนเป็นผู้ดูแล เวลา 16.00 น.-20.00 น. เจ้าหน้าที่จากทางชุมชนเป็นผู้ดูแล เป็นต้น ผู้ให้บริการ ร้อยละ 40.00 มีความเห็นว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความเหมาะสม คิดว่าเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจำนวน 2 คน น่าจะเพียงพอ ถ้าผู้ดูแลมีความชำนาญในเรื่องคอมพิวเตอร์ สามารถที่จะดูแลผู้ที่เข้ามาใช้บริการ ให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

ลักษณะของเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ผู้ให้บริการ มีความเห็นว่าลักษณะของเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรมีลักษณะดังนี้ 1) มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ เข้าใจระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 46.67 2) สามารถให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการได้ ร้อยละ 40.00 3) เวลาเกิดปัญหาหรือมีข้อขัดข้อง สามารถแก้ไขปัญหาได้ ร้อยละ 20.00 4) สามารถควบคุมดูแลผู้ใช้บริการให้อยู่ในระเบียบได้ ร้อยละ 20.00 5) มีจิตอาสา มีใจให้บริการ ร้อยละ 20.00 6) มีความรับผิดชอบ ร้อยละ 13.33 7) มีใจรัก รักงาน คอยดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี สมบูรณ์พร้อมใช้งาน ร้อยละ 6.67 8) มีความเป็นกันเองกับผู้ใช้บริการ ร้อยละ 6.67 9) มีความขยันหมั่นเพียร ร้อยละ 6.67 10) มีความอดทน มีความเสียสละ ร้อยละ 6.67 11) มีอัธยาศัยดี พุดจาไพเราะ ร้อยละ 6.67 12) มีวิสัยทัศน์ที่ดี ร้อยละ 6.67 13) แต่งกายสุภาพ ร้อยละ 6.67 14) รักความสะอาด ร้อยละ 6.67

คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีส่วนสำคัญอย่างไรกับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ผู้ให้บริการ มีความเห็นว่าคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีส่วนสำคัญในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ดังนี้ 1) จัดประชุมเพื่อวางแผนและประสานงานกัน เพื่อที่จะได้ทราบถึงการดำเนินงานและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และร่วมกันเสนอแนวทางในการพัฒนา หรือวิธีแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนอยู่อย่างยั่งยืนถาวร ร้อยละ 60.00 2) สนับสนุน ส่งเสริม รวมไปถึงการให้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน ร้อยละ 33.33 3) ดูแลในภาพรวม อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ร้อยละ 20.00 4) การทำงานตรงนี้เป็นการทำงานร่วมกันในหลาย ๆ ส่วน ไม่ว่าจะเป็น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ซึ่งจะคอยดูแลในเรื่องของการปกครอง การประชาสัมพันธ์ชักจูงคนในชุมชนให้เข้ามาใช้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ดูแลเรื่องความปลอดภัยและเรื่องทั่ว ๆ ไป องค์การบริหารส่วนตำบลลาดตะเคียน ดูแลในเรื่องของการพัฒนา การสนับสนุนงบประมาณทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์ และวัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง ดูแลในเรื่องของการให้พื้นที่ในการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนดูแลในเรื่องของการให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่

ผู้ให้บริการ และคนในชุมชน มีความสำคัญในเรื่องของการให้ความร่วมมือ ร้อยละ 6.67 5) ประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนทราบ เพื่อให้คนในชุมชนเข้ามาเรียนรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ร้อยละ 6.67

แนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ผู้ให้บริการ ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไว้ดังนี้ 1) ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพราะคิดว่าจำนวนบุคลากรที่ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไม่เพียงพอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนต่างมีภาระหน้าที่งานที่ต้องรับผิดชอบ จึงทำให้ไม่สามารถมาให้บริการได้อย่างเต็มที่ ร้อยละ 73.33 2) ผู้ที่จะมาดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ก็ควรมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สามารถดูแลให้บริการและให้คำแนะนำแก่ผู้ให้บริการได้ ร้อยละ 13.33 3) บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ร้อยละ 6.67 4) ควรมีเจ้าหน้าที่จากชุมชนด้วย คือให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ร้อยละ 6.67 และผู้ให้บริการไม่ได้เสนอความคิดเห็น ร้อยละ 13.33

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์

สภาพวัสดุอุปกรณ์

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 100 มีความเห็นว่าสภาพวัสดุอุปกรณ์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน โดยรวมแล้วมีความเหมาะสม วัสดุอุปกรณ์ มีความทันสมัย คุณภาพดี ค่อนข้างใหม่ ใช้ได้ในระดับดี แต่เนื่องจากได้ผ่านการใช้งานมาแล้ว อาจจะมีวัสดุอุปกรณ์บางตัวที่ชำรุดขัดข้อง

จำนวนวัสดุอุปกรณ์

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 46.67 มีความเห็นว่าจำนวนวัสดุอุปกรณ์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน มีความเหมาะสม คิดว่าน่าจะเพียงพอต่อผู้ให้บริการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเด็กนักเรียน แต่ต่อไปถ้ามีการประชาสัมพันธ์มากขึ้น คนในชุมชนอาจจะสนใจและเข้ามาใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมากขึ้น ซึ่งได้มีโครงการที่จะเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ ผู้ให้บริการ ร้อยละ 33.33 มีความเห็นว่าจำนวนวัสดุอุปกรณ์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน ไม่เหมาะสมน่าจะเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์อีก 10 เครื่อง และผู้ให้บริการ ร้อยละ 20.00 มีความเห็นว่าจำนวนวัสดุอุปกรณ์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน ไม่เหมาะสม น่าจะเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์อีก 20 เครื่อง

ความเร็วในการประมวลผลของเครื่องคอมพิวเตอร์

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 53.33 มีความเห็นว่าความเร็วในการประมวลผลของเครื่องคอมพิวเตอร์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน มีความเหมาะสม คอมพิวเตอร์มีการประมวลผล

ค่อนข้างเร็ว ส่วนผู้ให้บริการ ร้อยละ 46.67 ยังไม่เคยเข้ามาใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน บ้านโคกกระท้อน

สัญญาณความเร็วสูงของอินเทอร์เน็ต

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 53.33 ยังไม่เคยเข้ามาใช้บริการทางอินเทอร์เน็ตของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน และผู้ให้บริการ ร้อยละ 46.67 มีความเห็นว่าสัญญาณความเร็วสูงของอินเทอร์เน็ตของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน ไม่เหมาะสม สัญญาณอินเทอร์เน็ตค่อนข้างช้า หลุดบ่อย อาจเป็นเพราะการใช้งานในรูปแบบของจาวาเทียม (IP STAR)

ซอฟต์แวร์/โปรแกรมครอบคลุมการใช้งาน

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 60.00 มีความเห็นว่าซอฟต์แวร์/โปรแกรมครอบคลุมการใช้งานต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน มีความเหมาะสม มีโปรแกรมพื้นฐานครบถ้วน ส่วนซอฟต์แวร์/โปรแกรมเพิ่มเติมที่ต้องการให้มี ได้แก่ Microsoft Office, โปรแกรมช่วยดาวน์โหลด ฯลฯ ทั้งนี้ควรมีการสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการว่ามีความสนใจทางด้านใดบ้าง เพื่อที่จะได้ให้บริการตามความต้องการได้ และผู้ให้บริการ ร้อยละ 40.00 ไม่ได้เสนอความคิดเห็น

วัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม

ผู้ให้บริการ มีความเห็นว่าภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรมีวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม ดังนี้
 1) จอโปรเจคเตอร์ (Projector) ร้อยละ 40.00 2) ไมโครโฟน (Microphone), เครื่องขยายเสียง ร้อยละ 13.33 3) เครื่องพิมพ์สี (Printer) ร้อยละ 13.33 4) เครื่องถ่ายเอกสาร ร้อยละ 6.67 5) กิ่งวงจรมีเพื่อรักษาความปลอดภัย ร้อยละ 6.67 ผู้ให้บริการ ร้อยละ 33.33 มีความเห็นว่าควรสอบถามทางโรงเรียนเพราะทางโรงเรียนเป็นผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นหลัก ผู้ให้บริการ ร้อยละ 6.67 มีความเห็นว่าต้องดูในเรื่องของงบประมาณ ผู้ให้บริการ ร้อยละ 6.67 มีความเห็นว่าไม่ต้องการให้เพิ่มเติมวัสดุอุปกรณ์ใด ๆ และผู้ให้บริการ ร้อยละ 6.67 ไม่ได้เสนอความคิดเห็น

แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับด้านวัสดุอุปกรณ์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ผู้ให้บริการได้เสนอแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ดังต่อไปนี้
 1) ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ร้อยละ 60.00 2) จัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมที่มีประโยชน์เข้ามาในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ร้อยละ 13.33 3) อุปกรณ์เชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต ควรเปลี่ยนจากการใช้จาวาเทียม (IP Star) มาเป็นการใช้สายในการเชื่อมต่อ ซึ่งคิดว่าจะทำให้สัญญาณอินเทอร์เน็ตมีความเร็วขึ้น ร้อยละ 13.33 4) การที่จะพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับด้านวัสดุอุปกรณ์ ต้องดูในเรื่องของงบประมาณ ร้อยละ 6.67 และผู้ให้บริการไม่ได้เสนอความคิดเห็น ร้อยละ 20.00

4. ด้านงบประมาณ

ค่าบริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

ปัจจุบัน อัตราค่าบริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน ถ้าไม่เปิดเครื่องปรับอากาศ เก็บค่าบริการ 5 บาท/ชั่วโมง ถ้าเปิดเครื่องปรับอากาศ เก็บค่าบริการ 10 บาท/ชั่วโมง

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 100 มีความเห็นว่าค่าบริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน โดยรวมแล้วมีความเหมาะสม ราคาไม่แพง ซึ่งผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเด็กนักเรียน ถือเป็น การช่วยประหยัดสำหรับเด็ก และกรณีที่เก็บค่าบริการ 5 บาท/ชั่วโมง โดยไม่ได้เปิดเครื่องปรับอากาศ ก็ ถือเป็น การประหยัดค่าใช้จ่ายของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอีกด้วย ถ้าเป็นประชาชนหรือคนในชุมชนทั่วไปควรเก็บค่าบริการ 10 บาท/ชั่วโมง เนื่องจากเป็นผู้ที่มีรายได้แล้ว ซึ่งจะได้นำเงินที่เป็นค่าบริการมาใช้เป็นงบประมาณในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนต่อไป

ความเพียงพอของงบประมาณ

ผู้ให้บริการ ร้อยละ 86.67 มีความเห็นว่างบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนไม่เพียงพอ ควรมีการหางบประมาณมาสนับสนุนเพิ่มเติม เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อาจเกิดการชำรุดเสียหาย จึงควรมีงบประมาณเพื่อซ่อมแซมบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ หรือจัดหาจัดซื้อ อุปกรณ์ที่จำเป็นอื่น ๆ เพิ่มเติมเข้ามาภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และผู้ให้บริการ ร้อยละ 13.33 เห็นว่าเพียงพอ เนื่องจากช่วงนี้ยังไม่ได้จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมใด ๆ และมีการประหยัดค่าไฟ โดยไม่ได้เปิดใช้เครื่องปรับอากาศ

งบประมาณเพิ่มเติม

ผู้ให้บริการ มีความเห็นว่าควรหางบประมาณเพิ่มเติม ได้ดังนี้ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลลาดตะเคียน (อบต.ลาดตะเคียน) เนื่องจากอบต.ลาดตะเคียน ได้ดูแลพื้นที่นี้อยู่แล้ว และทางอบต.ลาดตะเคียนได้ให้การสนับสนุนทางโรงเรียนมาโดยตลอด แต่ในการที่จะหางบประมาณกับทางอบต.นั้น ต้องมีการทำหนังสือนำเสนอโครงการเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสนับสนุนงบประมาณ เช่น งบประมาณซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย, งบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมที่จำเป็นภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นต้น ร้อยละ 66.67 2) กระทรวงไอซีที มีความต้องการให้ทางกระทรวงไอซีทีเป็นผู้ดูแลและสนับสนุนต่อไป ร้อยละ 33.33 3) การรับบริจาคจากคนในชุมชน เช่น การตั้งกล่องรับบริจาค เป็นต้น ร้อยละ 20.00 4) โรงไฟฟ้า ซึ่งได้เข้ามาตั้งบริเวณชุมชน ทางโรงไฟฟ้าก็จะให้งบประมาณในการพัฒนาบริเวณรอบโรงไฟฟ้า แต่ต้องนำเสนอโครงการเข้าไปว่า ต้องการพัฒนาในเรื่องใดบ้าง ร้อยละ 6.67 5) ชมรมศิษย์เก่าของโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง ร้อยละ 6.67 6) งบจากทางโรงเรียน ร้อยละ 6.67

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ให้บริการเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ผู้ให้บริการ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน ดังนี้

1. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประโยชน์มากมายมหาศาล ในสมัยก่อนถ้าเราอยากรู้เรื่องอะไรก็ต้องไปถามผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ แต่ในปัจจุบันนี้เราสามารถเข้าไปสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งค่อนข้างสะดวกสบายและทำให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ และเชื่อมโยงข้อมูลถึงกันได้ สามารถทำกิจกรรมผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ เสมือนเป็นการเปิดโลกให้กว้างขึ้น ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้าน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทำให้คนในชุมชนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่ให้เด็ก/เยาวชนออกไปทำอะไรที่ไม่มีประโยชน์ข้างนอก ร้อยละ 73.33

2. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนจัดเป็นศูนย์กลางในการให้บริการอินเทอร์เน็ตของคนในชุมชน เนื่องจากบริเวณชุมชนนี้ไม่ค่อยมีสถานที่ให้บริการเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต ดังนั้นการที่มีศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนก็ช่วยในเรื่องของการลดค่าใช้จ่าย ไม่ต้องเดินทางไกล และไม่ต้องกังวลในเรื่องของความปลอดภัย เพราะศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อนตั้งอยู่บริเวณโรงเรียน และมีเจ้าหน้าที่คอยดูแล ซึ่งจะมีการควบคุมในเรื่องของการใช้เว็บไซต์ที่เหมาะสมด้วย ร้อยละ 26.67

3. การให้บริการยังไม่ทั่วถึง ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กนักเรียนที่เข้ามาใช้บริการ ชาวบ้าน/คนในชุมชนยังไม่ค่อยได้เข้ามาใช้บริการ อาจเป็นเพราะคนในชุมชนส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา บ้างก็ทำงานโรงงาน กว่าที่จะกลับมาทางศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนก็ปิดให้บริการแล้ว และคนในชุมชนยังไม่เข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของเทคโนโลยี บ้างก็คิดว่าเป็นสิ่งที่เห็นอวดความสามารถของเขา บ้างก็คิดว่าเกินวัยที่จะเรียนรู้ บ้างก็ไม่กล้าที่จะเข้ามาใช้บริการเนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตั้งอยู่บริเวณโรงเรียน กลัวจะเข้ามาทำความรบกวน ร้อยละ 20.00

4. ควรมีการจัดประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเชิญ ชักจูงคนในชุมชนให้ได้เข้ามาใช้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเพื่อเป็นการกระตุ้นคนในชุมชนให้มีการตื่นตัวในการใช้เทคโนโลยี ร้อยละ 20.00

5. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน ควรมีเว็บไซต์ของชุมชน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่สิ่งที่ดีเด่น ๆ ในชุมชนผ่านทางเว็บไซต์ เพื่อให้คนภายนอกได้รู้จักชุมชนของเรา และใน

เรื่องการทำเว็บไซต์ของชุมชนก็ต้องการให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม เพราะคนในชุมชนจะรู้จักอย่างเกี่ยวกับชุมชนได้เป็นอย่างดี ร้อยละ 13.33

6. การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนยังไม่เต็มร้อย เนื่องจากคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนและเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีภาระหน้าที่งานอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ไม่สามารถมาดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้อย่างเต็มที่ ร้อยละ 6.67

7. ถ้าได้รับมอบศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนจากกระทรวง ICT มาเป็นของชุมชนแล้ว จะมีการประชุมและวางแผนในการดำเนินการ เพื่อที่จะได้ดูแลและหาแนวทางในการพัฒนาได้อย่างเต็มรูปแบบ ร้อยละ 6.67

8. ต้องการให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน แยกออกมาเป็นอาคารเอกเทศ ร้อยละ 6.67

9. ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ซึ่งจะต้องมีค่าจ้าง/ค่าตอบแทนให้ เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเปิดให้บริการได้อย่างเต็มที่ ร้อยละ 6.67

10. ต้องการให้เด็ก เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เช่น เป็นสมาชิกของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน แล้วร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ให้แก่ชุมชน โดยใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ร้อยละ 6.67

11. ควรจัดหาสื่อเพิ่มเติมอื่น ๆ เข้ามาให้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เช่น หนังสือ สื่อมัลติมีเดีย เป็นต้น ร้อยละ 6.67

12. ควรมีการจัดประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1-2 ครั้ง เพื่อที่จะได้ทราบถึงการดำเนินงานและปัญหาที่เกิดขึ้น ร้อยละ 6.67

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ใช้บริการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนผู้ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน
%	แทน	ค่าร้อยละ (Percentage)
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี นำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	32	26.67
1.2 หญิง	88	73.33
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 12 ปี	1	0.83
2.2 12-15 ปี	53	44.17
2.3 16-18 ปี	64	53.33
2.4 19-22 ปี	0	0
2.5 23-30 ปี	1	0.83
2.6 31-45 ปี	1	0.83
2.7 46-60 ปี	0	0
2.8 61 ปีขึ้นไป	0	0

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษาตอนต้น	1	0.83
3.2 ประถมศึกษาตอนปลาย	0	0
3.3 มัธยมศึกษาตอนต้น	53	44.17
3.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช.	64	53.33
3.5 อนุปริญญา, ปวส.	0	0
3.6 ปริญญาตรี	1	0.83
3.7 สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.83
4. อาชีพ		
4.1นักเรียน/นักศึกษา	119	99.17
4.2 เกษตรกร	0	0
4.3 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	0	0
4.4 พนักงานบริษัท/องค์กรเอกชน	0	0
4.5 รับราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ	0	0
4.6 รัฐวิสาหกิจ	0	0
4.7 อื่น ๆ ระบุ	1	0.83

จากตาราง 3 ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.33 รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 26.67 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี ร้อยละ 53.33 รองลงมามีอายุระหว่าง 12-15 ปี ร้อยละ 44.17 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 53.33 รองลงมาเป็นการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 44.17 โดยส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 99.17 และมีอาชีพเป็นครูอัตราจ้าง ร้อยละ 0.83

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับความคิดเห็นเบื้องต้นและข้อมูลด้านการใช้บริการ
ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
5. การใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (ครั้ง/สัปดาห์)		
5.1 1-3 ครั้ง	82	68.33
5.2 4-6 ครั้ง	19	15.83
5.3 7-9 ครั้ง	5	4.17
5.4 10 ครั้งขึ้นไป	14	11.67
6. เวลาในการใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนต่อครั้ง		
6.1 น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	27	22.50
6.2 1 ชั่วโมง	80	66.67
6.3 2 ชั่วโมง	7	5.83
6.4 มากกว่า 2 ชั่วโมง	6	5.00
7. วัน-เวลาส่วนใหญ่ที่ใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน*		
7.1 วันจันทร์-ศุกร์	120	97.56
7.2 วันเสาร์	1	0.83
7.3 วันอาทิตย์	2	1.66
8. ความเหมาะสมของค่าบริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (10 บาทต่อชั่วโมง)		
8.1 เหมาะสม	99	82.50
8.2 ไม่เหมาะสม	21	17.50
9. การสมัครสมาชิกรายเดือนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน		
9.1 สมัครสมาชิก	70	58.33
9.2 ไม่สมัครสมาชิก	50	41.67

* (แต่ละคำตอบตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
10. ช่องทางใดที่เหมาะสมในการประชาสัมพันธ์ โฆษณา และเผยแพร่การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน*		
10.1 แผ่นพับ/ใบปลิว	67	55.83
10.2 สิ่งพิมพ์ (นสพ., จุลสาร, นิตยสาร)	12	10.00
10.3 เสียงตามสาย	38	31.67
10.4 วิทยู	20	16.67
10.5 ไปสเตอร์	39	32.50
10.6 ป้ายโฆษณา/ป้ายนิเทศ	50	41.67
10.7 โทรทัศน์	28	23.33
10.8 การนำเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	31	25.83
10.9 อื่น ๆ ระบุ	2	1.67
11. ความต้องการในการจัดอบรมพิเศษ*		
11.1 การใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น	91	75.83
	29	24.17
11.2 การใช้โปรแกรมสำนักงาน และการจัดการเอกสารเบื้องต้น	60	50.00
11.3 การสร้างเว็บไซต์เบื้องต้น	37	30.83
11.4 การออกแบบสิ่งพิมพ์ (เช่น แผ่นพับ นามบัตร ฯลฯ)	1	0.83
11.5 อื่น ๆ ระบุ		
12. การจัดหางบประมาณเพิ่มเติม*		
12.1 การรับบริจาค	67	55.83
12.2 การจัดหารายได้เอง	35	29.17
12.3 เงินบำรุงการศึกษา	74	61.67
12.4 อื่น ๆ ระบุ	1	0.83

* (แต่ละคำตอบตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=120)	ร้อยละ
13. สาเหตุที่เลือกใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน *		
13.1 ตั้งอยู่ใกล้ สามารถเดินทางเข้ามาใช้บริการได้สะดวก	70	58.33
13.2 ประหยัดค่าใช้จ่าย	88	73.33
13.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อื่น ๆ	32	26.67
13.4 ผู้ดูแลศูนย์ฯ มีความรู้ สามารถสอน ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี	45	37.50
13.5 ผู้ดูแลศูนย์ฯ มีความเป็นกันเอง และเต็มใจให้บริการ	45	37.50
13.6 อื่น ๆ ระบุ	2	1.67
14. ประโยชน์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน*		
14.1 เรียนรู้และฝึกฝนการใช้คอมพิวเตอร์	94	78.33
14.2 เพิ่มพูนความรู้ และค้นหาข้อมูลตามความต้องการ	72	60.00
14.3 เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมรายได้	23	19.17
14.4 เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ชุมชนทันต่อเหตุการณ์ เกิดการเรียนรู้ได้ก้าวทันโลก	57	47.50
14.5 เป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน	35	29.16
14.6 อื่น ๆ ระบุ	1	0.83
15. อยากให้มีบริการใดเพิ่มเติมภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน*		
15.1 มีมุมห้องสมุดไอที	53	44.17
15.2 มีมุมดูหนังฟังเพลง	83	69.17
15.3 มีร้านค้าหรือมุมเครื่องดื่ม	55	45.83
15.4 อื่น ๆ ระบุ	1	0.83

* (แต่ละคำตอบตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

จากตาราง 4 ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 1-3 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 68.33 รองลงมาใช้บริการ 4-6 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 15.83 เวลาในการใช้บริการส่วนใหญ่ใช้เวลา 1 ชั่วโมง/ครั้ง ร้อยละ 66.67 รองลงมาใช้เวลาน้อยกว่า 1 ชั่วโมง/ครั้ง ร้อยละ 22.50 และจะใช้บริการวันจันทร์-ศุกร์มากที่สุด ร้อยละ 97.56 ซึ่งใช้บริการในช่วงเวลา 12.00 น.-13.00 น. , ชั่วโมงเรียน และชั่วโมงที่ไม่มีเรียน รองลงมาเป็นวันอาทิตย์ ร้อยละ 1.66 ใช้บริการในช่วงเวลา 12.00 น.-14.00 น. และ 16.00 น.-18.00 น.

ผู้ให้บริการส่วนใหญ่เห็นว่าค่าบริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (10 บาท/ชั่วโมง) มีความเหมาะสม ร้อยละ 82.50 และเห็นว่าไม่เหมาะสม ร้อยละ 17.50 มีความคิดเห็นว่าค่าบริการที่เหมาะสมน่าจะเป็น (5 บาท/ชั่วโมง) หรือไม่เก็บค่าบริการ ถ้าจัดให้มีการสมัครสมาชิกรายเดือนของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ส่วนใหญ่สมัครสมาชิก ร้อยละ 58.33 และมีความเห็นว่าราคาของการสมัครสมาชิกควรอยู่ในอัตรา 100-200 บาท/เดือน เป็นต้น และไม่สมัครสมาชิก ร้อยละ 41.67

ช่องทางที่เหมาะสมในการประชาสัมพันธ์ โฆษณา และเผยแพร่การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เห็นว่าแผ่นพับ/ใบปลิวมีความเหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 55.83 รองลงมาเป็นป้ายโฆษณา/ป้ายนิเทศ ร้อยละ 41.67 และผู้ให้บริการส่วนใหญ่ต้องการให้จัดอบรมในเรื่องการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น ร้อยละ 75.83 รองลงมาเป็นการสร้างเว็บไซต์เบื้องต้น ร้อยละ 50.00

ผู้ให้บริการส่วนใหญ่ต้องการรับงบประมาณเพิ่มเติมจากเงินบำรุงการศึกษา ร้อยละ 61.67 รองลงมาเป็นการรับบริจาค ร้อยละ 55.83

สาเหตุที่ผู้ให้บริการส่วนใหญ่เลือกใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพราะประหยัดค่าใช้จ่าย ร้อยละ 73.33 รองลงมาคือตั้งอยู่ใกล้ สามารถเดินทางเข้ามาใช้บริการได้สะดวก ร้อยละ 58.33 และผู้ให้บริการส่วนใหญ่เห็นว่าประโยชน์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนคือการเรียนรู้และฝึกฝนการใช้คอมพิวเตอร์ ร้อยละ 78.33 รองลงมาคือเพิ่มพูนความรู้ และค้นหาข้อมูลตามความต้องการ ร้อยละ 60.00

การให้บริการเพิ่มเติมภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน พบว่า ผู้ให้บริการส่วนใหญ่ต้องการให้มีมูมดูหนังฟังเพลง ร้อยละ 69.17 รองลงมาคือมีร้านค้าหรือมุมเครื่องดื่ม ร้อยละ 45.83

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	n = 120		ระดับ สภาพการ ดำเนินงาน
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการบริหารจัดการ			
1.1 ด้านอาคารสถานที่	3.77	0.58	มาก
1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ	3.58	0.62	มาก
2. ด้านบุคลากร	3.98	0.62	มาก
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์	3.75	0.69	มาก
4. ด้านงบประมาณ	4.02	0.98	มาก
รวม	3.82	0.69	มาก

จากตาราง 5 สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.69) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านการบริหารจัดการ-ด้านอาคารสถานที่

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	n = 120		ระดับ สภาพการ ดำเนินงาน
	$\bar{X}$	S.D.	
● ด้านการบริหารจัดการ			
ด้านอาคารสถานที่			
1. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเข้าถึงได้ง่าย สะดวกในการเดินทางมารับบริการ	4.00	0.84	มาก
2. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอยู่ใกล้ชุมชน การคมนาคมสะดวก	3.82	0.92	มาก
3. สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเอื้อต่อการจัดกิจกรรมของชุมชน	3.75	0.90	มาก
4. ลักษณะอาคารของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย ได้มาตรฐาน	4.20	0.76	มาก
5. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีแสงสว่างเพียงพอ	4.10	0.88	มาก
6. ขนาดของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสม	3.84	0.97	มาก
7. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความโปร่งโล่ง และมีการระบายอากาศที่ดี	3.85	0.98	มาก
8. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีอุณหภูมิพอเหมาะ	3.71	0.93	มาก
9. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย	3.75	0.95	มาก
10. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก	3.71	1.09	มาก
11. บริเวณศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีป้ายนิเทศ/ป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	3.20	1.09	ปานกลาง
12. บริเวณศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีการตกแต่งด้วยต้นไม้และดอกไม้เพื่อความสวยงามร่มรื่น	3.33	1.12	ปานกลาง
รวม	3.77	0.58	มาก

จากตาราง 6 สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรีด้านการบริหารจัดการ-ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ลักษณะอาคารของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย ได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.76) ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีแสงสว่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.88) และศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเข้าถึงได้ง่าย สะดวกในการเดินทางมารับบริการ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.84) และข้อที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ได้แก่ บริเวณศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีการตกแต่งด้วยต้นไม้ และดอกไม้เพื่อความสวยงามร่มรื่น ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 1.12) และบริเวณศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีป้ายนิเทศ/ป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 1.09)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านการบริหารจัดการ-ด้านกิจกรรมและการให้บริการ

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	n = 120		ระดับ สภาพการ ดำเนินงาน
	$\bar{X}$	S.D.	
● ด้านการบริหารจัดการ			
ด้านกิจกรรมและการให้บริการ			
13. ความเหมาะสมของเวลาในการเปิดให้บริการ			
13.1 วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00 - 19.00 น.	4.10	0.86	มาก
13.2 วันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 08.00 - 17.00 น.	3.71	1.07	มาก
14. การบริการด้านการฝึกอบรม เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น การใช้โปรแกรม Microsoft Office เบื้องต้น การใช้โปรแกรม Photoshop มีความเหมาะสม	3.66	1.08	มาก
15. การบริการสื่อการเรียนรู้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อบุคคลมีความเหมาะสม	3.70	0.96	มาก
16. การจัดนิทรรศการ/ป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล มี ความเหมาะสม	3.66	1.10	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	n = 120		ระดับ สภาพการ ดำเนินงาน
	$\bar{X}$	S.D.	
● ด้านการบริหารจัดการ			
<u>ด้านกิจกรรมและการให้บริการ</u>			
17. การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และกิจกรรม ต่าง ๆ ของศูนย์ การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความเหมาะสม			
17.1 แผ่นพับ โบปลิว	3.45	1.07	ปานกลาง
17.2 ป้ายประกาศตามสถานที่ต่าง ๆ	3.26	0.97	ปานกลาง
17.3 เสียงตามสาย	3.21	0.93	ปานกลาง
17.4 หนังสือ เช่น จุลสาร วารสาร นิตยสาร ฯลฯ	3.21	1.09	ปานกลาง
18. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับชุมชนอย่างต่อเนื่อง	3.32	1.01	ปานกลาง
19. การให้คำแนะนำ และคำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการ	3.76	0.87	มาก
20. เจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้บริการอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน	3.87	0.92	มาก
รวม	3.58	0.62	มาก

จากตาราง 7 สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านการบริหารจัดการ-ด้านกิจกรรมและการให้บริการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ความเหมาะสมของเวลาในการเปิดให้บริการวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00 น.-19.00 น. ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.86) เจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้บริการอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.92) และการให้คำแนะนำ และคำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.87) และข้อที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลางในเรื่องของการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ แผ่นพับ โบปลิว ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 1.07) ป้ายประกาศตามสถานที่ต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.97) เสียงตามสาย ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.93) และหนังสือ เช่น จุลสาร วารสาร นิตยสาร ฯลฯ ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 1.09)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านบุคลากร

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	n = 120		ระดับ สภาพการ ดำเนินงาน
	$\bar{X}$	S.D.	
● ด้านบุคลากร			
21. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่	3.97	0.81	มาก
22. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน สุภาพ อัจฉริยะดี มารยาทดี	3.96	0.92	มาก
23. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเอาใจใส่ เต็มใจ ยินดี และกระตือรือร้นในการให้บริการ	4.05	0.80	มาก
24. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้คำแนะนำและ คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ แก่ผู้ใช้บริการ	4.00	0.88	มาก
25. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอำนวยความสะดวก ในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ	3.99	0.79	มาก
26. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีการประสานงานกับ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และคนในชุมชนในการจัดกิจกรรมพิเศษ ภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	3.90	0.90	มาก
27. จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีจำนวน 2 คน	3.97	0.92	มาก
รวม	3.98	0.62	มาก

จากตาราง 8 สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านบุคลากร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเอาใจใส่ เต็มใจ ยินดี และกระตือรือร้นในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.80) บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้คำแนะนำและคำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ แก่ผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.88) บุคลากรของ

ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.79) และค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากที่สุด คือ บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีการประสานงานกับครู ผู้ปกครอง นักเรียน และคนในชุมชนในการจัดกิจกรรมพิเศษภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.90)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	n = 120		ระดับ สภาพการ ดำเนินงาน
	$\bar{X}$	S.D.	
● ด้านวัสดุอุปกรณ์			
28. วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ มีสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งาน	3.97	0.92	มาก
29. วัสดุอุปกรณ์มีคุณภาพ และมีความทันสมัย	3.95	0.91	มาก
30. วัสดุอุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ	3.51	1.17	มาก
31. สภาพของอุปกรณ์ฟ่งต่อคอมพิวเตอร์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสม เช่น เมาส์ คีย์บอร์ด หรือ เครื่องพิมพ์	4.10	0.77	มาก
32. เครื่องคอมพิวเตอร์มีความเร็วในการประมวลผลสูง	3.63	1.08	มาก
33. ซอฟต์แวร์/โปรแกรมครอบคลุมการใช้งานต่าง ๆ	3.75	0.92	มาก
34. สัญญาณความเร็วสูงในการใช้อินเทอร์เน็ต มีความเหมาะสม	3.36	1.22	ปานกลาง
รวม	3.75	0.69	มาก

จากตาราง 9 สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ สภาพของอุปกรณ์ฟ่งต่อคอมพิวเตอร์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสม เช่น เมาส์ คีย์บอร์ด หรือ เครื่องพิมพ์ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.77) วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ มีสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งาน ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.92) วัสดุอุปกรณ์มีคุณภาพ และมีความทันสมัย ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.91) และข้อที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง คือ สัญญาณความเร็วสูงในการใช้อินเทอร์เน็ต มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 1.22)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านงบประมาณ

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	n = 120		ระดับ สภาพการ ดำเนินงาน
	$\bar{X}$	S.D.	
● ด้านงบประมาณ			
35. ค่าบริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ชั่วโมงละ 10 บาท มีความเหมาะสม	4.02	0.98	มาก
รวม	4.02	0.98	มาก

จากตาราง 10 สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ด้านงบประมาณ พบว่า ค่าบริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ชั่วโมงละ 10 บาท มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.98)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับ สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ผู้ให้บริการมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม

สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสม สภาพแวดล้อมภายนอกดูร่มรื่น บรรยากาศดี ร้อยละ 17.50 แต่ภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรมีการจัดตกแต่งไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อให้บรรยากาศดูร่มรื่น สบายตา หรืออาจจะจัดเป็นมุมต่าง ๆ เช่น มุมพักผ่อน มุมหนังสือ เป็นต้น ร้อยละ 6.67 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความสะอาด เรียบร้อย เป็นระเบียบ ร้อยละ 1.67 ในเรื่องของอุณหภูมิ อากาศค่อนข้างร้อน ถ้าไม่ได้เปิดเครื่องปรับอากาศ น่าจะเปิดหน้าต่างให้ระบายอากาศมากกว่านี้ หรือควรมีการติดตั้งพัดลม เช่น พัดลมตั้งโต๊ะ พัดลมเพดาน เป็นต้น ร้อยละ 9.17 และต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน แยกเป็นอาคารเอกเทศ ร้อยละ 1.67

1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ

ควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ICT อย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดแข่งขันโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ เป็นต้น ร้อยละ 9.17 รวมไปถึงการจัดอบรม เช่น การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น การใช้อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น เป็นต้น โดยจัดอบรมให้แก่คนในชุมชน ร้อยละ 4.17 ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรเปิดให้บริการตลอด เช่น หลังเวลาราชการ วันเสาร์-อาทิตย์ เป็นต้น ร้อยละ 2.50 และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเชิญเชิญให้คนในชุมชนได้เข้ามาใช้บริการ ร้อยละ 1.67 นอกจากนี้ควรมีการนำ ICT ไปใช้ในการพัฒนาชุมชน และสังคมให้มีคุณภาพ ร้อยละ 0.83

2. ด้านบุคลากร

จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ ควรให้มีการเพิ่มจำนวนบุคลากร ควรมีประมาณ 4-5 คน หรืออาจจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนโดยเฉพาะ ร้อยละ 5.00 เจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ ควรมีความเอาใจใส่ เต็มใจให้บริการ มีอัธยาศัยดี มีความเป็นกันเอง ร่าเริงแจ่มใส ร้อยละ 5.00 ควรมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์สามารถแก้ไขปัญหา และให้คำแนะนำแก่ผู้ที่เข้ามาใช้บริการได้ ร้อยละ 1.67 ควรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย พุดจาสุภาพ มีมารยาทดี ร้อยละ 1.67

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์

จำนวนวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการ ควรมีการเพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ให้มากกว่านี้ ร้อยละ 12.50 วัสดุอุปกรณ์มีคุณภาพ มีความทันสมัย สภาพของวัสดุอุปกรณ์โดยรวมอยู่ในสภาพดี ร้อยละ 5.00 แต่ก็ควรให้มีการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย หรือปรับเปลี่ยนให้วัสดุอุปกรณ์นั้น ๆ อยู่ในสภาพดี สามารถใช้งานได้ ร้อยละ 3.33 นอกจากนี้ น่าจะให้วัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม เช่น เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ เครื่องพิมพ์สี ฯลฯ ร้อยละ 3.33 และควรมีการปรับปรุงในเรื่องของสัญญาณอินเทอร์เน็ต ให้มีความเร็วมากกว่านี้ ควรให้เป็นอินเทอร์เน็ตแบบ HI-Speed หรืออินเทอร์เน็ตความเร็วสูง 6 Mb ร้อยละ 14.17

4. ด้านงบประมาณ

ควรมีการจัดหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม เช่น จากทางส่วนราชการ การรับบริจาค เป็นต้น เพื่อใช้ในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ หรือ จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม ร้อยละ 6.67 และค่าบริการที่เหมาะสมสำหรับเด็กนักเรียนน่าจะอยู่ในอัตรา 5 บาท/ชั่วโมง ร้อยละ 2.50

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ซึ่งสามารถสรุปเป็นรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มที่ 1

ผู้ให้บริการ ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี จำนวน 15 คน โดยผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดในการทำวิจัย

กลุ่มที่ 2

ผู้ใช้บริการ เป็นประชาชนที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี จากสถิติที่ผ่านมาในเวลา 1 ปี (พ.ศ. 2552-2553) มีประชาชนที่ใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน จำนวน 210 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ใช้บริการ เป็นประชาชนที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2554 เนื่องจากเป็นช่วงเปิดภาคเรียน และมีผู้ใช้บริการเข้ามาใช้บริการมาก ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน

ข้อจำกัดของการวิจัย

ผู้ใช้บริการที่เข้ามาใช้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน ซึ่งนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จะนับเฉพาะประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในครั้งแรก โดยไม่นับประชาชนที่มาใช้ซ้ำ

สมมติฐานของการวิจัย

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. **แบบสัมภาษณ์** แบบมีโครงสร้าง สำหรับผู้ให้บริการ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จำนวน 15 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยให้มีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

2. **แบบสอบถาม** สำหรับผู้ใช้บริการ ซึ่งได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2554 จำนวน 120 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยให้มีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ มาดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้
แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1, 2 และ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ และสรุปประเด็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ เพื่อนำมาใช้ในการอภิปรายผล
2. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ และร้อยละ

แบบสอบถามตอนที่ 2 ในส่วนของแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

แบบสอบถามตอนที่ 3 ในส่วนของแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็นสำหรับใช้ในการอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี สรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้บริการ ซึ่งประกอบไปด้วยคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จำนวน 15 คน ซึ่งสรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้บริการ (คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-45 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 15,000 บาท สถานภาพการทำงาน เป็นข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และเคยบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน หรือการบริหารงานด้านอื่น ๆ มาแล้วระหว่าง 1-3 ปี

2. ผลการวิเคราะห์การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของผู้ให้บริการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

2.1 ด้านการบริหารจัดการ

2.1.1 ด้านอาคารสถานที่

พบว่า สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความเหมาะสม ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง ซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชน ซึ่งใช้เป็นสถานที่จัดประชุมหมู่บ้าน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การเดินทางมารับบริการง่ายและสะดวก ลักษณะของตัวอาคาร มีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย และมีเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแล ขนาดของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสม แสงสว่างและอุณหภูมิพอเหมาะ ไม่ค่อยมีเสียงรบกวนจากภายนอก

2.1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ

พบว่า การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยรวมไม่เหมาะสม เพราะส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนที่ได้ใช้บริการ คนในชุมชนไม่ค่อยได้เข้าไปใช้ ยังไม่กระจายสู่ชุมชนเท่าที่ควร นอกจากนี้ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นภายในชุมชน เช่น การฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ การประกวดแข่งขัน เป็นต้น

2.2 ด้านบุคลากร

พบว่า บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยรวมแล้วไม่เหมาะสม จำนวนเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ไม่เพียงพอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ได้แก่ ครูโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง และตัวแทนชุมชน มีภาระหน้าที่งานประจำ จึงส่งผลให้ไม่สามารถเปิดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์

พบว่า สภาพวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมมีความเหมาะสม มีความทันสมัย คุณภาพดี ค่อนข้างใหม่ การประมวลผลของคอมพิวเตอร์ค่อนข้างเร็ว ซอฟต์แวร์/โปรแกรมครอบคลุมการใช้งานต่าง ๆ มีความเหมาะสม แต่ควรปรับปรุงเรื่องสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ค่อนข้างช้า หลุดบ่อย นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น

2.4 ด้านงบประมาณ

พบว่า อัตราค่าบริการ โดยรวมมีความเหมาะสม เพราะราคาไม่แพง และควรมีการหางบประมาณมาสนับสนุนเพิ่มเติม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ซึ่งสรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้บริการ พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา

ผู้ให้บริการส่วนใหญ่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 1-3 ครั้ง/สัปดาห์ ใช้บริการวันจันทร์-ศุกร์มากที่สุด ในช่วงเวลา 12.00 น.-13.00 น. ส่วนใหญ่ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง/ครั้ง ผู้ใช้บริการมีความเห็นว่าค่าบริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความเหมาะสม และถ้าจัดให้มีการสมัครสมาชิกรายเดือน ส่วนใหญ่จะสมัครสมาชิก และเห็นว่าราคาของการสมัครสมาชิกต่อเดือนน่าจะอยู่ในอัตรา 100-200 บาท/เดือน

ช่องทางในการประชาสัมพันธ์ โฆษณา และเผยแพร่การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน พบว่า แผ่นพับ/ใบปลิวมีความเหมาะสมมากที่สุด รองลงมาเป็นป้ายโฆษณา/ป้ายนิเทศ ผู้ใช้

บริการส่วนใหญ่ต้องการจะให้จัดอบรมในเรื่องการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น รองลงมาเป็นการสร้างเว็บไซต์เบื้องต้น ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีความเห็นว่างบประมาณเพิ่มเติมน่าจะหาได้จากเงินบำรุงการศึกษา รองลงมาเป็นการรับบริจาค

สาเหตุที่ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เลือกใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพราะประหยัดค่าใช้จ่าย รองลงมาคือตั้งอยู่ใกล้ สามารถเดินทางเข้ามาใช้บริการได้สะดวก ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เห็นว่าประโยชน์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนคือการเรียนรู้และฝึกฝนการใช้คอมพิวเตอร์ รองลงมาคือเพิ่มพูนความรู้ และค้นหาข้อมูลตามความต้องการ ความต้องการในการให้บริการเพิ่มเติมภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ต้องการให้มีมุมหนังสือพิมพ์ รองลงมาคือมีร้านค้าหรือมุมเครื่องดื่ม

2. ผลการวิเคราะห์การศึกษาศาภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของผู้ใช้บริการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี

จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.69) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.1 ด้านการบริหารจัดการ

2.1.1 ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.58) ข้อที่มีความเหมาะสมในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ลักษณะอาคารของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย ได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีแสงสว่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.88)

2.1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.62) ข้อที่มีความเหมาะสมในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ความเหมาะสมของเวลาในการเปิดให้บริการวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00 - 19.00 น. ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.86) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้บริการอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.92)

2.2 ด้านบุคลากร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.62) ข้อที่มีความเหมาะสมในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ บุคลากรมีความเอาใจใส่ เต็มใจ ยินดี และกระตือรือร้นในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.80) รองลงมา คือ บุคลากรให้คำแนะนำและคำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ แก่ผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.88)

2.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.69) ข้อที่มีความเหมาะสมในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ สภาพของอุปกรณ์ฟวงต์คอมพิวเตอร์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสม เช่น เม้าส์ คีย์บอร์ด หรือ เครื่องพิมพ์ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ มีสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งาน ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.92)

2.4 ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พบว่า ค่าบริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ชั่วโมงละ 10 บาท มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.98)

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้บริการ ซึ่งประกอบไปด้วยคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมแล้วมีความเหมาะสม ทั้งนี้เพราะศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน ตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางของชุมชน การเดินทางมารับบริการง่ายและสะดวก ลักษณะของตัวอาคารมีความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแล ขนาดของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสม แสงสว่างและอุณหภูมิพอเหมาะ และไม่ค่อยมีเสียงรบกวนจากภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกความพร้อมด้านอาคารสถานที่จัดตั้งศูนย์ฯ ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2551: ออนไลน์) ที่กล่าวว่า สถานที่ตั้งต้องอยู่กลางชุมชน เพื่อให้เกิดรัศมีบริการที่ครอบคลุมพื้นที่ ลักษณะของตัวอาคารควรอยู่ในที่สาธารณะหรือส่วนราชการ ต้องมีความมั่นคงแข็งแรง แนนหนา ปลอดภัย การเข้าถึงต้องมีความสะดวกและเหมาะสมสำหรับผู้ใช้บริการทุกกลุ่มวัย สภาพแวดล้อมต้องไม่ส่งผลกระทบต่อผู้บริการ ข้อเสนอแนะในด้านอาคารสถานที่ คือ ต้องการให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนแยกเป็นอาคารเอกเทศ อาคารเดี่ยว ไม่ให้ติดกับอาคารเรียน เนื่องจากพบว่า ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ราชการ จึงทำให้คนภายนอกไม่ค่อยกล้าที่จะเข้ามาใช้บริการ เนื่องจากเกรงว่าจะเข้าไปรบกวนครู-อาจารย์ นักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนา ทุงโพธิ์ตระกูล (2546: 147) ที่กล่าวว่า ควรจัดสถานที่ปฏิบัติงานให้เป็นเอกเทศให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานและบริการ กำหนด

พื้นที่การปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างชัดเจนและเหมาะสม นอกจากนี้ควรมีการจัดตกแต่งบริเวณภายใน ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เช่น จัดมุมหนังสือ จัดบอร์ด ฯลฯ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้

1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ โดยรวมแล้วไม่เหมาะสม เพราะส่วนใหญ่เป็น นักเรียนที่เข้ามาใช้บริการ คนในชุมชนยังไม่ค่อยได้เข้ามาใช้บริการ ยังไม่กระจายสู่ชุมชนเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว (2547: บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ เป็นนักเรียน นักศึกษาใช้บริการศูนย์ฯ เพื่อการค้นคว้าข้อมูลทำรายงาน ผู้ไม่ใช้บริการส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้น้อย และการศึกษาต่ำ ไม่มีความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง และชัดเจน ดังนั้นจึงควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ข่าวสารและกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้มากขึ้น และเพื่อเป็นการเชื้อเชิญ ชักจูงให้คนใน ชุมชนได้เห็นประโยชน์และความสำคัญของเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณีย์ มหาอัมพร พุทธิ (2540: บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ควรมีการประชาสัมพันธ์แก่ สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติอย่างชัดเจน และเปิดโอกาสให้คนภายนอกชุมชน มาใช้บริการได้ นอกจากนี้ควรมีการจัดให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นปีละ 1-2 ครั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ เข้ามามีส่วนร่วม เช่น การจัดอบรม การจัดนิทรรศการ การจัดประกวดแข่งขัน เป็นต้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของมณฑล พลภูมิ (2551: 104) ที่กล่าวไว้ในด้านการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่ง เรียนรู้ว่า ควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นประจำทุกปีการศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปใช้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า ต่อเนื่องและบังเกิดประสิทธิผลสูงสุด

2. ด้านบุคลากร โดยรวมแล้วไม่เหมาะสม จำนวนเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ไม่เพียงพอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ซึ่งได้แก่ ครูโรงเรียนลาดตะเคียน ราษฎร์บำรุง และตัวแทนชุมชน ต่างมีภาระหน้าที่งานที่ต้องรับผิดชอบ จึงส่งผลให้ไม่สามารถเปิดศูนย์ การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง บุคลากรไม่สามารถเข้ามาดูแลในส่วนนี้ได้เต็มที่ และมีความเห็นว่าควรมีเจ้าหน้าที่ประจำอย่างน้อย 1-2 คน หรือมีเจ้าหน้าที่ประมาณ 4-5 คน เพื่อผลัด เปลี่ยนกันดูแล อีกทั้งบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพราะ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังรอง ดำรงวุฒิ (2547: 148) ที่กล่าวว่ามีการคัดเลือกบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านไอซีที และการสนับสนุนให้ บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านไอซีที

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์โดยรวมแล้วมีความเหมาะสม สภาพวัสดุอุปกรณ์มีคุณภาพ มีความ ทันสมัย ค่อนข้างใหม่ มีสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งาน คอมพิวเตอร์มีการประมวลผลค่อนข้างเร็ว แต่ควร มีการปรับปรุงในเรื่องของสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ค่อนข้างช้าและหลุดบ่อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้ งานในรูปแบบของดาวเทียม (IP Star) ซึ่งมีโครงการที่จะเปลี่ยนไปใช้สายสัญญาณในการเชื่อมต่อ

และควรมีการเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ประมาณ 10-20 เครื่อง นอกจากนี้วัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมที่ควรมี เช่น จอโปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง (เพื่อใช้ในการเรียนการสอน การนำเสนองาน การจัดอบรม การจัดอุปกรณ์ให้เช่า เพื่อเป็นการหารายได้เข้าสู่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน) เครื่องพิมพ์สี เครื่องถ่ายเอกสาร (ซึ่งเป็นการเปิดให้บริการแบบครบวงจร) กล้องวงจรปิด (ในเรื่องของการรักษาความปลอดภัย) พัฒลม เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณีย์ มหาอัมพรพฤกษ์ (2540: บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า อุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่ควรมี ได้แก่ อุปกรณ์ฝึกวิชาชีพ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องขยายเสียง พัฒลม ฯลฯ นอกจากนี้ควรมีการซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมใช้งาน

4. ด้านงบประมาณ โดยรวมแล้วมีความเหมาะสม อัตราค่าบริการ มีความเหมาะสม เพราะราคาไม่แพง และควรมีการหางบประมาณมาสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อใช้เป็นงบประมาณซ่อมแซมบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ หรืองบประมาณในการจัดหาจัดซื้ออุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็นเพิ่มเติม ซึ่งงบประมาณเพิ่มเติมหาได้ดังนี้ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลลาดตะเคียน (อบต.ลาดตะเคียน) กระทรวง ICT การรับบริจาคจากประชาชนในชุมชน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณีย์ มหาอัมพรพฤกษ์ (2540: บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า งบประมาณต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชน และขอความสนับสนุนจากสำนักงานเขต และหน่วยงานเอกชนอื่นต่อไป

ผลการวิจัย พบว่า ในการทำงานตรงนี้เป็นการทำงานร่วมกันในหลาย ๆ ส่วน ไม่ว่าจะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลลาดตะเคียน ซึ่งดูแลในเรื่องของการพัฒนา การสนับสนุนงบประมาณทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์ และวัสดุอุปกรณ์ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ซึ่งจะคอยดูแลในเรื่องของการปกครอง การประชาสัมพันธ์ชักจูงคนในชุมชนให้เข้ามาใช้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ดูแลเรื่องความปลอดภัย และเรื่องทั่ว ๆ ไป โรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง ดูแลในเรื่องของการให้พื้นที่ในการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนดูแลในเรื่องของการให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการ และคนในชุมชน มีความสำคัญในเรื่องของการให้ความร่วมมือ ทั้งนี้ก็ต้องมีการจัดประชุมเพื่อวางแผน และประสานงานกัน เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเพื่อที่จะได้ร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาและวิธีแก้ไขปัญหานั้น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระทอนอยู่อย่างยั่งยืนถาวร สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาร์เธอร์ (Arthur. 1995: 3961-A) ที่กล่าวว่า การทำงานต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงจะเกิดความเข้มแข็ง และสามารถปรับปรุงโครงสร้างได้ และศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและการพัฒนา (2552: 86) ที่กล่าวว่า “โรงเรียนต้องไม่มีกำแพง” เพราะโรงเรียนคือสถานที่ที่มีความพร้อมมากที่สุด โรงเรียนคือศูนย์กลางของชุมชน เป็นศูนย์รวมของทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐและจากชุมชน

ความสำเร็จของโรงเรียน คือ การมีส่วนร่วมจากชุมชน ตั้งแต่ร่วมให้คำปรึกษา ร่วมสนับสนุน ร่วมสอน ฯลฯ ดังนั้นการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนก็เช่นเดียวกัน เพราะการมีส่วนร่วมคือฐานสำคัญที่ก่อให้เกิดการร่วมมือร่วมใจ การเสียสละ ความทุ่มเท ทั้งนี้ประเด็นที่สำคัญที่สุดคือ การมีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำของทีมนกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสามารถที่จะเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาชุมชนได้ทุกด้านและยั่งยืน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

ผู้ใช้บริการมีความเห็นว่าสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรีมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1. ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอยู่ใกล้ชุมชน การคมนาคมสะดวก เข้าถึงง่าย อาคารมีความมั่นคง แข็งแรงปลอดภัย ได้มาตรฐาน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยรวมมีความเหมาะสม แต่มีความต้องการให้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน แยกเป็นอาคารเอกเทศ และควรจัดมุมต่าง ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เช่น มุมพักผ่อน มุมหนังสือ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้

1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นนักเรียน จึงไม่ค่อยพบปัญหา แต่มีข้อเสนอให้มีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น และควรมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ICT อย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง เช่น การจัดอบรมการจัดนิทรรศการ การจัดประกวดแข่งขัน เป็นต้น รวมไปถึงควรมีการนำ ICT ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนและสังคมให้มีคุณภาพ

2. ด้านบุคลากร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะบุคลากรสามารถให้คำแนะนำและคำปรึกษา รวมไปถึงมีความเอาใจใส่ เต็มใจให้บริการ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ แต่ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนโดยเฉพาะ หรือควรมีบุคลากรที่ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ประมาณ 4-5 คน เพื่อผลัดเปลี่ยนกันดูแลเพื่อที่จะได้สามารถเปิดศูนย์ฯได้อย่างต่อเนื่อง

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์มีคุณภาพ ทันสมัย สมบูรณ์พร้อมใช้งาน เครื่องคอมพิวเตอร์มีการประมวลผลสูง โปรแกรมครอบคลุมการใช้งาน แต่ต้องการให้มีการเพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น และควรปรับปรุงในเรื่องความเร็วของสัญญาณอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ความสะดวก รวดเร็วแก่ผู้ใช้บริการ

4. ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก อัตราค่าบริการมีความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะราคาไม่แพง และควรมีการจัดหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ หรือ จัดหา จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 ด้านอาคารสถานที่

ควรมีการจัดตกแต่งบริเวณภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้สะอาด เป็นระเบียบ ควรให้มีการจัดตกแต่งไม้ดอกไม้ประดับภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อให้บรรยากาศดูร่มรื่น สบายตา หรือควรจัดเป็นมุมต่าง ๆ ขึ้นมา เช่น มุมพักผ่อน มุมหนังสือ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ และทางบริเวณทางด้านขวาของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่มีแดดส่อง อาจแก้ปัญหาโดยการใช้ผ้ามาบังแดด

1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ

ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนแก่คนในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและทั่วถึง โดยใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ที่จูงใจและหลากหลาย รวมถึงการกระตุ้นให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งอาจจะมีการประสานงานกันระหว่างโรงเรียน หน่วยงานราชการท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้านในการจัดอบรม หรือการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน และเชื้อเชิญคนในชุมชนเข้ามาร่วมจัดกิจกรรมกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถ และช่วยให้คนในชุมชนมีความเชื่อมั่นและรับรู้ถึงความสามารถของตนในการใช้คอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้ที่มีความสนใจในเรื่องของ ICT ได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาหาความรู้อีกด้วย

2. ด้านบุคลากร

ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โดยให้เป็นค่าตอบแทนหรือค่าจ้าง เพื่อที่จะได้สามารถเปิดให้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ไม่ได้มีหน้าที่เพียงแค่อุดูแลในเรื่องของอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงการให้บริการเปิด-ปิดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเท่านั้น แต่ควรนำข้อมูลข่าวสารที่ได้จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เป็นประโยชน์มาสู่ชุมชนด้วย เช่น การจัดบอร์ดที่ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ มาติดไว้ภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน การจัดทำฐานข้อมูลของชุมชน การสร้างเว็บไซต์ของชุมชน เป็นต้น

คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ควรมีการประสานงานกับคนในชุมชน เพื่อชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ และนำเสนอให้คนในชุมชนได้เห็นประโยชน์ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และให้โครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนนี้อยู่ในแผนพัฒนาของคณะกรรมการชุมชน

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์

ควรมีการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี สมบูรณ์พร้อมใช้งาน นอกจากนี้ควรมหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อคนในชุมชน เช่น โปรเจคเตอร์ เครื่องพิมพ์ เป็นต้น

4. ด้านงบประมาณ

ควรมีการวางแผนการบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ทั้งรายรับและรายจ่าย และควรมีการหางบประมาณมาสนับสนุนเพิ่มเติม เช่น จากทางส่วนราชการ หน่วยงานท้องถิ่น การรับบริจาค เป็นต้น

5. ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในทุก ๆ เดือน เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพและปัญหาการดำเนินงานที่เกิดขึ้น ซึ่งจะได้หาแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป และในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนควรให้ชุมชนเป็นฐาน คือให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนในระดับภาค และในจังหวัดอื่น ๆ
2. ควรมีการทำการวิจัยเพื่อศึกษาในเรื่องของตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพการดำเนินงาน เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางในการพัฒนา
3. ควรมีการทำการวิจัยเพื่อศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ในหัวข้อหรือประเด็นอื่น ๆ เช่น การศึกษาปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน การพัฒนารูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2541). *ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.)*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2551). *กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนไทยในยุค ICT (Young ICT)*. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2553, จาก <http://www.youngict.net>
- (2551). *โครงการจัดตั้งศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ(Thailand Knowledge Centre)*. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2553, จาก <http://www.tkc.go.th>
- (2551). *โครงการพัฒนาสังคมแห่งความเท่าเทียมด้วย ICT*. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2553, จาก <http://www.equitable-society.com>
- (2551). *โครงการอบรมเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ ICT ณ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2553, จาก <http://www.mict4u.net>
- (2550). *ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2552, จาก <http://www.thaitelecentre.org>
- (2550). *หลักการบริหารจัดการศูนย์*. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2552, จาก http://www.thaitelecentre.org/thai/index.php?option=com_content&view=article&id=124&Itemid=64&lang=th
- (2551). *เอกสารประชาสัมพันธ์และคัดเลือกเพิ่มเติมสำหรับสถิติจังหวัด*. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2552, จาก <http://www.thaitelecentre.org/thai/images/documents/information.pdf>
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2552). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ ๒) ของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๖*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2553, จาก http://www.mict.go.th/ewt_news.php?nid=74
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและการพัฒนา. (2553). *คู่มือเตรียมความพร้อม ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มือใหม่*. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2553, จาก <http://www.thaitelecentre.org>
- กานดา พุทธรักษา. (2539). *การพัฒนารูปแบบศูนย์วิทยาการในโรงเรียนโครงการนำร่องศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็กและเยาวชน*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *ไอซีทีเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

- จารุวรรณ ข้าเพชร. (2546). *การศึกษาชุมชน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จุฑารัตน์ เพ็ชรจันทิก. (2541). *ศึกษาการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการที่ได้รับรางวัลดีเด่นระดับจังหวัด: ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนบ้านหินโคน ตำบลหินโคน อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2549). *เทคนิคการเขียนเค้าโครงการวิจัย: แนวทางสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: ไทเนรมิตกิจ อินเทอร์เน็ต โปรเกรสซิฟ.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2526). *การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ณัฐพันธ์ เขจรันท์ ;และไพบุลย์ เกียรติโกมล. (2542). *ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงทิพย์ แก้วประเสริฐ. (2543). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยผ่านองค์กรท้องถิ่น ตำบลน้ำใจ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (อาชีวศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ทวิกานต์ ผดุงสันต์. (2546). *การพัฒนารูปแบบศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา สำหรับสถานศึกษาสังกัด กรมอาชีวศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- ทิพาภรณ์ ทวีศักดิ์สมบุญ. (2546). *การประเมินศูนย์วิทยบริการ โรงเรียนบางสะพานวิทยา จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิคม พวงรัตน์. (2552). *บทวิเคราะห์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2552, จาก <http://www.kroobannok.com/5071>*
- บุญเกื้อ คอรวาเวช. (2544). *ทน 310 การจัดระบบบริการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเหลือ ทองเอี่ยม ;และสุขสวัสดิ์ ภาษิต. (2531). *การบริหารและการนิเทศงานโสตทัศนศึกษา*. พิมพ์ ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัฒนา ทุงโพธิ์ตระกูล. (2546). *รูปแบบศูนย์วิทยบริการที่เหมาะสมของสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัย เกษตรกรรม เขตภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- พิสนุ พงศ์ศรี. (2552). *วิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ภัทรพล มหาจันทร์. (2545). *การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน: อนาคตภาพจากการประยุกต์โมเดลสมการโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษานอกระบบโรงเรียน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ภาสกร เรืองรอง. (2549). *เอกสารประกอบการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. อัดสำเนา.
- ภาสกร เรืองรอง. (ม.ป.ป.). *ICT for Education นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารประเทศไทย (e-Thailand) และ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติหมวดที่ ๙ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา [ออนไลน์]*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2553, จาก http://www.thaiwbi.com/course/ICT/ICT_for_Education.pdf
- มงคล พลภูมิ. (2551). *สภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เมธี ปิณฑานนท์. (2535). *การบริหารอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- รังรอง ดำรงวุฒิ. (2547). *แนวทางการจัดการศูนย์วิทยบริการเพื่อส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 ที่เข้าร่วมโครงการศูนย์วิทยบริการในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (โสตทัศนศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วนิดา จึงประสิทธิ์. (2533). *การบริหารและบริการงานโสตทัศนศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2550). *เทคโนโลยีสารสนเทศ*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2553, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/>
- ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว. (2547). *การรับรู้และการยอมรับศูนย์บริการสารสนเทศชุมชนในชุมชนชนบทไทย*. วิทยานิพนธ์ นศ.ด. (นิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีสง่า โภคสมบัติ. (2549). *การปฏิบัติงานของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม และสมุทรสาคร*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. (2541). *ระบบการกระจายและหมุนเวียนสื่อ สำหรับการจัดการศึกษา ในชุมชน*. กรุงเทพฯ: ส่วนส่งเสริมและพัฒนาระบบการกระจายสื่อ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา.
- ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. (2545). *แนวทางการปฏิรูปเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: กราฟฟิคโกร.
- ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. (2548). *รายงานการวิจัย สภาพการเรียนรู้ผ่าน ICT ของนักศึกษา กศน.* กรุงเทพฯ: นำทองการพิมพ์.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2545). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของประเทศไทย พ.ศ. 2545-2549*. กรุงเทพฯ: จีวีซีการพิมพ์.
- ศูนย์วิจัยการจัดการความรู้การสื่อสารและการพัฒนา (CCDKM). (2552). *Thai Telecentre: ศูนย์ที่ต้องเคลื่อนด้วย "ใจ" ของชุมชน*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2538). *สมเด็จพระเทพกับงานไอทีเฉลิมพระเกียรติ. เทคโนโลยีสารสนเทศก้าวไกล เศรษฐกิจไทยมั่นคง*. กรุงเทพฯ: (ม.ป.พ.)
- สมเกียรติ ปรีดาวรรณ. (2540). *รูปแบบศูนย์เทคโนโลยีการพัฒนาข้าราชการที่เหมาะสม ของสำนักงาน ก.พ.. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนีย์ มหาอัมพรพฤกษ์. (2540). *การศึกษาแนวทางการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต. (2528). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙)*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. (2545). *กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๓ ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค.
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2552). *พิธีเปิดศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน วันเสาร์ที่ 25 กรกฎาคม 2552*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน.
- อรพรรณ พรสีมา. (2542). *ศูนย์วิทยากร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อุดม เขยทีวงศ์. (2551). *การส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

อำนาจ นฤฤทธิ์. (2534). *การสำรวจความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์สื่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Arthur, Gary Alan. (1995, June). *Restructuring a Traditional Junior High School into A Community- Based Intergenerational Learning Center: A Case Study of Public Agency Partnerships*, *Dissertation Abstracts International*. 55 (12): 3961.

Jorge, Sonia. (2006). *Telecentres for universal access: Engendered policy options*.

Retrieved March 1, 2010, from <http://www.is-watch.net/node/416>

Singh, Jeet Parminder. (2005). *ICTs reaching beyond the educated*. Retrieved March 1, 2010, from <http://www.is-watch.net/node/360>

UNESCO. (1995). *A Manual for the Development of Learning Centres*. Bangkok: Principle Regional Office for Asia and the Pacific.

UNESCO. (1999, 23 February – 4 March). *National Workshop on Development of Strategies for Promoting Continuing Education through Community Learning Centres in Myanmar*. Yangon Myanmar.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้อง
ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ พรสีมา	อดีตอาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.รัฐพล ประดับเวทย์	ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ มานิดา ซอบธรรม	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาควิชา ช

สำเนาหนังสือ ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือวิจัย (TryOut)

สำเนาหนังสือ ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ (เพื่อตรวจแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์)

สำเนาหนังสือ ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/ 4 50 |

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโป่งใหญ่

เนื่องด้วย นางสาวมณฑิรา กิตติวารภรณ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี” โดยมี อาจารย์ ดร.นฤมล ศิระวงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวมณฑิรา กิตติวารภรณ์ ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067, 0-2649-5070 กด 110

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 089-108-4855, 089-158-8111

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/4508

วันที่ 14 ตุลาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวมณฑิรา กิตติวารภรณ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี” โดยมี อาจารย์ ดร.นฤมล ศิระวงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ พรสีมา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวมณฑิรา กิตติวารภรณ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ   บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่   ศธ 0519.12/2977

วันที่   10 พฤศจิกายน 2553

เรื่อง   ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน   คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวมณฑิรา กิตติวารภรณ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี” โดยมี อาจารย์ ดร.นฤมล ศิระวงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.รัฐพล ประดับเวทย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสภาพการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี และ แบบสัมภาษณ์การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวมณฑิรา กิตติวารภรณ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ   บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่   ศธ 0519.12/4509

วันที่   14 ตุลาคม 2553

เรื่อง   ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน   ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

เนื่องด้วย นางสาวมณฑิรา กิตติวารภรณ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี” โดยมี อาจารย์ ดร.นฤมล ศีระวงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.มานิดา ขอบธรรม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวมณฑิรา กิตติวารภรณ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศช 0519.12/๔๓๘๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๐ พฤศจิกายน 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนลาดตะเคียนราษฎร์บำรุง

เนื่องด้วย นางสาวมณฑิรา กิตติวารภรณ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสภาพการดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี” โดยมี อาจารย์ ดร.นฤมล ศิริวงษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณี นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่ เพื่อสัมภาษณ์ อาจารย์สมบุรณ์ พันธุ์พีช อาจารย์สุมาลี ศรีประสิทธิ์ อาจารย์สุชาดา พิพัฒน์สวัสดิ์ และ อาจารย์บุญวิชัย สัมมา เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี และ ขอให้ผู้ที่เข้ามาใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน ตอบแบบสอบถามการศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2553 - มกราคม 2554

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวมณฑิรา กิตติวารภรณ์ ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-108-4855, 089-158-8111

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์
สำหรับผู้ให้บริการ
คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน
อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สำหรับการสอบถามความคิดเห็นของผู้ให้บริการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยมีลักษณะของแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ผู้ให้บริการมีต่อศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ. ....เวลา.....น.
ชื่อ.....นามสกุล.....

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ไม่เกิน 30 ปี ระหว่าง 31-45 ปี
 ระหว่าง 46-60 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
 ประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย
 มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช.
 อนุปริญญา, ปวส. ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
 ไม่เกิน 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท
 10,001-15,000 บาท มากกว่า 15,000 บาท
5. สถานภาพการทำงานในปัจจุบัน
 ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตำแหน่ง.....
 พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน ตำแหน่ง.....
 ผู้นำชุมชน ตำแหน่ง.....
 อื่น ๆ ตำแหน่ง.....
6. ท่านเคยทำงานที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน หรือการบริหารงานด้านอื่น ๆ มาแล้วกี่ปี
 ไม่เกิน 1 ปี ระหว่าง 1-3 ปี
 ระหว่าง 4-5 ปี มากกว่า 5 ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 ด้านอาคารสถานที่

1.1.1 ท่านคิดว่าสถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

1.1.2 ท่านคิดว่าลักษณะของตัวอาคารของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

1.1.3 ท่านคิดว่าขนาดของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

1.1.4 ท่านคิดว่าการเดินทางมารับบริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

1.1.5 ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น แสง เสียง อุณหภูมิ เป็นต้น มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

1.1.6 ท่านมีแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้าน
อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างไร

.....
.....
.....

1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ

1.2.1 ท่านคิดว่าเวลาในการเปิด-ปิดให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความ
เหมาะสมหรือไม่เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

1.2.2 ท่านคิดว่าการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสมหรือไม่
อย่างไร

.....
.....
.....

1.2.3 ท่านคิดว่าทางศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนควรจัดให้มีการบริการสื่อการเรียนรู้ใด
เพิ่มเติมบ้าง

.....
.....
.....

1.2.4 ท่านคิดว่าช่องทางใดบ้างที่เหมาะสมที่ใช้ในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์
ข่าวสารและกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

.....
.....
.....

1.2.5 ท่านคิดว่าทางศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของท่านควรจัดให้มีการบริการด้านการฝึกอบรมเรื่องใดบ้าง เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

1.2.6 ท่านคิดว่าศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมใดบ้าง และกิจกรรมนั้น ๆ จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไร

.....

.....

.....

1.2.7 ท่านมีแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านกิจกรรมและการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ด้านบุคลากร

2.1 ท่านคิดว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของท่านมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

2.2 ท่านคิดว่าลักษณะของเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนควรเป็นอย่างไรจึงจะเหมาะสม

.....

.....

.....

2.3 ท่านคิดว่าบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีส่วนสำคัญอย่างไรกับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

.....

.....

.....

2.4 ท่านมีแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์

3.1 ท่านคิดว่าสภาพของวัสดุอุปกรณ์ภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3.2 ท่านคิดว่าจำนวนวัสดุอุปกรณ์ภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3.3 ท่านคิดว่าความเร็วในการประมวลผลของเครื่องคอมพิวเตอร์มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3.4 ท่านคิดว่าสัญญาณความเร็วสูงในการใช้อินเทอร์เน็ตมีความเหมาะสมหรือไม่
อย่างไร

.....
.....
.....

3.5 ท่านคิดว่าซอฟต์แวร์/โปรแกรมครอบคลุมการใช้งานต่าง ๆ มีความเหมาะสมหรือไม่
อย่างไร และน่าจะมีซอฟต์แวร์/โปรแกรมใดเพิ่มเติมบ้าง

.....
.....
.....

3.6 ท่านคิดว่าภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนควรมีวัสดุอุปกรณ์ใดเพิ่มเติมบ้าง เพราะ
เหตุใด

.....
.....
.....

3.7 ท่านมีแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ของศูนย์การ
เรียนรู้ ICT ชุมชนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

4. ด้านงบประมาณ

4.1 ท่านคิดว่าการเก็บค่าบริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความเหมาะสมหรือไม่
อย่างไร

.....
.....
.....

4.2 ท่านคิดว่างบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

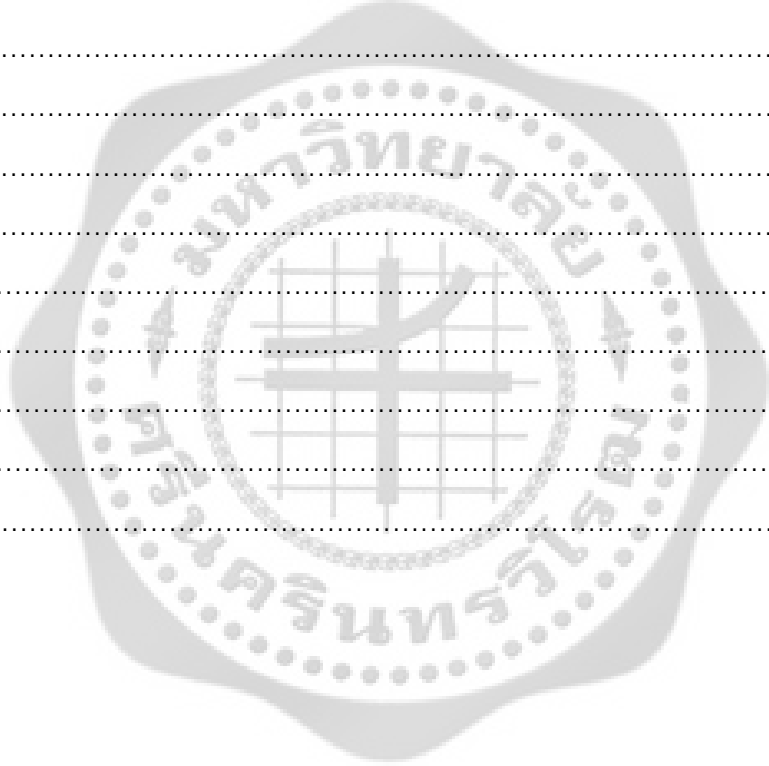
.....
.....
.....

4.3 ท่านคิดว่างบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนที่ควรได้รับเพิ่มเติมน่าจะมาจากช่องทางใดบ้าง

.....
.....
.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่ผู้ให้บริการมีต่อศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน บ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบสอบถาม สำหรับผู้ให้บริการ

เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน
อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้ให้บริการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี โดยลักษณะของแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ตามสภาพที่เป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 12 ปี	☐ 12-15 ปี	☐ 16-18 ปี
☐ 19-22 ปี	☐ 23-30 ปี	☐ 31-45 ปี
☐ 46-60 ปี	☐ 61 ปีขึ้นไป	
3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ ประถมศึกษาตอนต้น	☐ ประถมศึกษาตอนปลาย
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช.
☐ อนุปริญญา, ปวส.	☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี	
4. อาชีพ

☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ เกษตรกร
☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	☐ พนักงานบริษัท/องค์กรเอกชน
☐ ราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ	☐ รัฐวิสาหกิจ
☐ อื่น ๆ ระบุ	
5. ท่านใช้บริการจากศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนกี่ครั้ง/สัปดาห์

☐ 1-3 ครั้ง	☐ 4-6 ครั้ง
☐ 7-9 ครั้ง	☐ 10 ครั้งขึ้นไป
6. เวลาโดยประมาณที่ท่านใช้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนต่อครั้ง

☐ น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	☐ 1 ชั่วโมง	☐ 2 ชั่วโมง
☐ มากกว่า 2 ชั่วโมง	☐ อื่น ๆ ระบุ.....	
7. วัน-เวลาส่วนใหญ่ที่ท่านจะใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน โปรดระบุช่วงเวลา เช่น 17.00-18.00 น. (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ วันจันทร์-ศุกร์	ระบุช่วงเวลา .....
☐ วันเสาร์	ระบุช่วงเวลา .....
☐ วันอาทิตย์	ระบุช่วงเวลา .....

8. ค่าบริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 10 บาทต่อชั่วโมงมีความเหมาะสมหรือไม่

เหมาะสม

ไม่เหมาะสม

ราคาที่เหมาะสม ..... บาท/ชั่วโมง

9. ถ้าทางศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน จัดให้มีการสมัครสมาชิกรายเดือน ท่านจะสมัครหรือไม่

สมัครสมาชิก

ราคาที่เหมาะสม ..... บาท/เดือน

ไม่สมัครสมาชิก

10. ช่องทางใดที่เหมาะสมมากที่สุดในการประชาสัมพันธ์ โฆษณา และเผยแพร่การให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แผ่นพับ/ใบปลิว

โปสเตอร์

สิ่งพิมพ์ (นสพ., จุลสาร, นิตยสาร)

ป้ายโฆษณา/ป้ายนิเทศ

เสียงตามสาย

โทรทัศน์

วิทยุ

การนำเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน

อื่น ๆ ระบุ .....

11. ท่านต้องการให้ทางศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีการจัดอบรมพิเศษในด้านใด

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

การใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น

การใช้โปรแกรมสำนักงาน และการจัดการเอกสารเบื้องต้น

การสร้างเว็บไซต์เบื้องต้น

การออกแบบสิ่งพิมพ์ (เช่น แผ่นพับ นามบัตร ฯลฯ)

อื่น ๆ ระบุ .....

12. ท่านคิดว่างบประมาณที่ทางศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนควรได้รับเพิ่มเติม น่าจะมาจากทางใดบ้าง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

การรับบริจาค

เงินบำรุงการศึกษา

การจัดหารายได้เอง

อื่น ๆ ระบุ .....

13. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใด ที่ทำให้ท่านตัดสินใจเลือกใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน เมื่อเทียบกับร้านอินเทอร์เน็ตอื่น ๆ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ตั้งอยู่ใกล้ สามารถเดินทางเข้ามาใช้บริการได้สะดวก
- ประหยัดค่าใช้จ่าย
- มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อื่น ๆ
- ผู้ดูแลศูนย์ฯ มีความรู้ สามารถสอน ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี
- ผู้ดูแลศูนย์ฯ มีความเป็นกันเอง และเต็มใจให้บริการ
- อื่น ๆ ระบุ .....

14. ท่านคิดว่าศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีประโยชน์อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เรียนรู้และฝึกฝนการใช้คอมพิวเตอร์
- เพิ่มพูนความรู้ และค้นหาข้อมูลตามความต้องการ
- เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมรายได้
- เป็นแหล่งข้อมูลที่ทำให้ชุมชนทันต่อเหตุการณ์ เกิดการเรียนรู้ได้ก้าวทันโลก
- เป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน
- อื่น ๆ ระบุ .....

15. ท่านอยากให้มีการใดเพิ่มเติมภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- มีมุมห้องสมุดไอที
- มีมุมดูหนังฟังเพลง
- มีร้านค้าหรือมุมเครื่องดื่ม
- อื่น ๆ ระบุ .....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาว่าสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนของท่าน ตามประเด็นที่กำหนดว่ามีความเหมาะสมมาก-น้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับสภาพการดำเนินงานที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

- 5 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
 4 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับมาก
 3 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
 2 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับน้อย
 1 คะแนน หมายถึง สภาพการดำเนินงานมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	ความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ด้านการบริหารจัดการ					
<ul style="list-style-type: none"> ด้านอาคารสถานที่ 					
1. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเข้าถึงได้ง่าย สะดวกในการเดินทางมารับบริการ					
2. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอยู่ใกล้ชุมชน การคมนาคมสะดวก					
3. สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเอื้อต่อการจัดกิจกรรมของชุมชน					
4. ลักษณะอาคารของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความมั่นคงแข็งแรงปลอดภัย ได้มาตรฐาน					
5. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีแสงสว่างเพียงพอ					
6. ขนาดของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสม					
7. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความโปร่งโล่ง และมีการระบายอากาศที่ดี					
8. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีอุณหภูมิพอเหมาะ					

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	ความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ด้านการบริหารจัดการ					
<ul style="list-style-type: none"> ด้านอาคารสถานที่ 					
9. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย					
10. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก					
11. บริเวณศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีป้ายนิเทศ/ป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน					
12. บริเวณศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีการตกแต่งด้วยต้นไม้ และดอกไม้ เพื่อความสวยงามร่มรื่น					
<ul style="list-style-type: none"> ด้านกิจกรรมและการให้บริการ 					
13. ความเหมาะสมของเวลาในการเปิดให้บริการ					
13.1 วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00 - 19.00 น.					
13.2 วันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 08.00 - 17.00 น.					
14. การบริการด้านการฝึกอบรม เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น การใช้โปรแกรม Microsoft Office เบื้องต้น การใช้โปรแกรม Photoshop มีความเหมาะสม					
15. การบริการสื่อการเรียนรู้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อบุคคล มีความเหมาะสม					
16. การจัดนิทรรศการ/ป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล มีความเหมาะสม					
17. การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความเหมาะสม					
17.1 แผ่นพับ โบปลิว					
17.2 ป้ายประกาศตามสถานที่ต่าง ๆ					
17.3 เสียงตามสาย					
17.4 หนังสือ เช่น จุลสาร วารสาร นิตยสาร ฯลฯ					

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	ความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ด้านการบริหารจัดการ					
<ul style="list-style-type: none"> ด้านกิจกรรมและการให้บริการ 					
18. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับชุมชนอย่างต่อเนื่อง					
19. การให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการ					
20. ให้บริการอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน					
ด้านบุคลากร					
21. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่					
22. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน สุภาพ อธิษาศัยดี มารยาทดี					
23. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเอาใจใส่ เต็มใจ ยินดี และกระตือรือร้นในการให้บริการ					
24. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้คำแนะนำและคำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ แก่ผู้ใช้บริการ					
25. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ					
26. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีการประสานงานกับครู ผู้ปกครอง นักเรียน และคนในชุมชนในการจัดกิจกรรมพิเศษภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน					
27. จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีจำนวน 2 คน					
ด้านวัสดุอุปกรณ์					
28. วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ มีสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งาน					
29. วัสดุอุปกรณ์มีคุณภาพ และมีความทันสมัย					
30. วัสดุอุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ					
31. สภาพของอุปกรณ์ฟ่วงต่อคอมพิวเตอร์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความเหมาะสม เช่น เมาส์ คีย์บอร์ด หรือ เครื่องพิมพ์					
32. เครื่องคอมพิวเตอร์มีความเร็วในการประมวลผลสูง					
33. ซอฟต์แวร์/โปรแกรมครอบคลุมการใช้งานต่าง ๆ					
34. สัญญาณความเร็วสูงในการใช้อินเทอร์เน็ต มีความเหมาะสม					

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	ความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
ด้านงบประมาณ					
35. ค่าบริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ชั่วโมงละ 10 บาท มีความเหมาะสม					

ตอนที่ 3 **ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี**

คำชี้แจง: กรุณาแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม

.....
.....
.....

1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ

.....
.....
.....

2. ด้านบุคลากร

.....
.....
.....

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์

.....
.....
.....

4. ด้านงบประมาณ

.....
.....
.....

5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....
.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาเพื่อตอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

ภาคผนวก ง

ภาคสถิติ

ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่น

รายงานผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อผู้วิจัย

นางสาวมณฑิรา กิตติวราภรณ์

ชื่อเรื่องงานวิจัย การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน

อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา

ประเมินข้อคำถามแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ข้อ	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ			รวมคะแนน	ค่า IOC
	1	2	3		
1. ด้านการบริหารจัดการ					
1.1 ด้านอาคารสถานที่					
1.1.1	+1	+1	+1	3	1
1.1.2	+1	+1	+1	3	1
1.1.3	+1	+1	+1	3	1
1.1.4	+1	+1	+1	3	1
1.1.5	+1	+1	+1	3	1
1.1.6	+1	+1	+1	3	1
1.2 ด้านกิจกรรมและการให้บริการ					
1.2.1	+1	+1	+1	3	1
1.2.2	+1	0	+1	2	0.6
1.2.3	+1	+1	+1	3	1
1.2.4	+1	+1	+1	3	1
1.2.5	+1	+1	+1	3	1
1.2.6	+1	+1	+1	3	1
1.2.7	+1	+1	+1	3	1

ข้อ	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ			รวมคะแนน	ค่า IOC
	1	2	3		
2. ด้านบุคลากร					
2.1	+1	+1	+1	3	1
2.2	+1	+1	+1	3	1
2.3	+1	+1	+1	3	1
2.4	+1	+1	+1	3	1
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์					
3.1	+1	+1	0	2	0.6
3.2	+1	+1	+1	3	1
3.3	+1	+1	+1	3	1
3.4	+1	+1	+1	3	1
3.5	+1	+1	+1	3	1
3.6	+1	+1	+1	3	1
3.7	+1	+1	+1	3	1
4. ด้านงบประมาณ					
4.1	+1	+1	+1	3	1
4.2	+1	+1	+1	3	1
4.3	+1	+1	+1	3	1

ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา

ประเมินข้อคำถามแบบสอบถามสำหรับผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคก
กระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวมคะแนน	ค่า IOC
	1	2	3		
1. ด้านการบริหารจัดการ					
● ด้านอาคารสถานที่					
1.	+1	+1	+1	3	1
2.	+1	+1	+1	3	1
3.	+1	+1	+1	3	1
4.	+1	+1	0	2	0.6
5.	+1	+1	+1	3	1
6.	+1	+1	0	2	0.6
7.	+1	+1	0	2	0.6
8.	+1	+1	0	2	0.6
9.	+1	+1	0	2	0.6
10.	+1	+1	0	2	0.6
11.	+1	+1	0	2	0.6
12.	+1	+1	0	2	0.6
● ด้านกิจกรรมและการให้บริการ					
13.	+1	+1	+1	3	1
14.	+1	+1	+1	3	1
15.	+1	+1	+1	3	1
16.	+1	+1	+1	3	1
17.	+1	+1	+1	3	1
18.	+1	+1	0	2	0.6
19.	+1	+1	+1	3	1
20.	+1	+1	+1	3	1

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวมคะแนน	ค่า IOC
	1	2	3		
2. ด้านบุคลลากร					
21.	+1	+1	+1	3	1
22.	+1	+1	+1	3	1
23.	+1	+1	+1	3	1
24.	+1	+1	+1	3	1
25.	+1	+1	+1	3	1
26.	+1	+1	+1	3	1
27.	+1	+1	+1	3	1
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์					
28.	+1	+1	0	2	0.6
29.	+1	+1	0	2	0.6
30.	+1	+1	+1	3	1
31.	+1	+1	+1	3	1
32.	+1	+1	+1	3	1
33.	+1	+1	+1	3	1
34.	+1	+1	+1	3	1
4. ด้านงบประมาณ					
35.	+1	+1	0	2	0.6

สรุปข้อคำถามทุกข้อมีเกณฑ์ค่า IOC มากกว่า 0.5 แสดงว่า การตรวจสอบค่าดัชนีนี้ความ สอดคล้องของเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ผ่านเกณฑ์ทุก ข้อคำถามทั้งฉบับ อาจมีบางข้อที่ผู้เชี่ยวชาญบางท่านได้เสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้คำหรือการ รวมข้อคำถามบางข้อเข้าด้วยกัน และอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการปรับและแก้ไขตามความเหมาะสม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	ค่าความเชื่อมั่น
ด้านการบริหารจัดการ	
• ด้านอาคารสถานที่	
1. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเข้าถึงได้ง่าย สะดวกในการเดินทางมารับบริการ	0.88
2. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอยู่ใกล้ชุมชน การคมนาคมสะดวก	0.88
3. สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเอื้อต่อการจัดกิจกรรมของชุมชน	0.88
4. ลักษณะอาคารของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย ได้มาตรฐาน	0.88
5. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีแสงสว่างเพียงพอ	0.88
6. ขนาดของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเหมาะสม	0.88
7. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความโปร่งโล่ง และมีการระบายอากาศที่ดี	0.87
8. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีอุณหภูมิพอเหมาะ	0.88
9. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย	0.87
10. ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก	0.88
11. บริเวณศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีป้ายนิเทศ/ป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	0.88
12. บริเวณศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีการตกแต่งด้วยต้นไม้ และดอกไม้เพื่อความสวยงามร่มรื่น	0.87
• ด้านกิจกรรมและการให้บริการ	
13. ความเหมาะสมของเวลาในการเปิดให้บริการ	
13.1 วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 08.00 - 19.00 น.	0.88
13.2 วันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 08.00 - 17.00 น.	0.88
14. การบริการด้านการฝึกอบรม เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น การใช้โปรแกรม Microsoft Office เบื้องต้น การใช้โปรแกรม Photoshop มีความเหมาะสม	0.88
15. การบริการสื่อการเรียนรู้ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อบุคคล มีความเหมาะสม	0.88
16. การจัดนิทรรศการ/ป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล มีความเหมาะสม	0.88

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	ค่าความเชื่อมั่น
• ด้านกิจกรรมและการให้บริการ	
17. การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความเหมาะสม	
17.1 แผ่นพับ โบปปลิว	0.87
17.2 ป้ายประกาศตามสถานที่ต่าง ๆ	0.87
17.3 เสียงตามสาย	0.88
17.4 หนังสือ เช่น จุลสาร วารสาร นิตยสาร ฯลฯ	0.87
18. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับชุมชนอย่างต่อเนื่อง	0.88
19. การให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการ	0.87
20. ให้บริการอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน	0.88
ด้านบุคลากร	
21. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่	0.87
22. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน สุภาพ อธิษาศัยดี มารยาทดี	0.87
23. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีความเอาใจใส่ เต็มใจ ยินดี และกระตือรือร้นในการให้บริการ	0.87
24. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนให้คำแนะนำและคำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ แก่ผู้ใช้บริการ	0.88
25. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ	0.87
26. บุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีการประสานงานกับครู ผู้ปกครอง นักเรียน และคนในชุมชนในการจัดกิจกรรมพิเศษภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	0.87
27. จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนมีจำนวน 2 คน	0.88
ด้านวัสดุอุปกรณ์	
28. วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ มีสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งาน	0.87
29. วัสดุอุปกรณ์มีคุณภาพ และมีความทันสมัย	0.87
30. วัสดุอุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ	0.87
31. สภาพของอุปกรณ์ฟวงต่อคอมพิวเตอร์ของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีความเหมาะสม เช่น เม้าส์ คีย์บอร์ด หรือ เครื่องพิมพ์	0.87

สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน	ค่าความเชื่อมั่น
ด้านวัสดุอุปกรณ์	
32. เครื่องคอมพิวเตอร์มีความเร็วในการประมวลผลสูง	0.87
33. ซอฟต์แวร์/โปรแกรมครอบคลุมการใช้งานต่าง ๆ	0.87
34. สัญญาณความเร็วสูงในการใช้อินเทอร์เน็ต มีความเหมาะสม	0.87
ด้านงบประมาณ	
35. ค่าบริการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ชั่วโมงละ 10 บาท มีความเหมาะสม	0.88
ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ	0.88

ภาคผนวก จ
ภาพประกอบการวิจัย
ศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ป้ายศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน

สภาพภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน

ผู้ให้บริการภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน

พื้นที่ว่างภายในศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนบ้านโคกกระท้อน

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวมณฑิรา กิตติวารภรณ์
วันเดือนปีเกิด	10 กันยายน 2528
สถานที่เกิด	อำเภอป้อมปราบศัตรูพ่าย จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	45 ซ.สมเด็จพระปิ่นเกล้า 8 ถ.เจริญสนิทวงศ์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด จังหวัดกรุงเทพฯ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ร้านไอที เซ็นเตอร์ 1038 ม.8 ต.เมืองเก่า อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2543	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนมารีวิทย์กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
พ.ศ. 2546	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสตรีวิทยา จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2550	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2554	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ